

ENQUESTA A LA JOVENTUT DE CATALUNYA 2022

Volum 2. Hàbits i estils de vida

Albert Julià Cano (coordinador)

Generalitat de Catalunya
Departament
de Drets Socials

JOVENTUT

ENQUESTA A LA JOVENTUT DE CATALUNYA 2022

Volum 2. Hàbits i estils de vida

Col·lecció Estudis, núm. 42

ENQUESTA A LA JOVENTUT DE CATALUNYA 2022

Volum 2. Hàbits i estils de vida

Albert Julià Cano (coordinador)

Adriana Eixarch

Sandra Escapa

Avel·lí Flors Mas

Pedro Gallo

Marga Marí-Klose

Generalitat de Catalunya
Departament de Drets Socials

Barcelona, desembre de 2023

© Generalitat de Catalunya
Departament de Drets Socials
Agència Catalana de la Joventut

Avis legal:

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-No Comercial-Sense Obres Derivades 3.0 de Creative Commons.

Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor o autors i l'editor, i no es faci un ús comercial de l'obra original ni se'n creïn obres derivades.

La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

1a edició: desembre de 2023

Disseny: Àrea d'innovació i programes estratègics. Unitat d'autoedició i disseny. Direcció General de Joventut

Maquetació: Entitat Autònoma del Diari Oficial i de Publicacions (EADOP)

ISBN de l'obra completa: 978-84-10144-16-3

ISBN del volum 2: 978-84-10144-20-0

ÍNDEX

VOLUM 2. HÀBITS I ESTILS DE VIDA

1. TRANSFORMACIONS I DIGITALITZACIÓ DEL TEMPS LLIURE DELS I LES JOVES	7
1.1. Introducció	7
1.2. Una aproximació general a les pràctiques d'oci culturals i socials	8
1.3. Lleure digital	19
1.4. Factors associats a l'oci no saludable: ús intensiu de pantalles	24
1.5. Factors associats a l'oci saludable: fer esport setmanalment	30
1.6. Conclusions	34
2. ELS CONDICIONANTS DE LA SALUT DE LES PERSONES JOVES	3
2.1. Introducció	39
2.2. Objectius i estructura del capítol	40
2.3. Satisfacció amb la vida	41
2.4. La salut de la joventut a Catalunya	43
2.5. La salut i la feina	50
2.6. Hàbits i pràctiques de risc per a la salut	52
2.7. Tipologies segons perfils de risc de la població jove a Catalunya	60
2.8. Explicant la mala salut i el malestar emocional percebut pels joves	63
2.9. Conclusions	66
3. DESIGUALTATS EN LA PARTICIPACIÓ DE LA JOVENTUT I EL SEU INTERÈS EN LA POLÍTICA	73
3.1. Introducció	73
3.2. Valors i actituds polítiques	74
3.3. Participació	89
3.4. Conclusions	105
4. UN PLURILINGÜISME ASIMÈTRIC I DECANTAT CAP AL CASTELLÀ	109
4.1. Introducció	109
4.2. Joves plurilingües en un context de minorització del català	110
4.3. Metodologia	111
4.4. Origen lingüístic: llengua inicial	112
4.5. Llengua de resposta a l'enquesta	121

4.6.	Llengua habitual	122
4.7.	Llengua habitual segons l'àmbit d'ús	123
4.8.	Dinàmiques d'atracció i canvi entre llengua inicial i llengua habitual	125
4.9.	Una aproximació als canvis entre 2007 i 2022	132
4.10.	Conclusions	136
5. ANÀLISI TRANSVERSAL. LES ASSOCIACIONS ENTRE ELS HÀBITS D'OCI, LA PARTICIPACIÓ I LA SALUT DE LA JOVENTUT		141
5.1.	Introducció	141
5.2.	Anàlisi transversal interna: associacions entre oci, salut i participació	142
5.3.	Anàlisi transversal externa: associacions entre oci, salut i participació i la trajectòria educativa i laboral	157
5.4.	Conclusions	164
PERSONES QUE HAN ELABORAT AQUEST VOLUM		169

ÍNDEX REDUÏT

VOLUM 1. TRANSICIONS JUVENILS

PART I. INTRODUCCIÓ

1. Context i objectius de l'informe
2. L'Enquesta a la joventut de Catalunya 2022
3. Perfil demogràfic de la joventut catalana: la consolidació d'un nou cicle

PART II. TRANSICIONS JUVENILS

4. Diversitat en les trajectòries educatives i incertesa en la transició al mercat de treball
5. Situacions i trajectòries laborals de la joventut catalana
6. Trajectòries d'emancipació: entre el canvi generacional i la continuïtat estructural
7. Condicions i esforç econòmic per l'habitatge de la joventut
8. Una mirada global a les trajectòries i transicions de la població jove

VOLUM 3. DESIGUALTATS SOCIALS

1. L'impacte del sistema sexe/gènere en les condicions de vida de la joventut catalana
2. Grups i perfils d'estratificació social entre la joventut catalana
3. Els nous escenaris postmigratoris
4. Contrastos territorials en les condicions de vida i hàbits de la població jove catalana
5. La situació econòmica de les persones joves: ingressos, despeses i vulnerabilitat
6. Una mirada global a les desigualtats juvenils

1. Transformacions i digitalització del temps lliure dels i les joves

Marga Marí-Klose i Sandra Escapa

1.1. Introducció

S'ha consolidat la visió de que gaudir de l'oci és un aspecte fonamental per a l'autorealització de la persona. L'oci és també, probablement, la institució social més associada al món de les persones joves. Forma part del seu desenvolupament social, educatiu i psicològic i un context d'oportunitat únic per l'autoexpressió, el creixement de competències i la interacció amb altres (Caldwell *et al.*, 2019; Gómez-Granell i Julià, 2015). És per això que les activitats que es desenvolupen durant el temps lliure a la joventut són especialment rellevants per ser l'etapa en què es produeixen els diferents processos de transició a la vida adulta.

Les opcions i preferències d'oci pels joves no es despleguen de forma aïllada, sinó que depenen del context històric i social (Cabeza, 2009), així com de l'entorn social a què pertany el/la jove i la seva etapa vital. Sens dubte, la pandèmia de la COVID-19 ha estat un esdeveniment que ha causat grans trastorns a la vida de moltes persones, i molt en especial a la dels i les joves. El distanciament físic i altres restriccions imposades pels governs per contenir la propagació del virus han tingut un impacte significatiu en joves i adolescents, tenint en compte que la interacció amb altres és un mitjà vital de desenvolupament (Lazcano *et al.*, 2022). A més, el confinament ha modificat hàbits i rutines, amb un possible impacte a mitjà i llarg termini en el seu estil de vida i benestar (Gao *et al.*, 2020; Garfin *et al.*, 2020). Malauradament, en aquesta edició de l'Enquesta a la joventut de Catalunya (EJC) no és possible copsar si s'han produït canvis en els estils de vida i les activitats d'oci de la joventut respecte a edicions anteriors degut a la modificació i millora de les categories de resposta de les preguntes d'aquesta secció.

Així doncs, el primer objectiu que cobreix aquest capítol és el d'analitzar les activitats que els i les joves realitzen, de manera habitual, en el seu temps lliure. Observarem la freqüència que dediquen a diferents tipus d'activats culturals, socials i digitals, així com del seu grau de combinació i segmentació segons característiques sociodemogràfiques, socioeconòmiques i etapa vital. A continuació, s'explora l'ús que es fa d'internet, no només pel que fa a la freqüència, sinó al tipus d'activitat que es realitza a les xarxes. El desenvolupament

de les tecnologies de la informació i de la comunicació (TIC) i internet ha transformat la manera com els i les joves experimenten i gaudeixen del seu lleure, així com les maneres d'accedir, compartir i produir cultura, entendre la privacitat i les xarxes relacionals (Viñals *et al.*, 2014). És important centrar l'anàlisi en aquest aspecte, ja que els segments més joves són considerats nadius digitals i, per tant, una part important del seu oci es desenvolupa per via tecnològica (Prensy, 2001). Finalment, es prestarà especial atenció als determinants socials que expliquen la pràctica regular de l'esport i l'ús intens de pantalles per les seves implicacions en la salut.

1.2. Una aproximació general a les pràctiques d'oci culturals i socials

Algunes de les activitats tradicionalment associades a l'alta cultura (anar al teatre, museus, dansa, òpera o llegir llibres) són minoritàries entre els i les joves. Existeix un nombre considerable de joves que declaren no haver realitzat mai algunes d'aquestes activitats (taula 1.1). Així, per exemple, pràcticament vuit de cada deu joves afirmen no anar mai a espectacles de dansa, òpera o música clàssica, dos de cada tres al teatre, i la meitat dels joves no van mai a exposicions o museus, o bé a concerts de música (que no sigui clàssica). Les diferències per edat i gènere, segons es pot observar a la taula 1.2, indiquen que en els tres tipus d'activitat hi ha un percentatge més alt d'homes que de dones que afirmen que habitualment no les fan mai; de la mateixa manera que és més alt el percentatge entre els joves de menor edat que diuen no fer mai aquest tipus d'activitats durant el seu temps lliure, a excepció d'anar a concerts (que no siguin de música clàssica). Algunes de les activitats de consum cultural es practiquen amb una freqüència més limitada, com és el cas d'anar al cinema: per al 58% dels i les joves es tracta d'una activitat que realitzen diversos cops a l'any, mentre un 20,3% reconeix anar-hi almenys un cop al mes o més. Es tracta d'una activitat que, a la inversa de les anteriors, practiquen en major mesura els homes que les dones, i els joves d'edats més baixes que els d'edats més avançades. Així, mentre el 16% dels i les joves de 15 a 19 anys diuen que no van mai al cinema durant el seu temps lliure, entre els de 30 a 34 anys la proporció és pràcticament el doble (30,7%).

Si bé, tres de cada deu joves reconeixen que la lectura forma part de les activitats que realitzen almenys un cop per setmana, aproximadament un de cada quatre joves afirma que no ho fa mai. Es tracta d'una activitat amb diferències molt marcades entre gèneres: mentre un 30,8% dels homes diu que no llegeix llibres durant el seu temps lliure, en el cas de les dones el percentatge es redueix a la meitat pràcticament (17,8%). Entre els més joves, és una activitat menys popular que entre els i les joves d'edats més avançades.

TAULA 1.1. Freqüència habitual de realització d'activitats culturals. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Activitat	Mai	No arriba a cada 2-3 mesos	Cada 2-3 mesos	1-3 cops al mes	Mínim un cop per setmana	Total
Anar al cinema	21,6	28,5	29,6	17,9	2,4	100
Anar al teatre	67,8	21,1	8,4	2,2	0,4	100
Anar a espectacles de dansa, òpera o música clàssica	79,2	13,3	4,5	2,4	0,6	100
Anar a exposicions o museus (excloses les visites per estudis)	51,8	27,0	14,9	5,4	0,8	100
Llegir llibres (exclosos els de feina o estudis)	24,4	15,6	14,8	13,7	31,5	100
Anar a concerts (exclosos òpera o música clàssica)	51,0	28,1	14,5	5,4	1,0	100

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

TAULA 1.2. Freqüència habitual de realització d'activitats culturals segons el sexe i l'edat. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Activitat	Mai	No arriba a cada 2-3 mesos	Cada 2-3 mesos	1-3 cops al mes	Mínim un cop per setmana	Total	Sig.
Anar al cinema							
Homes	18,9	27,6	30,4	20,6	2,5	100	**
Dones	24,5	29,4	28,8	15,1	2,3	100	
De 15 a 19 anys	16,0	31,3	33,7	17,2	1,7	100	**
De 20 a 24 anys	18,1	29,4	31,8	17,7	3,0	100	
De 25 a 29 anys	20,9	25,9	28,8	21,3	3,1	100	
De 30 a 34 anys	30,7	27,3	24,6	15,6	1,9	100	
Anar al teatre							
Homes	72,6	18,1	6,9	2,0	0,4*	100	**
Dones	63,0	24,1	10,1	2,4	0,5*	100	
De 15 a 19 anys	76,3	14,7	7,2	1,3	0,4*	100	**
De 20 a 24 anys	69,9	21,9	5,6	2,3	0,3*	100	
De 25 a 29 anys	60,0	25,3	11,6	2,5	0,7*	100	
De 30 a 34 anys	65,2	22,4	9,4	2,8	0,2*	100	
Anar a espectacles de dansa, òpera o música clàssica							
Homes	82,9	9,9	4,1	2,2	0,9	100	**
Dones	75,3	16,8	4,9	2,6	0,4*	100	

Activitat	Mai	No arriba a cada 2-3 mesos	Cada 2-3 mesos	1-3 cops al mes	Mínim un cop per setmana	Total	Sig.
De 15 a 19 anys	83,6	9,3	5,1	1,3	0,7*	100	**
De 20 a 24 anys	81,6	12,3	3,5	2,2	0,5*	100	
De 25 a 29 anys	77,6	14,1	4,2	3,6	0,5*	100	
De 30 a 34 anys	74,3	17,3	4,9	2,5	0,9*	100	
Anar a exposicions o museus (exclosos les visites per estudis)							
Homes	54,0	26,8	13,2	4,9	1,1	100	**
Dones	49,6	27,3	16,7	5,9	0,5*	100	
De 15 a 19 anys	59,8	24,8	11,8	3,3	0,3*	100	**
De 20 a 24 anys	50,2	26,8	16,5	5,2	1,3	100	
De 25 a 29 anys	46,6	28,1	17,2	6,9	1,0*	100	
De 30 a 34 anys	50,5	28,4	14,3	6,2	0,6*	100	
Llegir llibres (exclosos els de feina o estudis)							
Homes	30,8	17,1	13,0	12,6	26,5	100	**
Dones	17,8	14,1	16,6	14,9	36,5	100	
De 15 a 19 anys	28,1	15,4	13,3	12,9	30,3	100	**
De 20 a 24 anys	25,6	17,0	14,1	13,2	30,1	100	
De 25 a 29 anys	20,0	14,3	17,5	14,3	33,9	100	
De 30 a 34 anys	23,9	15,8	14,3	14,4	31,6	100	
Anar a concerts (exclosos òpera o música clàssica)							
Homes	53,5	25,9	13,3	6,0	1,3	100	**
Dones	48,5	30,2	15,7	4,8	0,7	100	
De 15 a 19 anys	58,0	24,2	12,8	4,1	0,9*	100	**
De 20 a 24 anys	48,3	31,4	14,5	5,2	0,7*	100	
De 25 a 29 anys	46,1	27,8	16,6	8,6	0,9*	100	
De 30 a 34 anys	51,4	28,8	14,2	4,1	1,5	100	

* Menys de 10 casos.

Nota: "Sig." = significació estadística. El símbol "****" significa que l'associació és significativa per un nivell de confiança del 95% (Anova en el cas de mitjanes i Xi-quadrat amb taules creuades).

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

L'estil de vida ha estat tradicionalment considerat, en els països de rendes altes, un dels indicadors més importants per definir la posició social d'una persona. Des d'aquest punt de vista, la cultura es considera un vehicle de reproducció de les classes socials (Bourdieu, 2016). Aquesta homologia entre gustos i classes segmenta les pràctiques culturals de tal forma que les posicions amb més avantatges a la societat tenen hàbits de consum de *haut culture*, *high-brow* o alta cultura. Per contra, les classes socials més baixes tenen pràctiques de consum lligades a la cultura de masses o cultura popular. Ara bé, en les darreres dècades, s'ha proclamat que els processos de modernització, individualització i massificació han disminuït l'associació entre posició social i les expressions d'estils de vida (Beck i Beck-Gernsheim, 2002; Pakulski i Waters, 1996). L'adopció de la tesis de l'anomenat "omnívor cultural" (Peterson i Kern, 1996) consisteix en assumir que les elits contemporànies ja no cultiven el gust per productes d'alta cultura per demostrar la seva distinció, sinó que es caracteritzen per ser omnívors inclusivament encantats de consumir una barreja d'alta i baixa cultura. Aquesta tesis sosté que nous processos com la democratització en l'accés a la cultura i a l'educació, i la globalització cultural, han minvat la capacitat explicativa de l'estratificació social com a factor diferenciador dels hàbits de consum cultural, en pro d'altres característiques socials, com l'ètnia, l'edat, el sexe o la lliure elecció dels individus (Giddens, 1991; Pakulski i Waters, 1996; Warde, 1997).

Un cop analitzada la freqüència entre les diferents activitats, interessa saber quina és la relació entre les activitats i les característiques socials dels i de les joves; és a dir, si el fet que els joves facin més les activitats d'un determinat component ("sortir", "fer exercici", "alta cultura", etc.) està relacionat amb unes característiques socials. Les variables "estructurals" que s'han tingut en compte en l'anàlisi fan referència als joves directament i, en alguns casos, a les seves famílies (nivell d'estudis i lloc de naixement dels progenitors i llengua a la llar d'origen).

Les activitats relacionades tradicionalment amb "l'alta cultura" no només reflecteixen diferents opcions i gustos, sinó també asimetries de capital cultural i socioeconòmic. Com es pot comprovar a la taula 1.3, el nivell d'estudis dels progenitors suposa una de les diferències més significatives amb el consum d'activitats d'alta cultura per part de les persones joves: mentre el 61,4% dels joves amb progenitors amb estudis superiors consumeix oci cultural almenys un cop a la setmana, ho fa el 53,2% dels joves amb progenitors amb estudis primaris. Un altre factor important pel consum d'aquest tipus d'oci cultural és la situació de convivència, que està molt associada a l'etapa vital dels i de les joves i la seva disponibilitat de temps i de recursos: així, mentre un 64,6% dels joves que viuen en una residència d'estudiants o pis compartit consumeix mensualment aquest tipus d'oci cultural, només ho fa el 44,6% dels joves que viu amb fills i sense parella.

TAULA 1.3. Pràctica d'oci cultural mensual segons les característiques socioeconòmiques. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Oci cultural mensual	%	Sig.		%	Sig.
Total	57,5		Situació de convivència		**
Sexe		**	Amb els progenitors	56,6	
Homes	55,5		Amb la parella (i ningú més)	63,5	
Dones	59,6		Amb la parella i fills (i ningú més)	51,8	
Grups d'edat			Amb fills sense parella	44,6	
De 15 a 19 anys	55,3		Sol/a	58,3	
De 20 a 24 anys	57,0		Residència d'estudiants/pis compartit	64,6	
De 25 a 29 anys	61,4		Altres situacions	58,7	
De 30 a 34 anys	56,4		Activitat principal		
Lloc de naixement		**	Estudiant	56,1	
Fora de l'Estat	60,5		Aturat/ada	61,5	
A l'Estat amb algun progenitor fora	61,3		Inactiu/iva	53,1	
A l'Estat amb progenitors dins	56,0		Empresari/ària o autònom/a	54,4	
Grau d'urbanització			Assalariat/ada temporal o similar	57,9	
Zona densament poblada	58,9		Assalariat/ada indefinit/ida	59,3	
Zona semiurbana o intermèdia	55,4		Assalariat/ada - Altres	61,7	
Zona escassament poblada	54,6		Quartil ingressos a la llar		
Categoria sociopr. més alta dels progenitors		**	Quartil 1 (més baix)	56,7	
Ocupacions directives i gerencials	57,0		Quartil 2	58,9	
Ocupacions tècniques i professionals	63,3		Quartil 3	57,6	
Ocupacions mitjanes	57,6		Quartil 4	57,1	
Ocupacions elementals	54,2		Llengua d'origen		
Nivell d'estudis més alt dels progenitors		**	Català	57,0	
Primaris o inferiors	53,2		Català-Castellà	55,3	
Secundaris	55,9		Castellà	58,1	
Superiors	61,4		Altres	57,6	

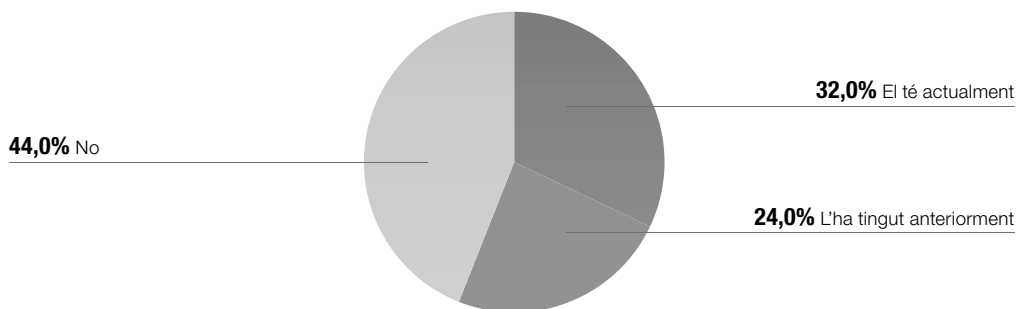
Oci cultural mensual: com a mínim, un cop al mes realitza alguna de les següents activitats: anar al cinema, anar al teatre, anar a un espectacle de dansa o òpera, anar a una exposició o museu, llegir un llibre que no sigui escolar, anar a concerts.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Un dels programes més estesos de l'administració per facilitar l'accés a l'oferta cultural per part de la població jove és el Carnet Jove. Segons les dades, com podem observar al gràfic 1.1, un terç de les persones joves d'entre 15 i 31 anys disposa actualment del carnet, i un 24% addicional l'ha tingut en el passat. Com es pot comprovar a la taula 1.4, el fet de disposar de Carnet Jove està molt marcat per les característiques socioeconòmiques del jove. En general, hi ha més dones que homes amb aquest tipus de carnet. De fet, hem observat en apartats

anteriors que hi ha també més dones que homes que opten pel consum cultural durant el seu temps d'oci. Factors associats a les condicions socioeconòmiques de la llar també estan associades amb disposar de Carnet Jove: hi ha un percentatge més alt de joves que provenen d'un estatus socioeconòmic alt (segons categoria professional o nivell educatiu dels progenitors, o nivell d'ingressos de la llar) que disposen del carnet. Així, per exemple, mentre un 38,4% dels joves amb progenitors amb nivell educatiu superior té el carnet, només el té el 22,9% dels joves amb progenitors amb estudis primaris. L'origen cultural també s'identifica com un factor associat a la disposició de tenir-lo: només el 16% dels joves nascuts fora d'Espanya el tenen, xifra que arriba a quasi el 40% entre les persones joves nascudes a Catalunya o la resta de l'Estat.

GRÀFIC 1.1. Tinença del Carnet Jove. Joves de 15 a 31 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Nota: El Carnet Jove es pot sol·licitar fins als 30 anys i es pot fer servir fins als 31 anys.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

TAULA 1.4. Tinença del Carnet Jove segons les característiques socioeconòmiques. Joves de 15 a 30 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Té Carnet Jove	%	Sig.	%	Sig.
Total	33,2			
			Situació de convivència	**
Sexe		**	Amb els progenitors	37,5
Homes	30,1		Amb la parella (i ningú més)	26,2
Dones	36,4		Amb la parella i fills (i ningú més)	19,8
Grups d'edat (a)		**	Amb fills sense parella	13,5*
De 15 a 18 anys	28,7		Sol/a	25,0
De 19 a 22 anys	42,1		Residència d'estudiants/pis compartit	27,8
De 23 a 26 anys	38,7		Altres situacions	23,0
De 27 a 30 anys	23,9		Activitat principal	**
Lloc de naixement		**	Estudiant	33,9
Fora de l'Estat	16,4		Aturat/ada	28,6
A l'Estat amb algun progenitor fora	32,9		Inacti/iva	18,9
A l'Estat amb progenitors dins	39,8		Empresari/ària o autònom/a	35,6

Té Carnet Jove	%	Sig.	%	Sig.
Grau d'urbanització		**	Assalariat/ada temporal o similar	38,1
Zona densament poblada	31,1		Assalariat/ada indefinit/ida	35,5
Zona semiurbana o intermèdia	34,5		Assalariat/ada - Altres	30,9
Zona escassament poblada	43,0		Quartil ingressos a la llar	**
Categoria sociopr. més alta dels progenitors	**		Quartil 1 (més baix)	25,6
Ocupacions directives i gerencials	44,6		Quartil 2	30,3
Ocupacions tècniques i professionals	36,3		Quartil 3	43,0
Ocupacions mitjanes	31,7		Quartil 4	42,7
Ocupacions elementals	31,1		Llengua d'origen	**
Nivell d'estudis més alt dels progenitors	**		Català	42,9
Primaris o inferiors	22,9		Català-Castellà	49,0
Secundaris	31,8		Castellà	27,9
Superiors	38,4		Altres	19,8

* Menys de 10 casos.

(a) Les categories d'edat en aquesta anàlisi han variat respecte del d'altres variables d'aquest capítol, donat que inclouen només joves de 15 a 30 anys, ja que el Carnet Jove està dirigit per a adolescents i joves de 12 a 30 anys.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

A continuació, analitzem la freqüència de les activitats més bàsiques de socialització juvenil fora de casa, tant les que no impliquen necessàriament consum com les que sí. Entre les que no impliquen necessàriament consum, com quedar amb els amics i amigues, un 67% ho fa almenys un cop a la setmana o més (taula 1.5). En canvi, estar amb els amics i amigues al carrer o a la plaça és una activitat menys habitual: així, queden almenys un cop a la setmana o més el 53% dels joves i, de fet, un 21,5% diu no quedar mai o gairebé mai. Les diferències per gènere i edat són estadísticament significatives, tal com es pot observar a la taula 1.6. Aquest tipus d'oci social és menor entre dones que entre homes i es redueix la freqüència amb l'augment del grup d'edat: així, per exemple, mentre un 11% els joves de 15 a 19 anys queda cada dia amb amics al carrer o la plaça, entre els de 30 a 34 ho fa un 3%.

TAULA 1.5. Freqüència de realització d'activitats d'oci fora de casa. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Activitat	Mai o gairebé mai	Cada 2-3 mesos	Entre 1 i 3 cops al mes	Cada setmana	3-5 dies per setmana	Cada dia	Total
Anar de compres, exceptuant els productes de primera necessitat	15,7	37,1	34,5	9,3	2,4	0,9	100
Jugar amb videojocs	53,0	5,2	8,5	12,1	9,3	11,9	100
Fer esport o exercici	17,5	4,9	9,4	23,1	26,9	18,2	100

Activitat	Mai o gairebé mai	Cada 2-3 mesos	Entre 1 i 3 cops al mes	Cada setmana	3-5 dies per setmana	Cada dia	Total
Estar amb amics al carrer o la plaça	21,5	7,4	18,2	30,7	15,6	6,7	100
Quedar amb amics	5,7	6,5	20,8	42,2	17,2	7,6	100
Sortir de nit	35,0	14,5	28,0	18,4	3,1	1,0	100
Anar a la discoteca	58,5	16,8	20,2	4,2	0,3*	0,1*	100
Mirar pel·lícules, sèries, programes de TV, etc.	3,4	2,7	7,8	26,8	24,1	35,2	100

*: Menys de 10 casos.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Entre les activitats que impliquen consum, activitats associades al que normalment s'entén com "sortir", la freqüència és menor respecte a les de socialització que no impliquen necessàriament consum: dos de cada deu joves afirmen sortir de nit cada setmana o més sovint. De fet, és més alt el percentatge que diu no fer-ho mai o gairebé mai: un 35%. Anar a la discoteca és una activitat que la majoria dels i les joves no practiquen mai o gairebé mai (58,5%) i entre els que la practiquen la freqüència és més aviat de caràcter mensual (taula 1.5). En ambdós casos, les diferències de gènere són significatives: les dones opten per aquest tipus d'activitats menys que els homes com a part del seu temps lliure. De nou, l'edat juga un paper important. És una activitat que practiquen més els joves entre 20 i 24 anys, tal com s'observa a la taula 1.6. A partir d'aquesta edat, va decreixent: així, contrasta el 45,7% dels joves entre 20 i 24 anys que diu no anar mai a una discoteca amb el 75,9% dels de 30 a 34, un fet que podria relacionar-se amb l'accés a un ventall més ampli d'opcions d'oci, associades a altres interessos propis de la maduresa i/o a la major disponibilitat de recursos econòmics. Anar de compres (de productes diferents als de primera necessitat), una activitat de consum que sovint és social, la fa el 84,3% dels i de les joves, sense diferències significatives entre homes i dones. El 37,1% ho fa cada dos o tres mesos, i el 34,5% ho fa d'un a tres cops al mes.

TAULA 1.6. Freqüència de realització d'activitats d'oci fora de casa segons el sexe i l'edat. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Activitat	Mai o gairebé mai	Cada 2-3 mesos	Entre 1 i 3 cops al mes	Cada setmana	3-5 dies per setmana	Cada dia	Total	Sig.
Anar de compres (no productes de primera necessitat)								
Homes	16,6	37,3	33,3	9,5	2,1	1,2	100	
Dones	14,8	36,8	35,8	9,0	2,8	0,7	100	
De 15 a 19 anys	14,6	33,1	40,2	9,5	2,0	0,6*	100	**
De 20 a 24 anys	15,4	39,7	33,8	7,5	2,3	1,3	100	

Activitat	Mai o gairebé mai	Cada 2-3 mesos	Entre 1 i 3 cops al mes	Cada setmana	3-5 dies per setmana	Cada dia	Total	Sig.
De 25 a 29 anys	15,6	37,9	33,0	10,9	2,3	0,2*	100	
De 30 a 34 anys	17,1	37,5	31,4	9,3	3,1	1,6	100	
Jugar amb videojocs								
Homes	30,8	5,3	11,0	17,9	15,8	19,1	100	**
Dones	75,6	5,0	5,9	6,1	2,7	4,6	100	
De 15 a 19 anys	36,9	5,0	9,7	16,1	14,7	17,6	100	**
De 20 a 24 anys	48,4	5,5	9,4	12,7	9,2	14,7	100	
De 25 a 29 anys	60,3	5,0	8,4	10,6	8,5	7,2	100	
De 30 a 34 anys	65,6	5,0	6,5	9,1	5,1	8,6	100	
Fer esport o exercici								
Homes	11,4	4,4	8,3	20,6	30,1	25,2	100	**
Dones	23,8	5,4	10,7	25,5	23,5	11,0	100	
De 15 a 19 anys	12,6	4,2	10,2	18,4	31,4	23,2	100	
De 20 a 24 anys	15,7	5,5	11,2	22,4	24,3	20,8	100	
De 25 a 29 anys	18,0	3,7	8,6	23,9	29,4	16,4	100	
De 30 a 34 anys	23,3	6,2	7,8	27,3	22,6	12,8	100	
Estar amb amics al carrer o la plaça								
Homes	19,7	7,1	19,7	29,5	15,7	8,3	100	**
Dones	23,4	7,6	16,7	31,8	15,4	5,1	100	
De 15 a 19 anys	9,1	4,2	18,2	32,8	24,7	11,0	100	**
De 20 a 24 anys	17,5	6,1	19,1	31,4	17,7	8,0	100	
De 25 a 29 anys	27,6	8,1	16,7	30,9	11,7	4,9	100	
De 30 a 34 anys	31,2	10,8	18,6	27,7	8,6	3,0	100	
Quedar amb amics								
Homes	4,3	6,3	20,4	40,4	19,3	9,3	100	**
Dones	7,0	6,8	21,1	44,0	15,2	5,9	100	
De 15 a 19 anys	3,7	4,3	17,8	39,6	21,8	12,7	100	**
De 20 a 24 anys	5,4	4,7	18,2	40,7	21,3	9,6	100	
De 25 a 29 anys	6,9	6,0	20,0	45,8	16,4	4,9	100	
De 30 a 34 anys	6,5	10,7	26,5	42,5	10,1	3,6	100	
Sortir de nit								
Homes	33,0	13,9	28,3	19,3	4,1	1,3	100	**
Dones	37,0	15,0	27,7	17,5	2,0	0,7	100	
De 15 a 19 anys	32,2	10,7	30,8	20,2	4,4	1,7	100	**
De 20 a 24 anys	24,2	14,0	33,9	21,7	4,5	1,7	100	

Activitat	Mai o gairebé mai	Cada 2-3 mesos	Entre 1 i 3 cops al mes	Cada setmana	3-5 dies per setmana	Cada dia	Total	Sig.
De 25 a 29 anys	32,5	17,5	26,2	21,0	2,2	0,6	100	
De 30 a 34 anys	49,5	15,6	21,7	11,5	1,5	0,2	100	
Anar a la discoteca								
Homes	56,5	17,7	21,0	4,3	0,4*	0,1*	100	
Dones	60,6	15,8	19,4	4,1	0,1*	0,0*	100	
De 15 a 19 anys	54,3	13,0	24,9	7,2	0,3*	0,2*	100	**
De 20 a 24 anys	45,7	18,6	29,5	6,2	0,0*	0,0*	100	
De 25 a 29 anys	56,9	20,8	19,3	2,6	0,5*	0,0*	100	
De 30 a 34 anys	75,9	14,9	8,3	0,8*	0,1*	0,0*	100	
Mirar pel·lícules, sèries, programes de TV, etc.								
Homes	3,6	3,5	9,1	27,0	24,2	32,6	100	**
Dones	3,2	1,9	6,5	26,6	24,0	37,9	100	
De 15 a 19 anys	3,5	3,2	10,0	29,7	21,8	31,8	100	**
De 20 a 24 anys	3,1	3,7	8,1	28,3	26,2	30,7	100	
De 25 a 29 anys	3,0	1,7	7,2	24,6	25,1	38,4	100	
De 30 a 34 anys	4,0	2,3	6,1	24,6	23,3	39,7	100	

* Menys de 10 casos.

Nota: "Sig." = significació estadística. El símbol "****" significa que l'associació és significativa per un nivell de confiança del 95% (Anova en el cas de mitjanes i Xi-quadrat amb taules creuades)

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Entre les activitats de tipus més sedentari, podem assenyalar que la majoria dels i de les joves afirma no jugar mai o gairebé mai a videojocs (53%), percentatge que contrasta amb els que ho fan cada dia (11,9%), tal com s'observa a la taula 1.5. Aquestes dades amaguen unes marcades diferències per gènere: mentre un 75,6% de les dones reconeix no jugar mai a videojocs, només el 30,8% dels homes no hi juga mai. En canvi, pràcticament dos de cada deu homes joves ho fa cada dia, mentre el percentatge és quatre vegades més baix entre les dones; per tant, és una activitat molt masculinitzada. Una altra activitat sedentària, i alhora la més practicada de forma habitual per la joventut, és mirar pel·lícules, sèries o programes a la televisió. Es tracta d'una activitat a la que dediquen temps lliure freqüentment: el 86,6% ho fa cada setmana o més sovint, i d'aquests aproximadament un terç dels joves ho fa a diari (taula 1.5). En aquest sentit, la freqüència és una mica més alta entre les dones (el 37,9% d'elles indica que ho fa diàriament, davant el 32,6% d'ells) i entre els joves de més edat (39,7% els de 30 a 34 anys front al 31,8% dels de 15 a 19 anys).

Per altra banda, la pràctica de l'esport o l'exercici també es constata com una pràctica habitual entre la majoria dels i de les joves: aproximadament dos de cada tres joves en practica cada setmana o més sovint (taula 1.5). De nou, aquest percentatge amaga

diferències molt marcades per gènere: un 76% dels homes en practica setmanalment o més sovint, mentre que en el cas de les dones la proporció és d'un 60%. També cal assenyalar, per les possibles repercussions diferencials en la salut, que mentre un 11,4% dels homes no en practica mai o gairebé mai, entre les dones la proporció és més del doble (23,8%).

Les activitats d'oci social (anar de compres, estar amb amistats al carrer, quedar amb amics i amigues, sortir de nit o anar a la discoteca) són, en termes generals, més freqüents que les culturals entre la joventut. Tres de cada quatre joves practiquen algun cop a la setmana alguna d'aquestes activitats. Ara bé, s'identifiquen algunes diferències en funció de l'etapa vital i les condicions socioeconòmiques dels joves. Així, trobem que aquest tipus d'activitat social setmanal és més popular entre els grups d'edat més jove que entre els d'edats més avançades. De fet, es redueix el percentatge de joves que realitza activitats socials setmanalment a mesura que augmenta la seva edat: mentre que el 80,5% dels i de les joves de 15 a 19 anys realitza oci social setmanalment, ho fa el 67,4% dels de 30 a 34 anys (taula 1.7). Vinculat amb aquest fet, observem que la situació de convivència també repercuteix en el percentatge de joves que realitza activitats socials de forma setmanal: així mentre un 81,8% dels i de les joves que viuen en una residència d'estudiants o compartint pis realitza activitats socials setmanalment, el percentatge es redueix fins al 63,3% entre els i les joves que viuen en parella i fills. Les condicions socioeconòmiques també són importants per entendre la participació setmanal dels joves en aquest tipus d'activitats: podem constatar que a major nivell d'estudis dels progenitors (o categoria professional més alta) més alt és el percentatge de joves que participen setmanalment en activitats d'oci social.

TAULA 1.7. Pràctica d'oci social setmanal segons les característiques socioeconòmiques. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Oci social setmanal	%	Sig.	%	Sig.
Total	75,0			**
Sexe		**		
		Amb els progenitors	78,8	
Homes	77,2	Amb la parella (i ningú més)	68,6	
Dones	72,9	Amb la parella i fills (i ningú més)	63,3	
Grups d'edat		**		
		Amb fills sense parella	64,6	
De 15 a 19 anys	80,5	Sol/a	82,8	
De 20 a 24 anys	77,1	Residència d'estudiants/pis compartit	81,8	
De 25 a 29 anys	75,9	Altres situacions	70,8	
De 30 a 34 anys	67,4	Activitat principal		**
Lloc de naixement		**		
		Estudiant	77,4	
Fora de l'Estat	71,6	Aturat/ada	74,0	
A l'Estat amb algun progenitor fora	75,0	Inactiu/iva	70,6	
A l'Estat amb progenitors dins	76,9	Empresari/ària o autònom/a	72,2	
Grau d'urbanització				
		Assalariat/ada temporal o similar	76,9	

Oci social setmanal	%	Sig.	%	Sig.
Zona densament poblada	75,2		Assalariat/ada indefinit/ida	73,1
Zona semiurbana o intermèdia	74,5		Assalariat/ada - Altres	80,8
Zona escassament poblada	76,2		Quartil ingressos a la llar	**
Categoria sociopr. més alta dels progenitors	**	Quartil 1 (més baix)		70,1
Ocupacions directives i gerencials	79,4	Quartil 2		74,3
Ocupacions tècniques i professionals	79,0	Quartil 3		71,2
Ocupacions mitjanes	75,4	Quartil 4		83,1
Ocupacions elementals	73,5	Llengua d'origen		**
Nivell d'estudis més alt dels progenitors	**	Català		78,9
Primaris o inferiors	69,7	Català-Castellà		74,1
Secundaris	73,6	Castellà		71,8
Superiors	79,0	Altres		77,4

Oci social setmanal: fa com a mínim un cop per setmana alguna de les següents activitats: anar de compres (no productes bàsics), estar amb amics al carrer, quedar amb amics, sortir de nit, anar a la discoteca.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

1.3. Lleure digital

El desenvolupament de les TIC, així com l'expansió d'internet, han transformat la nostra vida i, molt especialment, el nostre lleure. La joventut actual és "nativa digital" i ha desenvolupat gran familiaritat amb els entorns en línia, els quals utilitzen per informar-se, estudiar, relacionar-se, comprar i entretenir-se (Prensy, 2001). Aquest fet, evidentment, repercuteix en el desenvolupament de la pròpia personalitat i de la socialització. Entre aquestes activitats, es troba naturalment el "lleure digital", entès com qualsevol forma d'oci que es pugui fer a través de la infinitat de dispositius electrònics que les persones joves tenen a l'abast. Així, el lleure digital engloba activitats que només es poden dur a terme per internet, molt especialment després de la generalització dels *smartphones*, però també activitats tradicionals fora de línia que ara s'han tecnològitzat. Entre les primeres, estaria connectar-se a xarxes socials per compartir contingut o ser part de comunitats virtuals en sentit ampli. Entre les segones, escoltar música o veure sèries a través de plataformes digitals (Simón, 2021).

En aquest apartat, ens centrarem especialment en analitzar el temps que els i les joves dediquen a realitzar diferents activitats d'oci a internet, així com el temps que passen davant de les pantalles. Aquest tipus de lleure digital presenta característiques distintives davant del lleure tradicional. En primer lloc, la immediata: el lleure es pot gaudir ara en petits moments, bombolles de lleure interactiu, selectiu i mòbil, però alhora molt menys durador i microsegmentat (Igarza, 2009). En segon terme, però en relació amb això, l'oci digital té trets de permanència: en la mesura que la connexió és constant, converteix el propi subjecte en un producte constantment exposat a l'àmbit d'oci social compartit amb els seus iguals. Tot això, a més, incentiva l'*extimitat*: mostrar cap a l'exterior una autoimatge positiva de la seva intimitat com a part substancial de les pràctiques de socialització en el

lleure (Sibilia, 2008), a més a més, subjecte a una gran vertiginositat. Un tercer factor és que les plataformes o aplicacions pròpies de l'oci digital s'han constituït en referents identitaris de la joventut. Les xarxes socials o els jocs en línia estan directament concebuts per a la socialització virtual. Tots aquests aspectes són rellevants, ja que serveixen per construir la identitat grupal del col·lectiu. Aquestes formes de lleure són part essencial del conjunt d'imaginari i referents compartits de la joventut, i han donat peu a una individualitat pròpia i nova, interconnectada, generant els temes de conversa i els marcadors generacionals (Reig i Vilchez, 2013).

Ara bé, no hem d'oblidar que el lleure digital dona lloc a una forma nova d'exclusió quan aquests elements no es troben a l'abast. La manca de recursos i/o de competència digital, en un entorn social-virtual constantment canviant, exposat i competitiu, pot donar lloc a la desconexió d'aquest univers interconnectat o a la victimització dels menys adaptats. Sentir-se amenaçat, desconectat, avorrit o sol s'ha tornat la cara fosca d'un lleure que cada cop està més vehiculat a través de xarxes socials. Malauradament, no disposem de la informació necessària a l'enquesta per saber els potencials motius de desconexió, com podrien ser la manca de recursos, la inaccessibilitat a la xarxa o sentir-se desconectat, entre d'altres.

Com es pot comprovar a la taula 1.8, hi ha activitats absolutament consolidades i esteses entre els i les joves, com són xatejar (a través de Whatsapp, Telegram, Messenger, etc.) i utilitzar les xarxes socials (com Instagram, Twitter, TikTok, Facebook, etc.). La democratització d'internet i l'accessibilitat mòbil, facilitada pels *smartphone*, ha instaurat l'ús de xarxes socials i xatejar com una pràctica quotidiana ubiqua (lab Spain, 2013). Malgrat ser simplement eines tecnològiques que connecten persones a través de diferents mitjans digitals, el seu ús s'ha convertit en una autèntica revolució social i de masses entre els i les adolescents i joves, principalment pel que fa a l'àmbit de la comunicació, la socialització, la participació i l'entreteniment. Per una immensa majoria dels joves, és una activitat diària que sovint fa diversos cops al dia. No es detecten grans diferències en la intensitat d'ús entre homes i dones, però sí per grups d'edat, especialment en el cas de les xarxes socials.

Com es pot observar a la taula 1.9, el 72,1% dels i de les joves de 15 a 19 anys utilitza les xarxes socials diversos cops al dia, percentatge que es va reduint amb l'edat, fins arribar al 48% entre els de 30 a 34 anys. En canvi, destaca que alternatives de contacte per internet, com l'ús de xats en línia amb persones que no s'han trobat físicament, semblen ser menys populars i són utilitzades per menys de la meitat de la mostra i amb una freqüència considerablement menor. En aquest cas, hi ha diferències tant per sexe com per edat. És una activitat que no fan mai el 61,7% de les dones, mentre en el cas dels homes aquesta proporció és del 46,6%. Amb l'edat, es redueix l'ús d'aquest recurs: un 45,6% dels joves de 15 a 19 anys no ho fan servir mai, i entre els de 30 a 34 anys la proporció arriba al 62,2%. L'ús del correu electrònic és també una activitat d'oci estesa i transversal entre la joventut; ara bé, la intensitat d'ús està més diversificada: el 31,7% el fa servir diversos cops al dia, el 35% cada dia o gairebé tots els dies i el 17% almenys un o dos cops per setmana.

TAULA 1.8. Freqüència de realització d'oci digital. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Activitat	Mai	No arriba a 1-3 cops al mes	1-3 cops al mes	Mínim 1-2 cops per setmana	Cada dia / gairebé tots els dies	Diversos cops al dia	Total
Comprar per internet	13,8	34,5	39,2	10,0	1,7	0,8	100
Utilitzar el correu electrònic	5,3	4,5	6,5	17,1	34,9	31,7	100
Xatejar (Whatsapp, Telegram, Messenger, etc.)	0,7	0,3	0,3	2,3	22,0	74,4	100
Utilitzar les xarxes socials (Instagram, Twitter, TikTok, Facebook, etc.)	5,9	1,0	0,8	4,0	26,3	62,0	100
Interactuar / parlar en línia amb gent amb qui no m'he trobat mai cara a cara	54,1	13,9	8,1	8,9	7,8	7,3	100

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Les tecnologies s'han instaurat com a referents fonamentals en el temps social de lleure i, correlativament, en l'espai de consum juvenil (Observatorio de la Juventud, 2012). Una de les activitats que s'ha consolidat en els hàbits i l'oci que realitzen en línia els i les joves és comprar per internet: el 86,2% dels joves fa servir aquest recurs. La freqüència d'ús és més aviat mensual o bé es realitza diversos cops al mes: un 39,2% realitza aquesta activitat d'un a tres cops al mes i el 34,5% no arriba a un a tres cops al mes (taula 1.8). No es detecten diferències per gènere, però sí per edat. Es tracta d'una activitat d'oci més restringida en el grup dels més joves, segurament per la seva menor capacitat de maniobrar amb recursos econòmics: mentre un 21,8% dels de 15 a 19 anys no compra mai per internet, entre els altres grups d'edat el percentatge es redueix a la meitat (taula 1.9).

Si bé en les activitats de tipus cultural o social identificaven l'associació de factors d'origen socioeconòmic i d'etapa de cicle de vida com a explicatives per al desenvolupament d'aquestes activitats, en el cas de l'oci digital com a pràctica diària no s'observen diferències destacables en funció de les característiques sociodemogràfiques, la qual cosa demostra que es tracta d'una activitat transversal entre els i les joves (taula 1.10).

TAULA 1.9. Freqüència de realització d'oci digital segons sexe i edat. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Activitat	Mai	No arriba a 1-3 cops al mes	1-3 cops al mes	Mínim 1-2 cops per setmana	Cada dia / gairebé tots els dies	Diversos cops al dia	Total	Sig.
Comprar per internet								
Homes	14,6	33,4	38,8	10,5	1,7	1,0	100	
Dones	13,0	35,7	39,6	9,4	1,8	0,6	100	
De 15 a 19 anys	21,8	36,7	34,1	5,5	1,5	0,3*	100	**
De 20 a 24 anys	11,0	39,8	37,7	9,4	1,4	0,7*	100	
De 25 a 29 anys	10,5	30,9	45,9	11,0	1,3	0,5*	100	
De 30 a 34 anys	11,9	31,0	39,1	13,7	2,7	1,6	100	
Utilitzar el correu electrònic								
Homes	5,2	4,0	6,3	18,0	35,0	31,4	100	
Dones	5,3	5,0	6,7	16,2	34,8	32,0	100	
De 15 a 19 anys	6,5	4,5	6,4	22,9	34,5	25,1	100	**
De 20 a 24 anys	4,0	3,9	6,7	16,1	38,6	30,7	100	
De 25 a 29 anys	4,5	4,8	6,5	14,9	35,7	33,5	100	
De 30 a 34 anys	5,9	4,7	6,3	14,6	31,3	37,2	100	
Xatejar (Whatsapp, Telegram, Messenger, etc.)								
Homes	0,7	0,3*	0,5*	3,1	21,5	73,9	100	**
Dones	0,7	0,2*	0,1*	1,4	22,6	74,9	100	
De 15 a 19 anys	0,8*	0,5*	0,2*	2,7	19,1	76,8	100	
De 20 a 24 anys	0,6*	0,3*	0,3*	2,3	20,0	76,4	100	
De 25 a 29 anys	0,7*	0,1*	0,6*	1,6	23,4	73,7	100	
De 30 a 34 anys	0,8*	0,3*	0,1*	2,4	25,4	71,0	100	
Utilitzar les xarxes socials (Instagram, Twitter, TikTok, Facebook, etc.)								
Homes	7,5	1,4	1,0	4,2	26,3	59,7	100	**
Dones	4,3	0,6	0,7	3,8	26,3	64,4	100	
De 15 a 19 anys	1,9	0,4*	0,4*	2,2	22,3	72,7	100	**
De 20 a 24 anys	4,1	0,2*	0,6*	3,1	24,1	67,9	100	
De 25 a 29 anys	5,3	0,9*	0,7*	4,2	28,1	60,8	100	
De 30 a 34 anys	11,7	2,4	1,5	6,0	30,4	48,1	100	

Activitat	Mai	No arriba a 1-3 cops al mes	1-3 cops al mes	Mínim 1-2 cops per setmana	Cada dia / gairebé tots els dies	Diversos cops al dia	Total	Sig.
Interactuar / parlar en línia amb gent amb qui no m'he trobat mai cara a cara								
Homes	46,6	14,5	9,2	11,2	9,5	9,0	100	**
Dones	61,7	13,1	6,9	6,5	6,0	5,7	100	
De 15 a 19 anys	45,6	15,8	10,3	10,2	9,5	8,5	100	**
De 20 a 24 anys	49,7	16,8	7,8	9,9	7,5	8,2	100	
De 25 a 29 anys	57,8	12,5	8,4	8,0	7,0	6,3	100	
De 30 a 34 anys	62,2	10,6	6,1	7,5	7,1	6,5	100	

* Menys de 10 casos.

Nota: "Sig." = significació estadística. El símbol """" significa que l'associació és significativa per un nivell de confiança del 95% (Anova en el cas de mitjanes i Xi-quadrat amb taules creuades)

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

TAULA 1.10. Pràctica d'oci digital diari segons les característiques socioeconòmiques. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Oci digital diari	%	Sig.	%	Sig.
Total	98,7			
			Situació de convivència	**
Sexe			Amb els progenitors	98,9
Homes	98,6		Amb la parella (i ningú més)	99,3
Dones	98,7		Amb la parella i fills (i ningú més)	99,1
Grups d'edat			Amb fills sense parella	96,9
De 15 a 19 anys	99,2		Sol/a	98,2
De 20 a 24 anys	98,6		Residència d'estudiants/pis compartit	96,6
De 25 a 29 anys	98,4		Altres situacions	96,7
De 30 a 34 anys	98,3		Activitat principal	**
Lloc de naixement		**	Estudiant	98,7
Fora de l'Estat	97,1		Aturat/ada	95,2
A l'Estat amb algun progenitor fora	98,2		Inactiu/iva	95,5
A l'Estat amb progenitors dins	99,4		Empresari/ària o autònom/a	99,4
Grau d'urbanització			Assalariat/ada temporal o similar	99,8
Zona densament poblada	98,6		Assalariat/ada indefinit/ida	99,6
Zona semi urbana o intermèdia	98,8		Assalariat/ada - Altres	100,0
Zona escassament poblada	98,4		Quartil ingressos a la llar	

Oci digital diari	%	Sig.		%	Sig.
Categoria sociopr. més alta dels progenitors		**	Quartil 1 (més baix)	98,7	
Ocupacions directives i gerencials	100,0		Quartil 2	99,4	
Ocupacions tècniques i professionals	99,7		Quartil 3	99,7	
Ocupacions mitjanes	99,0		Quartil 4	99,8	
Ocupacions elementals	97,3		Llengua d'origen		**
Nivell d'estudis més alt dels progenitors		**	Català	99,4	
Primaris o inferiors	97,5		Català-Castellà	98,0	
Secundaris	98,9		Castellà	99,1	
Superiors	99,4		Altres	95,8	

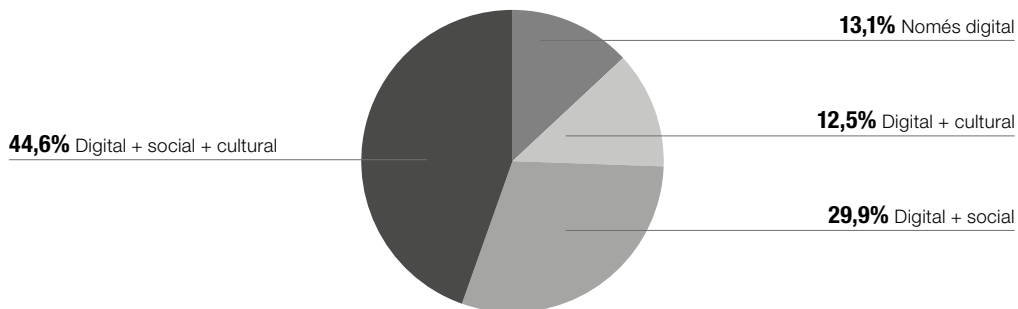
Oci digital diari: alguna vegada al dia fa compres per internet, xateja, utilitza xarxes socials, consulta correu electrònic, juga a videojocs, interactua en línia amb desconeguts o mira per televisió sèries o pel·lícules.

** L'associació és significativa per un nivell de confiança del 95%.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

El recurs a l'oci digital a diari, per tant, és un tipus d'oci que permeabilitza totes les capes socials i etapes del cicle de vida. La majoria dels i de les joves combina l'oci digital a diari amb altres formes d'oci. Com es pot comprovar en el gràfic 1.2, un 44,6% dels i de les joves combina l'oci digital diari amb l'oci social setmanal i l'oci cultural mensual. És a dir, són joves que combinen els diferents tipus d'oci. Gairebé el 30% dels i de les joves combina l'oci digital diari amb l'oci social setmanal (però no realitza oci cultural de manera mensual). És destacable que un 13,1% dels i de les joves dediqui el seu temps lliure només a l'oci digital, sense alternar-lo amb altres formes d'oci.

GRÀFIC 1.2. Tipus d'oci practicat. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

1.4. Factors associats a l'oci no saludable: ús intensiu de pantalles

Com s'ha pogut determinar en l'apartat previ, existeix un ús generalitzat de les pantalles entre els i les joves. La facilitat d'accés i l'atractiu que generen les pantalles, especialment entre els més joves, ha despertat els darrers anys la preocupació pel risc associat a con-

ductes addictives. Si bé l'addicció ha estat un concepte que històricament es relacionava amb les substàncies, els darrers anys les addiccions comportamentals o addiccions sense substàncies, i entre elles l'addicció a internet o a les pantalles, han irromput amb força (Valenzuela *et al.*, 2020). És important assenyalar que, en el moment actual, hi ha dificultat, tant teòrica com pràctica, per diferenciar entre allò que és l'ús saludable, l'ús abusiu i l'ús addictiu de les pantalles. No obstant això, sí que hi ha consens respecte que una conducta addictiva sense substància pot generar, d'una banda, una dependència i, d'altra banda, una incapacitat d'autocontrol per deixar d'usar-la en un moment determinat. Alhora, les conseqüències són diverses: des de la pèrdua d'autocontrol, l'increment de la tolerància a aquesta conducta addictiva, la necessitat de dedicar-li cada cop més temps o la interferència amb la vida quotidiana, afectant el desenvolupament personal (desenvolupament cognitiu, equilibri psicoemocional, etc.) i social, en aquest cas, de la població jove.

En aquest apartat, prestarem atenció al temps d'oci que les persones joves destinen als diferents usos de les pantalles, el consum que anomenem "intensiu" (més de 4 hores al dia en alguna activitat digital), així com els determinants socials per aquest tipus de consum entre els joves.

A la taula 1.11, es pot identificar la intensitat de l'ús diari de les pantalles entre els i les joves que algun cop han realitzat una de les activitats de lleure digital la setmana prèvia. En general, la joventut normalment dedica entre 1 i 2 hores al dia al lleure digital. Entre els i les joves que estan més de 4 hores davant de la pantalla, destaquen els que dediquen més de 4 hores a les xarxes socials (12,6%) i als videojocs (12,2%). Un 9% dels que han utilitzat les xarxes socials durant la darrera setmana ho ha fet més de 4 hores seguides.

TAULA 1.11. Temps dedicat el darrer dia a activitats d'oci digital. Joves de 15 a 34 anys que les realitzen com a mínim un cop per setmana. Catalunya, 2022. Percentatge

Activitat	Més de 4 h	De 2 a 4 h	D'1 a 2 h	De 30 min a 1 h	Menys de 30 min	Total
Xatejar	9,0	20,2	25,9	21,1	23,7	100
Utilitzar les xarxes socials	12,6	25,5	28,6	19,3	14,0	100
Jugar amb videojocs	12,2	28,9	37,7	14,3	6,9	100
Mirar pel·lícules, sèries, programes de TV, etc.	6,3	30,5	46,6	14,2	2,4	100

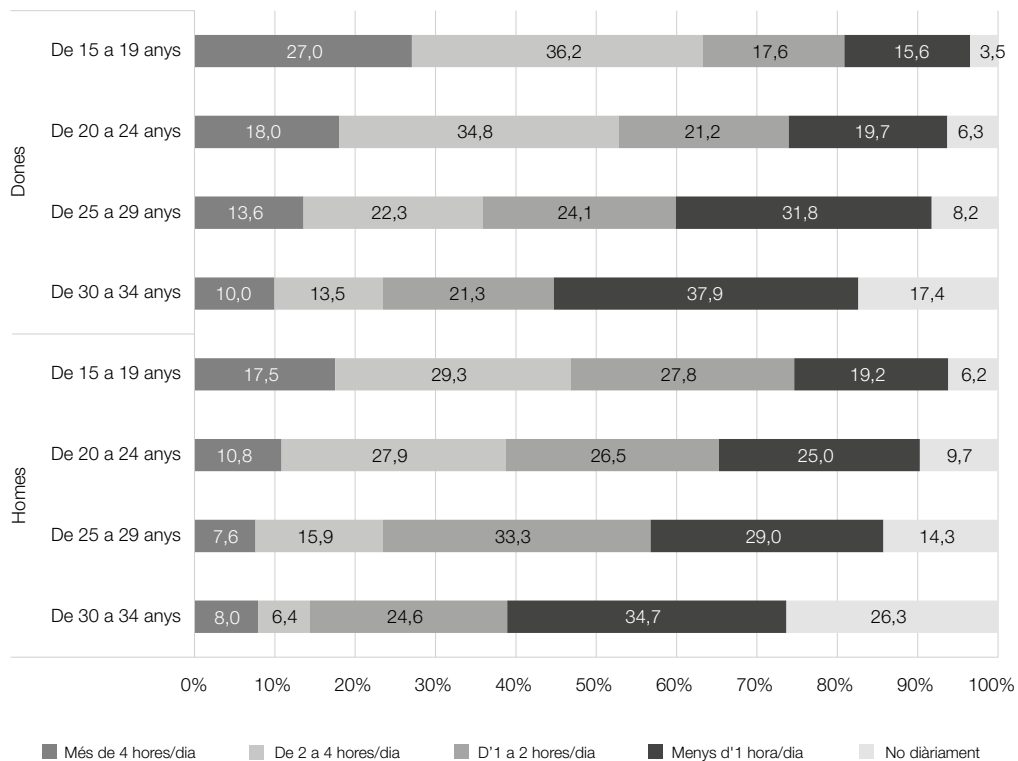
Nota: només s'inclouen les dades de la freqüència diària d'aquells casos que han respost que fan aquestes activitats mínim un cop per setmana.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Si diferenciem per sexe, les dones joves dediquen més temps a les xarxes socials que els homes. El 16,6% de les noies dedica 4 hores o més al dia a l'ús de les xarxes socials i un 25,8% entre 2 i 4 hores al dia. En canvi, entre els homes el 31,1% dedica dues hores o més a les xarxes socials, 11 punts percentuals per sota de les noies. Tal com s'observa al gràfic 1.3, on es representa el temps dedicat a l'ús de xarxes socials segons sexe i grups

d'edat, les noies joves són el col·lectiu que més fa un ús intensiu de les xarxes socials. Així, una de cada quatre noies de 15 a 19 anys hi dedica més de 4 hores al dia. De fet, més del 60% de les noies més joves utilitza les xarxes socials com a mínim 2 hores diàries. En el cas dels nois més joves, ho fa el 46%. A mesura que augmenta l'edat, es redueix el temps diari en l'ús de les xarxes socials tant en homes com en dones.

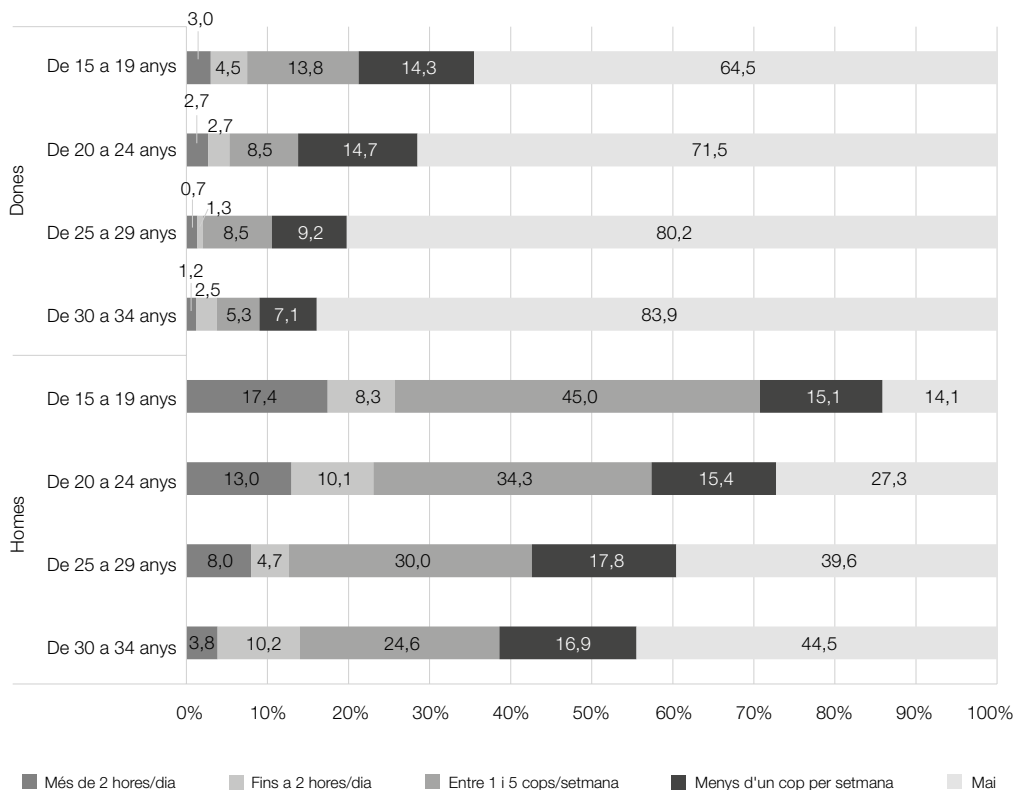
GRÀFIC 1.3. Temps dedicat a l'ús les xarxes socials segons el sexe i l'edat. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

En el cas dels videojocs, la tendència és la contrària. El 17,4% dels nois de 15 a 19 anys hi dedica mínim 2 hores diàries (gràfic 1.4). En canvi, el nombre és residual en el cas de les noies. A mesura que augmenta l'edat, el temps dedicat a jugar a videojocs disminueix, tot i que les diferències són també remarcables: prop del 80% de les noies de 25 anys i més no hi juga mai, mentre que entre els nois és gairebé la meitat: 39,6% dels que tenen de 25 a 29 anys no hi juga mai, i el 44,5% entre els de 30 anys i més.

GRÀFIC 1.4. Temps dedicat a l'ús de videojocs segons sexe i edat. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

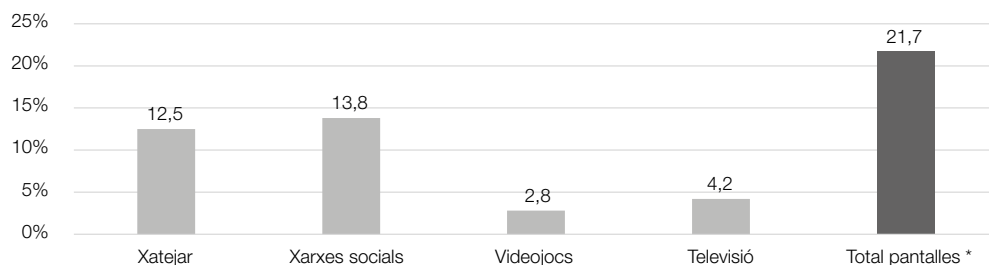

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

En termes generals, el 21,7% dels joves de Catalunya fa un ús intensiu de les pantalles (és a dir, dedica més de 4 hores a alguna activitat concreta de lleure que implica l'ús de pantalles), tal com s'observa al gràfic 1.5. Certs perfils de joves tenen un percentatge més alt (taula 1.12), com és en el cas de les dones (24,3% respecte al 19% dels homes). Però també hi ha circumstàncies associades a l'etapa vital: l'ús intensiu és més alt entre els més joves (30% entre els de 15 a 19 anys) i es va reduint a mesura que augmenta el grup d'edat (16,4% entre els de 30 a 34 anys). Relacionat amb aquest fet, veiem que també és més alt entre els i les joves que viuen amb els seus progenitors (amb un 24,8%) que entre els que tenen responsabilitats familiars, com és el cas dels que viuen en parella i amb fills (12,3%). També és més alt entre els estudiants (27%) que entre els que tenen responsabilitats al mercat laboral, com és el cas dels empresaris/autònoms (13,6%). Aspectes relacionats amb variables econòmiques també donen lloc a perfils diferencials: a mesura que augmenta el nivell d'ingressos de la llar, disminueix el percentatge de joves que dediquen un ús intensiu a les pantalles (21,9% entre els del quartil d'ingressos més baixos i 15,9% en

el quartil d'ingressos més alts). En canvi, variables com la categoria socioprofessional o el nivell d'estudis dels progenitors no dibuixen un patró clar en l'ús intensiu de les pantalles.

GRÀFIC 1.5. Població que dedica 4 hores o més diàries a determinades activitats d'oci digital. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

* Joves que tenen un consum intensiu (>4 h/dia) en mínim una de les activitats detallades (xatejar, xarxes socials, videojocs o tv).

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

TAULA 1.12. Ús intensiu de pantalles segons les característiques socioeconòmiques. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Ús intensiu de pantalles	%	Sig.		%	Sig.
Total	21,7		Situació de convivència		**
Sexe		**	Amb els progenitors	24,8	
Homes	19,0		Amb la parella (i ningú més)	19,3	
Dones	24,3		Amb la parella i fills (i ningú més)	12,3	
Grups d'edat		**	Amb fills sense parella	18,5	
De 15 a 19 anys	30,1		Sol/a	18,1	
De 20 a 24 anys	21,1		Residència d'estudiants/pis compartit	20,7	
De 25 a 29 anys	19,5		Altres situacions	22,2	
De 30 a 34 anys	16,4		Activitat principal		**
Lloc naixement			Estudiant	27,1	
Fora de l'Estat	21,1		Aturat/ada	24,3	
A l'Estat amb algun progenitor fora	25,0		Inactiu/iva	26,6	
A l'Estat amb progenitors dins	21,1		Empresari/ària o autònom/a	13,6	
Grau d'urbanització			Assalariat/ada temporal o similar	16,8	
Zona densament poblada	21,4		Assalariat/ada indefinit/ida	18,2	
Zona semiurbana o intermèdia	22,5		Assalariat/ada - Altres	22,2	
Zona escassament poblada	21,2		Quartil ingressos a la llar		**
Categoria sociopr. més alta dels progenitors		**	Quartil 1 (més baix)	21,9	
Ocupacions directives i gerencials	21,6		Quartil 2	19,6	

Ús intensiu de pantalles	%	Sig.	%	Sig.
Ocupacions tècniques i professionals	16,3	Quartil 3	17,2	
Ocupacions mitjanes	24,0	Quartil 4	15,9	
Ocupacions elementals	20,5	Llengua d'origen		**
Nivell d'estudis més alt dels progenitors	**	Català	19,2	
Primaris o inferiors	17,2	Català-Castellà	24,4	
Secundaris	23,2	Castellà	24,3	
Superiors	19,6	Altres	17,3	

** L'associació és significativa per un nivell de confiança del 95%.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

L'anàlisi de regressió logística permet identificar factors associats a l'ús intensiu de pantalles a igualtat d'altres condicions (taula 1.13). El que observem és que el gènere té un efecte significatiu i que les dones tenen una probabilitat més alta de fer un ús intensiu de pantalles que els homes joves. L'edat també és un factor explicatiu d'aquest tipus d'ús: a igualtat de condicions, el grup dels més joves té una probabilitat més alta de risc d'ús intensiu de pantalles. Finalment, els joves que practiquen esport de forma setmanal tenen una probabilitat més baixa d'incórrer en aquest tipus d'activitat, la qual cosa indica que el bon hàbit de la pràctica habitual d'esport disminueix la probabilitat de tenir un hàbit poc saludable com és l'ús intensiu de pantalles. De la mateixa manera, participar activament en entitats o grups informals redueix la probabilitat de fer un ús intensiu de pantalles. Per tant, sembla que disposar d'un ventall d'activitats durant el temps lliure redueix el risc de concentrar-ho en l'ús de les pantalles.

TAULA 1.13. Ús intensiu de les pantalles segons les característiques socioeconòmiques. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Raó de probabilitats (odds ratio)

Ús intensiu de pantalles	Odds ratio	Sig.	E.E.
Sexe (home ref.)	1,41	***	0,09
Grup d'edat (30-34 ref.)			
De 15 a 19 anys	2,10	***	0,19
De 20 a 24 anys	1,31		0,15
De 25 a 29 anys	1,10		0,14
Lloc de naixement (Estat i progenitors ref.)			
Fora de l'Estat	1,16		0,13
A l'Estat amb algun progenitor fora	1,06		0,18
Grau d'urbanització (densament poblada ref.)			
Zona semiurbana	1,12		0,10
Zona escassament poblada	1,06		0,17
Categoria sociopr. més alta dels progenitors (directius/gerents ref.)			
Ocupacions tècniques i professionals	0,74		0,19

Ús intensiu de pantalles	Odds ratio	Sig.	E.E.
Ocupacions mitjanes	1,03		0,19
Ocupacions elementals	0,73		0,20
No info	1,04		0,20
Nivell d'estudis més alt dels progenitors (superiors ref.)			
Secundaris	1,16		0,11
Primaris o inferiors	0,86		0,16
NS	1,35		0,19
Emancipació (no ref.)	0,82		0,13
Activitat principal (estudiant ref.)			
Treballador/a	1,00		0,14
Aturat/ada	1,25		0,22
Inactiu/iva	1,28		0,19
Quartil d'ingressos de la llar (quartil 1 -més baix- ref.)			
Quartil 2	0,88		0,15
Quartil 3	0,98		0,17
Quartil 4	0,85		0,17
No info	1,54	**	0,14
Llengua inicial (català ref.)			
Català-Castellà	1,30		0,20
Castellà	1,28	*	0,12
Altres	0,72		0,19
Participa activament en entitats i grups informals (no ref.)	0,76	*	0,12
Practica esport setmanalment (no ref.)	0,70	***	0,10
R2 Nagelkerke: 0,088			

*** significació estadística < 0,001; ** < 0,01; * < 0,05. E.E. = error estàndard.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

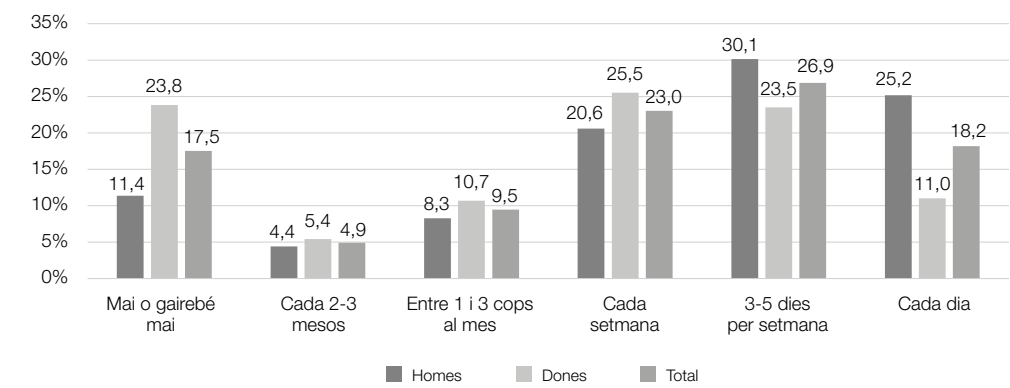
1.5. Factors associats a l'oci saludable: fer esport setmanalment

La pràctica esportiva contribueix a la salut física, l'equilibri psíquic i el benestar social de les persones que la realitzen. Així mateix, fomenta una sèrie d'hàbits i valors que repercuteixen en una integració més gran de l'individu en el seu entorn. Per exemple, com hem observat a l'anterior apartat, la pràctica d'esport setmanal protegeix els joves d'un ús intensiu de pantalles. La pràctica esportiva, doncs, suposa una sèrie d'avantatges físics, psíquics i socials per a la majoria de les persones. En la mesura que les dones, com podem veure en el gràfic 1.6, realitzin aquestes activitats amb menor freqüència i intensitat que els homes, clarament estaran en desavantatge en aquests aspectes. Així, mentre un 25,2% dels homes joves practica esport cada dia, només ho fa l'11% de les dones. Com indiquen Madariaga i Romero (2016), les formes de lleure més exigents solen presentar una important bretxa de

gènere, fet que apuntaria a la manca de temps de les dones per a totes aquelles formes de lleure que són més intensives en continuïtat, o també a diferents pautes de socialització o percepció de competència.

GRÀFIC 1.6. Freqüència de realització d'esport segons el sexe. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

La literatura especialitzada (Cabeza, 2004) assenyala que les diferents opcions de lleure, així com les barreres per practicar unes formes o altres, estan vinculades tant a variables econòmiques com a socials o educatives: des de la manca d'hàbits saludables o la baixa percepció d'un mateix, fins a l'escassa disponibilitat d'equipaments. A més del gènere, observem a la taula 1.14 altres factors que estableixen bretxes en l'activitat setmanal de l'esport. Aspectes relacionats amb l'etapa vital que travessen els i les joves, així els grups més joves tenen un percentatge més alt de pràctica esportiva setmanal que a edats més avançades. És possible que aquest tipus d'activitat es practiqui en un context educatiu i, per tant, això contribueixi a la seva pràctica setmanal. També es redueix el percentatge de joves que practica de forma setmanal esport entre aquells que tenen càrregues familiars: contrasta el percentatge de joves amb fills sense parella (41,5%) respecte als que viuen sols (78,9%) o amb progenitors (71,9%). També contrasta la diferència de la pràctica esportiva setmanal en funció de la seva activitat principal: mentre un 74% dels i de les joves que són estudiants realitza aquest tipus d'activitat durant el lleure, només ho fa el 47,9% dels joves en situació d'inactivitat. Factors associats a les condicions socioeconòmiques de la llar també apunten a una bretxa: així, el 74,4% dels joves amb progenitors amb educació superior té pràctiques saludables d'esport davant del 56,8% dels joves amb estudis primaris. La mateixa lògica s'aplica a les variables associades a la categoria socioprofessional dels progenitors i el nivell d'ingressos de la llar.

TAULA 1.14. Pràctica setmanal d'esport segons les característiques socioeconòmiques. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Pràctica d'esport setmanal	%	Sig.		%	Sig.
Total	68,1		Situació de convivència		**
Sexe			Amb els progenitors	71,9	
Homes	76,0	**	Amb la parella (i ningú més)	74,4	
Dones	60,1		Amb la parella i fills (i ningú més)	47,0	
Grups d'edat		**	Amb fills sense parella	41,5	
De 15 a 19 anys	72,9		Sol/a	78,9	
De 20 a 24 anys	67,5		Residència d'estudiants/pis compartit	67,4	
De 25 a 29 anys	69,7		Altres situacions	50,0	
De 30 a 34 anys	62,7		Activitat principal		**
Lloc de naixement		**	Estudiant	74,3	
Fora de l'Estat	60,3		Aturat/ada	67,2	
A l'Estat amb algun progenitor fora	66,1		Inactiu/iva	47,9	
A l'Estat amb progenitors dins	71,6		Empresari/ària o autònom/a	67,5	
Grau d'urbanització			Assalariat/ada temporal o similar	67,6	
Zona densament poblada	67,9		Assalariat/ada indefinit/ida	68,4	
Zona semiurbana o intermèdia	67,6		Assalariat/ada - Altres	67,1	
Zona escassament poblada	71,6		Quartil ingressos a la llar		**
Categoria sociopr. més alta dels progenitors		**	Quartil 1 (més baix)	56,6	
Ocupacions directives i gerencials	80,2		Quartil 2	64,5	
Ocupacions tècniques i professionals	75,7		Quartil 3	71,6	
Ocupacions mitjanes	65,9		Quartil 4	76,7	
Ocupacions elementals	60,4		Llengua d'origen		**
Nivell d'estudis més alt dels progenitors		**	Català	77,2	
Primaris o inferiors	56,8		Català-Castellà	66,2	
Secundaris	65,2		Castellà	64,7	
Superiors	74,4		Altres	59,6	

** L'associació és significativa per un nivell de confiança del 95%.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Per identificar quines són les variables que determinen les diferències en la realització d'activitats esportives setmanals, s'ha realitzat una anàlisi de regressió logística. A igualtat d'altres condicions, es confirma que les dones tenen una probabilitat més baixa que els homes de realitzar esport de forma setmanal. Factors associats a les condicions socioeconòmiques de la llar també confirmen que tenen una associació amb la pràctica saludable: els i les joves que provenen d'un estatus socioeconòmic alt (segons la categoria professional i nivell educatiu dels progenitors, o el nivell d'ingressos de la llar) tenen una probabilitat

més alta de practicar esport setmanalment (taula 1.15). Una situació d'inactivitat entre els i les joves està associada significativament amb la baixa probabilitat de practicar esport de forma setmanal. El mateix passa amb els joves que fan un ús intensiu de les pantalles: a igualtat d'altres condicions, fer un ús intensiu de les pantalles redueix gairebé a la meitat la probabilitat de fer esport setmanalment, una relació ja detectada en l'apartat anterior.

TAULA 1.15. Pràctica setmanal d'esport segons les característiques socioeconòmiques. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Raó de probabilitats (odds ratio)

Esport setmanal	Odds ratio	Sig.	E.E.
Sexe (home ref.)	0,52	***	0,08
Grup d'edat (30-34 ref.)			
De 15 a 19 anys	1,24		0,17
De 20 a 24 anys	1,09		0,13
De 25 a 29 anys	1,33	*	0,11
Lloc de naixement (Estat i progenitors ref.)			
Fora de l'Estat	0,91		0,11
A l'Estat amb algun progenitor fora	1,00		0,16
Grau d'urbanització (densament poblada ref.)			
Zona semiurbana	0,96		0,09
Zona escassament poblada	0,96		0,15
Categoria sociopr. més alta dels progenitors (directius/gerents ref.)			
Ocupacions tècniques i professionals	0,80		0,18
Ocupacions mitjanes	0,58	**	0,19
Ocupacions elementals	0,59	**	0,19
No info	0,52	***	0,19
Nivell d'estudis més alt dels progenitors (superiors ref.)			
Secundaris	0,83	*	0,10
Primaris o inferiors	0,74	*	0,13
NS	0,89		0,18
Emancipació (no ref.)	0,86		0,11
Activitat principal (estudiant ref.)			
Treballador/a	0,86		0,13
Aturat/ada	1,21		0,21
Inactiu/iva	0,51	***	0,17
Quartil d'ingressos de la llar (quartil 1 -més baix- ref.)			
Quartil 2	1,08		0,13
Quartil 3	1,40	*	0,14
Quartil 4	1,41	*	0,15

Esport setmanal	Odds ratio	Sig.	E.E.
No info	1,27	*	0,12
Llengua inicial (català ref.)			
Català-Castellà	0,64	**	0,18
Castellà	0,68	***	0,10
Altres	0,66	**	0,16
Abús de pantalles (no ref.)	0,68	***	0,09
R2 Nagelkerke: 0,116			

Nota: "****" significació estadística <0,001; "***" <0,01; "**" < 0,05. "E. E." = error estàndard.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

1.6. Conclusions

En aquest capítol, s'han analitzat les pràctiques de lleure de les persones joves durant la seva transició cap a la vida adulta en un context social caracteritzat per una acceleració del procés de transformació tecnològica de les activitats de lleure arran de la pandèmia de la COVID-19. S'han identificat patrons de lleure cultural, social i digital i com es combinen.

Quant al lleure cultural, s'ha detectat que les activitats associades tradicionalment a "l'alta cultura" (com anar al teatre, museus, dansa, òpera o llegir llibres) són minoritàries entre els i les joves. Així, per exemple, pràcticament vuit de cada deu joves afirmen no anar mai a espectacles de dansa, òpera o música clàssica, dos de cada tres al teatre, i la meitat dels joves no va mai a exposicions o museus (tret de les visites escolars) o bé concerts de música. Les activitats relacionades amb l'alta cultura reflecteixen l'existència de desigualtats en el capital cultural i socioeconòmic dels joves i diferències en funció de la seva etapa vital. Així, per exemple, el nivell d'estudis dels progenitors suposa una de les diferències més significatives en el consum d'activitats d'alta cultura per part de les persones joves (el 61,4% dels joves amb progenitors amb estudis superiors consumeix oci cultural almenys un cop a la setmana mentre ho fa el 53,2% dels joves amb progenitors amb estudis primaris). Un altre factor important per al consum d'aquest tipus d'oci cultural és la situació de convivència, molt associada a l'etapa vital dels i de les joves i la seva disponibilitat de temps i de recursos: així, mentre un 64,6% dels joves que viuen en una residència d'estudiants o pis compartit consumeix mensualment aquest tipus d'oci cultural, només ho fa el 44,6% dels joves que viuen amb fills i sense parella.

Un dels programes més estesos de l'Administració per facilitar l'accés a l'oferta cultural per part de la població joves és el Carnet Jove. Segons les dades, actualment un terç de les persones joves d'entre 15 i 31 anys disposa del carnet, però gaudir d'aquest dispositiu està molt condicionat per les característiques socioeconòmiques dels joves (hi accedeixen més les persones joves que disposen de més recursos).

Respecte al lleure social (anar de compres, estar amb amigats al carrer, quedar amb amics i amigues, sortir de nit o anar a la discoteca) són, en termes generals, més freqüents que

les activitats culturals. Tres de cada quatre joves practica algun cop a la setmana alguna d'aquestes activitats. Ara bé, s'identifiquen algunes diferències en funció de l'etapa vital i les condicions socioeconòmiques dels joves. Així, trobem que aquest tipus d'activitat social setmanal és més popular entre els grups d'edat més jove que entre els d'edat més avançades. Vinculat amb aquest fet, observem que la situació de convivència també repercuteix en el percentatge de joves que realitza activitats socials de forma setmanal: així, mentre un 81,8% dels i de les joves que viuen en una residència d'estudiants o compartint pis realitza activitats socials setmanalment, el percentatge es redueix fins al 63,3% entre els i les joves que viuen en parella i amb fills. Les condicions socioeconòmiques també són importants per entendre la participació setmanal dels joves en aquest tipus d'activitats: podem constatar que a més nivell d'estudis dels progenitors (o categoria professional més alta) més alt és el percentatge de joves que participa setmanalment en activitats d'oci social.

Respecte al lleure digital, sens dubte la irrupció de les TIC ha suposat un canvi en la tradicional relació entre els públics i la indústria de l'oci, transfigurant el comportament dels usuaris i, per tant, les formes de consum de continguts digitals d'oci fonamentals per a la cultura juvenil, com són la música, la televisió, els videojocs, els còmics o els llibres. Les dades de l'EJC ens permeten observar que algunes activitats digitals estan absolutament consolidades i esteses entre els i les joves, com és xatejar (a través de Whatsapp, Telegram, Messenger, etc.) i utilitzar les xarxes socials (com Instagram, Twitter, TikTok, Facebook, etc.): el 72,1% dels i de les joves de 15 a 19 anys utilitza les xarxes socials diversos cops al dia, percentatge que es va reduint amb l'edat, fins arribar al 48% entre els de 30 a 34 anys. Una de les activitats que s'ha consolidat en els hàbits i l'oci que realitzen els i les joves en línia és comprar per internet: el 86,2% dels joves fan servir aquest recurs, encara que la freqüència d'ús és més aviat mensual o bé es realitza diversos cops al mes.

Si bé en les activitats de tipus cultural o social identificaven l'associació de factors d'origen socioeconòmic i d'etapa de cicle de vida com a explicatives per al desenvolupament d'aquestes activitats, en el cas de l'oci digital com a pràctica diària no s'observen diferències destacables en funció de les característiques sociodemogràfiques, la qual cosa demostra que es tracta d'una activitat transversal entre els i les joves.

La transformació i la possibilitat multitasca dels dispositius tecnològics més comuns (ordinadors, telèfons intel·ligents, tauletes, etc.) ha fet més palesa encara la dispersió de les barreres entre el temps, els espais i els usos de l'oci. Això permet als i a les joves simultaniejar en temps real espais d'esbarjo amb espais d'estudi i, fins i tot, incorporar temps (viatges i temps d'espera) a l'esfera del temps lliure i de l'oci modificant conductes molt assentades en generacions anteriors. De fet, segons les dades, la majoria dels i de les joves combina l'oci digital a diari amb altres formes d'oci cultural o social. Malgrat això, és destacable que un 13,1% dels i de les joves dediqui el seu temps lliure només a l'oci digital, sense alternar-lo amb altres formes d'oci. Es per això que hem prestat una atenció especial en analitzar els joves que fan un ús intensiu de les pantalles (els que hi dediquen més de 4 hores al dia). En termes generals, el 21,7% dels joves de Catalunya fa un ús intensiu de les pantalles i certs perfils de joves tenen un percentatge més alt, com és el cas de les dones (24,3% respecte al 19% dels homes). Però també hi ha circumstàncies associades a l'etapa vital: l'ús intensiu és més alt entre els més joves (30% entre els de 15 a 19 anys) i

es va reduir a mesura que augmenta el grup d'edat (16,4% entre els de 30 a 34 anys). Les condicions econòmiques de la llar també donen lloc a perfils diferencials: a mesura que augmenta el nivell d'ingressos de la llar, disminueix el percentatge de joves que fa un ús intensiu de les pantalles. Ara bé, també hi ha factors, com participar activament en entitats o grups informals o la pràctica setmanal de l'esport, que protegeixen els joves del risc de fer un ús abusiu de les pantalles. Val a dir que la pràctica esportiva, si bé suposa una sèrie d'avantatges físics, psíquics i socials per a la majoria de les persones, en la mesura que les dones realitzen aquestes activitats amb menys freqüència i intensitat que els homes, clarament estan en desavantatge en aquest aspecte.

Bibliografia

BECK, U.; BECK-GERNSHEIM, E. (2002). *Individualization: Institutionalized individualism and its social and political consequences*. Londres: SAGE Publications.

BOURDIEU, P. (2016). *La distinción: criterio y bases sociales del gusto*. Madrid: Taurus.

CABEZA, M. C. (2004). *Pedagogía del ocio: modelos y propuestas*. Bilbao: Universidad de Deusto.

CABEZA, M. C. (2009). *Ocio humanista*. Bilbao: Universidad de Deusto.

CALDWELL, L. L.; BALDWIN, C. K. (2019). "A serious look at leisure: The Role of Leisure Time and Recreation Activities in Positive Youth Development". A: F. A. VILLARRUEL, *et al.* (ed.). *Community youth development: Programs, policies, and practices*. Los Angeles: SAGE Publications, p. 181-200.

GAO, J. *et al.* (2020). "Mental health problems and social media exposure during COVID-19 outbreak". *PLoS ONE*, 15(4), e0231924. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0231924>

GARFIN, D. R.; SILVER, R.C.; HOLMAN, A. (2020). "The novel coronavirus (COVID-2019) outbreak: Amplification of public health consequences by media exposure". *Health Psychology*, 39(5), p. 355-357.

GIDDENS, A. (1991). *Modernity and self-identity: self and society in the late modern age*. Stanford: Stanford University Press.

GÓMEZ-GRANELL, C.; JULIÀ, A. (2015). *Temps de créixer*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

IAB SPAIN RESEARCH. (2013). *IV Estudio de Redes Sociales*. <https://iabspain.es/estudio/estudio-de-redes-sociales-2021/>

IGARZA, R. (2009). *Burbujas de ocio: nuevas formas de consumo cultural*. Buenos Aires: La Crujía.

LAZCANO, I.; DOISTUA, J.; MADARIAGA, A. (2022). "Effects of the COVID-19 Pandemic on Leisure among the Youth of Spain". *Sustainability*, 14(7), 3993. <https://doi.org/10.3390/su14073993>

MADARIAGA, A.; ROMERO, S. (2016). "Barreras percibidas entre los jóvenes para no participar en actividades de ocio". *Revista de Psicología del Deporte*, 25(2), p. 21-26.

OBSERVATORIO DE LA JUVENTUD (2012). *Informe Juventud en España*. Madrid: INJUVE. http://www.injuve.es/sites/default/files/2013/26/publicaciones/IJE2012_0.pdf

PAKULSKI, J.; WATERS, M. (1996). *The death of class*. London: SAGE Publications.

PETERSON, R. A.; KERN, R. M. (1996). "Changing Highbrow Taste: From Snob to Omnivore". *American Sociological Review*, 61(5), p. 900-907.

PRENSY, M. (2001). "Digital natives, digital immigrants". *On the horizon*, 9(5), p. 1-6.

REIG D. i VÍLCHEZ, L. F. (2013). *Los jóvenes en la era de la hiperconectividad: tendencias, claves y miradas*. Madrid: Fundación Telefónica.

SIBILIA, P. (2008). *La intimidad como espectáculo*. Buenos Aires: Fondo de cultura económica.

SIMÓN, P. (2021) "Ocio y pautas de vida en la juventud". A: P. SIMÓN et. al. *Informe de la juventud en España 2020*. Madrid: Injuve, p. 155-178.

VALENZUELA, H.; LUBBERS, M. J.; MOLINA, J. L. (2020). *Vivo entre cuatro paredes: la vulnerabilidad relacional en contextos de exclusión social*. Madrid: Fundación FOESSA.

VIÑALS, A.; ABAD, M.; AGUILAR, E. (2014). "Jóvenes conectados: Una aproximación al ocio digital de los jóvenes españoles". *Revista Communication Papers*, 4, p. 52-68.

WARDE, A. (1997). *Consumption, food, and taste: culinary antinomies and commodity culture*. Londres: SAGE Publications.

2. Els condicionants de la salut de les persones joves

Pedro Gallo i Albert Julià

2.1. Introducció

La darrera Enquesta a la joventut de Catalunya, és a dir, l'EJC de 2022 (EJC22) és un instrument excel·lent per apropar la mirada a la salut de la joventut de Catalunya. La proposta d'aquest capítol és la d'analitzar la salut, tant en la seva dimensió física com mental, aprofundint-hi des de diferents perspectives, com ara el gènere, l'edat, l'origen o les condicions socioeconòmiques. En aquest capítol, s'adopta una visió social de la salut des dels seus determinants socials (Dahlgren i Whitehead, 1991) i s'identifiquen elements que ens ajuden a entendre i explicar la bona o mala salut del jovent, així com les diferències i les desigualtats entre diferents col·lectius de joves. També té protagonisme en aquest capítol l'anàlisi comparativa de les dades de l'EJC22 amb les de l'enquesta immediatament anterior, és a dir, l'EJC de 2017 (EJC17), especialment després dels canvis que s'han produït en aquests cinc anys, entre d'altres, la pandèmia i les seves conseqüències (Gallo *et al.*, 2021).

Com s'ha mencionat, els determinants socials de la salut seran protagonistes de l'anàlisi. Aquests determinants fan referència a les condicions socials i econòmiques que influeixen en la salut i el benestar de les persones i les comunitats, i inclouen factors com ara l'educació, els nivells d'ingressos, l'ocupació, l'habitatge, l'accés a l'assistència sanitària o les xarxes de suport social, entre d'altres. La importància dels determinants socials de la salut rau en el fet que tenen un paper clau a l'hora d'ajudar a explicar l'estat de salut d'un individu i, especialment la salut d'una població o grup. Malgrat això, val a dir que els determinants socials de la salut són complexos i polièdrics, i el seu impacte en la salut no sempre és directe o immediatament evident.

Aquest capítol s'endinsa en conèixer, per a la població jove de Catalunya, el paper que tenen alguns dels determinants socials de la salut més importants sobre la satisfacció amb la vida, la salut física i mental, i els hàbits relacionats amb la salut. Mentre que molts determinants socials contribueixen a la salut d'un individu al llarg de la seva vida, alguns tenen una importància especial durant l'adolescència i la joventut que volem explicitar (Sawyer *et al.*, 2012; Viner *et al.*, 2012; Hagell *et al.*, 2018).

2.2. Objectius i estructura del capítol

L'objectiu general d'aquest capítol és oferir una visió àmplia de la salut de la joventut catalana fent ús de l'Enquesta a la joventut de Catalunya (edicions de 2017 i 2022). Aquesta visió incorpora una sèrie d'anàlisis i variables que, juntes, ens permeten veure un dibuix prou fidedigne de l'estat de salut de la població jove que viu a Catalunya. Ens centrarem en quatre variables —o, millor dit, en un conjunt de variables— de salut, com ara la satisfacció amb la vida, l'autopercepció de salut general, el benestar mental/emocional i l'exposició a riscos per a la salut com poden ser el consum de substàncies (tabac, drogues i alcohol) o les pràctiques sexuals.

Així mateix, volem mostrar algunes associacions que creiem que són claus entre la salut i altres dimensions de la vida quotidiana, com són la feina, les dificultats econòmiques, les situacions de convivència o l'emancipació econòmica. Molts d'aquests elements són expressions en forma de variables dels determinants socials de la salut més importants en els joves. Cal recordar que l'Organització Mundial de la Salut (OMS) defineix els determinants socials de la salut com les condicions en què les persones neixen, creixen, viuen, treballen i envelleixen (Commission on Social Determinants of Health, 2008). Per tant, al llarg del capítol, posarem l'èmfasi en la importància d'un enfocament de cicle vital en l'anàlisi de la nostra realitat, per exemple, incorporant diferents grups d'edat com a variable d'anàlisi o altres elements que tenen a veure amb les transicions vitals en els joves.

A cadascun dels apartats del capítol, es presenten resultats per a cada variable d'interès per a la salut, començant per una primera visió descriptiva de com es comporta la variable, per després endinsar-se en com aquestes variables s'associen a variables d'interès, com poden ser les variables sociodemogràfiques o altres que poden ajudar a explicar la satisfacció amb la vida, l'estat de salut, el benestar mental i emocional o els comportaments de risc per a la salut (vegeu taula 2.1). Addicionalment, les tècniques bivariades i de regressions logístiques que s'utilitzen ens permeten estimar aquestes associacions, la seva magnitud i el sentit en què es relacionen les variables. Finalment, s'ha fet una anàlisi de clúster per definir tipologies de joves tenint en compte el seu estat de salut i els seus estils de vida. Al llarg del capítol, s'ofereix una perspectiva temporal en les anàlisis, comparant les dades de l'EJC 2017 i 2022, sempre que les dades ho han permès.

TAULA 2.1. Principals variables incorporades en l'anàlisi

Dimensions	Variabls analitzades
Variabls de salut i benestar	Satisfacció amb la vida Autopercepció de l'estat de salut general Benestar mental WHO-5 Well-Being Index Patiment d'ansietat o d'angoixa Hàbits i pràctiques de risc per a la salut Presència de malaltia derivada de la feina Impacte percebut per la pandèmia (impacte en l'economia, les relacions socials i l'estat d'ànim)
Variabls sociodemogràfiques	Sexe Grup d'edat Lloc de naixement Emancipació Activitat principal Nivell d'estudis més alt dels progenitors Categories socioprofessionals dels progenitors Quartil d'ingressos de la llar
Variabls contextuals	Grau d'urbanització del municipi de residència

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

2.3. Satisfacció amb la vida

La satisfacció amb la vida és un indicador de benestar subjectiu que mesura com les persones avaluen la seva vida en el seu conjunt. Aquest indicador fa ús d'una escala de 0-10, on una puntuació de 0 es refereix a completament insatisfet i un 10 a completament satisfet amb la vida. Una puntuació inferior a 6 indica un baix nivell de satisfacció amb la pròpia vida. Es tracta d'un indicador utilitzat en estadístiques nacionals de salut com ara les de l'Oficina Europea de Estadística (Eurostat). Per tenir un context on ubicar els resultats, val a dir que l'any 2021 la mitjana de la Unió Europea (UE) per aquest indicador, referit a la població general, va ser de 7,2/10, 0,1 punts inferiors a l'índex pel 2018. A Espanya, la puntuació mitjana de la població general (totes les edats) va ser també de 7,2 (Eurostat, 2021).

Les dades de l'EJC22 permeten estimar el grau de satisfacció amb la vida de la població jove a Catalunya en un 7,4 fent ús de la mateixa escala que l'Eurostat. Aquesta dada és lleugerament inferior a la puntuació de l'edició anterior de l'enquesta (EJC17), que va ser de 7,7, i a més distància de l'enquesta del 2012 (7,9), la qual cosa significa una pèrdua de mig punt en deu anys. La població jove amb una puntuació inferior a 6/10 va passar de ser el 10,3% (2017) al 13% (2022) (taula 2.2). Es podria argumentar que la pandèmia de la COVID-19 i els seus efectes poden ser en part responsables d'aquesta baixada.

TAULA 2.2. Satisfacció amb la vida (escala 0-10). Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2017 i 2022. Percentatge

Satisfacció amb la vida	2017		2022	
	%	% acumulat	%	% acumulat
0	0,6	0,6	0,6	0,6
1	0,3	0,9	0,4	1,0
2	0,5	1,4	0,6	1,6
3	1,2	2,6	2,1	3,7
4	1,9	4,5	2,8	6,5
5	5,8	10,3	6,5	13,0
6	8,7	19,0	9,9	22,9
7	18,6	37,6	24,2	47,1
8	28,7	66,3	27,1	74,2
9	18,1	84,4	14,1	88,3
10	15,5	100	11,7	100
Total	100	-	100	-

Nota: L'àrea en gris identifica una baixa satisfacció amb la vida.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2017 i 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Més enllà de la puntuació global, val la pena mostrar com algunes variables sociodemogràfiques clau s'associen a la satisfacció amb la vida (taula A2.1 de l'annex).¹ Observem, primer, que sembla haver-hi diferències entre la satisfacció amb la vida de les dones (7,36) i dels homes (7,46) joves a Catalunya. Aquesta troballa no ens ha d'estranyar, donat que les diferències de gènere en aquesta variable de benestar són molt freqüents, i també estan presents a la resta de països del nostre entorn (Eurostat, 2021).

Pel que fa als diferents grups d'edat, si bé tots mostren una puntuació superior a 7/10 en l'escala, les edats més joves (15-19 anys) i més grans (30-34 anys) són els grups on la satisfacció amb la vida és més elevada. La situació de convivència en la qual es troba la persona també està associada al nivell de satisfacció amb la seva vida. Així, viure en parella (amb fills o sense) augmenta la satisfacció amb la vida. Tanmateix, viure amb fills, però sense parella, o en una residència d'estudiants o pis compartit, es relaciona amb un més baix nivell de satisfacció. Com és esperable, variables com ara estar econòmicament emancipat, tenir una situació laboral estable o tenir la teva pròpia empresa o negoci milloren el nivell de satisfacció, com també ho fa disposar de més ingressos econòmics. Breument, la mesura del benestar subjectiu dels joves, fent ús de l'escala de satisfacció amb la vida, no ens descobreix patrons sociodemogràfics atípics, ben al contrari, i, si bé baixen els valors per a la població jove respecte a l'anterior edició, són alhora força congruents amb els resultats de l'EJC17.

¹ L'annex pot consultar-se en un document específic a l'apartat del web de l'Observatori Català de la Joventut on hi ha aquest informe.

Finalment, val a dir que les anàlisis fetes mostren que el nivell de satisfacció amb la vida dels joves a Catalunya s'associa amb l'estat de salut general (autopercebut) i el benestar mental, de manera que una salut general negativa (regular o dolenta) i un benestar emocional baix (per sota de 50/100 en el WHO-5 Well-Being Index) disminueix molt la probabilitat de sentir-se satisfet amb la vida (OR = 0,11 i OR = 0,08, respectivament) (vegeu les taules A2.2 i A2.3 de l'annex).

2.4. La salut de la joventut a Catalunya

Aquest apartat abasta d'una manera descriptiva i analítica les dades sobre l'estat de salut de la joventut a Catalunya fent ús de variables que, a més, ens permeten fer una comparació amb l'anterior EJC17. S'exposen els resultats de manera diferenciada per salut general i per benestar emocional. En ambdós casos s'exploren no només la prevalença de les dues dimensions de salut, sinó que també s'identifiquen aquelles característiques sociodemogràfiques que s'associen de manera significativa a les dues variables.

2.4.1. Estat de salut general

Els indicadors d'autopercepció de salut són indicadors molt comuns per a aproximar-nos a la salut d'una població. Es tracta d'indicadors subjectius molt contrastats internacionalment i construïts amb rigor. Ens permeten mesurar l'estat de salut de persones que no estan institucionalitzades o hospitalitzades, persones que es troben a casa seva quan es passa l'enquesta. Una de les preguntes sobre l'estat de salut més usuals en enquestes és la de "Com diries que és la teva salut en general?" (amb cinc possibles respostes que van des de "Dolenta" a "Excel·lent"). Aquesta és la que s'utilitza a l'EJC (edicions de 2017 i 2022).

La taula 2.3 mostra la distribució percentual de l'estat de salut general dels i les joves catalanes. Com és esperable,² un elevat percentatge de la població jove (85,6%) creu que el seu estat de salut general és positiu (bona + molt bona + excel·lent), comparat amb un 89,5% a l'EJC del 2017. S'observa, per tant, un cert deteriorament en l'estat de salut autopercebut, augmentant les persones joves que reporten una salut "Regular" o "Dolenta" des del 10,6% (2017) al 14,5% (2022).

---

2 Les persones joves acostumen a mostrar dades molt positives en preguntes d'autopercepció de salut. Així, dades del nostre entorn, com ara les de l'Enquesta de salut de Barcelona 2020, assenyalen que fins a un 92,7% de la població jove declara gaudir d'una bona salut, si bé es mostra una certa tendència a la baixa (Gallo *et al.*, 2021). Mari-Klose *et al.* (2020) mostren xifres semblants fent ús de les tres darreres edicions de la Encuesta nacional de salud d'Espanya (2006, 2012, 2017).

TAULA 2.3. Estat de salut general. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2017 i 2022. Percentatge

Estat de salut general	2017		2022	
	%	% acumulat	%	% acumulat
Excel·lent	16,4	16,4	16,9	16,9
Molt bo	35,0	51,4	33,1	50,0
Bo	38,1	89,5	35,6	85,6
Regular	9,2	98,7	12,3	97,9
Dolent	1,4	100	2,2	100
Total	100		100	

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2017 i 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Dels joves que diuen no tenir una bona salut (categories “Regular” i “Dolent”), observem que hi ha diferències significatives entre homes (11,1%) i dones (18%), lloc de naixement —pitjor estat de salut en els i les joves nascudes fora de l’Estat—, característiques educacionals i socioprofessionals dels progenitors —pitjor estat de salut entre els i les joves amb progenitors amb estudis primaris o inferiors, i ocupacions elementals—, la situació de convivència —pitjor salut entre els i les joves que tenen fills—, l’activitat principal —aturats i inactius tenen pitjor salut—, i els ingressos de la llar —a més baixos ingressos, pitjor salut— (taula A2.4 de l’annex).

Les anàlisis de regressions logístiques confirmen que el fet de ser dona augmenta la probabilitat de tenir una salut dolenta (OR = 1,79). Constatem aquí les desigualtats en salut segons gènere ja des d’edats molt joves. També augmenta la probabilitat de patir mala salut general haver nascut fora de l’Estat (OR = 1,43), i estar aturat (OR = 1,69). Tanmateix, els ingressos elevats (quartil 3 i 4) i estar emancipat funcionen com a factors protectors de la salut dels joves (OR = 0,72) (taula A2.5 de l’annex). El grup d’edat (entre els joves), però, no es mostra com una variable associada a la salut de manera significativa una vegada ajustada per la resta de variables.

Es confirma doncs que l’autopercepció de salut dels i les joves catalanes no només no millora respecte a cinc anys enrere, sinó que empitjora lleument (de les categories de salut general “Regular” i “Dolenta” passen del 10,6% al 2017 a 14,5% al 2022) i es veu molt condicionada per aspectes estructurals en la població jove, de manera que determinants socials de la salut, com ara el gènere, el lloc de naixement, les condicions laborals o el nivell d’ingressos econòmics de la llar, ajuden a explicar la salut dels joves.

2.4.2. El benestar mental

L’OMS informa que la meitat dels trastorns de salut mental en l’edat adulta comencen a etapes més primerenques de la vida, com són l’adolescència i la joventut, encara que la

majoria dels casos no es detecten i no es tracten (WHO, 2022). A més, sabem que les condicions de salut mental no tractades poden tenir impactes negatius significatius en el rendiment acadèmic dels joves, en les seves relacions socials i en els resultats de salut a llarg termini. El benestar mental/emocional dels joves és un dels aspectes que més ha captat l'atenció dels recercadors en els darrers anys, també quan es fa referència a la població jove. Les dades i els signes d'alerta s'han publicat en nombroses revistes acadèmiques i també en altres mitjans de comunicació de caràcter més general. S'han apuntat associacions amb variables com ara l'entorn laboral, els estudis i l'entorn acadèmic, els processos i les transicions vitals, o la pandèmia i la crisi econòmica, entre d'altres. Les dades de l'EJC22 venen a confirmar aquesta preocupació per la salut mental dels joves a Catalunya. Veurem en detall com algunes d'aquestes variables s'associen al benestar mental en el cas de Catalunya.

L'EJC22 fa ús de l'escala WHO-5 Well-Being Index com una manera d'aproximar-se al benestar subjectiu de la població jove. El WHO-5 índex es troba entre els qüestionaris més utilitzats i és un instrument validat, conegut i fàcil d'administrar per avaluar el benestar mental d'una població.³ Es pot dir que complementa els dos indicadors anteriors —satisfacció amb la vida i salut general— i que, per tant, ens permet gaudir d'un dibuix més complet de la salut dels joves a Catalunya. En termes generals, una puntuació per sota de 50 en l'escala 0-100 en l'índex WHO-5 denota un baix nivell de benestar mental.⁴

De l'anàlisi de les dades de l'EJC22 es pot afirmar que la mitjana de puntuació en l'índex WHO-5 en la població jove a Catalunya és de 59,7/100, amb diferències significatives entre les dones (55,4) i els homes (63,9).⁵

Una altra dada important és que un 30,9% de la població jove enquestada a Catalunya puntua per sota del 50/100, que és el punt de tall que identifica el baix benestar mental/emocional. En aquest respecte, el 38,7% de les dones i el 23,4% dels homes es troben per sota de 50/100, unes diferències que també són estadísticament significatives. Es conclou, doncs, que a Catalunya les dones joves tenen un pitjor benestar mental/emocional que els homes joves, la qual cosa confirma les desigualtats de gènere en salut que ja es mostraven en les seccions anteriors i que són congruents amb la literatura referent a això.

S'ha explorat en més detall cadascuna de les cinc dimensions de l'escala WHO-5 Well-Being Index. La taula 2.4 en mostra els resultats. Cal destacar algunes xifres d'aquesta taula. El primer que cal esmentar és que la gran majoria de joves es posicionen en la banda positiva (en color gris a la taula) de l'escala "Sempre-Mai", i ho fan per a quasi totes les dimensions de l'índex WHO-5.

---

3 Hall *et al.* (2011), Topp *et al.* (2015), Sischka *et al.* (2020).

4 WHO (1998), Topp *et al.* (2015), Omani-Samani *et al.* (2019).

5 Podem comparar aquestes xifres amb les d'altres estudis que tenen com a referència països del nostre entorn. Les darreres dades disponibles referents a això són les de l'enquesta *European Quality of Life Survey*, on es mesura el WHO-5 per a tots els països europeus, per trams d'edats i sexe. Si bé la darrera edició de l'enquesta *European Quality of Life Survey* és del 2016 —hi ha força fets a les nostres vides que han pogut influir en les puntuacions—, la podem prendre com a referència. Pel conjunt de l'Estat, el WHO-5 índex va ser de 68/100 (65 en dones i 70 en homes). S'inclouen aquí les puntuacions obtingudes a altres països (total de la població): UE 64, Dinamarca 70, França 66, Alemanya 65, Regne Unit 65, Itàlia 59. En la població jove, però, les puntuacions són més elevades que en la població general en tots els països (Eurofund, 2023).

TAULA 2.4. Benestar mental (WHO-5 Well-Being Index) segons la dimensió. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Durant les darreres setmanes...	Dimensió				
	M'he sentit alegre i de bon humor	M'he sentit tranquil/il·la i relaxat/ada	M'he sentit actiu/iva i enèrgic/a	M'he despertat fresc/a i descansat/ada	La meua vida quotidiana ha estat plena de coses que m'interessen
Sempre	13,6	10,5	14,1	8,4	13,7
La major part del temps	38,0	27,9	27,4	18,4	29,4
Més de la meitat del temps	27,0	24,9	27,4	22,3	28,4
Menys de la meitat del temps	9,5	18,4	16,7	22,5	13,3
De tant en tant	10,9	15,0	12,3	21,2	13,2
Mai	0,9	3,3	2,1	7,2	2,0
Total	100	100	100	100	100

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2017 i 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

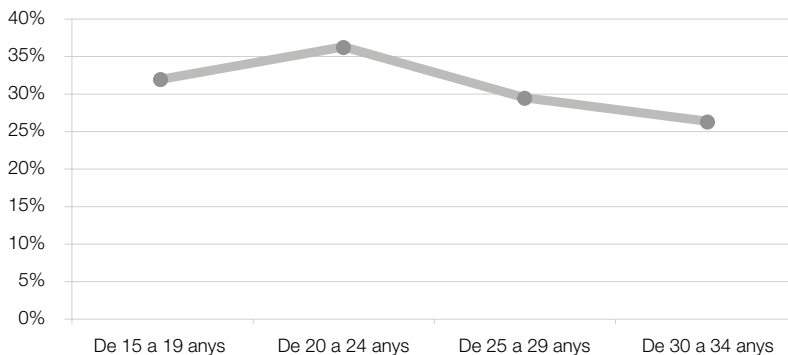
Tanmateix, destaca el 14,4% de la població jove que només “De tant en tant” o “Mai” s'ha sentit actiu i amb energia. El 18,5% diu que “Mai” o només “De tant en tant” s'ha sentit tranquil i relaxat, i el 28,4% diu que “Mai” o només “De tant en tant” es desperta fresc i descansat. Certament, aquest darrer aspecte és sense dubte el més negatiu dels cinc explorats en l'índex WHO-5, on més del 50% de la població enquestada respon que no descansa prou bé (suma de les categories “Menys de la meitat del temps”, “De tant en tant” i “Mai”). En la mateixa línia, un 37% dels i les joves enquestades respon que no se sent tranquil ni relaxat més de la meitat del temps (categories “Menys de la meitat del temps”, “De tant en tant” o “Mai”).

El WHO-5 Well-Being Index dibuixa, per tant, un escenari amb llums i ombres. Si bé les puntuacions de l'índex confirmen que la majoria de la població jove de Catalunya gaudeix d'un bon benestar mental, hi ha una part no negligible (30,9%) que pateix, especialment entre les dones joves.

Dels joves que, segons el WHO-5, tenen un baix benestar mental observem que hi ha diferències significatives segons grups d'edat (gràfic 2.1), on destaquen els joves de 20-24 anys, que tenen una major probabilitat de baix benestar mental (OR = 1,34). També trobem que la probabilitat de tenir un baix benestar mental disminueix entre les persones joves emancipades (OR = 0,73) i entre els que viuen a llars amb ingressos mitjans i alts (OR = 0,70 i OR = 0,51, respectivament). En aquest sentit, cal destacar que un 39,9% dels joves que viu en llars de menys ingressos pateix un baix benestar emocional, comparat amb el 21,2% entre els joves que viu en llars de més alts ingressos (gràfic 2.2). Si bé la situació de convivència i l'activitat principal dels joves no surten com a variables significatives en les regressions logístiques, val a dir que el 43,3% dels joves aturats, el 39% dels inactius i el 45% dels joves que viuen amb fills i sense parella pateixen un baix benestar mental (taules A2.6 i A2.7 de l'annex).

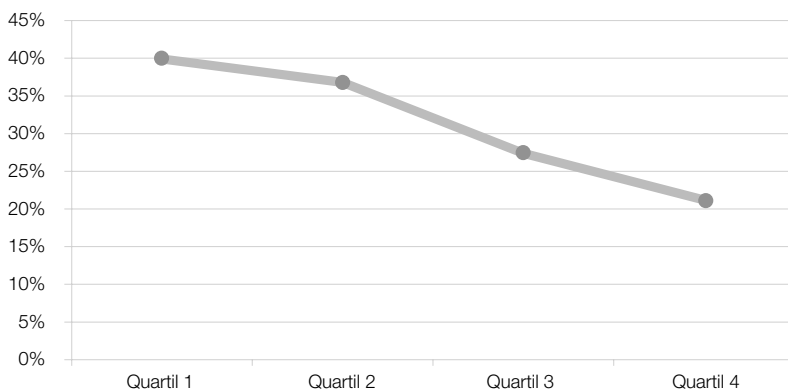

GRÀFIC 2.1. Baix benestar mental (WHO < 50) segons el grup d'edat. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

GRÀFIC 2.2. Baix benestar mental (WHO < 50) segons els ingressos econòmics (quartil d'ingressos). Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Quartil 1 = ingressos més baixos; quartil 4 = ingressos més alts.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

De manera addicional, l'EJC22 ens facilita una informació sobre la salut mental dels joves que és complementària a la mostrada per l'índex WHO-5. Concretament, es pregunta si els joves s'han sentit angoixats o amb ansietat en algun moment i quin ha estat el motiu d'aquesta sensació d'angoixa o ansietat. Els resultats mostren que un 84,2% dels enquestats respon afirmativament i, per tant, ha tingut aquesta sensació. Estem parlant d'un percentatge elevat on trobem diferències significatives entre homes i dones (OR = 2,36), sent les dones joves de nou les més afectades (quasi un 90%). Els joves d'edats mitjanes (20-24 i 25-29 anys) tenen una major probabilitat de sentir-se ansiosos/angoixats. Augmenta també aquesta probabilitat el fet de viure en una ciutat densament poblada i en una llar de

baixos ingressos. En aquest sentit, sortir del quartil de més baixos ingressos disminueix a la meitat la probabilitat de sentir-se ansiós/angoixat. Per acabar, s'observa un cert gradient socioeconòmic entre sentir-se ansiós/angoixat i les categories socioprofessionals dels progenitors. Com més alta sigui la categoria/ocupació dels progenitors, més probabilitat que els i les joves se sentin ansioses/angoixades. Aquest percentatge baixa a mesura que ho fan també les categories professionals dels seus progenitors (taules A2.8 i A2.9 de l'annex).

Els motius principals que són font d'angoixa i ansietat entre la població jove es recullen a la taula 2.5, ordenats de més a menys importància. Els estudis, la feina i la manca de temps es troben entre els motius més destacats. La relació amb la parella i amb la família, si bé s'apunten com a motius d'angoixa/ansietat, ho són en menor grau.

En conclusió, la salut mental de la joventut catalana millora amb l'edat i amb la posició econòmica de la llar (ingressos), té una important connotació de gènere (pitjor entre les dones) i tendeix a un empitjorament si la comparem amb les dades d'enquestes anteriors del nostre entorn més proper (Gallo *et al.*, 2021).

TAULA 2.5. Motius declarats d'ansietat o d'angoixa. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Motiu (resposta múltiple)	%
Els estudis	25,9
La manca de feina o la manca d'ingressos	25,2
La manca de temps	24,7
Situacions que es donen a la feina	20,8
La salut pròpia o d'algun familiar	20,7
La relació de parella	7,6
La relació amb la família (exclosa la parella)	7,2
Una mica de tot	22,2
Altres	4,2

Nota: Els motius s'ordenen de més a menys freqüent. El sumatori dels percentatge sumen més que 100% degut a que podien respondre fins a dues opcions.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

2.4.3. La situació postpandèmia

En els darrers anys, la salut mental ha estat motiu especial de recerca entre la comunitat científica mundial, especialment després de la pandèmia COVID-19 i de les seves conseqüències sobre l'economia, les relacions socials i la salut. La literatura reconeix àmpliament aquests efectes i posa l'èmfasi en els joves com un grup especialment vulnerable de la població. Es disposa d'evidència dels efectes de la pandèmia i de la crisi sobre la salut dels joves, i es destaquen les conseqüències sobre la salut mental i sobre el consum de substàncies.⁶

6 Gallo *et al.* (2021); Panchal *et al.* (2021); Zolapa *et al.* (2022).

La pandèmia va provocar un augment de la incertesa econòmica, un augment de l'atur, diferents graus de pressió laboral i dificultats econòmiques que han impulsat problemes de salut mental, que van des de la inseguretat percebuda, la preocupació, la por, l'estrès, o l'ansietat i la depressió, especialment entre els grups més vulnerables (Lu *et al.*, 2012; Gallo *et al.*, 2021). L'edat és un factor important aquí i, de fet, són els joves qui tenen més probabilitats de patir un nivell d'ansietat i estrès més elevat a causa de la pandèmia (Mann *et al.*, 2020; Hu i Qian, 2021) i és especialment probable que els joves amb problemes de salut mental experimentin els resultats més adversos de salut, benestar i ocupació amb conseqüències a llarg termini (Bauer *et al.*, 2021). Disposem a més d'evidències longitudinals, molt necessàries (Chadi *et al.*, 2022), que confirmen un deteriorament de la salut mental d'adolescents i joves, amb un augment de la depressió, la solitud, l'ansietat i el malestar psicològic després de l'inici de la pandèmia (Graupensperger *et al.*, 2022; Kauhanen *et al.*, 2022).

L'any de l'EJC22, la situació econòmica dels joves a Catalunya ha millorat respecte al 2020. La taxa d'atur juvenil entre el col·lectiu de 16 a 29 se situa al 15,7% i s'allunya del 20% (OCJ, 2022). S'observa un augment de l'ocupació i, alhora, una certa disminució de la temporalitat. Així mateix, millora la taxa d'emancipació i arriba al 19,6%. Aquestes dades mostren una recuperació respecte a l'any 2020, però encara per sota de l'any de referència de l'EJC17 respecte a l'atur i l'atemporalitat, però semblant pel que fa a la taxa d'emancipació. Aquesta era la situació en el moment de fer l'EJC22, i es vol conèixer quina valoració fan els joves d'aquella situació —primer semestre de 2022— en relació amb la COVID-19, i en quina mesura les seves vides han estat afectades negativament per la pandèmia i les seves conseqüències. Si bé ens interessa en especial com la pandèmia ha afectat l'estat d'ànim del jove —com un component més de la seva salut mental—, els efectes sobre l'economia i les relacions socials són també dos determinants socials de la salut a tenir en compte. En aquest sentit, un 15,8% dels joves diu que no ha recuperat la normalitat de la seva economia, de les seves relacions socials (12,4%) o del seu estat d'ànim (14%). Tal com mostra la taula 2.6, més de la meitat dels joves enquestats mostra encara una preocupació per no haver recuperat del tot la normalitat en aquests àmbits.

TAULA 2.6. Comparació de la situació actual amb la de just abans de la pandèmia de la COVID-19 segons la dimensió. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Comparació respecte d'abans de la pandèmia	Dimensió		
	En l'economia	En les relacions socials	En l'estat d'ànim
He recuperat del tot la normalitat	46,7	44,2	48,0
He recuperat una mica la normalitat	37,6	43,4	38,0
No he recuperat gens la normalitat	15,8	12,4	14,0
Total	100	100	100

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Com és esperable, la situació personal de cada jove determina amb força aquesta resposta. Així, els joves que estan a l'atur o inactius, els que tenen fills, els que viuen en una

llar amb baixos ingressos i amb progenitors que tenen ocupacions socioprofessionals més baixes o menys nivell d'estudis pateixen més aquesta no recuperació total de la pandèmia i els seus efectes. Concretament, les dones joves (OR = 1,44), els joves de 20-24 anys (OR = 1,43) i els joves aturats (OR = 2,32) mostren més dificultats per recuperar l'estat d'ànim. Altrament, els joves emancipats (OR = 0,73) i aquells que viuen en llars d'alts ingressos (OR = 0,45) tenen més probabilitat d'haver recuperat l'estat d'ànim previ a la pandèmia (taula A2.10 de l'annex). Els efectes de la pandèmia encara es perceben amb intensitat en aquests tres àmbits.

Les possibles dificultats econòmiques en els darrers dos anys —de 2020 a 2022— han tingut un efecte especial en dues dimensions destacades pels joves (taula 2.7): en la seva sensació de tristor i angoixa (54,5% de resposta afirmativa), i en la seva percepció de salut general (21,2% de resposta afirmativa). Són especialment els col·lectius a priori més vulnerables com ara les dones, els joves amb fills, els aturats, els nascuts fora de l'Estat, aquells que viuen en llars amb baixos ingressos i els de grups d'edat més grans (30-34 anys) els que es mostren més afectats en la seva salut (taula A2.11 de l'annex).

TAULA 2.7. Conseqüències de les dificultats econòmiques en els darrers dos anys. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

En els darrers 2 anys, degut a dificultats econòmiques, t'has trobat en alguna de les següents situacions?	Conseqüència			
	Sentit trist/a o angosat/ada	Tingut problemes de salut	Reducció de consum d'aliments bàsics	Reducció o endarreriment de la compra de medicines o visites al metge
Sí	54,5	21,2	17,1	14,5
No	45,5	78,8	82,9	85,5
Total	100	100	100	100

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

2.5. La salut i la feina

El món laboral té una estreta relació amb la salut. Aquesta relació no només és complexa per la quantitat de variables que poden estar presents, sinó que també pot ser una relació bidireccional. En efecte, podem trobar relacions causals entre el tipus de feina que es fa, la seva intensitat, la precarietat laboral, l'ambient laboral, els recursos econòmics o de capital social que se'n deriven, els riscos i accidents presents i les mesures de protecció que incideixen en la salut. I a l'inrevés, la salut de la persona pot determinar la feina a la qual es dediqui, la intensitat de la mateixa o l'entorn on aquesta feina es desenvolupa. Així mateix, tant l'absència de feina com la durada del període que s'està a l'atur poden tenir repercussions en la salut.⁷ A continuació, analitzem com aquestes variables s'associen a la salut en l'EJC22.

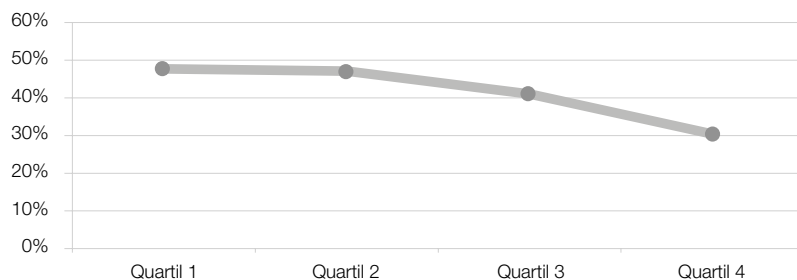
7 Sawyer *et al.* (2012); Henderson (2017); Bartelink *et al.* (2020); Vancea (2017).

En totes les anàlisis hem incorporat la dimensió “Activitat principal” del o la jove (estudiant, treballador/a, aturat/ada, inactiu/iva) perquè es considera un determinant clau de la salut. Al llarg del capítol, es mostra com aquesta activitat principal s’associa a la satisfacció amb la vida (vegeu taula A2.1 de l’annex) o a la salut general (vegeu taula A2.4 de l’annex), sent, per exemple, les persones aturades, inactives o assalariades temporals les que amb més freqüència diuen patir un pitjor estat de salut (el 26,7% de les persones aturades i el 25,8% de les inactives declaren tenir una salut regular o dolenta, xifra que és del 13,4% entre els estudiants i de l’11,8% entre els treballadors indefinits; vegeu taula A2.4 de l’annex) o un més baix benestar mental (el 43,7% de les persones aturades i el 39% de les inactives tenen un baix benestar mental, per un 32,8% i 25,1% entre els estudiants i els treballadors indefinits; vegeu taula A2.6 de l’annex). Així mateix, l’activitat principal de la població jove pot estar molt associada a determinades conductes de risc i hàbits de salut. Certament, les dades ens mostren que el sedentarisme és molt més freqüent entre joves inactius (42,7%; vegeu taula A2.19 de l’annex) que en altres categories (per exemple, 14,9% entre els estudiants) o com hàbits com ara el consum de tabac o porros està fortament associat a la població jove que treballa o està a l’atur quan els comparem amb els joves que estudien (segons la taula A2.13 de l’annex, la diferència entre els que fumen és de 26,8% els aturats front a 9,6% els estudiants; i, segons la taula A2.15 de l’annex, 18,8% front a 11,5%, respectivament). Altres riscos, com ara els psicossocials presents als llocs de treball, s’analitzen en altres parts de l’informe.

L’EJC ens permet veure també com la salut dels i les joves està relacionada amb la seva feina. Tot i que no es pregunta de forma desagregada per tipus de dolències, les dades que surten són força rellevants. Es pregunta als i les joves si tenen alguna malaltia o dolència derivada de la seva feina, com ara mals d’esquena, al·lèrgies o altres malalties. Les dades mostren que, de tots els i les joves que estan ocupades o en expedient de regulació temporal d’ocupació (ERTO), un 40,5% respon afirmativament. La majoria són dones (45,8%), emancipats (43%) i dels quartils d’ingressos de la llar més baixos (47%) (vegeu taula A2.22 de l’annex). Ser dona incrementa la probabilitat de patir una malaltia o dolència derivada de la feina (OR = 1,44) mentre que viure en llars d’alts ingressos té l’efecte contrari (OR = 0,52) (vegeu taula A2.12 de l’annex). Si bé no totes les dades són comparables amb les de l’EJC17, volem destacar que s’observa un mateix patró respecte al sexe i són les dones, en les dues edicions de l’EJC, les que pateixen més malalties i dolències derivades de la seva feina (entorn d’un 10-15% més que els homes).

El gràfic 2.3 mostra com el percentatge de joves que diu patir una malaltia o dolència derivada de la feina disminueix de manera significativa a mesura que augmenten els ingressos de la llar on viuen. Es mostra de nou una evidència més de la importància del gradient socioeconòmic en com es distribueix la salut dels joves.

GRÀFIC 2.3. Malaltia de la feina segons els ingressos econòmics (quartil d'ingressos). Joves ocupats de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Quartil 1 = ingressos més baixos; quartil 4 = ingressos més alts.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

2.6. Hàbits i pràctiques de risc per a la salut

Els anomenats estils de vida relacionats amb la salut són un dels grans determinants de la salut de la població. Conèixer de quina manera la població jove s'exposa a hàbits i pràctiques de risc per a la seva salut esdevé un element clau pel disseny i posada en marxa de polítiques específiques adreçades a aquest col·lectiu. No hem d'oblidar que les conductes i les habilitats que s'adquireixen durant l'adolescència i la joventut poden tenir impactes importants a l'edat adulta. Per exemple, l'inici precoç del consum de substàncies s'associa amb un major risc de desenvolupar dependència i altres problemes durant la vida adulta (WHO, 2022). La literatura internacional ens diu que, si atenem la salut i el benestar dels adolescents i joves, això pot generar beneficis al llarg de les seves vides. Seran, a més, la pròxima generació de progenitors amb un paper determinant en la construcció d'hàbits dels seus fills (Elder, 1998; Patton *et al.*, 2016).

Les dades de l'EJC permeten fer un seguiment de les pràctiques anomenades de risc per a la salut entre el jovent a Catalunya. L'escenari global es mostra a la taula 2.8 per les dues darreres edicions de l'EJC, i el dibuix és més aviat complex.

TAULA 2.8. Realització de pràctiques de risc. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2017 i 2022. Percentatge

Pràctica de risc	2017	2022
Consumir alcohol en excés	39,0	43,3
Fumar tabac	36,2	31,4
Practicar sexe de risc	24,2	20,0
Fumar porros	17,4	15,8

Pràctica de risc	2017	2022
Conduir begut/uda o anar en cotxe amb algú que ha begut	12,8	15,1
Consumir altres drogues	3,6	5,5
Consumir cocaïna	2,6	2,1

Nota: Els percentatges representen la població que en algun moment ha estat exposada al risc, sigui quina sigui la freqüència d'exposició. No s'inclou la variable "Comportament sedentari", donat que les enquestes no són comparables en aquest punt.

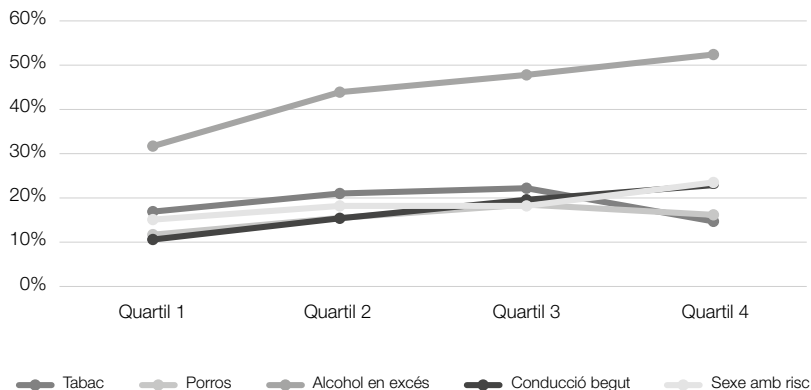
Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2017 i 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

En comparar les dades de 2017 i 2022, si bé s'observa una tendència a la baixa en l'exposició al consum de tabac, porros, cocaïna i sexe de risc, altres riscos per la salut s'estan accentuant entre els joves. Així, augmenta la població jove que declara haver consumit altres drogues —del 3,6% al 5,5%—, haver consumit alcohol en excés —del 39% al 43,3%— i haver conduït begut o acompanyant un conductor que conduïa begut —12,8% al 15,1%. De fet, el comportament de risc més freqüent entre els joves a Catalunya és consumir alcohol en excés (cinc o més consumicions de begudes alcohòliques en una sola ocasió de consum) en algun moment.

Aquest dibuix val la pena completar-lo amb dades de caràcter positiu. Així, un 68,6% mai no ha fumats tabac (una mica superior a les de l'any 2017), l'edat mitjana d'inici del consum de tabac és molt semblant a l'anterior enquesta (16,7 anys), un 84,1% no ha provat els porros i un 2,1% s'ha exposat al consum de cocaïna, si bé quan s'exposen ho fan de manera ocasional (resposta "Rarament").

Els gràfics 2.4 i 2.5 mostren dos tipus de gradients, per ingressos de la llar i per edats, en l'exposició dels joves als riscos per a la salut identificats a la taula 2.8. El consum d'alcohol en excés augmenta de manera important a mesura que augmenten els ingressos econòmics de la llar on aquests joves viuen (gràfic 2.4). En menor mesura, però seguint un patró similar, augmenten les pràctiques sexuals de risc i la conducció sota els efectes de l'alcohol. A més alts ingressos, més nombrosos són els i les joves que les practiquen. Curiosament, l'evidència sobre patrons socials d'alguns comportaments de salut semblen de vegades inconsistents, amb molts estudis de diferents països que no mostren gradients socials o que la població jove d'estatus més alt era més propensa, per exemple, a fumar (Hanson, 2007; Mackenbach *et al.*, 2008). Les dades de l'EJC22 són consistents amb les publicades en l'anterior edició. Segons Utzet i Sala (2018), els i les joves amb els progenitors amb nivells d'estudis elevats augmenten la probabilitat d'haver consumit alcohol de manera excessiva, de fumar haixix o de consumir altres drogues (però no es troben diferències significatives en el consum de tabac). Aquests resultats es poden donar ja que en els estrats socials més alts es pot disposar de més recursos econòmics per poder accedir a aquest tipus de consum que pot arribar a suposar un cost substancial.

GRÀFIC 2.4. Pràctiques de risc segons els ingressos econòmics (quartil d'ingressos). Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

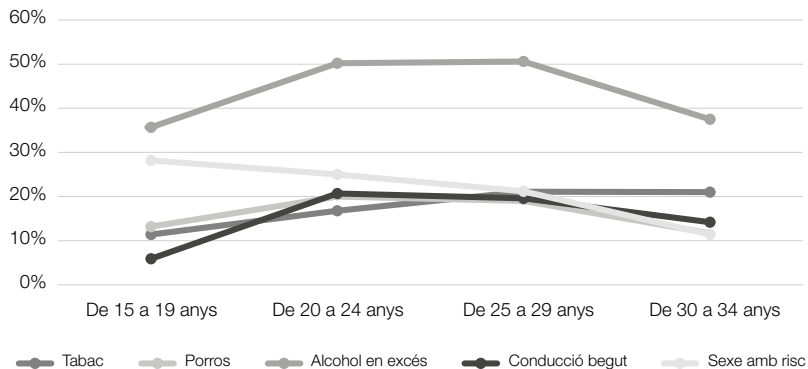

Quartil 1 = ingressos més baixos; quartil 4 = ingressos més alts.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Pel que fa a l'edat (gràfic 2.5), en termes generals es pot afirmar que els que més riscos per a la salut acumulen són els joves en edats intermèdies, de 20-24 i de 25-29 anys. Tots els comportaments de risc disminueixen especialment en el grup d'edat més gran (30-34 anys), tret del consum de tabac. Aquesta conducta indica que a mesura que els i les joves es fan grans i que completen l'educació avançada, estableixen relacions a llarg termini i inicien carreres ocupacionals que s'associen a estils de vida de menor risc (Lawrence *et al.*, 2017). Alguns estudis mostren que la prevalença del tabaquisme mostra canvis substancials al llarg de la transició a l'edat adulta i s'associa amb l'assoliment educatiu, l'ocupació, el benestar financer, el matrimoni i la paternitat (Pampel *et al.*, 2014).

GRÀFIC 2.5. Pràctiques de risc segons el grup d'edat. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Les següents subseccions exploren per separat i en més detall alguns d'aquests riscos i les variables sociodemogràfiques que més els caracteritzen.

2.6.1. Consum de tabac, alcohol i drogues

Fumar tabac (“Sovint” o “Molt sovint”) s’associa de manera similar a homes i dones joves —no es troben diferències prou significatives—, i és més freqüent en edats més avançades entre els joves, entre els que viuen fora del domicili dels progenitors, els emancipats econòmicament, els que estan a l’atur i els que viuen en llars d’ingressos mitjans. Així doncs, el consum de tabac disminueix quan parlem de gent molt jove (15-19 anys), que no està emancipada, que està estudiant o que té alts ingressos a la unitat familiar (vegeu taules A2.13 i A2.14 de l’annex). Aquests resultats no canvien gaire el patró de l’EJC17, on eren també les edats de 15-19 i els estudiants dels grups que menys fumaven.

Com ja s’ha mencionat (taula 2.8), un 15,8% de la gent jove fuma porros, encara que sigui “Rarament” i només un 3,7% ho fa “Sovint” o “Molt sovint”. Els homes fumen porros més que les dones, i els grups d’edat més fumadors són els intermedis (20-24 i 25-29 anys). El nivell d’estudis dels progenitors i la seva ocupació semblen variables molt associades a fumar porros. En efecte, els estudis superiors en els progenitors així com les ocupacions tècniques, professionals i directives s’associen a un major consum dels fills. Estar a l’atur o ser assalariat temporal, viure sol o en una residència d’estudiants/pis compartit també s’associen a un major consum de porros (vegeu taules A2.15 i A2.16 de l’annex). Si bé no es pot establir una comparació amb les dades de l’EJC17 —es va preguntar per haixix, no per porros—, val a dir que eren també majoritàriament homes en edat de 20-24 anys els que fumaven més haixix.

El consum d’alcohol en excés és una de les pràctiques de risc per a la salut més destacades entre la població jove. És, a més, una pràctica que ha augmentat en els darrers 5 anys. Convé conèixer en més detall les característiques sociodemogràfiques associades a aquesta pràctica.⁸ De les dades de l’EJC22, s’observa que hi ha un consum més elevat entre els homes que entre les dones, i que són especialment els trams d’edat intermedis (20-24 i 25-29) els que més consum d’alcohol en excés en fan, superant el 50% les persones enquestades en aquestes edats que beuen alcohol en excés. Així mateix, aquesta conducta es dona tant en poblacions urbanes com en zones escassament poblades. De manera similar al consum de porros, són els joves amb progenitors amb estudis superiors i ocupacions professionals i directives els que més alcohol en excés consumeixen. Tenir fills disminueix en un alt grau aquesta pràctica, però viure sol o en una residència/pis compartit n’augmenta moltíssim el consum. La situació laboral d’assalariat, sigui indefinit o temporal, també s’associa a un major consum, juntament amb els ingressos de la llar. Tenir ingressos més alts s’associa a un major consum d’alcohol en excés (vegeu taules A2.17 i A2.18 de l’annex). El patró sociodemogràfic de consum d’alcohol en excés és molt semblant al de l’enquesta anterior (EJC17).

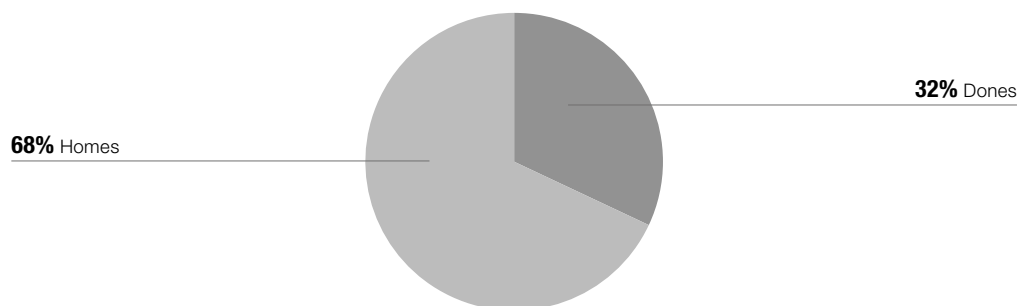
---

⁸ Els joves que comencen a beure durant l’adolescència són més propensos a esdevenir dependents de l’alcohol en 10 anys i tenen dependència de l’alcohol durant tota la vida que aquells que comencen a beure a una edat més gran (Hingson *et al.*, 2006).

Un 15% de la població enquestada declara haver conduït begut o anat en cotxe amb algú que ha begut. És un percentatge que ha augmentat també en els darrers anys. Homes i dones tenen un comportament un xic diferent, ja que és més habitual entre els homes aquesta conducta de risc. De nou, les edats intermèdies (20-24 i 25-29 anys) s'exposen més a aquest risc. El fet de potser necessitar el cotxe per desplaçar-se (residents en zones semiurbanes i escassament poblades) s'associa també a una major exposició. Viure amb la parella (sense fills) o en una residència/pis compartit s'associa amb força a aquesta pràctica. Tanmateix, ser estudiant o inactiu, o tenir uns baixos ingressos a la llar semblen associar-se a una menor exposició a aquest risc.

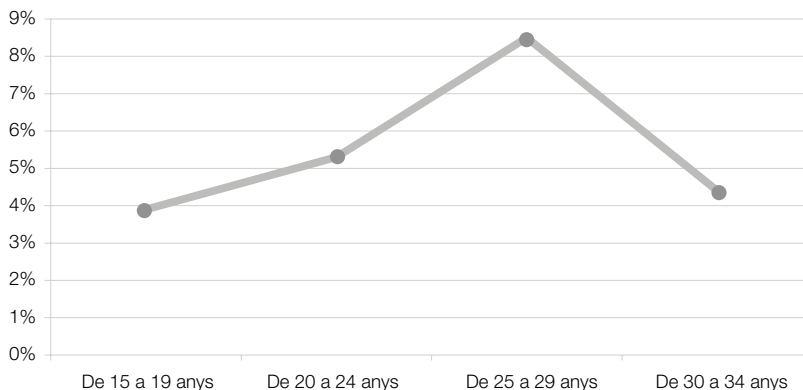
El consum de cocaïna i altres drogues no és una pràctica de risc tan estesa, però no per aquest motiu menys preocupant. Si bé el consum de cocaïna es redueix lleugerament en els darrers anys, també és cert que augmenta de manera important la gent jove que consumeix altres drogues, passant d'un 3,6% a un 5,5% (un augment del 52% en cinc anys). Si bé es tracta d'una població minoritària, val la pena descriure-la (gràfics 2.6 i 2.7). Es tracta preferentment d'homes joves d'edat intermèdies (25-29 anys), amb progenitors que tenen ocupacions directives, gerencials o professionals, que viuen sols o en residències/pis compartit i pertanyen a llars d'alts ingressos.

GRÀFIC 2.6. Consum d'altres drogues segons el sexe. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

GRÀFIC 2.7. Consum d'altres drogues segons grup d'edat. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

2.6.2. Pràctiques sexuals de risc

Explorem, per acabar, les pràctiques sexuals de risc, entenent per risc una pràctica que pugui conduir a un embaràs no desitjat o a contraure una infecció de transmissió sexual (ITS). Les dades de l'enquesta ens diuen que un 20% de la població jove de Catalunya declara haver tingut alguna relació de risc en els darrers dotze mesos. Aquest percentatge és una mica inferior al de 2017 (23%). Així mateix, un 70,9% afirma que no ha mantingut relacions sexuals de risc i un 9,2% afirma que no ha mantingut cap relació en aquest període —un percentatge que augmenta molt significativament respecte al 2017 (4,3%). Factors com ara la pandèmia o l'increment observat i percebut de les ITS poden ajudar a explicar aquests canvis.

S'observa també un comportament diferent respecte a les pràctiques sexuals de risc si mirem l'orientació sexual de la persona. Els joves que es declaren com a bisexuals i els que no tenen clara la seva orientació sexual són els que tenen una prevalença més gran de tenir sexe de risc; concretament, un 31,9% i un 39,7%, respectivament. Els que menys manifesten pràctiques sexuals de risc són els que es declaren homosexuals (18%), seguit dels heterosexuals (18,9%). Per acabar, s'ha explorat si tenir pràctiques sexuals de risc està associat a l'edat d'inici de les relacions sexuals. Els resultats mostren que els que tenen pràctiques de risc van començar abans en les seves relacions sexuals (16 front a 17 anys). La literatura publicada ens diu sobre això que, en països com el nostre, on l'edat de la primera relació sexual és d'uns 16 anys, el període de vulnerabilitat a les infeccions de transmissió sexual causades per relacions sexuals prematrimonials s'ha estès d'uns pocs anys a més d'una dècada.

Quines característiques podem destacar d'aquesta població jove? Les pràctiques sexuals de risc són quasi tan freqüents en homes com en dones —no trobem diferències significatives— i en especial en edats molt joves (15-19 anys). A mesura que els joves es

fan grans, el percentatge de persones que declara tenir relacions sexuals de risc baixa, i arriba a un 11% en el grup d'edat més gran (30-34 anys). Tenir progenitors amb educació superior o amb ocupacions tècniques, professionals o directives no disminueix aquesta pràctica de risc, ans al contrari, l'augmenta. Tenir parella o fills sí que s'associa a una menor exposició al risc, i viure amb els progenitors, sol o en residència/pis compartit també està associat a més relacions sexuals de risc. Ser estudiant o assalariat temporal augmenta també aquestes conductes sexuals de risc. Finalment, cal destacar que els ingressos de la llar també semblen associar-se al risc en les relacions sexuals, de manera que a més alts ingressos, més risc.

Si comparem aquestes dades amb les de l'EJC17, el dibuix no canvia gaire. No es troben diferències significatives quant a l'exposició al risc segons el sexe: les pràctiques sexuals de risc disminueixen amb l'edat del jove, els joves amb progenitors d'estudis superiors continuen liderant les pràctiques sexuals de risc i aquestes també són més freqüents a mesura que augmenten els ingressos de la llar en la qual viuen.

2.6.3. Pràctica d'esport/exercici i sedentarisme

L'EJC com a tal no defineix ni explora en detall el sedentarisme. S'ha construït una variable resultant d'agrupar en dues categories la pràctica d'esport/exercici: "No sedentari" si practica esport o fa exercici més d'1-3 vegades al mes i "Sedentari" si mai practica esport o fa exercici, o ho fa amb una freqüència d'una vegada cada 2-3 mesos. La taula 2.9 recull la freqüència de les pràctiques d'esport/exercici i observem que un 22,4% dels joves enquestats es podria catalogar com a sedentaris, és a dir, que, com a molt, practica exercici o fa esport una vegada cada 2-3 mesos.

TAULA 2.9. Freqüència de realitzar esport i exercici. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Freqüència	%
Mai o gairebé mai	17,5
Cada 2-3 mesos	4,9
Entre 1 i 3 cops al mes	9,4
Cada setmana	23,1
3-5 dies per setmana	26,9
Cada dia	18,2

Nota: no són dades del tot comparables amb les provinents de l'EJC17 perquè no es fa ús de les mateixes categories de resposta.

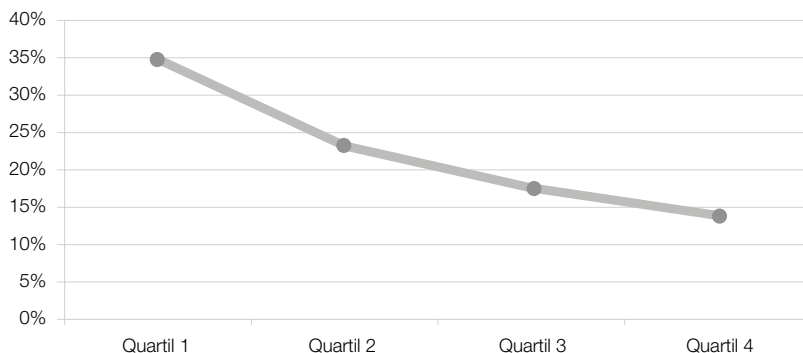
Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Com són aquests joves sedentaris? Es tracta majoritàriament de dones en edats més avançades (de 30-34 anys), nascudes fora d'Espanya, amb progenitors amb ocupacions elementals o mitjanes i estudis primaris, que majoritàriament tenen fills (amb parella o

sense), estan emancipats i viuen en llars de baixos ingressos (gràfic 2.8 i taula A2.19 de l'annex). En efecte, ser dona multiplica per dos la probabilitat de no practicar esport o fer exercici regularment, mentre que viure en llars d'alts ingressos retalla la probabilitat de ser sedentari a la meitat (vegeu taula A2.20 de l'annex).

Es coneix que l'activitat física regular durant la joventut pot ajudar a millorar la salut cardiovascular i reduir el risc d'obesitat en etapes adultes. El gràfic 2.9 mostra com la pràctica d'esport/exercici es distribueix segons grups d'edat. Del gràfic es desprèn que la pràctica d'exercici és més important en edats joves (15-19 anys) i disminueix a mesura que augmenta l'edat.

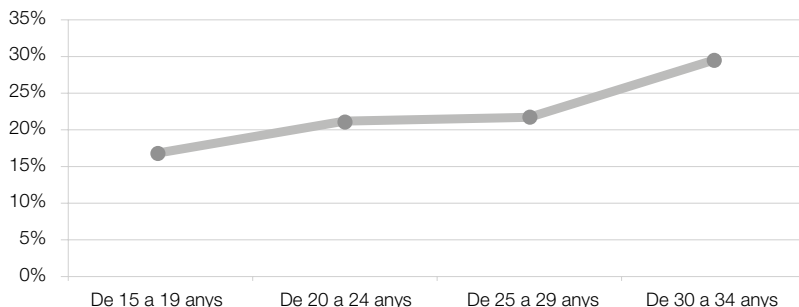
GRÀFIC 2.8. Sedentarisme (gens o poca pràctica d'esport/exercici) segons els ingressos econòmics (quartil d'ingressos). Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Quartil 1 = ingressos més baixos; quartil 4 = ingressos més alts.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

GRÀFIC 2.9. Sedentarisme (gens o poca pràctica d'esport/exercici) segons el grup d'edat. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

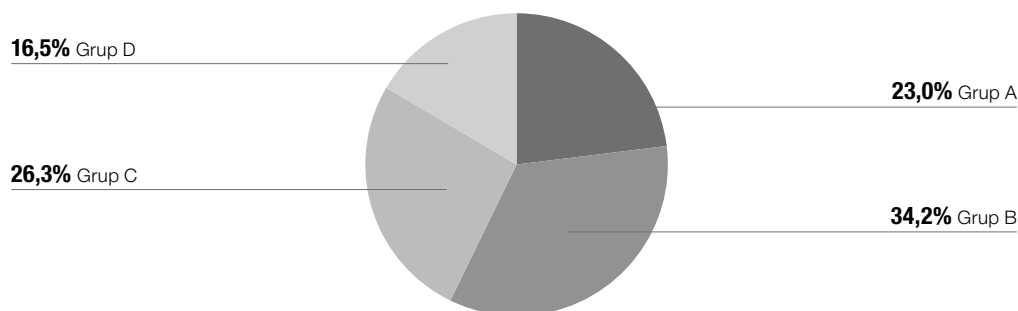
Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

2.7. Tipologies segons perfils de risc de la població jove a Catalunya

S'ha fet una anàlisi de clústers per tal de veure si emergeixen tipologies tenint en compte variables tant d'estat de salut com d'hàbits de salut. Volem saber si es poden identificar determinats grups de joves que comparteixen característiques semblants en salut, hàbits i riscos de salut. No hem de perdre de vista, per exemple, que els estils de vida relacionats amb la salut no són agrupacions arbitràries de comportaments, sinó que són fenòmens col·lectius que representen un conjunt coherent de pràctiques (Cockerham, 2005). Aquestes agrupacions de comportaments de salut individuals acostumen a reflectir significats més amplis i de base social, amb influència de les condicions socioeconòmiques, de gènere i edat, entre d'altres. És a dir, encara que observem (o no) estils de vida saludables en els individus, són també un fenomen grupal (Cockerham, 2005; Krueger *et al.*, 2009). Els nostres estils de vida no només mostren les nostres decisions com a agents individuals, sinó que són comportaments que reflecteixen les nostres posicions socials, els estatus de classe i les identitats dels grups socials als quals pertanyem (Cockerham *et al.*, 1997).⁹

Els resultats de l'anàlisi de clústers apunten a quatre grans tipologies de joves (gràfic 2.10, taula 2.10 i taula A2.21 de l'annex).

GRÀFIC 2.10. Tipologies d'hàbits i estat de salut. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

⁹ La recerca sobre estils de vida relacionats amb la salut valora conjuntament els conceptes d'estructura i d'agència, és a dir, dels processos a nivell de grup (normes, identitats...) i els propis de la decisió individual (agència). Els estils de vida sovint funcionen com a senyals d'estatus i identitat i perpetuen les desigualtats. (Mollborn *et al.*, 2021; Lawrence *et al.*, 2020; Daw *et al.*, 2017; Skalamera i Hummer, 2016).

TAULA 2.10. Tipologies d'hàbits i estat de salut segons variables constituents de la tipologia. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Dimensió	Variable	A	B	C	D	Total
Estat de salut	Estat de salut autopercebut (bo o molt bo)	94,0	99,4	53,7	100	86,3
	Nivell de satisfacció amb la vida (satisfet/a)	91,9	99,9	61,8	100	88,1
	Ha patit ansietat o angoixa	93,2	60,1	97,8	100	84,2
	No ha recuperat l'ànim (post-COVID)	6,8	1,3	42,6	0,0	13,2
Hàbits de salut	Té relacions sexuals de risc	62,3	0,6	9,8	0,0	17,1
	No practica esport/exercici regularment (sedentari/ària)	13,2	26,9	32,8	0,0	20,9
	Reduït o endarrerit compra medicines/visita mèdica	12,4	1,5	41,5	0,0	14,3
	Fuma tabac sovint o molt sovint	34,3	17,6	16,2	0,0	18,2
	Fuma porros	57,4	2,4	9,3	0,0	16,5
	Consumeix altres drogues	23,5	0,6	3,2	0,0	6,4
	Beu alcohol en excés	75,0	54,5	35,3	0,0	45,2
	Hàbits de risc en conducció relacionats amb la beguda	34,6	16,8	9,8	0,0	16,3

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

El primer perfil (A: 23% de la població jove) es caracteritza per gaudir d'una bona salut i estar satisfet amb la seva vida, però pateix d'ansietat i practica molts hàbits nocius per a la seva salut, com ara fumar sovint tabac i porros, beure amb excés i practicar hàbits de risc al volant. Té conductes sexuals de risc i no és gaire sedentari, sinó que practica esport i fa exercici de manera regular. Es tracta de joves de 20-29 anys, majoritàriament homes, nascuts a l'Estat, que viuen en una zona densament poblada, no estan emancipats i estan ocupats, tenen progenitors amb estudis secundaris o superiors i no viuen en una llar amb baixos ingressos. És la tipologia on menys joves es troben estudiant.

El segon perfil (B) és el perfil més nombrós (34,2%). Des del punt de vista de la salut i els hàbits de salut es tracta de joves que es troben bé de salut i estan molt satisfets amb les seves vides. Els diferencia de la resta de tipologies el fet que no pateixen tanta angoixa ni ansietat. No tots tenen hàbits saludables, però, per exemple, pocs practiquen relacions sexuals de risc, fumen porros o consumeixen altres drogues. Sí que beuen alcohol en excés i tampoc tenen bons hàbits al volant. Es podria dir que són joves més sedentaris que altres categories (A i D). Sociodemogràficament parlant, es caracteritzen per ser homes joves de més gran edat que viuen en ciutats densament poblades, que tenen progenitors amb estudis secundaris o superiors, estan ocupats, no estan emancipats i viuen en llar d'alts i mitjans-alts ingressos.

El tercer perfil (C) representa un 26,3% de la població enquestada. Es tracta de població jove que se situa per sota de la mitjana en nivell de satisfacció amb la vida, amb un pitjor estat de salut general, que pateix situacions d'angoixa o d'ansietat, i que no ha recuperat del tot els ànims després de la pandèmia. Quant a hàbits, no fumen tabac i porros tan so-

vint com la categoria A, consumeixen altres drogues molt de tant en tant, beuen en excés menys que la mitjana de la població jove i no tenen hàbits de risc en conducció relacionats amb la beguda per sobre de la mitjana. Són joves que tenen algunes relacions sexuals de risc, però molt per sota de la mitjana. Des del punt de vista sociodemogràfic, acostumen a ser més dones que homes, de vint anys o més, no estan emancipats i viuen en zones ben poblades. Es tracta del grup on és més alt el percentatge de joves amb progenitors i mares amb estudis primaris i el més baix el d'estudis superiors (malgrat que el més majoritari és el de progenitors amb estudis secundaris i superiors, com a la resta de tipologies). Viuen en llars de més baixos ingressos que la resta de tipologies identificades.

Per acabar, el perfil D és el perfil menys freqüent de tots (16,5%) i està representat per joves que tenen molt bona salut i satisfacció amb la vida, però que viuen angoixats o amb ansietat. Tenen uns estils de vida molt saludables, no fumen tabac ni porros, no consumeixen altres drogues, no tenen relacions sexuals de risc, no beuen alcohol en excés ni tenen conductes de risc al volant i fan esport o exercici regularment. Això és el que els caracteritza. Des del punt de vista sociodemogràfic, són el perfil més jove d'edat de tots, on més percentatge de joves estudien. No estan emancipats i viuen en zones ben poblades.

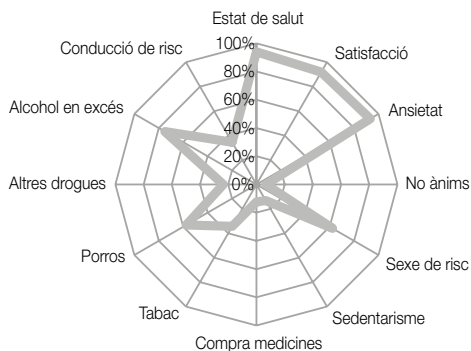
Burdette *et al.* (2017), en un estudi amb dades longitudinals, apuntaven quatre tipologies d'estils de vida en adolescents i joves que podrien ser congruents amb les dades mostrades per Catalunya: (I) risc baix, semblant al perfil D identificat; (II) risc moderat amb el consum de substàncies; (III) risc moderat amb inactivitat, semblant als perfils B i C, i (IV) risc elevat, molt semblant al perfil A. Aquests patrons d'estils de vida són potencialment importants en la mesura que poden estar relacionats amb una pitjor salut a l'edat adulta i poden requerir actuacions més específiques.

En resum, es pot comprovar que, quan ens referim als i les joves i la seva salut, no estem parlant d'un col·lectiu homogeni. Les anàlisis fetes ens mostren com a mínim aquestes quatre tipologies (gràfic 2.11 i taula A2.21 de l'annex), que ens poden ser útils en el disseny d'estratègies i polítiques.

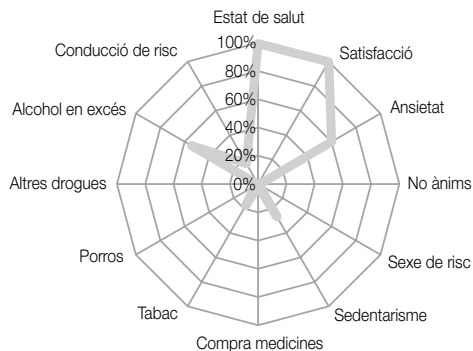

GRÀFIC 2.11. Representació radial de les tipologies d'hàbits i estat de salut. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022

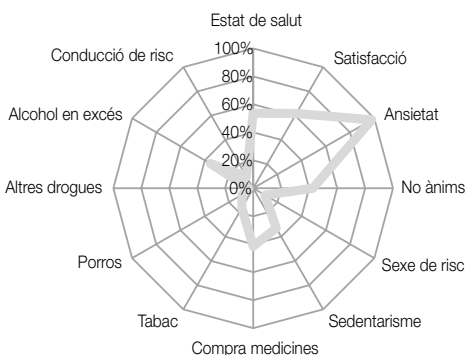
Tipus A

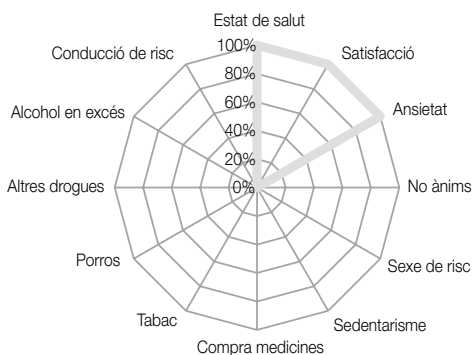
Tipus B

Tipus C

Tipus D

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

2.8. Explicant la mala salut i el malestar emocional percebut pels joves

En aquesta secció, recollim els resultats més importants per tal d'entendre la bona o mala salut dels joves a Catalunya. Per això, fem ús de variables que es contempen a la literatura com a determinants socials de la salut perquè ajuden a explicar el nivell de salut de la població i les diferències entre grups. Les anàlisis fetes utilitzen tècniques de regressió logística per explicar les variables de salut i benestar, que bàsicament indiquen quines característiques fan que augmenti o redueixi la probabilitat de fenomen estudiat. La taula 2.11 recull de manera molt gràfica els resultats per a totes les variables de salut desplegades al llarg del capítol.

De manera general, es pot concloure que la salut, en les seves diverses manifestacions, té un elevat component d'estratificació social. La variable d'ingressos de la llar, per exemple, està molt associada a la bona o mala salut dels joves, independentment de com mesurem o expressem la salut (satisfacció amb la vida, autopercepció de salut general, benestar

mental o hàbits de salut). La variable d'ingressos mostra també el que anomenem “gradient socioeconòmic”, de forma que, a mesura que els ingressos augmenten, també augmenta la bona salut en les seves diferents expressions.

La variable sexe és de gran importància per entendre la salut dels joves. Volem posar l'accent en la necessitat d'estudiar la joventut des d'una perspectiva de gènere també en salut. El fet de ser dona s'associa negativament amb quasi tots els indicadors de salut que hem estudiat, menys en els hàbits i els estils de vida, on la dona manté uns hàbits més saludables que els homes en gran part de les variables estudiades —fumar tabac, fumar porros, beure alcohol en excés i conduir sota els efectes de l'alcohol. Destaquem els indicadors de salut emocional (WH0-5, “Estic angoixat/ansiós”) com dos dels indicadors en els quals el fet de ser dona duplica —o més— la probabilitat de patir un pitjor benestar mental.

L'edat apareix també com una variable rellevant a l'hora d'explicar la salut i el benestar de la població jove de Catalunya. En efecte, les edats més joves (es prenen com a referència en les anàlisis els 15-19 anys) s'associen a una major probabilitat de tenir una bona salut, més satisfacció amb la vida i més benestar mental. La crisi i els efectes de la COVID-19 (econòmics, relacionals i d'estat d'ànim) estan més presents en edats més grans de la vida dels joves. Quant a hàbits saludables, les edats més joves i més grans s'associen a una menor probabilitat de fumar tabac, porros o beure alcohol en excés. Dit d'una altra manera, les etapes de 20 a 29 anys són en les que els joves s'exposen a més riscos per a la seva salut. Per exemple, les pràctiques sexuals de risc són més probables en edats joves i mitjanes, i es redueixen considerablement a partir dels 30 anys.

Un altre dels aspectes a destacar de la taula és la importància de l'emancipació econòmica. S'associa de manera positiva especialment amb la satisfacció amb la vida (la probabilitat augmenta més del doble; OR > 2), però també amb la salut general i amb el benestar emocional. Només s'associa de manera inversa amb el fet de fumar porros.

S'observa que l'educació i l'ocupació dels progenitors poden ser variables que incideixen en l'exposició a factors de risc per a la salut dels joves. Així, uns estudis superiors o unes ocupacions socioprofessionals més elevades en els progenitors augmenten la probabilitat que els fills fumin porros, beguin en excés i tinguin relacions sexuals de risc (quan ho comparem amb la d'altres nivells d'estudis i ocupacions). Resultats similars s'han trobat a estudis als Estats Units, França i Suècia.¹⁰ Aquests autors argumenten que els joves amb famílies més benestants poden tenir comportaments negatius per a la salut a causa de la combinació d'altres pressions d'èxit, major capacitat econòmica, menys supervisió dels adults i actituds parentals més permissives.

Finalment, pel que fa a l'activitat principal del jove, no és sorprenent constatar que l'atur genera una major probabilitat de mala salut, i on també els efectes percebuts per la COVID-19 i les dificultats econòmiques es perceben més grans. Quan comparem la situació dels i les joves que treballen o estan a l'atur amb la dels joves que estudien, s'observa que la probabilitat de tenir hàbits de risc per a la salut es dispara entre els no estudiants (OR > 2).

---

10 Humensky, 2010; Patrick *et al.*, 2012; Legleye *et al.*, 2013; Khlai *et al.*, 2020; Gripe *et al.*, 2021.

En resum, aquestes anàlisis ens apropen més a la realitat de la salut i benestar dels i les joves de Catalunya, i mostren les desigualtats existents respecte a un ample ventall d'indicadors de salut. Les diferències que es troben són en gran part fruit de factors estructurals i que en conjunt ens alerten sobre com aquestes diferències que es generen en l'etapa jove de la persona poden ser definitives en el seu trànsit a la vida adulta i posteriorment.

TAULA 2.11. Resum de les associacions entre variables d'estat i hàbits de salut amb variables sociodemogràfiques. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022

	Satisfacció amb la vida 6+	Salut gral (regular + dolenta)	WHO-5 (baix <50/100)	Ansios/angoixa	No s'ha recuperat econòmicament (COVID)	No s'ha recuperat relacions socials (COVID)	No s'ha recuperat ànims (COVID)	Trist/angoixat per la situació econòmica	Amb problemes de salut per l'economia	Consum d'aliments bàsics per l'economia	Medicina i metge per l'economia	Malaltia derivada de la feina	Fumar tabac	Fumar porros	Beure alcohol en excés	Conducció begut/uda	Pràctiques sexuals de risc
Sexe: dona (home ref.)																	
Grup d'edat (15-19 ref.)																	
De 20 a 24 anys																	
De 25 a 29 anys																	
De 30 a 34 anys																	
Lloc de naixement (a l'Estat i pares ref.)																	
Fora de l'Estat																	
A l'Estat amb algun progenitor fora																	
Grau d'urbanització (zona densament poblada ref.)																	
Zona semiurbana o intermèdia																	
Zona escassament poblada																	
Categoria socioprof. més alta dels pares (directius/gerents ref.)																	
Ocupacions tècniques i professionals																	
Ocupacions mitjanes																	
Ocupacions elementals																	
No info																	
Nivell d'estudis més alt dels pares (superiors ref.)																	
Secundaris																	
Primaris o inferiors																	
NS																	
Emancipació: Sí (No ref.)																	
Activitat principal (estudiant ref.)																	
Treballador/a																	
Aturat/da																	
Inactiu/va																	
Quartil d'ingressos a la llar (quartil 1 -més baix- ref.)																	
Quartil 2																	
Quartil 3																	
Quartil 4																	
No info																	

Nota: Els colors identifiquen resultats estadísticament significatius:
 Odds ratios pitjors que referència (intensitat del color = valor odds ratios)
 Odds ratios millors que referència (intensitat del color = valor odds ratios)

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

2.9. Conclusions

S'ha estudiat la salut dels i les joves de Catalunya fent ús de l'EJC 2017 i 2022 i d'una aproximació que posa l'èmfasi en alguns dels determinants socials més importants de la seva salut. S'observa que la salut de les persones joves és bona en termes generals, malgrat que en els darrers cinc anys han empitjorat lleugerament els indicadors de satisfacció amb la vida, l'autopercepció general de la salut i el benestar mental. Els comportaments de risc ofereixen un dibuix més complex, amb algunes pràctiques de risc per a la salut que s'accentuen —per exemple, el consum d'alcohol en excés— i altres que milloren —fumar tabac i tenir pràctiques sexuals de risc. En qualsevol cas, constatem que els joves catalans no conformen un col·lectiu homogeni pel que fa a les variables de salut estudiades.

Les diferències en salut i hàbits trobades són prou rellevants, especialment quan mirem amb atenció els eixos de gènere/sexe, edats, ingressos econòmics de la llar i activitat principal del jove. Altres variables, potser en un menor grau, apareixen també associades a la salut dels joves, entre les quals destaquem el lloc de naixement, les característiques ocupacionals i d'estudis dels progenitors i estar o no emancipat.

Aquestes dades poden ser de vàlua pel disseny de polítiques i actuacions adreçades als joves. Creiem, però, que les respostes han de contemplar accions més enllà de la resposta sanitària, necessària sense dubte, però que no s'adreça a allò que considerem que són les causes dels factors de risc de la mala salut o el baix benestar mental entre els i les joves de Catalunya (Tebb *et al.*, 2018). Com s'ha mostrat, la salut dels joves no ve determinada només pels seus hàbits i pràctiques, sinó especialment per components estructurals. Es precisen actuacions sobre múltiples determinants de la salut, entre els quals destaquem el món laboral, on la temporalitat i l'atur juvenil s'associen tan fortament a resultats negatius en salut i a hàbits perjudicials per a la salut. Oferir més oportunitats d'estudi i reforçar programes específics que lluitin contra l'abandonament escolar tindrà efectes sobre la salut dels i les joves, així com ho tindran les actuacions que facilitin la possibilitat d'emancipar-se econòmicament de la llar d'origen i encetar una etapa nova en les seves vides.

Pensar en determinants socials, és a dir, en les causes dels factors associats a la salut, ens obliga a prendre sovint enfocaments multisectorials en les actuacions i les propostes polítiques, i a pensar que hem de dotar-les d'una continuïtat en el temps i d'un finançament suficient. Els sistemes de salut segurament per si sols no poden reduir les diferències en salut mostrades en aquest capítol, però tenen un paper vital en atendre sanitàriament aquestes necessitats, i en reforçar l'impuls a una salut més transversal en les agendes dels actors en altres sectors com ara l'educatiu, el d'habitatge, l'economia, la seguretat, etc. La salut i el benestar de les persones joves haurien de ser prioritaris en totes les polítiques que afecten els joves en tots els sectors governamentals (Stahl *et al.*, 2006; Viner *et al.*, 2021). Per acabar, val la pena recordar una màxima: cal continuar ampliant la base de coneixements sobre salut i joves al nostre entorn, donant continuïtat a la dimensió salut en les enquestes de joventut, amb el disseny, la posada en marxa i l'avaluació de les accions que s'adrecen a aquesta realitat, i amb el reforç en la tasca de conscienciació sobre la importància dels determinants socials de la salut.

Bibliografia

BARTELINK, V. H. M.; ZAY, Y. K.; GULDBRANDSSON, K.; BREMBERG, S. (2020). "Unemployment among young people and mental health: A systematic Review". *Scandinavian Journal of Public Health*, 48(5), p. 544-558.

BAUER, A. *et al.* (2021). "Integrating youth mental health into cash transfer programmes in response to the COVID-19 crisis in low-income and middle-income countries". *Lancet Psychiatry*, 8(4), p. 340-346.

BURDETTE, A. M.; NEEDHAM, B. L.; TAYLOR, M. G.; HILL, T. D. (2017). "Health Lifestyles in Adolescence and Self-rated Health into Adulthood". *Journal of Health and Social Behavior*, 58(4), p. 520-536.

CHADI, N.; RYAN, N. C.; GEOFFROY, M. C. (2022). "COVID-19 and the impacts on youth mental health: emerging evidence from longitudinal studies". *Canadian Journal of Public Health*, 113(1), p. 44-52.

COCKERHAM, W. C.; RÜTTEN, A.; ABEL, T. (1997). "Conceptualizing Contemporary Health Lifestyles: Moving beyond Weber". *Sociological Quarterly*, 38(2), p. 321-342.

COCKERHAM, W. C. (2005). "Health Lifestyle Theory and the Convergence of Agency and Structure". *Journal of Health and Social Behavior*, 46(1), p. 51-67.

COMMISSION ON SOCIAL DETERMINANTS OF HEALTH (2008). *Closing the gap in a generation: health equity through action on the social determinants of health*. Ginebra: World Health Organization.

DAHLGREN, G. A.; WHITEHEAD, M. (1991). *Policies and strategies to promote social equity in health*. Estocolm: Institute of Future Studies.

DAW, J.; MARGOLIS, R.; WRIGHT, L. (2017). "Emerging Adulthood, Emergent Health Lifestyles: Sociodemographic Determinants of Trajectories of Smoking, Binge Drinking, Obesity, and Sedentary Behavior". *Journal of Health and Social Behavior*, 58(2), p. 181-197.

ELDER, G. H. (1998). *Children of the Great Depression*. Boulder, CO: Westview.

EUROFUND (2023). *European Quality of Life Survey - Data visualisation*. <https://www.eurofound.europa.eu/data/european-quality-of-life-survey?locale=EN>

EUROSTAT (2021). Quality of life indicators. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Quality_of_life_indicators_-_overall_experience_of_life#Life_satisfaction_in_Europe

GALLO, P.; MARI-KLOSE, M.; CANO, A.; ESCAPA, S.; FOLGUERA, L.; JULIÀ, A. (2020). *Millenials ante la adversidad: Efectos de la crisis sobre la salud, los hábitos y la percepción de riesgos*. Madrid: Centro Reina Sofía sobre Adolescencia y Juventud-Fad.

GALLO, P.; JULIÀ, A. (2021). "La salut del joves l'any de la pandèmia". *La Joventut de Barcelona l'Any de la Pandèmia*. Barcelona, Ajuntament de Barcelona.

GRAUPENSPERGER, S.; CALHOUN, B. H.; PATRICK, M. E.; LEE, C. M. (2022). "Longitudinal effects of COVID-19-related stressors on young adults' mental health and Wellbeing". *Applied Psychology: Health and Well-Being*, 14(3), p. 734-756.

GRIPE, I.; DANIELSSON, A.; KARLSSON, P.; THOR, S.; RAMSTEDT, M. (2021). "Are the well-off youth in Sweden more likely to use cannabis?". *Drug and Alcohol Review*, 40(1), p. 26-134.

HAGELL, A.; SHAH, R.; VINER, R.; HARGREAVES, D.; VARNES, L.; HEYS, M. (2018). *The social determinants of young people's health: Identifying the key issues and assessing how young people are doing in the 2010s. Health Foundation Working Paper*. Londres: Health Foundation.

HALL, T.; KRAHN, G. L.; HORNER-JOHNSON, W.; LAMB, G. (2011). "Rehabilitation Research and Training Center Expert Panel on Health Measurement: Examining functional content in widely used Health-Related Quality of Life scales". *Rehabilitaion Psychology*, 56, p. 94-99.

HANSON, M. D.; CHEN, E. (2007). "Socioeconomic status and health behaviors in adolescence: a review of the literature". *Journal of Behavioural Medicine*, 30, p. 263-285.

HENDERSON, M. (2017). *Economic activity and health – Initial findings from the Next Steps Age 25 Sweep*. The Centre for Longitudinal Studies, UCL Institute of Education.

HINGSON, R. W.; HEEREN, T.; WINTER, M. (2006). "Age at drinking onset and alcohol dependence: age at onset, duration, and severity". *Archives of Pediatric and Adolescent Medicine*, 160(7), p. 739-746.

HU, Y.; QIAN, Y. (2021). "COVID-19 and adolescent mental health in the United Kingdom". *Journal of Adolescent Health*, 69(1), p. 26-32.

HUMENSKY, J. L. (2010). "Are adolescents with high socioeconomic status more likely to engage in alcohol and illicit drug use in early adulthood?". *Substance Abuse Treatment Prevention and Policy*, 5(1), p. 19.

KAUHANEN, L.; WAN MOHD YUNUS, W.; LEMPINEN, L. *et al.* (2022). "A systematic review of the mental health changes of children and young people before and during the COVID-19 pandemic". *European Child and Adolescent Psychiatry*, Aug 12, p. 1-19.

KHLAT, M.; VAN CLEEMPUT, O.; BRICARD, D.; LEGLEYE, S. (2020). "Use of tobacco, alcohol and cannabis in late adolescence: roles of family living arrangement and socioeconomic group". *BMC Public Health*, 20(1), p. 1356.

KRUEGER, P. M.; TAJUDAULLAH, B.; VAILLANCOURT, R. P. (2009). "Health Lifestyles in the United States and Canada: Are We Really So Different?". *Social Science Quarterly*, 90(5), p. 1380-1402.

LAWRENCE, E. M.; MOLLBORN S.; GOODE, J.; PAMPEL, F. (2020). "Health Lifestyles and the Transition to Adulthood". *Socius*, 6, p. 1-17.

LAWRENCE, E. M.; MOLLBORN, S.; HUMMER, R. A. (2017). "Health Lifestyles across the Transition to Adulthood: Implications for Health". *Social Science and Medicine*, 193, p. 23-32.

LEGLEYE, S.; JANSSEN, E.; SPILKA, S.; LE NÉZET, O.; CHAU, N.; BECK F. (2013). "Opposite social gradient for alcohol use and misuse among French adolescents". *International Journal of Drug Policy*, 24(4), p. 359-366.

LU, X.; LIN, Z. (2021). "COVID-19, Economic Impact, Mental Health, and Coping Behaviors: A Conceptual Framework and Future Research Directions". *Frontiers in Psychology*, 12, p. 759974.

MACKENBACH, J. P.; STIRBU, I.; ROSKAM, A. J.; *et al.* (2008). "Socioeconomic inequalities in health in 22 European countries". *New England Journal of Medicine*, 358, p. 2468-2481.

MANN, F. D.; KRUEGER, R. F.; VOHS, K. D. (2020). "Personal economic anxiety in response to COVID-19". *Personality and Individual Differences*, 167, p. 110233.

MARI-KLOSE, M.; JULIÀ, A.; GALLO, P. (2020). "Economic crisis, young adults and health in Spain". A: J. GABE, M. Cardano i A. GENOVA (ed.). *Health and illness in the Neoliberal Era in Europe*. Emerald Pub. Limited.

MOLLBORN, S.; LAWRENCE, E. M.; SAINT ONGE, J. M. (2021). "Contributions and Challenges in Health Lifestyles Research". *Journal of Health and Social Behavior*, 62(3), p. 388-403.

OBSERVATORI CATALÀ DE LA JOVENTUT (OCJ) (2022). *Situació laboral de la Joventut. Segon trimestre de 2022*. Barcelona: Agència Catalana de la Joventut, Generalitat de Catalunya.

OMANI-SAMANI, R.; MAROUFIZADEH, S.; ALMASI-HASHIANI, A.; SEPIDARKISH, M.; AMINI, P. (2019). "The WHO-5 Well-Being Index: A Validation Study in People with Infertility". *Iranian Journal of Public Health*, 48(11), p. 2058-2064.

PAMPEL, F. C.; MOLLBORN, S.; LAWRENCE, E. M. (2014). "Life Course Transitions in Early Adulthood and SES Disparities in Tobacco Use". *Social Science Research*, 43(1), p. 45-59.

PANCHAL, N.; KAMAL, R.; COX, C.; GARFIELD, R. (2021). *The Implications of COVID-19 for Mental Health and Substance Use*. Kaiser Family Foundation. <https://www.kff.org/coronavirus-covid-19/issue-brief/the-implications-of-covid-19-for-mental-health-and-substance-use/>

PATRICK, M. E.; WIGHTMAN, P.; SCHOENI, R. F.; SCHULENBERG, J. E. (2012). "Socioeconomic Status and Substance Use Among Young Adults: A Comparison Across Constructs and Drugs". *Journal of Studies on Alcohol and Drugs*, 73(5), p. 772-782.

PATTON, G. C.; SAWYER, S. M.; SANTELLI, J. S.; ROSS, D. A.; AFIFI, R.; ALLEN, N. B.; *et al.* (2016). "Our future: a Lancet commission on adolescent health and Wellbeing". *The Lancet Commissions*, 87(10036), p. 2423-2478.

PHILIPP, E.; SISCHKA, A. P.; COSTA, G. S.; SCHMIDT A. F. (2020). "The WHO-5 well-being index – validation based on item response theory and the analysis of measurement invariance across 35 countries". *Journal of Affective Disorders Reports*, núm. 1, p. 100020.

SAWYER, S. M.; AFIFI R. A.; BEARINGER, L. H. (2012). "Adolescence: a foundation for future health". *Lancet*, 379(9826), p. 1630-1640.

SKALAMERA, J.; HUMMER, R. A. (2016). "Educational Attainment and the Clustering of Health-Related Behavior among US Young Adults". *Preventive Medicine*, 84(1), p. 83-89.

STAHL, T.; WISMAR, M.; OLILLA, E.; LAHTINEN, E.; LEPPÖ, K. (2006). *Health in all policies: prospects and potentials*. Helsinki: Helsinki Ministry of Health.

TEBB, K. P.; PICA, G.; TWIETMEYER, L.; DIAZ, A.; BRINDIS, C. D. (2018). "Innovative Approaches to Address Social Determinants of Health Among Adolescents and Young Adults". *Health Equity*, 2(1), p. 321-328.

TOPP, C. W.; ØSTERGAARD, S. D.; SØNDERGAARD, S.; BECH, P. (2015). "The WHO-5 Well-Being Index: A Systematic Review of the Literature". *Psychotherapy and Psychosomatics*, 84, p. 167-176.

UTZET, M.; SALAS, S. (2018). "Una aproximació a l'estat i els hàbits de salut de la joventut i als factors que al determinen". A: P. SERRACANT. *Enquesta a la joventut de Catalunya 2017*. Barcelona: Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

VANCEA, M.; UTZET, M. (2017). "How unemployment and precarious employment affect the health of young people: A scoping study on social determinants". *Scandinavian Journal of Public Health*, 45(1), p. 73-84.

VINER, R. M.; OZER, E. M.; DENNY, S.; MARMOT, M.; RESNICK, M.; FATUSI, A.; CURRIE, C. (2012). "Adolescence and the social determinants of health". *Lancet*, 379(9826), p. 1641-1652.

WHO (1998). *Wellbeing Measures in Primary Health Care/The Depcare Project*. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe. <https://www.psykiatri-regionh.dk/who-5/Pages/default.aspx>

WHO (2022). *Adolescent and young adult health*. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/adolescents-health-risks-and-solutions>

ZOLOPA, C. *et al.* (2022). "Changes in Youth Mental Health, Psychological Wellbeing, and Substance Use During the COVID-19 Pandemic: A Rapid Review". *Adolescent Research Review*, 7, p. 161-177.

3. Desigualtats en la participació de la joventut i el seu interès en la política

Sandra Escapa i Marga Mari-Klose

3.1. Introducció

El grau i les formes de participació de la ciutadania en la vida política són aspectes que formen part de les preocupacions essencials de les democràcies. Particularment la desvinculació dels joves de la política constitueix un debat important al que s'enfronten les democràcies contemporànies (Norris, 2003; Furlong i Cartmel, 2012). Els i les joves es perceben cada cop més com un grup desvinculat i desconnectat dels processos polítics tradicionals a Europa, i tenen un dels nivells més baixos de compromís polític quan es tracta de participar en les formes tradicionals com ara votar i/o ser membre d'un partit polític, en comparació amb generacions anteriors (Mycock i Tonge, 2012; Comissió Europea, 2001). Alguns autors ho atribueixen a una certa desafecció general de la ciutadania amb la política (Pharr i Putnam, 2000). Mentre que altres apunten a la possibilitat de què la joventut se senti poc atreta per la política "institucional", però, en canvi, estigui disposada a utilitzar altres formes i mecanismes de participació política (Norris, 2002).

Certs esdeveniments o contextos polítics (la crisi econòmica, el procés sobiranista, la crisi sanitària, etc.) poden condicionar la forma i la intensitat en què les generacions més joves participen de la vida cívica i política. No es pot obviar que la crisi provocada per la pandèmia de la COVID-19 ha condicionat la vida de milions de persones. Les investigacions mostren clarament que els grups socials vulnerables, inclosos els i les joves, s'han vist especialment afectats (OCDE, 2020). Les respostes polítiques, tant als processos associats a la gestió de la crisi sanitària com a la realització i participació en activitats de la vida quotidiana, han estat ràpides i sense debat públic, sovint exclouent la veu de les persones joves. Les restriccions derivades de la pandèmia de la COVID-19 van aturar durant un temps els contactes cara a cara que són essencials per a la socialització política i cívica dels joves en organitzacions de la societat civil i partits polítics. D'altra banda, durant la crisi de la COVID-19, l'ús de les xarxes socials va augmentar, la qual cosa va influir en la manera com els joves modelen i expressen les seves opinions polítiques, així com organitzen activitats polítiques.

En el present capítol, analitzarem dos àmbits que permeten fer una diagnosi de la relació dels joves a Catalunya amb la vida política: per una banda, abordarem les dimensions més

subjectives que tenen a veure amb el posicionament, la ideologia i el grau d'interès dels i de les joves per la política, analitzant aspectes com el posicionament de les persones joves a través del tradicional eix esquerra-dreta, el sentiment identitari, el posicionament davant de la relació entre Catalunya i Espanya, i la seva valoració de la democràcia. Per altra banda, ens centrem en l'anàlisi de les conductes relacionades amb el grau i les diferents formes de participació de la joventut a Catalunya (participació associativa, repertoris de participació individual i participació a través del vot en les darreres eleccions al Parlament de Catalunya el 2021). Es presenten dades descriptives de cadascuna d'aquestes dimensions, s'analitzen les diferències en funció dels perfils i de les situacions socials de les persones joves, i es presenten models explicatius per determinar quins factors expliquen aquestes formes i graus de participació, així com les diferents orientacions i l'interès per la política.

3.2. Valors i actituds polítiques

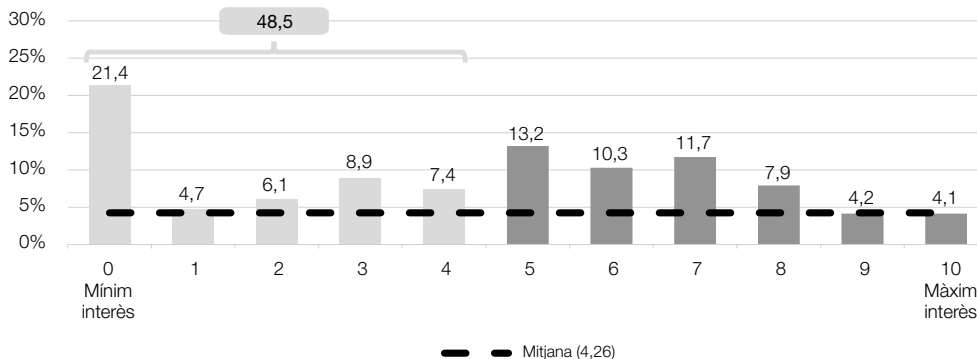
En aquest apartat, es presenta l'anàlisi de les actituds, els valors i els posicionaments de les persones joves; és a dir, quina és la implicació i el posicionament dels i de les joves en l'esfera política analitzada des de la subjectivitat. S'examina, en primer lloc, el grau d'implicació política de la població jove a partir d'indicadors com l'interès per la política i la satisfacció amb el funcionament de la democràcia. En segon lloc, s'exposa el seu posicionament ideològic o polític davant de diferents elements que destaquen per la seva rellevància en el context de Catalunya, com són l'autoubicació en l'eix esquerra-dreta i el posicionament respecte al sentiment nacional, i la relació entre Catalunya i l'Estat espanyol.

3.2.1. Interès per la política i satisfacció amb el funcionament de la democràcia

L'interès per la política sovint s'entén com un prerrequisit per a la ciutadania democràtica (Van Deth i Elff, 2004). És necessari tenir curiositat per assumptes relacionats amb la política pel desenvolupament d'activitats bàsiques com comprendre els aspectes i processos vinculats amb el món polític, així com participar en ells. Els ciutadans políticament interessats estan més exposats a estímuls polítics i participen més que els desinteressats (Verba *et al.*, 1995)

Com es pot observar en el següent gràfic, prop de la meitat (48,5%) dels i de les joves a Catalunya manifesta de mitjana un interès per sota del 5 (4,26, concretament) quan s'han de situar en una escala on 0 representa un interès mínim per la política i 10 el nivell màxim (gràfic 3.1). De fet, aproximadament un de cada quatre (26,1%) manifesta un interès nul o pràcticament nul per aquestes qüestions (puntuant amb un 0 o un 1), davant d'un 8,3% que valora el seu interès amb un 9 o un 10. En la darrera dècada, ha minvat considerablement el nombre de joves molt interessats en la política (amb puntuacions entre 9 i 10) si observem els resultats de les anteriors edicions de l'*Enquesta a la joventut de Catalunya* (EJC): al 2012, representaven el 19,3% i, al 2017, el 10,6% (Soler i Martí i Sánchez, 2013; González Pérez *et al.*, 2017). També cal destacar l'augment en 4 punts percentuals dels i de les joves que puntuen amb un 0 respecte a l'anterior enquesta: mentre que al 2017 era el 17% dels joves, al 2021 és el 21,4%.

GRÀFIC 3.1. Interès en la política (escala de 0 a 10). Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

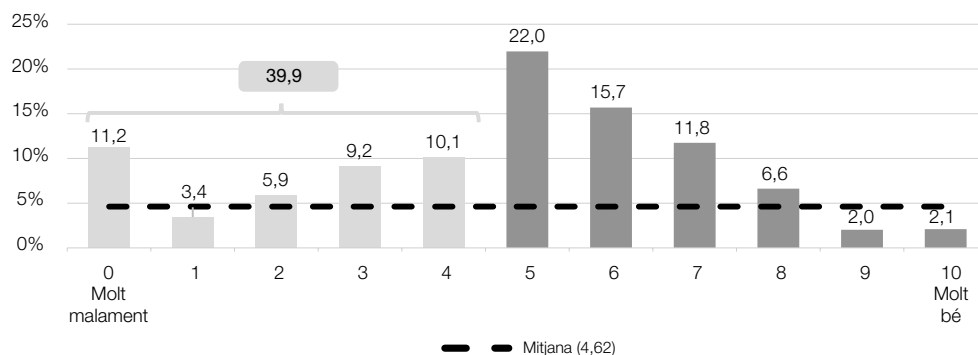
Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Les actituds envers la política són un component clau del sistema de creences de les persones i fan referència a sentiments duradors, esquemes mentals o emocionals amb què les persones s'aproximen a problemes o situacions sociopolítiques. Juntament amb la confiança, l'eficàcia política és un dels indicadors més rellevants de l'estat general dels sistemes democràtics. Com més capaç se sent la ciutadania d'entendre la política i de fer sentir la seva veu, més procliu és a emprendre iniciatives democràtiques.

L'eficàcia externa, entesa com la percepció de poder influir o participar en les decisions públiques, està estretament associada amb la satisfacció amb la democràcia i la confiança en les institucions públiques (González, 2020). Els nivells baixos o decreixents de resposta del sistema podrien donar lloc a la percepció que el sistema funciona representant els interessos d'uns pocs, alimentant el desencant i el cinisme polític. En aquest sentit, l'anàlisi del funcionament del sistema democràtic constitueix un bon indicador que agrega les possibles valoracions que es puguin fer dels agents que conformen el sistema polític.

Segons s'observa en el gràfic 3.2, la puntuació mitjana en relació amb el funcionament de la democràcia a Catalunya se situa en un 4,62. Aproximadament quatre de cada deu joves donen una puntuació per sota del 5 (el 39,9%). La diferència entre els gens satisfets amb el funcionament de la democràcia a Catalunya (puntuacions entre 0 i 1, que suposa el 14,6%) quasi quadruplica als que se senten molt satisfets amb el funcionament de la democràcia (puntuacions 9 i 10, el 4,1%). Els resultats s'han mantingut relativament estables respecte als obtinguts amb l'EJC 2017 (EJC17).

GRÀFIC 3.2. Valoració del funcionament de la democràcia a Catalunya (escala de 0 a 10). Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Comparant les puntuacions mitjanes en l'interès en la política i la valoració de la democràcia a Catalunya segons les característiques sociodemogràfiques i socioeconòmiques, observem algunes diferències destacables (taules 3.1 i 3.2). Les persones joves de menys edat (de 15 a 19 anys) tenen un interès inferior en la política que les franges d'edat superiors. També destaca la comparació segons l'origen. En el cas de l'interès en la política, són els i les joves nascudes a l'estranger les que en fan una pitjor valoració. Passa al contrari en la valoració que fan de l'eficàcia externa, on els i les joves nascuts fora de l'Estat espanyol valoren amb una mitjana d'aprovat (5,5) mentre que els nascuts a Espanya amb progenitors també espanyols donen una mitjana de 4,2.

TAULA 3.1. Grau d'interès en la política (escala de 0 a 10) segons variables socioeconòmiques. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Puntuació mitjana

Interès en la política	Mitjana	Sig.	Mitjana	Sig.
Total	4,3		Situació de convivència	
Sexe			Amb els progenitors	**
Home	4,3		Amb la parella (i ningú més)	
Dona	4,2		Amb la parella i fills (i ningú més)	
Grup d'edat			Amb fills sense parella	
De 15 a 19 anys	3,9	**	Sol/a	
De 20 a 24 anys	4,3		Residència d'estudiants / pis compartit	
De 25 a 29 anys	4,4		Altres situacions	
De 30 a 34 anys	4,4		Activitat principal	
Lloc de naixement			Estudiant	**
Fora de l'Estat	3,8	**	Aturat/ada	
A l'Estat amb algun progenitor fora	4,1		Inactiu/iva	
A l'Estat amb progenitors dins	4,5		Empresari/ària o autònom/a	

Interès en la política	Mitjana	Sig.		Mitjana	Sig.
Grau d'urbanització			Assalariat/ada temporal o similar	4,7	
Zona densament poblada	4,4	**	Assalariat/ada indefinit/ida	4,4	
Zona semiurbana	4,0		Assalariat/ada - Altres	4,9	
Zona escassament poblada	4,1		Quartil d'ingressos a la llar		
Categoria socioprofessional més alta dels progenitors			Quartil 1 (més baix)	3,9	**
Ocupacions directives i gerencials	4,9	**	Quartil 2	4,1	
Ocupacions tècniques i professionals	4,8		Quartil 3	4,7	
Ocupacions mitjanes	4,1		Quartil 4	5,1	
Ocupacions elementals	4,0		Llengua d'origen		
Nivell d'estudis més alt dels progenitors			Català	4,9	**
Primaris o inferiors	3,9	**	Català-Castellà	4,8	
Secundaris	4,0		Castellà	3,9	
Superiors	4,8		Altres	3,8	

Nota: "Sig." = significació estadística. El símbol "**" significa que l'associació és significativa per un nivell de confiança del 95% (Anova en el cas de mitjanes i Xi-quadrat amb taules creuades).

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

TAULA 3.2. Valoració del funcionament de la democràcia a Catalunya (escala de 0 a 10) segons variables socioeconòmiques. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Puntuació mitjana

Valoració democràcia	Mitjana	Sig.		Mitjana	Sig.
Total	4,6		Situació de convivència		
Sexe			Amb els progenitors	4,6	**
Home	4,5	**	Amb la parella (i ningú més)	4,4	
Dona	4,7		Amb la parella i fills (i ningú més)	4,8	
Grup d'edat			Amb fills sense parella	4,5	
De 15 a 19 anys	4,8	**	Sol/a	4,2	
De 20 a 24 anys	4,5		Residència d'estudiants / pis compartit	5,1	
De 25 a 29 anys	4,7		Altres situacions	4,8	
De 30 a 34 anys	4,5		Activitat principal		
Lloc de naixement			Estudiant	4,9	**
Fora de l'Estat	5,5	**	Aturat/ada	4,1	
A l'Estat amb algun progenitor fora	4,9		Inactiu/iva	4,9	
A l'Estat amb progenitors dins	4,2		Empresari/ària o autònom/a	4,0	
Grau d'urbanització			Assalariat/ada temporal o similar	4,5	

Valoració democràcia	Mitjana	Sig.		Mitjana	Sig.
Zona densament poblada	4,7	**	Assalariat/ada indefinit/ida	4,5	
Zona semiurbana	4,4		Assalariat/ada - Altres	5,2	
Zona escassament poblada	4,4		Quartil d'ingressos a la llar		
Categoria socioprofessional més alta dels progenitos			Quartil 1 (més baix)	5,0	
Ocupacions directives i gerencials	4,6	**	Quartil 2	4,6	
Ocupacions tècniques i professionals	4,9		Quartil 3	4,7	
Ocupacions mitjanes	4,6		Quartil 4	4,7	
Ocupacions elementals	4,6		Llengua d'origen		
Nivell d'estudis més alt dels progenitors			Català	4,4	**
Primaris o inferiors	4,8		Català-Castellà	4,4	
Secundaris	4,5		Castellà	4,5	
Superiors	4,7		Altres	5,5	

Nota: "Sig." = significació estadística. El símbol "*" significa que l'associació és significativa per un nivell de confiança del 95% (Anova en el cas de mitjanes i Xi-quadrat amb taules creuades).

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

La població jove amb progenitors amb ocupacions directives, tècniques i professionals té major interès en la política (4,8 i 4,9 de mitjana respectivament) que no pas els que tenen progenitors amb ocupacions mitjanes o elementals (4,1 i 4,0 de mitjana respectivament). Una tendència similar s'observa segons el nivell d'estudis més elevat dels progenitors: una puntuació de 3,9 quan són estudis primaris i un 4,8 en el cas d'estudis superiors pel que fa a l'interès en política (taula 3.1). En canvi, en la valoració del funcionament democràtic de Catalunya no s'observen tantes diferències. En funció de la situació educativa/laboral, les persones joves aturades i inactives són les que indiquen un menor interès en la política. Per contra, és aquest darrer grup el que té una valoració més elevada de la democràcia, juntament amb els i les estudiants. Una tendència inversa també s'observa segons el quartil d'ingressos: els i les joves amb ingressos baixos tenen una puntuació menor en l'interès en la política que els i les joves amb ingressos més alts (3,9 i 5,1 respectivament). En canvi, són els i les joves del quartil més baix d'ingressos els que valoren millor el funcionament de la democràcia a Catalunya, arribant a una mitjana de 5 (taula 3.2). Per acabar, la població jove amb la llengua d'origen catalana o bilingüe mostra un major interès en la política que els que tenen com a llengua d'origen el castellà o altres. En canvi, aquells que tenen com a llengua d'origen altres que no siguin el català o castellà són els que donen una puntuació més alta al funcionament de la democràcia a Catalunya, amb una mitjana de 5,5. Per tant, es podria dir que el nivell d'interès per la política entre la joventut sembla relacionat de forma inversa amb la valoració que es fa del funcionament de la democràcia: els que manifesten un interès més alt per la política són els que valoren amb notes més baixes la seva eficàcia externa, segurament perquè les expectatives i els nivells d'exigència també siguin més alts.

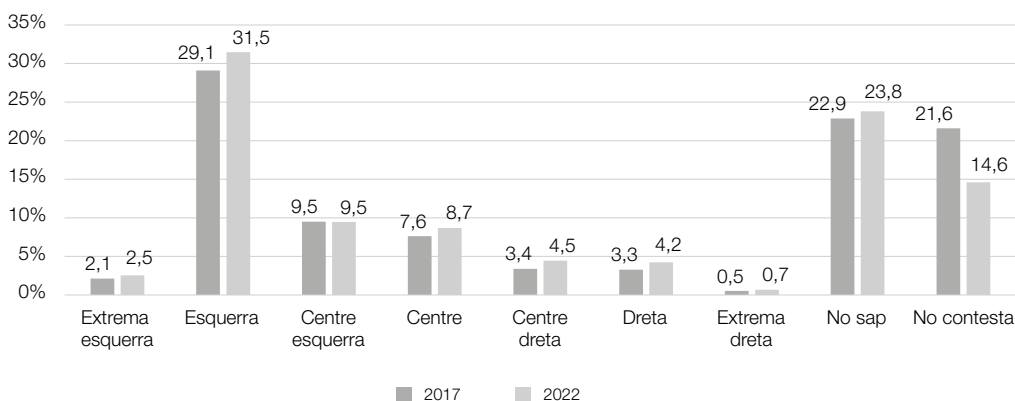
3.2.2. Identificació ideològica

En aquest apartat s'analitza el posicionament de les persones joves respecte a diferents elements ideològics o qüestions associades al nostre context polític. Per això, centrarem l'anàlisi en aspectes com l'autoubicació de la població jove de Catalunya respecte a l'eix ideològic esquerra-dreta, així com el seu posicionament respecte al sentiment nacional, el dret d'autodeterminació i la relació entre Catalunya i Espanya.

En aquest apartat hem considerat idoni incorporar a l'anàlisi dels resultats d'alguns indicadors aquells joves que no volen respondre algunes preguntes del qüestionari o bé responen amb l'opció "No sap", especialment quan aquestes opcions de resposta se situen per sobre del 10% de la població jove enquestada. Existeix un considerable conjunt de treballs acadèmics que mostren que les enquestes sobrerepresenten persones que estan interessades en la política,¹ que els enquestats políticament compromesos estan més polaritzats que no pas els no compromesos (Abramowitz i Saunders, 2008), i que existeix un biaix entre els enquestats que rebutgen contestar a determinades preguntes vinculades amb actituds i participació en política (Billiet *et al.*, 2007).

En les preguntes realitzades sobre qüestions vinculades amb les actituds davant de la política, trobem una considerable heterogeneïtat respecte al nombre de persones que no volen respondre a les preguntes, o bé responen "No sap": des d'un 2% en la pregunta sobre interès en la política a un 38,4% entre els que s'han de posicionar en l'eix dreta-esquerra. Particularment, en aquesta darrera qüestió, un 23,8% respon que "No sap" i un 14,6% no contesta (gràfic 3.3). Desconeixem si es tracta de joves que no saben autoubicar-se en l'eix ideològic, no els interessa la política o bé no volen manifestar la seva orientació. En qualsevol cas, és rellevant tenir en compte que un de cada tres joves no es posiciona ideològicament (el 38,4%), malgrat que ha baixat respecte a l'EJC17, que suposaven el 44,5%. El 2017 era molt més elevat el percentatge de joves que no volien contestar (21,6%) respecte al 2022 (14,6%).

GRÀFIC 3.3. Posicionament ideològic en l'eix esquerra-dreta. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2017 i 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2017 i 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

1 Vegeu Keeter *et al.* (2006), Mellon i Prosser (2017) i Tourangeau *et al.* (2010).

Entre els i les joves que contesten la pregunta sobre autoubicació ideològica, una àmplia majoria es considera a l'esquerra de l'espectre ideològic: un 15,4% al centre esquerra i un 55% a l'esquerra política (taula 3.3). En canvi, les posicions de la dreta i el centre dreta són més minoritàries: 8% i 7,2%, respectivament. Es tracta d'una distribució molt semblant a la que es va produir al 2017.

TAULA 3.3. Posicionament ideològic en l'eix esquerra dreta. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2017 i 2022. Percentatge

Posicionament ideològic	2017			2022		
	Agrupat	Sense NS/NC	Agrupat sense NS/NC	Agrupat	Sense NS/NC	Agrupat sense NS/NC
Extrema esquerra	31,2	3,8	56,2	34,0	4,1	55,3
Esquerra		52,4			51,1	
Centre esquerra		17,1			15,4	
Centre	20,5	13,7	36,9	22,6	14,1	36,8
Centre dreta		6,1			7,2	
Dreta	3,8	5,9	6,8	4,9	6,9	8,0
Extrema dreta		0,9			1,1	
No ho sap		-			-	
No contesta	44,5	-	-	38,4	-	-
Total	100	100	100	100	100	100

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2017 i 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Existeixen algunes diferències destacables en el posicionament ideològic en funció de variables demogràfiques i socioeconòmiques. En l'eix d'esquerres, que inclou aquells que es posicionen tant a l'esquerra com a l'extrema esquerra, i que és el majoritari, observem diferències estadísticament significatives segons el sexe, l'origen, el grau d'urbanització del lloc de residència, la situació de convivència, el nivell d'ingressos i la llengua familiar d'origen. El 65,2% de les dones es posiciona en l'eix d'esquerres, mentre que entre els homes ho fa el 46,2%, gairebé 20 punts percentuals de diferència (taula 3.4). Les diferències també són substancials segons l'origen dels joves: mentre que entre els nascuts a Espanya amb progenitors espanyols el 61,8% se situa ideològicament en l'eix d'esquerres, el percentatge baixa a un 54,7% entre els nascuts a Espanya, però amb un o dos progenitors d'origen estranger, i a un 32,9% en el cas de joves nascuts a l'estranger. Pel que fa a la situació de convivència, els i les joves que viuen emancipats amb la parella o en una residència o pis compartit se situen en major proporció en l'eix d'esquerres (60,4% i 61,3% respectivament) que els que viuen sols (50,8%), amb la parella i fills (52,8%) o amb els progenitors (54,2%).

TAULA 3.4. Posicionament ideològic en l'eix d'esquerres (la persona es considera d'esquerra o extrema esquerra) segons les característiques sociodemogràfiques. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Posicionament eix esquerres	%	Sig.		%	Sig.
Total	55,3		Situació de convivència		**
Sexe		**	Amb els progenitors	54,2	
Home	46,3		Amb la parella (i ningú més)	60,4	
Dona	65,2		Amb la parella i fills (i ningú més)	52,8	
Grup d'edat			Amb fills sense parella	59,4	
De 15 a 19 anys	51,5		Sol/a	50,8	
De 20 a 24 anys	57,7		Residència d'estudiants / pis compartit	61,3	
De 25 a 29 anys	56,3		Altres situacions	40,8	
De 30 a 34 anys	55,1		Activitat principal		**
Lloc de naixement		**	Estudiant	53,8	
Fora de l'Estat	32,9		Aturat/ada	61,9	
A l'Estat amb algun progenitor fora	54,7		Inactiu/iva	45,2	
A l'Estat amb progenitors dins	61,8		Empresari/ària o autònom/a	55,2	
Grau d'urbanització		**	Assalariat/ada temporal o similar	62,0	
Zona densament poblada	51,5		Assalariat/ada indefinit/ida	53,7	
Zona semiurbana	61,8		Assalariat/ada - Altres	52,7	
Zona escassament poblada	61,3		Quartil d'ingressos a la llar		**
Categoria socioprofessional més alta dels progenitors		**	Quartil 1 (més baix)	48,6	
Ocupacions directives i gerencials	47,7		Quartil 2	58,7	
Ocupacions tècniques i professionals	58,8		Quartil 3	63,9	
Ocupacions mitjanes	57,1		Quartil 4	50,8	
Ocupacions elementals	54,8		Llengua d'origen		**
Nivell d'estudis més alt dels progenitors		**	Català	68,4	
Primaris o inferiors	56,3		Català-Castellà	57,3	
Secundaris	55,2		Castellà	48,1	
Superiors	56,3		Altres	34,3	

Nota: "Sig." = significació estadística. El símbol "****" significa que l'associació és significativa per un nivell de confiança del 95% (Anova en el cas de mitjanes i Xi-quadrat amb taules creuades).

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

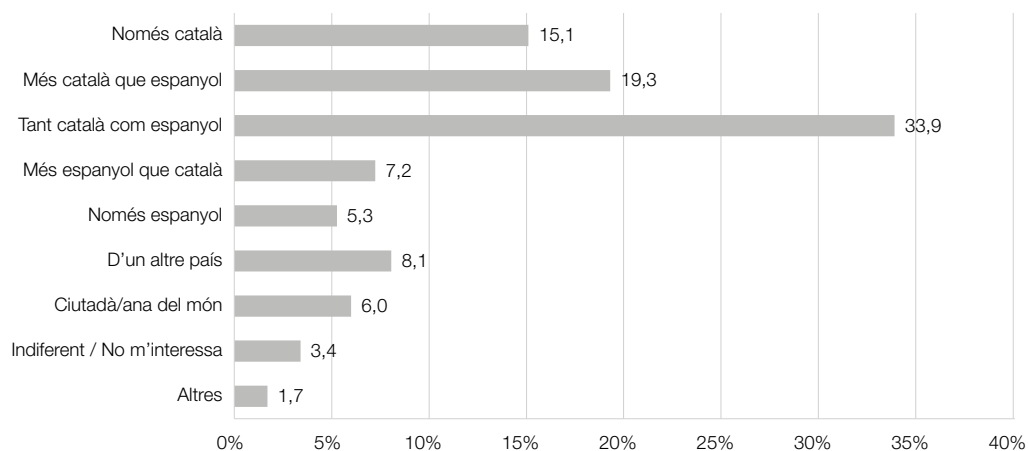
Pel que fa al nivell d'ingressos de la llar, sembla que els i les joves amb ingressos mitjans se situen més a l'esquerra que aquells que tenen ingressos baixos o alts. Per acabar, el 68,4% de la joventut que té com a llengua familiar d'origen el català se situa en l'eix d'esquerres, 20 punts percentuals més que aquells que tenen com a llengua d'origen el castellà (amb 48,1%), i 33 punts de diferència respecte dels que tenen altres llengües d'origen.

3.2.3. Identitat nacional i sentiment de pertinença

Tradicionalment, el clivatge ideològic ha pogut capturar les preocupacions relacionades amb temes com l'economia, però no ha pogut incorporar les noves preocupacions a les quals ens enfrontem actualment i, a més, ha estat més pobre per intentar explicar els conflictes nacionals, lingüístics, etc. (Inglehart i Klingemann, 1976). Per això, a part del clivatge ideològic que es recull amb l'eix esquerra-dreta, a Catalunya cal tenir present un altre element que configura el posicionament polític, que és l'eix identitari. Per aproximar-nos a l'anàlisi d'aquest eix, es fan servir dues preguntes de l'enquesta: la que interpel·la al sentiment nacional i la referent a la relació que s'ha d'establir entre Catalunya i Espanya.

Un element que caracteritza la nostra realitat és la persistència d'una autoidentificació dual o nacionalitat composta que incorpora en diferents proporcions subjectivament afirmades les identitats estatal/nacional (Moreno *et al.*, 1998). Com es pot observar al gràfic 3.4, aproximadament sis de cada deu joves a Catalunya que s'autoidentifiquen expressen sentir certa forma d'identitat dual, una proporció que s'ha mantingut respecte als resultats de l'EJC17. La identitat similar ("Tant català com espanyol") és la predominant, amb gairebé un 34% del joves. Entre les identitats úniques, l'opció "Només català" triplica l'opció "Només espanyol" (15,1% i 5,3%, respectivament). Val a dir que ha augmentat la proporció gens desdenyable de joves que no s'identifica amb cap d'aquestes opcions (passant d'un 14,3% al 2017 a un 19,2% al 2022). Es tracta, sobretot, de joves que es senten d'un altre país (8,1%) o bé s'identifiquen com a ciutadans del món (6%). En canvi, s'ha reduït en els darrers anys pràcticament a la meitat el percentatge de joves que no vol o no sap contestar a la pregunta (del 15,8% al 2017, al 7,5% al 2022).

GRÀFIC 3.4. Sentiment de pertinença. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

A la taula 3.5, es pot comprovar que el sentiment identitari està associat a factors demogràfics i socioeconòmics. Com és d'esperar, existeix una relació molt acusada entre la identitat nacional i l'origen cultural. En el cas de la llengua, mentre un 38,3% de les persones que tenen el català com a llengua d'origen se sent "Només català", entre els que són bilingües (català-castellà) s'hi senten un 9,2% i un 3,5% dels que tenen com a llengua familiar d'origen el castellà. Aquests últims s'identifiquen majoritàriament amb l'opció sentir-se tant català com castellà (47,6%). Lligat amb aquest factor, entre les persones joves nascudes a l'Estat i les nascudes fora de l'Estat hi ha més de 15 punts percentuals de diferència: només un 3,1% de les persones joves nascudes fora de l'Estat se senten només catalanes, mentre que un 20,9% de les que han nascut a l'Estat amb progenitors autòctons se senten només catalanes.

L'origen socioeconòmic també té una relació amb el sentiment nacional. Així, la categoria professional dels progenitors presenta una relació creixent, de manera que el sentiment català s'incrementa a mesura que s'incrementa la categoria socioeconòmica. Entre els i les joves amb progenitors que desenvolupen una ocupació elemental, el 8,2% s'identifica només com a català, proporció que s'incrementa fins al 25,9% en la població jove amb progenitors que tenen ocupacions directives i gerencials. Un patró equivalent al que es produeix amb l'indicador dels ingressos de la llar i la dels estudis dels progenitors.

TAULA 3.5. Sentiment de pertinença segons les característiques sociodemogràfiques. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Característica sociodemogràfica	Sentiment de pertinença			Sig.
	Només català	Tant català com castellà	Només castellà	
Total	15,1	33,9	5,3	
Sexe				**
Home	13,8	35,0	5,7	
Dona	16,4	32,7	4,9	
Grup d'edat				**
De 15 a 19 anys	13,9	36,7	7,0	
De 20 a 24 anys	17,2	36,2	4,0	
De 25 a 29 anys	13,9	30,8	2,5	
De 30 a 34 anys	15,5	32,1	7,4	
Lloc de naixement				**
Fora de l'Estat	3,1	19,8	8,0	
A l'Estat amb algun progenitor fora	8,9	32,7	6,0	
A l'Estat amb progenitors dins	20,9	39,4	3,9	
Grau d'urbanització				
Zona densament poblada	10,7	34,5	5,9	
Zona semiurbana	20,3	34,2	4,6	
Zona escassament poblada	29,3	28,9	2,6*	

Característica sociodemogràfica	Sentiment de pertinença			Sig.
	Només català	Tant català com castellà	Només castellà	
Categoria socioprofessional més alta dels progenitors				**
Ocupacions directives i gerencials	25,9	28,4	2,5*	
Ocupacions tècniques i professionals	22,1	25,4	4,4	
Ocupacions mitjanes	13,2	39,5	6,1	
Ocupacions elementals	8,2	39,4	7,1	
Nivell d'estudis més alt dels progenitors				**
Primaris o inferiors	9,8	41,4	6,2	
Secundaris	13,4	36,3	4,3	
Superiors	19,4	29,2	4,4	
Situació de convivència				**
Amb els progenitors	14,6	37,3	4,6	
Amb la parella (i ningú més)	18,8	28,0	6,2	
Amb la parella i fills (i ningú més)	14,9	34,7	4,7	
Amb fills sense parella	11,5	34,4	9,8	
Sol/a	14,4	36,5	7,2	
Residència d'estudiants / pis compartit	14,3	19,4	6,0	
Altres situacions	12,0	26,5	7,2*	
Activitat principal				**
Estudiant	15,7	37,2	5,7	
Aturat/ada	10,2	38,1	5,6	
Inactiu/iva	6,8	29,1	10,9	
Empresari/ària o autònom/a	24,5	31,3	1,2	
Assalariat/ada temporal o similar	17,4	32,2	4,1	
Assalariat/ada indefinit/ida	15,2	33,2	4,5	
Assalariat/ada - Altres	12,6	28,1	6,6	
Quartil d'ingressos a la llar				**
Quartil 1 (més baix)	10,1	35,7	7,7	
Quartil 2	13,2	39,4	4,9	
Quartil 3	17,4	34,9	3,2	
Quartil 4	19,9	30,3	2,5	
Llengua d'origen				**
Català	38,3	21,3	0,7	
Català-Castellà	9,2	47,6	1,6	
Castellà	3,5	43,6	8,1	
Altres	3,0	24,6	7,4	

Nota: només s'han inclòs les categories "Només català", "Tant català com espanyol" i "Només espanyol" que apareixen al gràfic 3.4 per fer la comparativa sociodemogràfica i socioeconòmica. "Sig." = significació estadística. El símbol "****" significa que l'associació és significativa per un nivell de confiança del 95% (Anova en el cas de mitjanes i Xi-quadrat amb taules creuades).

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

El qüestionari també incorpora una pregunta sobre si creuen que la ciutadania de Catalunya hauria de poder decidir sobre el seu futur polític en referència a les relacions entre Catalunya i Espanya. La immensa majoria dels i de les joves respon afirmativament a aquesta pregunta. De nou, es tracta d'una pregunta amb un nombre rellevant de joves que indica que, o bé, no ho sap (13,1%), o bé no contesta a la pregunta (8,9%), una tendència que s'arrossega des que es formula la pregunta a l'EJC17, tal com es pot veure a la taula 3.6.

TAULA 3.6. Decisió sobre el futur polític.* Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2017 i 2022.
Percentatge

Poder decidir	2017		2022	
	Amb NS/NC	Sense NS/NC	Amb NS/NC	Sense NS/NC
Sí	69,1	89,7	70,3	90,1
No	7,9	10,3	7,7	9,9
No ho sap	10,8	-	13,1	-
No contesta	12,2	-	8,9	-
Total	100	100	100	100

* "Considera que els ciutadans de Catalunya haurien de poder decidir sobre el seu futur polític?".

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2017 i 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Si bé les relacions entre Catalunya i Espanya han centrat el debat polític durant molt anys, actualment els i les joves no el consideren com un dels principals problemes del país. Segons dades del Centre d'Estudis d'Opinió (CEO) (primera onada del Baròmetre d'opinió 2022), la relació entre Catalunya i Espanya se situa en cinquè lloc, després de problemes com el funcionament de l'economia, la insatisfacció amb la política, l'atur i la precarietat laboral, l'educació, la cultura i la investigació, i la sanitat. En canvi, es considera un dels principals problemes de Catalunya per a les persones de 65 anys i més.

Si bé es produeix un consens ampli entre els i les joves sobre la qüestió vinculada a la possibilitat de què Catalunya pugui decidir sobre el seu futur polític, existeixen algunes diferències en funció de característiques sociodemogràfiques i culturals. Una de les més destacables, tal com es pot observar a la taula 3.7, és la diferència en punts percentuals entre els que tenen el català com a llengua d'origen de la família (98%) i els que tenen el castellà o una altra llengua (84%).²

² En les taules on es presenten els resultats en funció de característiques sociodemogràfiques, s'han utilitzat els percentatges descartant els joves que no han respost a la pregunta o han contestat "No ho sé".

TAULA 3.7. Sí que haurien de poder decidir sobre el seu futur polític segons les característiques sociodemogràfiques. Joves de 15 a 34 anys que consideren que els ciutadans de Catalunya haurien de poder decidir sobre el seu futur polític. Catalunya, 2022. Percentatge

Poder decidir	%	Sig.	%	Sig.
Total	90,1		Situació de convivència	**
Sexe		**	Amb els progenitors	91,0
Home	88,6		Amb la parella (i ningú més)	89,5
Dona	91,6		Amb la parella i fills (i ningú més)	88,1
Grup d'edat		**	Amb fills sense parella	77,6
De 15 a 19 anys	90,9		Sol/a	85,9
De 20 a 24 anys	92,8		Residència d'estudiants / pis compartit	95,2
De 25 a 29 anys	89,0		Altres situacions	84,2
De 30 a 34 anys	87,9		Activitat principal	**
Lloc de naixement		**	Estudiant	91,3
Fora de l'Estat	85,3		Aturat/ada	90,7
A l'Estat amb algun progenitor fora	91,1		Inactiu/iva	79,5
A l'Estat amb progenitors dins	91,8		Empresari/ària o autònom/a	85,7
Grau d'urbanització			Assalariat/ada temporal o similar	92,2
Zona densament poblada	89,3		Assalariat/ada indefinit/ida	89,6
Zona semiurbana	91,0		Assalariat/ada - Altres	93,1
Zona escassament poblada	92,0		Quartil d'ingressos a la llar	**
Categoria socioprofessional més alta dels progenitors		**	Quartil 1 (més baix)	84,0
Ocupacions directives i gerencials	93,5		Quartil 2	91,7
Ocupacions tècniques i professionals	92,6		Quartil 3	92,5
Ocupacions mitjanes	90,4		Quartil 4	92,9
Ocupacions elementals	87,6		Llengua d'origen	**
Nivell d'estudis més alt dels progenitors		**	Català	98,3
Primaris o inferiors	87,7		Català-Castellà	91,7
Secundaris	88,8		Castellà	84,7
Superiors	92,2		Altres	84,8

Nota: per calcular els percentatges segons característiques sociodemogràfiques i econòmiques, s'han descartant els joves que no han respost a la pregunta o han contestat "No ho sé". "Sig." = significació estadística. El símbol "*" significa que l'associació és significativa per un nivell de confiança del 95% (Anova en el cas de mitjanes i Xi-quadrat amb taules creuades).

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Les preferències territorials reflecteixen com els i les joves expressen en general la seva visió sobre els diferents nivells d'autogovern. A la pregunta sobre com creuen que hauria de ser

la relació entre Espanya i Catalunya, la primera opció de resposta és la suma entre els que “no saben” o “no contesten” a la pregunta: pràcticament tres de cada deu joves a Catalunya no volen o no saben expressar les seves preferències en aquesta qüestió (taula 3.8). Un percentatge una mica més baix del que es produïa cinc anys enrere (30,3% al 2017 i 27,7% al 2022). Els segueixen aquells que indiquen “Un estat independent” (26,2%) i, amb valors pràcticament similars, “Una comunitat autònoma d’Espanya” (25,8%). La diferència entre aquestes opcions era més marcada al 2017 amb un 30,3% i un 22,1%, respectivament. El federalisme és la quarta opció amb percentatges relativament estables (12,7% al 2017 i 13,4% al 2022). Considerar que Catalunya ha de ser una regió d’Espanya és una preferència molt residual (6,4%), però que ha crescut respecte al 2017 (4,6%).

TAULA 3.8. Com hauria de ser la relació de Catalunya i Espanya. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2017 i 2022. Percentatge

Relació Catalunya-Espanya	2017		2022	
	Amb NS/NC	Sense NS/NC	Amb NS/NC	Sense NS/NC
Una regió d’Espanya	4,6	6,6	6,9	9,5
Una comunitat autònoma d’Espanya	22,1	31,7	25,8	35,7
Un estat dins d’una Espanya federal	12,7	18,3	13,4	18,6
Un estat independent	30,3	43,4	26,2	36,2
No ho sap	15,6	-	18,0	-
No contesta	14,7	-	9,7	-
Total	100	100	100	100

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2017 i 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Certs perfils de joves tenen una major preferència perquè Catalunya sigui un Estat independent. Un dels factors més destacables, tal com s’observa a la taula 3.9, és la llengua d’origen: mentre un 63,5% del joves amb el català com a llengua d’origen es manifesten favorables a la independència, només ho fa el 18% dels que hi tenen la llengua castellana, un percentatge inclús menor que el que tenen els i les joves amb altra llengua d’origen (29,4%).³ El factor geogràfic també dibuixa unes diferències molt marcades respecte a les preferències al voltant de la independència de Catalunya. A mesura que augmenta el grau d’urbanització, disminueix el percentatge de joves a favor de la independència. Existeix una diferència de 26 punts percentuals entre els i les joves que viuen en les zones més densament poblades (29,5%) i les menys poblades (55,5%). Els factors associats amb l’estatus socioeconòmic (quartil d’ingressos de la llar, categoria socioprofessional dels progenitors, tal com hem vist en les altres variables relacionades amb l’eix identitari) reproduïen el patró: els i les joves que pertanyen a nivells d’estatus socioeconòmic mitjà i alt són més favorables a la independència que els i les joves que pertanyen a un estatus socioeconòmic més baix.

³ En les taules on es presenten els resultats en funció de característiques sociodemogràfiques, s’han calculat els percentatges descartant els joves que no han respost a la pregunta o han contestat “No ho sé”.

TAULA 3.9. Catalunya hauria de ser un estat independent segons característiques sociodemogràfiques. Joves de 15 a 34 anys que creuen que Catalunya hauria de ser un estat independent. Catalunya, 2022. Percentatge

Independèntisme	%	Sig.		%	Sig.
Total	36,2		Situació de convivència		**
Sexe		**	Amb els progenitors	37,3	
Home	34,6		Amb la parella (i ningú més)	32,0	
Dona	38,1		Amb la parella i fills (i ningú més)	35,0	
Grup d'edat		**	Amb fills sense parella	29,5	
De 15 a 19 anys	37,4		Sol/a	35,7	
De 20 a 24 anys	38,1		Residència d'estudiants / pis compartit	41,9	
De 25 a 29 anys	37,5		Altres situacions	46,3	
De 30 a 34 anys	32,5		Activitat principal		**
Lloc de naixement		**	Estudiant	38,1	
Fora de l'Estat	27,2		Aturat/ada	30,1	
A l'Estat amb algun progenitor fora	34,4		Inactiu/iva	28,2	
A l'Estat amb progenitors dins	39,8		Empresari/ària o autònom/a	38,7	
Grau d'urbanització		**	Assalariat/ada temporal o similar	37,4	
Zona densament poblada	29,5		Assalariat/ada indefinit/ida	35,3	
Zona semiurbana	44,9		Assalariat/ada - Altres	49,1	
Zona escassament poblada	55,5		Quartil d'ingressos a la llar		**
Categoria socioprofessional més alta dels progenitors		**	Quartil 1 (més baix)	29,0	
Ocupacions directives i gerencials	48,5		Quartil 2	38,6	
Ocupacions tècniques i professionals	43,6		Quartil 3	37,3	
Ocupacions mitjanes	31,8		Quartil 4	37,2	
Ocupacions elementals	32,3		Llengua d'origen		**
Nivell d'estudis més alt dels progenitors		**	Català	63,5	
Primaris o inferiors	36,1		Català-Castellà	37,3	
Secundaris	31,6		Castellà	18,1	
Superiors	41,0		Altres	29,4	

Nota: per calcular els percentatges segons característiques sociodemogràfiques i econòmiques, s'han descartant els joves que no han respost a la pregunta o han contestat "No ho sé". "Sig." = significació estadística. El símbol "*" significa que l'associació és significativa per un nivell de confiança del 95% (Anova en el cas de mitjanes i Xi-quadrat amb taules creuades).

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

3.3. Participació

La participació cívica i política és un concepte que ha eixamplat de forma considerable les seves dimensions. En el passat, la recerca considerava la forma “tradicional” de participació política, que consistia en votar i ser membre d’un partit polític, com la forma “superior”. En els darrers anys, el repertori d’actuació dels ciutadans s’amplia incorporant a l’anàlisi un ventall divers de formes de participació, com ara la vinculació a organitzacions variades, a activitats culturals, signar peticions, contactar amb actors polítics, protestar o realitzar accions dirigides a influir en els resultats polítics (Bourne, 2010; Teorell *et al.*, 2007). És per això que la primera barrera per a la comprensió de la implicació cívica i política dels i de les joves ha estat la manca d’una imatge global respecte tant al grau com a les modalitats de participació. La majoria de les recerques s’han concentrat en l’estudi dels nivells de participació en activitats polítiques específiques; com a resultat, han arribat a conclusions contradictòries pel que fa al compromís polític de les noves cohorts. Molts estudis assenyalen de forma preocupant una crisi de participació pel declivi, sobretot, de la participació en processos electorals (Stoker, 2006; Fieldhouse *et al.*, 2007). Altres, en canvi, argumenten que els i les joves no es caracteritzen per la seva apatia i desvinculació, sinó que han trobat i prefereixen formes alternatives de participació mitjançant canals no institucionals d’implicació en qüestions polítiques i cíviques com la protesta, manifestar-se, formar part d’organitzacions, signar peticions, fer voluntariat o participar a les xarxes socials (Norris, 2003; Sloam, 2016). L’informe de l’Enquesta de participació política de 2017 (Soler-i-Martí, 2018) ja indicava, des de les seves darreres dues edicions, la necessitat de canviar discursos sobre l’apatia o desafecció política dels i de les joves. Es considera que existeix un distanciament amb la política institucional, però, alhora, creix la participació en l’àmbit més social (Soler-i-Martí, 2019). En canvi, altres autors simplement consideren que la desvinculació dels joves es produeix tant de les formes de participació “tradicionals” o formals com de les informals (Grasso, 2014).

A continuació, analitzem diferents graus i formes de participació identificant tres tipus diferents: la participació col·lectiva en entitats, la participació individual convencional mitjançant el vot i la participació individual no convencional.

3.3.1. Participació en entitats i grups informals

En la taula 3.10, podem observar que un de cada tres joves (33,6%) s’implica d’alguna manera (participa, col·labora o és membre) en una entitat o grup informal. És el que anomenem participació col·lectiva, ja que suposa una participació activa en entitats o grups que impliquen relació amb altres persones. Aquest tipus de participació ha davallat considerablement en els últims anys: al 2017, se situava en el 40,2% i, al 2012, en el 46,2%.⁴ És possible que la pandèmia hagi pogut tenir alguna repercussió en les formes de participació dels i de les joves o que hagi contribuït a una tendència a la baixa que ja preexistia. La participació en entitats esportives (que no inclou anar al gimnàs) constitueix la forma més popular, amb el 13,8%, seguit a certa distància de la vinculació a un grup o entitat

---

4 Cal tenir en compte que, en l’edició de 2012 de l’Enquesta a la joventut de Catalunya hi havia una sobrerrepresentació de població jove de classe mitjana, fet que sol estar relacionat amb índexs més elevats de participació associativa atès el seu alt grau instructiu (Soler, 2013).

cultural o d'oci (7,7%), d'una organització no governamental (ONG) o entitat d'ajuda mútua (7,5%), i d'entitats d'educació en el lleure (7,1%). La participació en altres grups o entitats de caire més polític, com un partit o sindicat, un sindicat d'estudiants o moviments socials és minoritari (es mou entorn el 3,5% en cada cas). Aquest tipus de participació política en el seu conjunt implica el 8,8% de la joventut. Respecte a les dades del 2017, els joves han reduït la seva vinculació fonamentalment d'entitats esportives (que se situava en el 21%), seguides de les culturals o d'oci (11,6%), i les ONG o d'ajuda mútua (10,7%).

TAULA 3.10. Participació en entitats o grups informals segons el tipus d'entitats. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Tipus d'entitat	Hi participa	Hi participa de manera activa (a)
Grup o entitat esportiva	13,8	9,0
Grup o entitat cultural o d'oci	7,7	3,9
Partit polític o sindicat	3,6	1,7
ONG o entitat d'ajuda mútua	7,5	0,8
Grup o entitat religiosa	3,5	1,9
Entitat d'educació en el lleure	7,1	3,1
Sindicat d'estudiants	3,2	1,2
Moviment social	3,9	1,3
Total (mínim en una)	33,6	18,1

(a): Inclou aquells que indiquen que hi participen com a membres actius o usuaris, o bé, en són organitzadors o responsables. S'exclouen aquells que indiquen que hi col·laboren puntualment, o bé que fan només col·laboracions econòmiques.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Si ens fixem en la participació en entitats o grups informals més activa, entesa com aquelles persones que són membres actius, usuaris o bé organitzadors o responsables, el percentatge de participació es redueix a pràcticament la meitat. Per tant, una part important de la participació col·lectiva en entitats i grups informals es refereix a joves que col·laboren de manera puntual o fan una col·laboració de tipus econòmic. Només el 9% participa activament en algun grup o entitat esportiva, mentre que entre la resta d'entitats ho fan menys d'un 4%. En l'àmbit global, un 33,6% dels i de les joves participa en alguna entitat o organització, però només el 18% ho fa de manera activa (taula 3.10). Entre les persones que participen de manera activa en grups informals o entitats, la gran majoria ho fa en un únic espai (el 79,3%), mentre que el 20,7% ho fa en més d'un: el 16,3% participa en dos tipus d'entitats o grups informals i el 4,4% en tres o més.

A la taula 3.11, es pot observar que existeixen diferències significatives en la participació col·lectiva segons factors sociodemogràfics o socioeconòmics. El percentatge de participació col·lectiva de les persones joves d'origen estranger, les que tenen estudis primaris, estan a l'atur o inactius, o que viuen a una llar amb ingressos baixos se situa per sota de la mitjana de participació (33,6%). En aquest sentit, és especialment baixa, a més de

10 punts percentuals per sota de la mitjana, la participació en entitats i grups informals dels joves en situació d'inactivitat (20,6%). En canvi, hi ha certs grups de joves que es caracteritzen per tenir una participació per sobre de la mitjana: els d'origen autòcton, els que tenen progenitors amb categories professionals altes (directius o professionals), progenitors amb estudis superiors, els que viuen sols, els assalariats, els que viuen en llars amb ingressos alts i la llengua familiar d'origen dels quals és el català. Se situen especialment per sobre de la mitjana els i les joves que viuen en una llar amb ingressos molt alts (45,1%) i, vinculat amb aquest fet, els i les joves que tenen progenitors que ocupen categories professionals altes al mercat de treball (44,8%), així com aquells la llengua familiar d'origen dels quals és el català (42,8%).

TAULA 3.11. Participació en entitats o grups informals segons les característiques sociodemogràfiques. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Participació en entitats o grups informals	Participa %	Sig.	Participa activam. %	Sig.		Participa %	Sig.	Participa activam. %	Sig.
Total	33,6		18,1		Situació de convivència				
Sexe					Amb els progenitors	34,1	**	20,4	**
Home	34,7		20,5	**	Amb la parella (i ningú més)	32,4		16,1	
Dona	32,6		15,7		Amb la parella i fills (i ningú més)	32,4		12,1	
Grup d'edat					Amb fills sense parella	32,3		10,8*	
De 15 a 19 anys	34,9		22,6	**	Sol/a	41,2		24,1	
De 20 a 24 anys	31,1		17,8		Residència d'estudiants / pis compartit	36,7		18,1	
De 25 a 29 anys	33,9		18,0		Altres situacions	20,7		15,6	
De 30 a 34 anys	34,5		14,6		Activitat principal				
Lloc de naixement					Estudiant	34,7	**	23,2	**
Fora de l'Estat	26,0	**	12,0	**	Aturat/ada	29,2		14,2	
A l'Estat amb algun progenitor fora	35,0		20,9		Inactiu/iva	20,6		7,5	
A l'Estat amb progenitors dins	37,1		20,6		Empresari/ària o autònom/a	34,9		19,8	
Grau d'urbanització					Assalariat/ada temporal o similar	40,0		21,7	
Zona densament poblada	32,4		17,0		Assalariat/ada indefinit/ida	33,2		14,8	

Participació en entitats o grups informals	Participa %	Sig.	Participa activam. %	Sig.		Participa %	Sig.	Participa activam. %	Sig.
Zona semiurbana	34,9		19,8		Assalariat/ada - Altres	40,5		25,6	
Zona escassament poblada	38,4		21,0		Quartil d'ingressos a la llar				
Categoria socio-professional més alta dels progenitors					Quartil 1 (més baix)	26,2	**	13,3	**
Ocupacions directives i gerencials	44,8	**	25,3	**	Quartil 2	31,0		17,5	
Ocupacions tècniques i professionals	44,8		26,9		Quartil 3	39,7		20,2	
Ocupacions mitjanes	28,2		15,8		Quartil 4	45,1		26,1	
Ocupacions elementals	30,1		14,5		Llengua d'origen				
Nivell d'estudis més alt dels progenitors					Català	42,8	**	26,0	**
Primaris o inferiors	24,0	**	12,8	**	Català-Castellà	38,9		17,2	
Secundaris	31,1		15,5		Castellà	29,4		14,5	
Superiors	41,4		23,5		Altres	25,9		13,7	

Nota: "Sig." = significació estadística. El símbol "****" significa que l'associació és significativa per un nivell de confiança del 95% (Anova en el cas de mitjanes i Xi-quadrat amb taules creuades).

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Pel que fa a la participació activa, a la taula 3.11 també s'observen diferències significatives en el sexe i l'edat. Els homes participen activament més que les dones, també ho fan els més joves, de 15 a 19 anys. L'origen marca diferències substancials: mentre el 20,6% de les persones joves nascudes a Espanya amb progenitors també nascuts a l'Estat participa activament a entitats o grups informals, només ho fa el 12% dels nascuts a l'estranger. La bretxa és superior segons el nivell d'estudis dels progenitors: el 12,8% dels joves amb el pare i/o mare amb estudis primaris participa activament, en canvi, ho fa el 23,5% dels fills/es de progenitors amb estudis superiors. Segons el nivell d'ingressos, la diferència és de més de 12 punts percentuals (13,3% els de quartil 1 —ingressos baixos— i 26,1% els de quartil 4 —ingressos alts). Per acabar, aquells que tenen com a llengua inicial el català participen activament més que aquells que tenen altres llengües.

Aquests resultats semblen indicar que la participació col·lectiva de la joventut a Catalunya està estratificada per origen socioeconòmic i cultural. Per detectar els efectes d'aquests components a igualtat d'altres condicions, hem analitzat en una regressió logística la probabilitat de participar activament en una entitat o grup informal (taula 3.12). Un dels factors

explicatius que redueix la probabilitat de participar activament en entitats i grups informals és ser dona. La llengua d'origen també apareix com un factor important per entendre la vinculació a entitats: els joves que tenen el castellà com a llengua d'origen tenen una probabilitat més baixa de participar activament en entitats que els que tenen com a llengua d'origen el català (a igualtat d'altres condicions socioeconòmiques i demogràfiques). Cal assenyalar alguns aspectes vinculats amb l'estatus social dels joves. Per una banda, observem que les persones joves en situació d'inactivitat tenen una probabilitat significativament més baixa de participar en entitats que aquelles que estan estudiant. Finalment, s'observa també que els i les joves amb progenitors amb educació secundària tenen una probabilitat més baixa de participar en una entitat que els joves amb progenitors amb educació superior (encara que la significació estadística és més dèbil).

TAULA 3.12. Participa activament en entitats o grups informals segons variables sociodemogràfiques. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Raó de probabilitat (odds ratio)

Participació activa en entitats o grups informals	Odds ratio	Sig.	E.E.
Sexe (home ref.)	0,76	**	0,09
Grup d'edat (de 15 a 19 anys ref.)			
De 20 a 24 anys	0,90		0,15
De 25 a 29 anys	1,12		0,18
De 30 a 34 anys	0,89		0,20
Lloc de naixement (A l'Estat amb progenitors dins ref.)			
Fora de l'Estat	0,82		0,15
A l'Estat amb algun progenitor fora	1,31		0,18
Grau d'urbanització (densament poblada ref.)			
Zona semiurbana	1,18		0,10
Zona escassament poblada	1,07		0,16
Categoria socioprofessional més alta dels progenitors (directius/ge-rents ref.)			
Ocupacions tècniques i professionals	1,16		0,17
Ocupacions mitjanes	0,70		0,18
Ocupacions elementals	0,75		0,19
No info	0,46	***	0,21
Nivell d'estudis més alt dels progenitors (superiors ref.)			
Secundaris	0,79	*	0,11
Primaris o inferiors	0,80		0,17
NS	0,54	**	0,24
Emancipació (no ref.)	0,90		0,13
Activitat principal (estudiant ref.)			
Treballador/a	0,77		0,14
Aturat/ada	0,76		0,25
Inactiu/iva	0,40	***	0,26

Participació activa en entitats o grups informals	Odds ratio	Sig.	E.E.
Quartil d'ingressos a la llar (quartil 1 –més baix– ref.)			
Quartil 2	1,16		0,17
Quartil 3	1,29		0,17
Quartil 4	1,38		0,17
No info	1,03		0,16
Llengua inicial (català ref.)			
Català-Castellà	0,64	*	0,21
Castellà	0,66	***	0,11
Altres	0,79		0,20
R2 Nagelkerke: 0,09			

Nota: "****" significació estadística < 0,001; "***" < 0,01; "**" < 0,05. E.E. = error estàndard.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

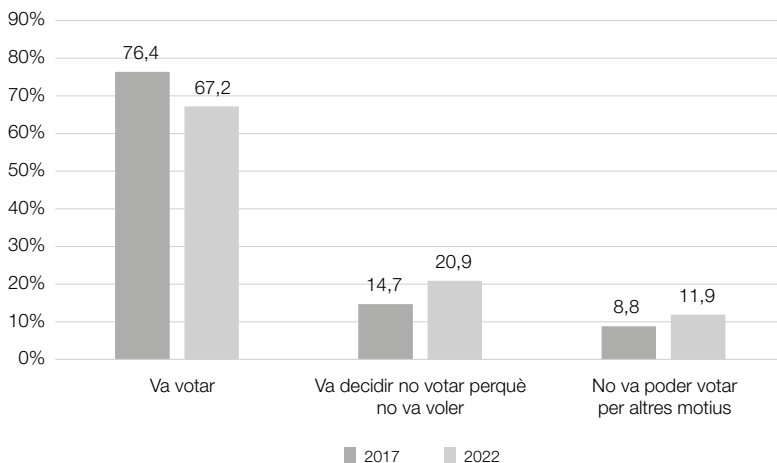
3.3.2. Repertoris individuals de participació

Participació institucional: vot

La participació electoral és una forma de participació que és clau per al funcionament de la democràcia, així com el sosteniment de la seva legitimitat. L'EJC17 recollia el vot vinculat a les eleccions al Parlament de Catalunya de setembre de 2015. D'altra banda, l'EJC22 recull la participació en les eleccions autonòmiques del febrer de 2021. Així, podem observar al gràfic 3.5 que el percentatge de joves que van votar a les eleccions de 2021 és 9 punts inferior al de les eleccions de 2015. En canvi, ha augmentat el percentatge de joves que no va votar, en especial aquells que no van voler anar a votar: del 14,7% a les eleccions de 2015 al 20,9% a les del 2021. És destacable que a l'EJC17 un 11,3% de joves no va voler respondre a aquesta pregunta, una xifra que és del 4,8% a l'EJC22.

GRÀFIC 3.5. Participació electoral en les darreres eleccions autonòmiques. Joves de 19 a 34 anys que podien votar. Catalunya, 2017 i 2022. Percentatge

Nota: s'han exclòs aquells/es joves que no podien votar, ja sigui per l'edat o bé per la nacionalitat.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2017 i 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

S'ha de recordar que les eleccions catalanes del 14 de febrer de 2021 es van celebrar poques setmanes després del pic de la tercera onada de la COVID-19. Aquesta conjuntura explica, en part, que la participació general fos sensiblement inferior a la del 2017 (51,3% front el 79,1%) i la més baixa de la història. La idea que els factors contextuais poden provocar diferències en la participació de la joventut s'ha estudiat en els últims anys.⁵ El context polític és important quan es tracta de la participació en la política. Créixer en un context i un entorn cultural determinat pot donar forma al compromís polític dels i de les joves (Snell, 2010).

Certes característiques associades als perfils dels joves poden contribuir a la participació electoral, com es pot comprovar a la taula 3.13. Alguns dels factors amb diferències percentuals més marcades són els relacionats amb l'origen cultural (com el lloc de naixement o la llengua d'origen). Contrasta el 80,8% dels joves que tenen el català com a llengua d'origen que afirmen que van votar a les darreres eleccions, davant del 59,8% dels que tenen com a llengua d'origen el castellà. Considerablement menor és el percentatge de joves que tenen una altra llengua (38,6%). Factors associats amb l'origen socioeconòmic (categoria socioprofessional dels progenitors, el seu nivell d'estudis o el nivell d'ingressos de la llar) també estructuren la participació electoral: així, mentre el 81,1% dels joves que viuen en una llar amb els ingressos més alts (quartil 4) va votar a les darreres eleccions, només ho va fer el 52,3% dels que viuen en llars amb ingressos baixos (quartil 1). Existeix un cert gradient social en la participació electoral de les persones joves, marcat tant per l'origen cultural com pel socioeconòmic.

5 Vegeu Kitanova (2020), Fieldhouse *et al.* (2007), Soler i Martí i Ferrer Fons (2015) i Sloam (2016).

TAULA 3.13. Va votar en les darreres eleccions segons les característiques sociodemogràfiques. Joves de 19 a 34 anys que podien votar. Catalunya, 2022. Percentatge

Va votar en les darreres eleccions	%	Sig.		%	Sig.
Total	67,2		Situació de convivència		**
Sexe		**	Amb els progenitors	69,1	
Home	65,7		Amb la parella (i ningú més)	71,1	
Dona	70,4		Amb la parella i fills (i ningú més)	62,5	
Grup d'edat			Amb fills sense parella	51,4	
De 19 a 22 anys	64,7		Sol/a	67,4	
De 23 a 26 anys	70,0		Residència d'estudiants / pis compartit	66,9	
De 27 a 29 anys	67,6		Altres situacions	54,5	
De 30 a 34 anys	69,5		Activitat principal		**
Lloc de naixement		**	Estudiant	70,8	
Fora de l'Estat	32,9		Aturat/ada	55,6	
A l'Estat amb algun progenitor fora	60,3		Inactiu/iva	38,7	
A l'Estat amb progenitors dins	74,8		Empresari/ària o autònom/a	74,6	
Grau d'urbanització			Assalariat/ada temporal o similar	67,7	
Zona densament poblada	68,3		Assalariat/ada indefinit/ida	71,9	
Zona semiurbana	66,7		Assalariat/ada - Altres	65,1	
Zona escassament poblada	70,0		Quartil d'ingressos a la llar		**
Categoria socioprofessional més alta dels progenitors		**	Quartil 1 (més baix)	52,3	
Ocupacions directives i gerencials	73,8		Quartil 2	59,3	
Ocupacions tècniques i professionals	77,9		Quartil 3	76,4	
Ocupacions mitjanes	63,2		Quartil 4	81,1	
Ocupacions elementals	60,6		Llengua d'origen		**
Nivell d'estudis més alt dels progenitors		**	Català	80,8	
Primaris o inferiors	64,8		Català-Castellà	78,8	
Secundaris	62,0		Castellà	59,8	
Superiors	76,4		Altres	38,6	

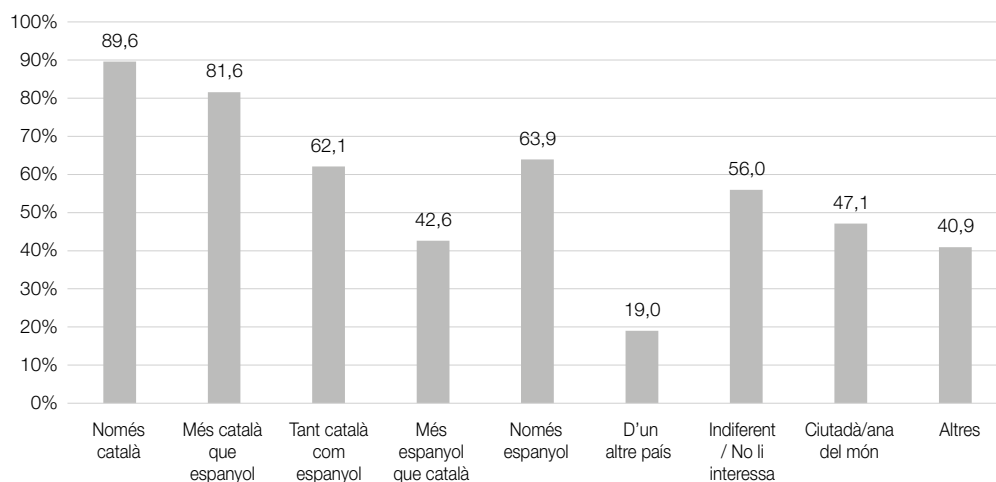
Nota: s'han exclòs aquells/es joves que no podien votar, ja sigui per l'edat o bé per la nacionalitat. Els intervals d'edat d'aquesta taula varien respecte dels d'altres, ja que s'han inclòs només aquells casos que tenien edat suficient en les eleccions de 2021 i, per tant, actualment tenen com a mínim 19 anys. "Sig." = significació estadística. El símbol "*" significa que l'associació és significativa per un nivell de confiança del 95% (Anova en el cas de mitjanes i Xi-quadrat amb taules creuades).

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

En el gràfic 3.6 s'observa el percentatge de joves que va votar en les darreres eleccions autonòmiques de 2021 en funció del sentiment nacionalista. Així, s'observa que el 89,6% de les persones joves que se senten només catalanes va votar en les darreres eleccions,

25 punts percentuals més que aquells que se senten només espanyols. La distància encara és més gran respecte als joves que se senten més espanyols que catalans, dels quals només va votar el 42,6%. Cal destacar que només va votar un de cada cinc joves que se sent d'un altre país. Es tracta de joves que, malgrat tenir la nacionalitat espanyola i, per tant, poder votar en les eleccions autonòmiques, no se senten catalans ni espanyols, sinó d'un altre país.

GRÀFIC 3.6. Votar en les darreres eleccions autonòmiques (2021) segons el sentiment de pertinença. Joves de 19 a 34 anys que podien votar. Catalunya, 2022. Percentatge

Nota: S'han exclòs aquells/es joves que no podien votar, ja sigui per l'edat o bé per la nacionalitat.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Indubtablement, són molts i ben diversos els factors que poden incidir en l'explicació de la participació dels i de les joves en les darreres eleccions al Parlament de Catalunya. En la taula 3.14, observem la significació que tenen els diferents factors analitzats fins ara a igualtat d'altres condicions. En aquest cas, a diferència de la participació de caire col·lectiu en entitats i grups informals, ser dona té una influència positiva en la participació electoral. Pel que fa a l'edat, el grup més jove (19-22 anys) té una probabilitat més baixa d'haver votat a les darreres eleccions que el de joves de 30 a 34 anys. Factors associats a l'origen cultural i identitari també són rellevants per explicar aquest tipus de participació. Haver nascut fora de l'Estat o tenir un sentiment identitari diferent a sentir-se català redueix enormement la probabilitat d'haver votat. Les variables d'origen social tenen també una clara relació amb la participació electoral: els i les joves que viuen en llars amb un nivell d'ingressos més alt (quartil 3 i quartil 4) tenen una probabilitat més alta d'haver votat que els i les joves que viuen en una llar d'ingressos baixos (quartil 1). Una vinculació dèbil amb el mercat laboral (estar aturat o inactiu) també repercuteix negativament en la participació

electoral. Finalment, viure en zones menys densament poblades i viure emancipat també té una incidència negativa sobre el vot.

TAULA 3.14. Haver votat en les darreres eleccions autonòmiques (2021) segons variables sociodemogràfiques. Joves de 19 a 34 anys que podien votar i van votar. Catalunya, 2022. Raó de probabilitat (odds ratio)

Va votar en les darreres eleccions	Odds ratio	Sig.	E.E.
Sexe (home ref.)	1,40	**	0,11
Grup d'edat (de 30 a 34 anys ref.)			
De 19 a 22 anys	0,57	**	0,19
De 23 a 26 anys	0,86		0,18
De 27 a 29 anys	0,99		0,16
Lloc de naixement (a l'Estat i progenitors dins ref.)			
Fora de l'Estat	0,28	***	0,17
A l'Estat amb algun progenitor fora	0,74		0,23
Grau d'urbanització (densament poblada ref.)			
Zona semiurbana	0,77	*	0,12
Zona escassament poblada	0,68	*	0,19
Categoria socioprofessional més alta dels progenitors (directius/gerents ref.)			
Ocupacions tècniques i professionals	1,27		0,23
Ocupacions mitjanes	1,04		0,23
Ocupacions elementals	1,43		0,24
No info	1,70	*	0,26
Nivell d'estudis més alt dels progenitors (superiors ref.)			
Secundaris	0,62	***	0,13
Primaris o inferiors	0,86		0,19
NS	0,66		0,24
Emancipació (no ref.)	0,70	**	0,14
Activitat principal (estudiant ref.)			
Treballador/a	0,76		0,18
Aturat/uda	0,46	**	0,26
Inactiu/iva	0,31	***	0,28
Quartil d'ingressos a la llar (quartil 1 –més baix– ref.)			
Quartil 2	0,81		0,19
Quartil 3	1,70	**	0,20
Quartil 4	2,15	***	0,21
No info	1,06		0,18

Va votar en les darreres eleccions	Odds ratio	Sig.	E.E.
Sentiment nacional			
Més català que espanyol	0,55	**	0,21
Tan català com espanyol	0,21	***	0,19
Més espanyol que català	0,12	***	0,28
Només espanyol	0,46	*	0,33
Altres sentiments	0,17	***	0,25
Altre país	0,07	***	0,41
R2 Nagelkerke: 0,286			

Nota: s'han exclòs aquells/es joves que no podien votar, ja sigui per l'edat o bé per la nacionalitat. Els intervals d'edat d'aquesta taula varien respecte dels d'altres, ja que s'han inclòs només aquells casos que tenien edat suficient en les eleccions de 2021 i, per tant, actualment tenen com a mínim 19 anys. ***** significació estadística < 0,001; **** < 0,01; *** < 0,05. E.E. = error estàndard.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Participació extrainstitucional

En els últims anys, existeix un consens creixent en considerar que la joventut té una major predisposició a implicar-se en estils de polítiques orientades a causes (o micropolítica) utilitzant mètodes menys institucionalitzats, com les manifestacions, els boicots o l'acció directa que a participar en estils més institucionalitzats o formals de la política (Norris, 2003; Mycock i Tonge, 2012). Tal com podem observar en la taula 3.15, els i les joves que alguna vegada han participat utilitzant mètodes no institucionals representen el 64,5%, per tant, un percentatge molt similar a la participació institucional mitjançant el vot (67,2%), com hem vist a l'apartat anterior. Un dels mètodes més emprats en aquest tipus de participació extrainstitucional és la política de consum: el 42,2% de les persones joves compra o deixa de comprar productes per raons socials, polítiques o mediambientals. També és el mètode que un major nombre de joves empra de forma més freqüent: un 17% afirma que ho ha fet cinc o més vegades en el darrer any. El 36,3% ha firmat per alguna causa, problema o petició com a mínim una vegada, i un de cada tres ha penjat o compartit a través de les xarxes socials informació política o reivindicativa. El 26,7% ha participat en manifestacions o concentracions de protesta, i un 18,3% ha portat samarretes, pins o adhesius amb missatge reivindicatiu o polític.

TAULA 3.15. Freqüència de la participació extrainstitucional. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Participació extrainstitucional	Freqüència				
	Cap	1 o 2	3 o 4	5 o més	Alguna*
Firmar per alguna causa, problema o petició	63,7	25,3	6,3	4,8	36,3
Participar en manifestacions o concentracions de protesta	73,3	19,5	4,7	2,6	26,7
Penjar o compartir a través de xarxes socials informació política o reivindicativa	66,3	15,1	7,3	11,4	33,7

Participació extrainstitucional	Freqüència				
	Cap	1 o 2	3 o 4	5 o més	Alguna*
Comprar o deixar de comprar productes per raons socials, polítiques o mediambientals	57,8	15,6	9,6	17,0	42,2
Portar samarretes, pins o adhesius amb missatge reivindicatiu o polític	81,7	9,6	3,0	5,7	18,3
Total (mínim una d'aquestes activitats)	35,5	-	-	-	64,5

*Suma d'aquells que han indicat que ho han fet com a mínim una vegada

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Si analitzem la participació extrainstitucional segons les característiques sociodemogràfiques, podem observar, en primer lloc, com les dones participen més en aquest tipus d'activitats que els homes: 71,3% i 57,7%, respectivament (taula 3.16). Sembla, doncs, que les dones tenen una participació més alta en formes individuals de participació (com el vot i/o expressions extrainstitucionals) que no col·lectives (participació en entitats o grups informals). També observem una diferència de 20 punts percentuals en la participació extrainstitucional entre aquells que han nascut a Espanya i els nascuts fora de l'Estat (el 70,8% davant del 49,4%). Es tracta d'una distància similar a la dels joves fills de pare i/o mare amb estudis superiors i els de progenitors amb estudis primaris o inferiors. En la mateixa línia que la participació col·lectiva, tenen una major participació extrainstitucional aquells que tenen com a llengua d'origen el català o bé català-castellà que els que tenen com a llengua d'origen el castellà o altres.

TAULA 3.16. Participació extrainstitucional segons les variables sociodemogràfiques. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Participació extrainstitucional	%	Sig.		%	Sig.
Total	64,5		Situació de convivència		
Sexe			Amb els progenitors	66,0	**
Home	57,7	**	Amb la parella (i ningú més)	70,0	
Dona	71,3		Amb la parella i fills (i ningú més)	52,4	
Grup d'edat			Amb fills sense parella	47,6	
De 15 a 19 anys	67,2		Sol/a	70,7	
De 20 a 24 anys	64,7		Residència d'estudiants / pis compartit	64,7	
De 25 a 29 anys	64,7		Altres situacions	50,6	
De 30 a 34 anys	61,6		Activitat principal		
Lloc de naixement			Estudiant	68,1	**
Fora de l'Estat	49,4	**	Aturat/ada	63,8	
A l'Estat amb algun progenitor fora	67,7		Inactiu/iva	43,1	
A l'Estat amb progenitors dins	70,8		Empresari/ària o autònom/a	61,8	

Participació extrainstitucional	%	Sig.		%	Sig.
Grau d'urbanització			Assalariat/ada temporal o similar	70,9	
Zona densament poblada	64,6		Assalariat/ada indefinit/ida	64,3	
Zona semiurbana	63,8		Assalariat/ada - Altres	65,7	
Zona escassament poblada	66,1		Quartil d'ingressos a la llar		
Categoria socioprofessional més alta dels progenitors			Quartil 1 (més baix)	56,0	**
Ocupacions directives i gerencials	69,6	**	Quartil 2	62,9	
Ocupacions tècniques i professionals	74,9		Quartil 3	76,1	
Ocupacions mitjanes	63,0		Quartil 4	70,3	
Ocupacions elementals	57,4		Llengua d'origen		
Nivell d'estudis més alt dels progenitors			Català	75,5	**
Primaris o inferiors	51,5	**	Català-Castellà	77,8	
Secundaris	62,5		Castellà	59,9	
Superiors	72,8		Altres	50,3	

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

De nou, per determinar quins factors expliquen a igualtat d'altres condicions la participació en aquest tipus d'activitats, hem realitzat una anàlisi de regressió logística (taula 3.17). Es confirma que les dones tenen una probabilitat significativament més alta de participar en activitats extrainstitucionals, a igualtat de condicions. El mateix passa amb els i les joves amb un nivell d'ingressos mitjans i alts. Per altra banda, hi ha factors que redueixen la probabilitat de participar en activitats extrainstitucionals: haver nascut fora de l'Estat, tenir progenitors amb estudis inferiors als universitaris, estar en situació d'inactivitat i tenir un sentiment nacional diferent al de sentir-se català.

TAULA 3.17. Participa en activitats extrainstitucionals segons les variables sociodemogràfiques. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Raó de probabilitat (odds ratio)

Participació extrainstitucional	Odds ratio	Sig.	E.E.
Sexe (home ref.)	2,01	***	0,08
Grup d'edat (de 15 a 19 anys ref.)			
De 20 a 24 anys	0,94		0,14
De 25 a 29 anys	1,00		0,16
De 30 a 34 anys	0,91		0,17
Lloc de naixement (A l'Estat i progenitors dins ref.)			
Fora de l'Estat	0,58	***	0,11
A l'Estat amb algun progenitor fora	1,17		0,17
Grau d'urbanització (densament poblada ref.)			
Zona semiurbana	0,87		0,09
Zona escassament poblada	0,82		0,15

Participació extrainstitucional	Odds ratio	Sig.	E.E.
Categoria socioprofessional més alta dels progenitors (directius/gerents ref.)			
Ocupacions tècniques i professionals	1,23		0,17
Ocupacions mitjanes	0,89		0,17
Ocupacions elementals	0,86		0,18
No info	0,81		0,19
Nivell d'estudis més alt dels progenitors (superiors ref.)			
Secundaris	0,78	**	0,10
Primaris o inferiors	0,54	***	0,14
NS	0,51	***	0,17
Emancipació (no ref.)	0,94		0,11
Activitat principal (estudiant ref.)			
Treballador/a	0,97		0,13
Aturat/ada	1,13		0,21
Inactiu/iva	0,52	***	0,18
Quartil d'ingressos a la llar (quartil 1 (més baix) ref.)			
Quartil 2	1,06		0,13
Quartil 3	1,69	***	0,15
Quartil 4	1,00		0,15
No info	1,00		0,13
Sentiment nacional			
Més català que espanyol	0,73	*	0,16
Tan català com espanyol	0,41	***	0,14
Més espanyol que català	0,37	***	0,19
Només espanyol	0,28	***	0,21
Altres sentiments	0,67	*	0,18
Altre país	0,30	***	0,20
R2 Nagelkerke: 0,171			

Nota: "****" significació estadística < 0,001; "****" < 0,01; "***" < 0,05. E.E. = error estàndard.

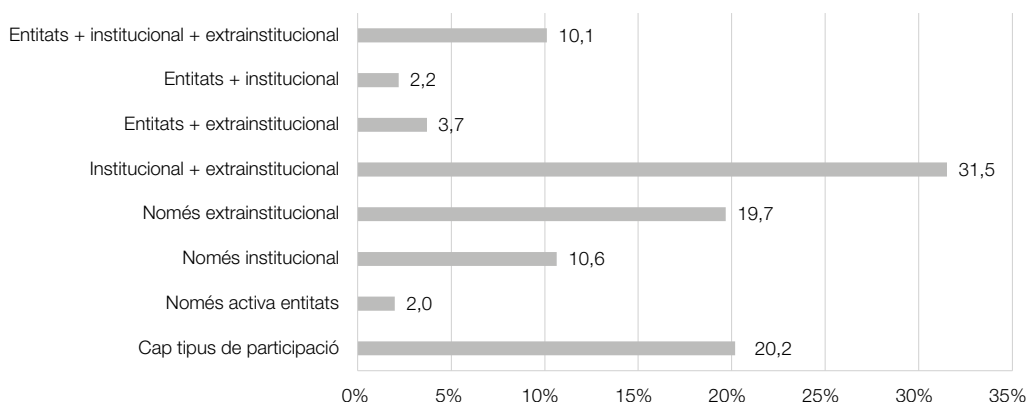
Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Si mirem de manera conjunta quines són les modalitats de participació de la joventut a Catalunya (col·lectiva activa en entitats i grups informals, institucional i extrainstitucional), observem que només el 10,1% dels i de les joves de 19 i més anys participen en tots els àmbits (gràfic 3.7). L'opció més comuna entre els i les joves és la que combina la participació institucional, a través del vot en les darreres eleccions autonòmiques, amb l'extrainstitucional, representada amb el 31,5% de la joventut catalana. Un 19,7% participa només en l'àmbit

extrainstitucional i un 10,6% només participa de manera institucional, és a dir, només a través del vot. No obstant, una de les xifres més destacables és que un de cada cinc joves no participa enlloc, ni de manera activa en entitats o grups informals, ni va votar en les darreres eleccions, ni ha dut a terme cap de les activitats de participació extrainstitucional.

GRÀFIC 3.7. Tipus de participació. Joves de 19 anys i més. Catalunya, 2020. Percentatge

Nota: s'han exclòs aquells i aquelles joves que no podien votar, ja sigui per l'edat o bé per la nacionalitat.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

En la taula 3.18, podem identificar alguns dels factors de risc associats al fet de no participar en cap activitat cívica o política. A igualtat d'altres condicions, elements associats a qüestions culturals i identitàries tenen un pes molt important: els i les joves que han nascut fora de l'Estat i aquells que tenen el castellà com a llengua d'origen tenen una probabilitat molt alta de no participar en cap modalitat d'activitat. Els factors d'origen socioeconòmic també expliquen aquesta anomia entre els joves: els joves en situació d'inactivitat, amb progenitors amb nivells d'estudis primaris o secundaris (comparativament amb els universitaris) tenen una probabilitat més alta de no participar en res. El mateix succeeix amb els i les joves que viuen en zones semiurbanes i en situació d'emancipació.

TAULA 3.18. No participa en cap activitat cívica o política segons les variables sociodemogràfiques. Joves de 19 a 34 anys que no participen. Raó de probabilitat (odds ratio)

No participa enlloc	Odds ratio	Sig.	E.E.
Sexe (home ref.)	0,57	***	-0,56
Grup d'edat (de 30 a 34 anys ref.)			
De 19 a 22 anys	1,51	*	0,41
De 23 a 26 anys	1,08		0,07
De 27 a 29 anys	0,73	*	-0,32

No participa enlloc	Odds ratio	Sig.	E.E.
Lloc de naixement (a l'Estat i progenitors dins ref.)			
Fora de l'Estat	4,11	***	1,41
A l'Estat amb algun progenitor fora	0,80		-0,23
Grau d'urbanització (densament poblada ref.)			
Zona semiurbana	1,65	***	0,50
Zona escassament poblada	1,52		0,42
Categoria socioprofessional més alta dels progenitors (directius/gerents ref.)			
Ocupacions tècniques i professionals	0,67		-0,40
Ocupacions mitjanes	0,98		-0,02
Ocupacions elementals	0,78		-0,25
No info	0,98		-0,02
Nivell d'estudis més alt dels progenitors (superiors ref.)			
Secundaris	1,51	**	0,41
Primaris o inferiors	1,97	***	0,68
NS	2,28	***	0,82
Emancipació (no ref.)	1,55	**	0,44
Activitat principal (estudiant ref.)			
Treballador/a	1,20		0,19
Aturat/ada	1,21		0,19
Inactiu/iva	2,39	***	0,87
Quartil d'ingressos a la llar (quartil 1 –més baix– ref.)			
Quartil 2	0,84		-0,17
Quartil 3	0,36	***	-1,03
Quartil 4	0,63	*	-0,47
No info	0,61	**	-0,50
Llengua inicial (català ref.)			
Català-Castellà	1,37		0,31
Castellà	2,12	***	0,75
Altres	2,54	***	0,93
R2 Nagelkerke: 0,296			

Nota: s'han exclòs aquells i aquelles joves que no podien votar, ja sigui per l'edat o bé per la nacionalitat. "****" significació estadística < 0,001; "****" < 0,01; "****" < 0,05. E.E. = error estàndard.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

3.4. Conclusions

En aquest capítol, hem analitzat la relació que els i les joves tenen amb diferents dimensions de la participació i la política. Per una banda, s'ha examinat una dimensió més subjectiva, associada als valors, l'interès i el posicionament que els joves tenen en relació amb qüestions polítiques. Per altra banda, ens hem centrat en aspectes objectius, vinculats a les conductes dels joves envers a diferents formes de participació cívica i política. A continuació destaquem els resultats principals.

En primer lloc, en l'àmbit de les qüestions polítiques més subjectives, hem analitzat l'interès per la política i la satisfacció amb el funcionament de la democràcia. Prop de la meitat de la joventut catalana manifesta un interès en la política per sota de quatre en una escala del 0 al 10, i la mitjana global se situa en 4,26. Destaca que un de cada quatre declara un interès nul (posicionant-se en un 0) i només un 8% valora el seu interès entre el 9 i el 10. L'interès en la política ha minvat respecte d'anys anteriors (en comparació a l'EJC de 2012 i l'EJC17), fet que hauria de posar-nos en alerta. Els i les joves de menys edat, els nascuts a l'estranger, amb progenitors en ocupacions elementals i amb estudis primaris, amb llengua d'origen castellana o estrangera, amb menys ingressos a la llar, en situació d'atur o inactivitat o aquells que tenen fills són els qui indiquen menys interès en la política.

D'altra banda, analitzem l'eficàcia externa, entesa com la percepció de poder influir o participar en les decisions públiques, a través de la valoració que fa la joventut del funcionament de la democràcia a Catalunya. També amb una escala de 0 a 10, la puntuació mitjana que en fa és de 4,62. En aquest cas, dos de cada cinc joves donen una puntuació per sota del quatre, tot i que els qui donen una puntuació nul·la (0) són l'11%. Un de cada tres ha puntuat amb un 5 i només el 4% la valora amb un excel·lent (entre 9 i 10). En aquest cas, de forma inversa a l'indicador que mesura l'interès en la política, els i les joves nascudes a l'estranger fan una valoració més positiva de la democràcia que no pas els nascuts a l'Estat espanyol, també els que viuen en llars amb ingressos baixos i els qui viuen en una residència d'estudiants o bé en un pis compartit.

L'àmplia majoria de joves es posicionen ideològicament com d'esquerres, en la mateixa línia de l'EJC17. Se situen en major proporció a l'eix d'esquerres les dones, els i les joves nascuts a l'estat espanyol, de zones poc poblades, emancipats amb la parella o compartint pis i amb un nivell d'ingressos mitjà. Cal, però, destacar l'important nombre de joves que no saben què respondre en la pregunta sobre posicionament ideològic en l'eix esquerra-dreta, o bé no volen respondre (el 38,4%).

En referència al sentiment identitari i de pertinença, la majoria de joves (60,4%) s'autoidentifica amb un sentiment dual (tant català com espanyol, més català que espanyol o més espanyol que català). Els i les joves que s'identifiquen com a només catalans tripliquen els que se senten només espanyols (15% davant del 5%, respectivament). D'altra banda, la gran majoria de joves està a favor que la ciutadania pugui decidir el seu futur polític, malgrat cal destacar que un de cada cinc no sap què respondre o bé no vol posicionar-se. En aquest sentit, la proporció de joves que volen que Catalunya sigui un estat independent és pràcticament igual que aquells que volen que sigui una comunitat autònoma d'Espanya,

fet que es diferencia de l'enquesta del 2017, on hi havia una major proporció de joves que volien un estat independent. Segueix havent-hi, però, un nombre gens menyspreable de joves que no responen a aquesta qüestió.

Les diferències sobre el sentiment nacional estan molt relacionades amb l'origen sociodemogràfic (lloc de naixement i llengua d'origen), però també socioeconòmic (ingressos de la llar, ocupacions i nivell d'estudis dels progenitors). En aquest cas, tornen a ser els i les joves que tenen el català com a llengua d'origen aquells que estan a favor de poder decidir, així com aquells qui viuen en zones poc poblades i amb perfil socioeconòmic mitjà-alt.

En segon lloc, pel que fa a la participació cívica i política, hem observat que la participació activa dels i de les joves en entitats i grups informals és força escassa. En canvi, la participació institucional (a través del vot en les darreres eleccions autonòmiques) és més alta, malgrat que han augmentat, respecte del 2017, els i les joves que no van votar perquè no van voler. El vot en les darreres eleccions catalanes va estar altament influenciat pel sentiment nacional i, de fet, aquells qui més van votar van ser els que se sentien només catalans respecte a altres opcions, a igualtat d'altres condicions sociolaborals. Per acabar, la participació extrainstitucional individual (entesa com signar una petició, comprar determinats productes, etc.) té un nivell de participació similar al de la institucional.

En termes generals, les anàlisis dels resultats indiquen que la vinculació i l'interès de la joventut en la política estan segmentats. Els principals eixos segmentadors són l'origen socioeconòmic i l'origen sociocultural. Els i les joves que viuen en llars amb baixos recursos econòmics o educatius s'interessen menys i participen menys a la política. El mateix passa en relació amb els joves en funció del seu origen sociocultural: els nascuts fora de l'Estat o els que tenen una llengua d'origen diferent del català tenen una vinculació més feble amb qüestions relacionades amb la política. Aquestes desigualtats, que travessen diferents dimensions de la implicació de la joventut, en la política poden esdevenir preocupants. Mentre un cert escepticisme saludable dels "ciutadans crítics" (Norris, 2002) és molt benvingut a les societats democràtiques, l'escepticisme que porta retirar-se dels mitjans de compromís que permetrien tenir un impacte en la presa de decisions pot ser problemàtic. Si els joves d'entorns socialment més desfavorits tenen menys probabilitats que els més benestants de participar políticament i de tenir actituds positives respecte a la política, això significa que els que més necessiten veu política per corregir els desequilibris de poder són menys visibles.

La joventut, per tant, no es pot considerar una entitat monolítica respecte a la participació política. Els nostres resultats mostren clarament que, malgrat la creixent individualització de la política (Furlong i Cartmel, 2007; Sloam, 2012), les característiques socials com els antecedents de classe segueixen sent extremadament rellevants pel que fa a la comprensió de les diferències intrageneracionals pel que fa al compromís polític i l'ús de repertoris d'acció cívica disponibles a la nostra democràcia.

Bibliografia

ABRAMOWITZ, A. I.; SAUNDERS, K. L. (2008). "Is polarization a myth?". *The Journal of Politics*, 70(2), p. 542-555. <https://doi.org/10.1017/S0022381608080493>

BILLIET *et al.* (2007). "Estimation of Nonresponse Bias in the European Social Survey". *Journal of Official Statistics*, 23(2), p. 135-162.

BOURNE, P. A. (2010). "Unconventional Political Participation in a Middle-Income Developing Country". *Current Research Journal of Social Sciences*, 2(2), p. 196-2003.

EUROPEAN COMMISSION. (2001). *European White Paper on Youth*. Brussel·les: Unió Europea.

FIELDHOUSE, E.; TRANMER, M.; RUSSELL, A. (2007). "Something About Young People or Something About Elections? Electoral Participation of Young People in Europe: Evidence from a Multilevel Analysis of the European Social Survey". *European Journal of Political Research*, 46, p. 797-822.

FURLONG, A.; CARTMEL, F. (2012). "Social Change and Political Engagement Among Young People: Generation and the 2009/2010 British Election Survey". *Parliamentary Affairs*, 65(1), p. 13-28.

GONZÁLEZ, F. *et al.* (2017). "Participació i política: Heterogeneïtat i intensificació de la participació en nous contextos de socialització". *Informe Enquesta a la Joventut de Catalunya. Vol. II*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

GONZÁLEZ, S. (2020). "Testing the evidence, how good are public sector responsiveness measures and how to improve them?". *OECD Working Papers on Public Governance*, 38. <https://doi.org/10.1787/c1b10334-en>

GRASSO, M. T. (2014). "Age, Period and Cohort Analysis in a Comparative Context: Political Generations and Political Participation Repertoires in Western Europe". *Electoral Studies*, 33, p. 63-76.

GROVES, R. M.; PRESSER, S.; DIPKO, S. (2004). "The Role of Topic Interest in Survey Participation Decisions". *Public Opinion Quarterly*, 68(1), p. 2-31.

INGLEHART, R.; KLINGEMANN, H. (1976). "Party Identification, Ideological Preference and the Left-Right Dimension among Western Mass Publics". *ECPR Press*, p. 243-277.

KEETER, S. *et al.* (2006). "Gauging the Impact of Growing Nonresponse on Estimates from a National RDD Telephone Survey". *International Journal of Public Opinion Quarterly*, 70(5), p. 759-779.

KITANOVA, M. (2020). "Youth political participation in the EU: evidence from a cross-national analysis". *Journal of Youth Studies*, 23(7), p. 819-836.

MELLON, J.; PROSSER, CH. (2017). "Missing Nonvoters and Misweighted Samples: Explaining the 2015 Great British Polling Miss". *Public Opinion Quarterly*, 81(3), p. 661-687.

MORENO, L.; ARRIBA, A.; SERRANO, A. (1998). "Multiple identities in decentralized Spain: The case of Catalonia". *Regional & Federal Studies*, 8(3), p. 65-88.

MYCOCK, A.; TONGE, J. (2012). "The Party Politics of Youth Citizenship and Democratic Engagement". *Parliamentary Affairs*, 65(1), p. 138-161.

NORRIS, P. (2002). *Democratic Phoenix: Reinventing Political Activism*. Nova York: Cambridge University Press.

NORRIS, P. (2003). "Young People and Political Activism: From the Politics of Loyalties to the Politics of Choice?". Council of Europe Symposium *Young people and democratic institutions: From disillusionment to participation*. Strasbourg.

OCDE. (2020). *Youth and COVID-19: Response, recovery and resilience*. <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/youth-and-covid-19-response-recovery-and-resilience-c40e61c6/>

PHARR, S. J.; PUTNAM, R. D. (2000). *Disaffected Democracies: What's Troubling the Trilateral Countries?*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

SLOAM, J. (2016). "Diversity and Voice: The Political Participation of Young People in the European Union". *The British Journal of Politics and International Relations*, 18(3), p. 521-537.

SNELL, P. (2010). "Emerging Adult Civic and Political Disengagement: A Longitudinal Analysis of Lack of Involvement with Politics". *Journal of Adolescent Research*, 25(2), p. 258-287.

SOLER-I-MARTÍ, R. (coord.) (2019). *Juventut, implicació i context polític a Catalunya. Una anàlisi de l'Enquesta de participació i política 2017*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

SOLER-I-MARTÍ, R.; SÁNCHEZ, E. (2013). "Participació i política. Les persones joves davant l'esfera pública". A: *Enquesta a la joventut de Catalunya 2012*. Col·lecció *Estudis*, 2(34). Barcelona: Direcció General de Joventut, Generalitat de Catalunya.

TORCAL, M.; MONTERO, J. R. (2006). *Political Disaffection in Contemporary Democracies: Social Capital, Institutions and Politics*. Londres: Routledge.

TOURANGEAU, R.; GROVES, R. M.; REDLINE, C. D. (2010). "Sensitive Topics and Reluctant Respondents: Demonstrating a Link between Nonresponse Bias and Measurement Error". *Public Opinion Quarterly*, 74(3), p. 413-32.

VAN DETH, J.; ELFF, M. (2004). "Politicisation, economic development and political interest in Europe". *European Journal of Political Research*, 43(3), p. 477-508.

VERBA, S.; SCHLOZMAN, K.; BRADY, H. (1995). *Voice and Equality: Civic Voluntarism in American Politics*. Londres: Harvard University Press.

4. Un plurilingüisme asimètric i decantat cap al castellà

Avel·lí Flors Mas i Adriana Eixarch

4.1. Introducció

L'objectiu d'aquest capítol és analitzar la realitat sociolingüística de la joventut de Catalunya a partir dels resultats de les preguntes sobre llengua en les diferents edicions de l'Enquesta a la joventut de Catalunya, amb el focus posat en els de l'última edició (EJC22).

D'acord amb les dades que proporciona l'EJC, el capítol descriu, en primer lloc, l'origen lingüístic de la població de 15 a 34 anys de Catalunya, mitjançant l'anàlisi de la "llengua inicial", és a dir, la primera llengua parlada per les persones enquestades a la llar quan eren petites, i aborda la relació que existeix entre aquesta variable i la posició de les persones enquestades respecte a diferents variables sociodemogràfiques. A continuació, s'aborden les dades sobre usos lingüístics de la població jove. Després de tractar breument la "llengua de resposta a l'enquesta", l'anàlisi se centra en la "llengua habitual" declarada per les persones enquestades, i els canvis que s'observen en aquesta variable en funció del tipus d'interlocutor considerat, tant de l'àmbit familiar (parella i fills) com de fora de la llar (amigues i amics, companyes i companys d'estudis o de feina, i persones desconegudes). A continuació, l'encreuament de la llengua inicial amb les diferents variables de llengua habitual proporciona informació sobre les trajectòries lingüístiques dels joves i sobre les dinàmiques de manteniment o atracció entre llengües, en un panorama no estàtic i en què la llengua inicial condiona però no determina les eleccions lingüístiques. El capítol ofereix, finalment, una visió dels canvis que s'han produït en la llengua inicial i habitual de les persones joves entre 2007 i 2022, a partir dels resultats de diferents edicions de l'EJC.

El capítol conté també dos apartats inicials, de contextualització i d'explicitació dels mètodes d'anàlisi, i unes conclusions en què es fa balanç de les troballes, que descriuen una situació de debilitament del català com a llengua inicial i habitual de la joventut de Catalunya.

4.2. Joves plurilingües en un context de minorització del català

Ben entrada la tercera dècada del segle XXI, el plurilingüisme i la multiculturalitat ja són, sens dubte, trets definidors de la societat catalana i de la seva joventut. En aquest marc, com assenyala l'informe marc del Pacte Nacional per la Llengua impulsat per la Generalitat de Catalunya (Pradilla i Marí, 2022) la situació de la llengua catalana a Catalunya és fràgil i està marcada per un procés de minorització social amb múltiples arestes. Sense voluntat d'exhaustivitat, es pot destacar, en primer lloc, la posició minoritària de la població catalanoparlant en termes demogràfics, en un marc de baixa natalitat i creixement poblacional basat en la immigració. En segon lloc, una arquitectura jurídica que situa el català, l'aranès i la llengua de signes catalana, llengües pròpies de Catalunya, en una posició subsidiària respecte al castellà, llengua oficial de l'Estat. Una asimetria ratificada per la Sentència del Tribunal Constitucional 31/2010 sobre l'Estatut, que continua servint de fonament per a l'erosió, des del poder polític i judicial, de polítiques de protecció de la llengua catalana com el model lingüístic educatiu (Pla, 2022). En tercer lloc, la posició del català en el món socioeconòmic i com a demanda del mercat laboral, que resta valor social a l'adopció de la llengua catalana, i la competència desigual amb un mercat castellanoparlant de molt més potencial demogràfic, cosa que es fa sentir sobretot en el camp audiovisual, marcat per la irrupció de les xarxes socials i les plataformes audiovisuals, que centren el consum cultural d'adolescents i joves, i en què el català té una presència anecdòtica (Massaguer *et al.*, 2021). Finalment, continuen subsistint normes socials que privilegien l'ús del castellà en les relacions entre parlants amb diferents orígens lingüístics, que afecten de manera especial les persones racialitzades o "llegides" socialment com a "forasteres" (Corona i Block, 2020; Pujolar, 2010), i que afegeixen dificultats per a l'accés de certs segments de la població a la llengua catalana, ja complicat d'entrada per processos de segregació social i de desigualtat en l'accés a recursos (Massaguer, 2022).

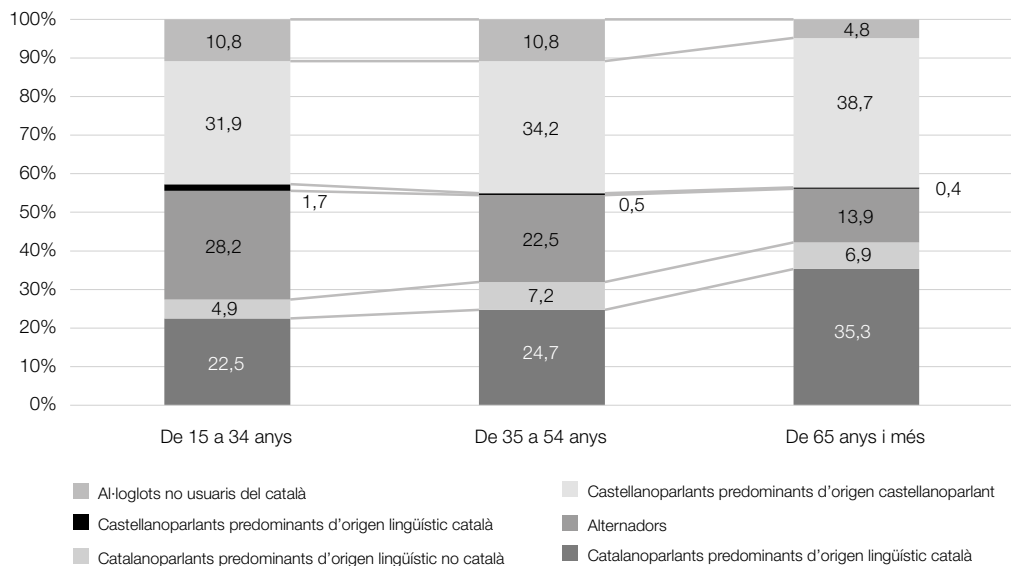
En aquest context, la relació entre joves i llengües a la Catalunya del segle XXI ha estat analitzada a partir de mètodes quantitius (Bretxa, 2018; Miret *et al.*, 2008: 177-184; Solé i Camardons *et al.*, 2013; Sorolla i Flors Mas, 2020), qualitius (Flors Mas, 2017; Woolard, 2016) i combinats (González *et al.*, 2014), amb el focus posat principalment sobre la població arrelada. A grans trets, aquests estudis han incidit sobre el fet que, en bona mesura com a resultat de la universalització de l'accés a la llengua catalana a través del sistema educatiu (Riera i Sendra, 2022), la majoria de joves nats o escolaritzats a Catalunya es perceben com a "parlants legítims" del català, amb una certa independència del seu origen lingüístic. Això hauria permès ampliar l'espai dels usos combinats de català i castellà més enllà del grup catalanoparlant inicial, tot i que l'adopció efectiva d'usos del català en la trajectòria de les persones joves es pot veure limitada per qüestions com la presència relativa de catalanoparlants en els seus entorns de socialització, els requeriments lingüístics del seu lloc de treball, etc.

En relació amb les generacions més grans, aquestes tendències es concreten en una major despolarització dels usos lingüístics, amb una ampliació dels usos combinats del català i el castellà, en detriment dels usos més concentrats en una de les dues llengües, com es pot apreciar en el gràfic 4.1. Alguns autors, especialment González *et al.* (2014), han interpretat aquesta situació en termes positius, en la mesura que, en les dades que

tractaven, apuntava a un cert guany per al català, que partia d'una posició d'inferioritat com a llengua d'ús a la llar.

GRÀFIC 4.1. Grups d'ús lingüístic segons grup d'edat. Població de 15 anys i més. Catalunya, 2018. Percentatge

Font: Enquesta d'usos lingüístics de la població de Catalunya (Departament de Cultura i Idescat)

4.3. Metodologia

Com ja s'ha esmentat en la introducció, el capítol pren com a punt de partida les dades generades en el marc de l'Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (EJC22), una estadística oficial de la Generalitat de Catalunya que recull informació sobre la realitat social de la població jove d'entre 15 i 34 anys. De manera complementària, en el capítol recorrem a dades d'edicions anteriors de l'EJC per proporcionar una visió sobre els canvis que s'han produït en la realitat lingüística de la joventut de Catalunya des de 2007.¹ Cal no perdre de vista, en qualsevol cas, que l'EJC no és l'única font de dades sobre la realitat lingüística de la joventut de Catalunya. La persona interessada en obtenir-ne un retrat més complet té disponibles també altres fonts de dades estadístiques, especialment l'Enquesta d'usos lingüístics de la població (EULP), una altra estadística oficial però en aquest cas sobre el conjunt de la població de 15 anys o més, i que es realitza quinquennalment

¹ Prenem com a punt de partida aquesta edició de l'EJC perquè és la primera que proporciona informació sobre l'origen lingüístic familiar de les persones enquestades, si bé amb una pregunta diferent de la que es consolidaria a partir de l'edició de 2012 per mesurar la llengua inicial ("Quina llengua vas parlar, primer, a casa, quan eres petit?"). A més, en les edicions anteriors de l'EJC, l'univers corresponia als joves de 15 a 29 anys, mentre que a partir de l'EJC07 es va ampliar l'univers per incloure també els joves de 30 a 34 anys.

des del 2003,² o també l'Estudi sociodemogràfic i lingüístic de l'alumnat de 4t d'ESO de Catalunya, centrat en la població escolar, i que compta ja amb tres edicions (2006, 2013, 2021) (Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu, 2021).

Per construir un retrat de la realitat lingüística de la joventut de Catalunya a partir de les dades de l'EJC22, l'estudi es basa en estadístiques descriptives i en creuaments bivariats que permeten comprovar el grau d'associació entre les diferents variables considerades, de naturalesa sociodemogràfica i sociolingüística. Les variables dependents incloses en aquest estudi són les diferents variables sociolingüístiques recollides per l'EJC22. D'una banda, la llengua inicial, i de l'altra, diferents variables d'ús lingüístic: llengua de resposta a l'enquesta, llengua habitual, i cinc variables sobre la llengua habitual en funció de l'àmbit d'ús, tant a la llar (amb la parella, amb els fills) com fora de la llar (amb amics, amb companys i companyes d'estudis o feina, i amb persones desconegudes). Pel que fa a les variables independents, en l'anàlisi de la llengua inicial s'han tingut en compte les següents variables sociodemogràfiques: sexe, edat, dues variables sobre origen geogràfic (lloc de naixement, lloc de naixement dels progenitors), tres variables sobre nivell socioeconòmic (nivell d'estudis més alt dels progenitors, categoria professional més alta dels progenitors, total d'ingressos anuals de la llar), i dues variables territorials (àmbit territorial, grandària del municipi). En canvi, en l'anàlisi de les diferents variables d'ús lingüístic s'ha fet servir la llengua inicial com a variable explicativa. El capítol es clou amb una panoràmica dels canvis que s'han produït entre 2007 i 2022, centrada en l'anàlisi de la llengua inicial i la llengua habitual.

4.4. Origen lingüístic: llengua inicial

En la tradició demolingüística catalana, es defineix la “llengua inicial” com la primera llengua parlada per la persona enquestada quan era petita a casa (vegeu, per exemple, Rosselló, 2018). Aquesta variable, a què també es fa referència com a primera llengua o L1, es considera important en la teoria sociolingüística perquè, si bé no determina el comportament lingüístic dels individus, sí que el condiciona en bona mesura (Sorolla i Flors Mas, 2020; Vila i Sorolla, 2018), i perquè, des d'un punt de vista macrosocial, es considera que disposar d'una base sòlida de parlants nadius d'una llengua és essencial per garantir-ne el manteniment (Flors Mas *et al.*, 2021). Així doncs, en contextos de minorització lingüística com el de la llengua catalana, la composició de les generacions joves en relació amb la llengua inicial —i la presència relativa que hi tenen els parlants de la llengua minoritzada— esdevé un indicador clau sobre la “(no) reproducció” de la comunitat lingüística (Williams, 2005).

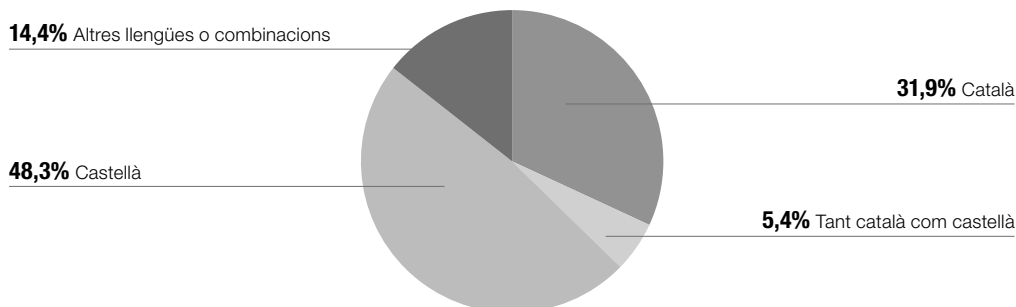
Les dades obtingudes en l'EJC22 a partir de la pregunta “Quina llengua vas parlar, primer, a casa, quan eres petit?”, indiquen que la major part de la població jove de Catalunya declara el castellà com a llengua inicial (48,3%), seguida per les persones que hi declaren el català (31,9%) i, a una certa distància, pels “al·loglots inicials”, és a dir, persones que declaren com a llengua inicial una llengua (o llengües) diferents del català i el castellà, o combinacions d'aquestes altres llengües amb el català i/o el castellà (14,4%). El grup més reduït correspon a les persones que afirmen haver estat socialitzades primàriament tant en

---

2 Vegeu https://llengua.gencat.cat/ca/serveis/dades_i_estudis/poblacio/Enquesta-EULP/.

català com en castellà (5,4%). A diferència de les edicions de 2012 i 2017 de l'EJC, en què a les persones que responien "altres llengües o combinacions" se'ls demanava especificar quines, el 2022 aquesta pregunta no consta al qüestionari, cosa que no permet donar informació actualitzada sobre la presència relativa de les llengües diferents del català i el castellà entre els adolescents i joves de Catalunya.³

GRÀFIC 4.2. Llengua inicial. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

En els apartats següents s'explora la relació entre la llengua inicial i una sèrie de característiques sociodemogràfiques de la població jove, començant pel sexe i l'edat.

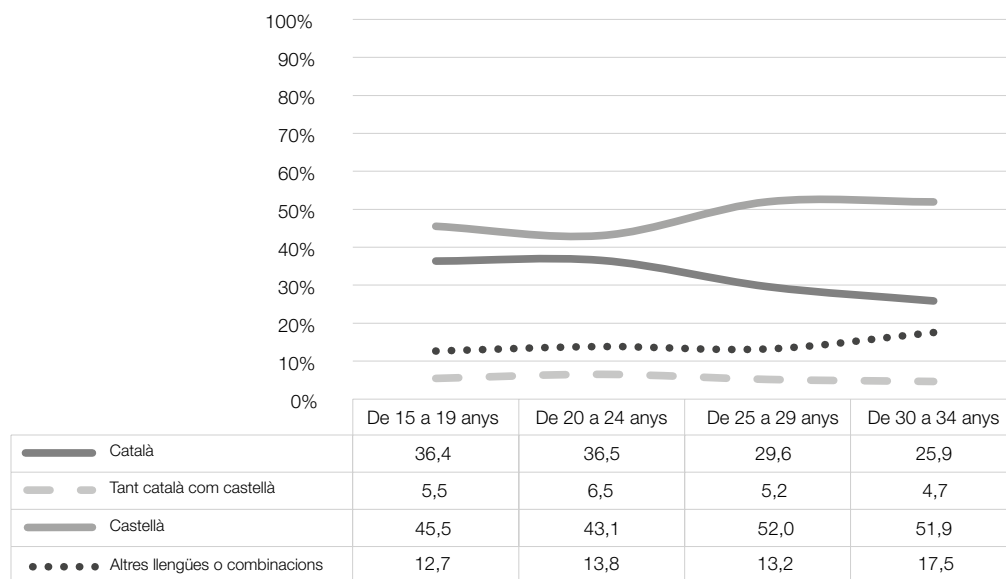
4.4.1. Característiques demogràfiques: sexe i edat

En línies generals, les diferents enquestes demolingüístiques disponibles a Catalunya no reflecteixen diferències marcades en els coneixements, els usos i les identifications lingüístiques de la població en funció del sexe o el gènere. Alguns estudis, com el de González *et al.* (2014: 190), centrat en les dades de l'EJC07, sí que destaquen en canvi una major tendència de les dones d'origen castellanoparlant a adoptar usos significatius del català, cosa que vinculen amb la major presència femenina en alguns nínxols laborals (sector serveis) i formatius (estudis universitaris) que solen afavorir l'ús d'aquesta llengua. Pel que fa a la llengua inicial, en qualsevol cas, els resultats de l'EJC22 indiquen diferències poc marcades i estadísticament no significatives entre homes i dones. En concret, entre els homes es detecta una presència lleugerament superior de catalanoparlants inicials (33,1%, per un 30,6% en el cas de les dones) i lleugerament inferior d'al·loglots inicials (13,6% i 15,3%, respectivament). Els valors són molt més simètrics pel que fa a homes i dones que declaren tant el català com el castellà com a L1 (5,1% i 5,8%) i als que hi declaren el castellà (48,2% i 48,4%).

³ El 2017, les opcions més freqüents i amb representativitat estadística eren l'àrab, el romanès, el portuguès, l'anglès, el rus, el francès i l'amazic.

En relació amb l'edat, variable, aquesta sí, de molta rellevància a l'hora d'entendre les dinàmiques sociolingüístiques de Catalunya (vegeu, per a una anàlisi de la població general, González, 2019), les dades de l'EJC22 reflectides en el gràfic 4.3 indiquen que en els grups de població jove de més edat (25-29 anys, i sobretot 30-34 anys) s'amplia la distància entre el percentatge de catalanoparlants i de castellanoparlants inicials, a favor de la presència del castellà: mentre que en la franja de població més jove (15-19 anys) els catalanoparlants inicials representen un 36,4% del total i els castellanoparlants inicials un 45,5%, en la cohort de més edat (30-34 anys) el contingent de catalanoparlants inicials es limita a un 25,9% del total, i els castellanoparlants inicials se situen per sobre del 50%. Una altra tendència constatable és a l'augment de la presència d'al·loglots inicials a mesura que augmenta l'edat: aquest grup passa d'un 12,7% en la cohort de 15 a 19 anys a un 17,5% en la dels qui tenen entre 30 i 34 anys. El contingent de joves socialitzats primàriament tant en català com en castellà es manté força estable en els diferents grups d'edat, i representa sempre una part molt reduïda de la població.

GRÀFIC 4.3. Llengua inicial segons el grup d'edat. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

La presència més destacada de castellanoparlants inicials en els grups d'entre 25 i 34 anys i d'al·loglots inicials en el grup de 30 a 34 anys i la disminució correlativa del percentatge de catalanoparlants inicials en aquestes cohorts s'explica com a resultat de l'entrada de població nascuda fora de Catalunya en aquests grups d'edat. Es pot comprovar observant la composició segons lloc de naixement de les diferents cohorts, ja que els grups

de més edat concentren un percentatge clarament superior de persones nascudes fora de Catalunya: en concret, són el 15,4% del total en el grup de 15 a 19 anys, el 26,5% en el grup de 20 a 24 anys, el 38,9% en el grup de 25 a 29 anys, i fins a un 42% en el grup de 30 a 34 anys. Les tendències observades s'expliquen, doncs, per la relació existent entre llengua inicial i lloc de naixement, que explorem amb més deteniment en el següent apartat, i pel fet que, segons dades de l'EULP18, la població immigrada a Catalunya es reparteix pràcticament al 50% entre castellanoparlants inicials d'origen llatinoamericà i al·loglots inicials (Flors Mas, 2021).

4.4.2. Característiques d'origen geogràfic: origen familiar i lloc de naixement

En aquest apartat es considera el lloc de naixement de l'informant i dels seus progenitors com a variables explicatives de la composició de la població jove de Catalunya amb relació a la llengua inicial. Són nombrosos els estudis que indiquen que l'origen geogràfic de la població de Catalunya és un factor clau a l'hora d'explicar-ne el comportament lingüístic familiar i, doncs, d'explicar la llengua inicial com a resultat de la transmissió lingüística entre generacions a la llar (Torres, 2005).⁴ De fet, en l'EJC22 el lloc de naixement i el lloc de naixement dels progenitors són les variables sociodemogràfiques que presenten una associació més forta amb la llengua inicial dels joves de Catalunya.⁵

La taula 4.1 mostra que, entre els joves nats a Catalunya, el català continua sent la llengua inicial majoritària (45,3%), si bé amb un marge molt reduït respecte al 42,8% que tenen el castellà com a primera llengua, tots dos grups a una distància molt considerable dels al·loglots inicials (4,4%) i dels que es consideren bilingües inicials català-castellà (7,6%). En canvi, la presència del català com a L1 disminueix clarament quan es pren en consideració el conjunt de joves residents a Catalunya, i es consolida el predomini del castellà en la mesura que és la llengua inicial majoritària tant dels joves nats a l'estranger (57,9%) com, sobretot, dels nats a la resta de l'Estat (78,4%). Cal dir que el grup de joves nats a la resta de l'Estat és tan reduït en la mostra (n=120) que els casos inclosos en altres categories de L1 no es poden considerar representatius, i els valors no s'inclouen en la taula.⁶ En el cas dels joves nats a l'estranger, completen el grup el 40,1% que declara altres llengües o combinacions com a L1, amb una presència ínfima (1,8%) de catalanoparlants inicials.

---

4 Vegeu Quintana (2019) per a una anàlisi actualitzada de la relació entre llengua i lloc de naixement per al conjunt de la població de Catalunya de 15 anys i més.

5 Així ho indica la mesura d'associació V de Cramer, que presenta un valor de 0,44 en el cas del lloc de naixement i de 0,47 en el cas del lloc de naixement dels progenitors.

6 En les taules s'ha optat per no representar els valors quan el nombre de casos és inferior a 20 en la mostra original.

TAULA 4.1. Llengua inicial segons el lloc de naixement. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Lloc de naixement	Llengua inicial				Total
	Català	Tant català com castellà	Castellà	Altres llengües o combinacions	
A Catalunya	45,3	7,6	42,8	4,4	100
A la resta d'Espanya	...	...	78,4	...	100
A l'estranger	1,8	...	57,9	40,1	100
Total ⁷	31,8	5,4	48,3	14,5	100

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

La taula 4.2, que mostra la relació entre llengua inicial i lloc de naixement en aquest cas dels progenitors, indica que el català com a L1 només apareix de manera significativa entre els que tenen com a mínim un progenitor nat a Catalunya. De fet, només en el grup de joves amb ambdós progenitors nascuts a Catalunya els catalanoparlants inicials (63,1%) superen clarament la resta de grups de llengua inicial i arriben a set de cada deu si es compten els que tenen tant el català com el castellà com a primera llengua. Fora d'aquest primer grup, la presència del català com a llengua inicial només és rellevant entre joves amb un progenitor nat a Catalunya i l'altre a la resta de l'Estat (29,8% i una presència important, també, de bilingües inicials català-castellà, del 13,9%) i entre els joves amb un progenitor nat a l'estranger i l'altre a Catalunya o la resta d'Espanya (16,1%). Excepte el primer grup, el castellà és l'opció majoritària en tota la resta, especialment entre els joves amb dos progenitors nats a la resta d'Espanya (88,5%), i en menor mesura entre els descendents de dos progenitors nascuts a l'estranger (55,7%), els descendents d'un progenitor nat a Catalunya i l'altre a la resta d'Espanya (55,2%), i els descendents d'un progenitor nat a l'estranger i l'altre a Catalunya o Espanya (53,5%). Finalment, cal destacar que la presència de llengües diferents del català i el castellà com a L1 s'associa clarament amb l'origen geogràfic a l'estranger: només és rellevant entre els descendents de dos progenitors nats a l'estranger (42,8%) i, en menor mesura, entre descendents de parelles mixtes amb un progenitor nat a l'estranger (24,1%).

⁷ Els totals per a les diferents categories de llengua inicial que s'ofereixen en aquesta taula i en les posteriors poden variar lleugerament respecte dels valors que s'han consignat en el gràfic 4.2. L'explicació és que hi ha un nombre variable de casos perduts en les respostes a les diferents variables, i doncs, el nombre d'observacions vàlides per a cada encreuament no són sempre equivalents. Per obtenir els valors de referència sobre la llengua inicial per al conjunt de la mostra, consulteu sempre el gràfic 4.2.

TAULA 4.2. Llengua inicial segons lloc de naixement dels progenitors. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Lloc de naixement dels progenitors	Llengua inicial				Total
	Català	Tant català com castellà	Castellà	Altres llengües o combinacions	
Tots dos a Catalunya	63,1	6,1	30,3	...	100
Un a Catalunya i l'altre a la resta d'Espanya	29,8	13,9	55,2	...	100
Un a l'estranger i l'altre a Catalunya o Espanya	16,1	...	53,5	24,1	100
Tots dos a la resta d'Espanya	...	...	88,5	...	100
Tots dos a l'estranger	...	...	55,7	42,8	100
Total	31,9	5,5	48,1	14,5	100

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Així doncs, els únics grups de joves que tenen el català com a llengua inicial principal són els nascuts a Catalunya i, sobretot, els que tenen tots dos progenitors nats a Catalunya.

4.4.3. Característiques socioeconòmiques: nivell socioeconòmic i educatiu

Aquesta secció tracta l'encreuament entre la llengua inicial i una sèrie de variables referents a la posició socioeconòmica de les persones enquestades. Concretament, es prenen com a indicadors el nivell d'estudis més alt assolit pels progenitors, la categoria professional més alta assolida dels progenitors, i el total d'ingressos anuals de la llar, agrupats en quartils. Aquestes tres variables mostren una associació significativa amb la llengua inicial, si bé molt més feble que en el cas del lloc de naixement propi o dels progenitors,⁸ i en general indiquen que entre el jove de Catalunya el català s'associa amb les posicions socioeconòmiques i els nivells formatius més elevats.⁹

Pel que fa al nivell d'estudis més alt dels progenitors, és al grup amb nivell educatiu més alt, quan almenys un dels progenitors té estudis universitaris, on hi trobem més presència de catalanoparlants inicials (un 42,5%, 10,6 punts percentuals per sobre de la mitjana). En canvi, en aquest grup els castellanoparlants inicials representen un 40%, 8,3 punts percentuals per sota de la mitjana. La distribució de les llengües inicials entre aquells qui tenen el progenitors amb estudis secundaris és la més similar a la mitjana, tot i que amb una presència inferior a la mitjana de catalanoparlants inicials i superior a la mitjana de castellanoparlants inicials. Finalment, en el grup amb progenitors amb estudis primaris o inferiors s'hi detecta una presència molt inferior a la mitjana de catalanoparlants inicials

8 En concret, els valors de la mesura d'associació V de Cramer són de 0,15 (nivell d'estudis dels progenitors), 0,16 (categoria professional dels progenitors) i 0,17 (total d'ingressos anuals de la llar).

9 Sánchez Miret i Martínez Melo (2019) arriben a conclusions similars pel que fa a la població general en relació amb el constructe de "classe social".

(13,3%), el percentatge de castellanoparlants inicials torna a quedar per sobre de la mitjana (55,8%) i augmenta la presència d'al·loglots inicials en comparació amb la mitjana (26,6%).

TAULA 4.3. Llengua inicial segons nivell d'estudis més alt dels progenitors. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Nivell d'estudis més alt dels progenitors	Llengua inicial				Total
	Català	Tant català com castellà	Castellà	Altres llengües o combinacions	
Primaris o inferiors	13,3	4,2	55,8	26,6	100
Secundaris	27,8	4,3	54,8	13,1	100
Superiors	42,5	6,9	40,0	10,6	100
Tots dos o un tenen estudis, però no està segur del nivell	24,1	...	49,6	21,7	100
Total	32,1	5,5	48,1	14,3	100

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Quant a la relació entre llengua inicial i categoria professional més alta dels progenitors (taula 4.4), la presència relativa de catalanoparlants inicials és més destacada entre els joves amb progenitors amb ocupacions qualificades: són més d'un de cada dos en el cas de les ocupacions directives i gerencials (21,8 punts percentuals per sobre de la mitjana), i tornen a ser el grup més nombrós en el cas de les ocupacions tècniques i professionals (14,5 punts per sobre de la mitjana). La presència del castellà com a L1 en aquests grups també es distancia de la mitjana, però en sentit contrari: 15,8 punts percentuals per sota en el cas de les ocupacions directives i gerencials, i 10,1 punts percentuals per sota en el cas de les tècniques i professionals. En un sentit similar, el castellà guanya presència entre els descendents de progenitors amb ocupacions mitjanes (54,6%) i elementals (59%, 10,7 punts per sobre de la mitjana). La presència més destacada d'al·loglots també es dona en aquest últim grup (20,1%).

TAULA 4.4. Llengua inicial segons la categoria professional més alta dels progenitors. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Categoria socioprofessional més alta dels progenitors	Llengua inicial				Total
	Català	Tant català com castellà	Castellà	Altres llengües o combinacions	
Ocupacions directives i gerencials	53,7	...	32,5	...	100
Ocupacions tècniques i professionals	46,4	6,3	38,2	9,1	100
Ocupacions mitjanes	27,1	5,4	54,6	12,8	100
Ocupacions elementals	16,6	4,3	59,0	20,1	100
Total	32,9	5,6	48,5	13,0	100

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Per tancar aquest apartat s'analitza la llengua inicial en relació amb els ingressos anuals de la llar, que la taula 4.5 presenta agrupats en quartils. Els joves catalanoparlants inicials són el grup més nombrós en el quartil d'ingressos més alts (46,5%, 14,6 punts percentuals per sobre de la mitjana), mentre que els castellanoparlants es troben en una proporció superior a la mitjana en els tres quartils d'ingressos inferiors: 53,5% al primer quartil (ingressos més baixos), 52,1% al segon i 54,8% al tercer. Els al·loglots tenen una presència superior a la mitjana al quartil d'ingressos més baixos (11,8 punts percentuals per sobre).

TAULA 4.5. Llengua inicial segons el total d'ingressos anuals de la llar (en quartils). Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Total d'ingressos anuals de la llar (en quartils)	Llengua inicial				Total
	Català	Tant català com castellà	Castellà	Altres llengües o combinacions	
Quartil 1 (ingressos més baixos)	16,6	3,6	53,5	26,2	100
Quartil 2	29,7	5,4	52,1	12,8	100
Quartil 3	32,7	6,0	54,8	6,5	100
Quartil 4 (ingressos més alts)	46,5	6,4	35,8	11,3	100
Total	31,5	5,3	49,0	14,2	100

Font: *Enquesta a la joventut de Catalunya 2022* (Agència Catalana de la Joventut)

4.4.4. Característiques territorials: àmbit territorial i mida del municipi

Tanquem l'anàlisi dels factors condicionants de la llengua inicial dels joves de Catalunya amb una visió de la distribució dels diferents grups de L1 segons l'àmbit territorial de residència. La taula 4.6 indica que el contingent catalanoparlant inicial és el més nombrós en cinc dels set àmbits territorials, i supera la meitat del total en tres d'aquests àmbits: a les Terres de l'Ebre (64,3%), a Ponent, Alt Pirineu i Aran (57,3%) i a les Comarques Centrals (54,4%). A les Comarques Gironines el percentatge de catalanoparlants inicials també supera clarament el de castellanoparlants (un 45,4% enfront d'un 33,1%). Al Penedès, en canvi, el castellà i el català hi tenen una presència pràcticament idèntica com a L1 dels seus habitants joves. Finalment, a l'àmbit Metropolità i a les comarques del Camp de Tarragona el castellà se situa per sobre de la mitjana, sobretot en el primer (55,7%). La presència d'altres llengües i combinacions se situa a prop de la mitjana en tots els àmbits territorials, només clarament per sobre a les Terres de l'Ebre (19,4%) i clarament per sota al Penedès (10,2%).

TAULA 4.6. Llengua inicial segons l'àmbit territorial. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Àmbit territorial	Llengua inicial				Total
	Català	Tant català com castellà	Castellà	Altres llengües o combinacions	
Metropolità	24,3	5,5	55,7	14,5	100
Comarques Gironines	45,4	7,0	33,1	14,5	100
Camp de Tarragona	28,8	...	50,2	16,5	100
Terres de l'Ebre	64,3	...	13,9	19,4	100
Ponent i Alt Pirineu i Aran	57,3	...	25,7	13,6	100
Comarques Centrals	54,4	...	26,6	15,2	100
Penedès	41,9	7,3	40,6	10,2	100
Total	31,9	5,4	48,3	14,4	100

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

La distribució territorial va molt lligada a la grandària del municipi. En aquest sentit, la taula 4.7 mostra que en els municipis més petits hi ha una presència majoritària de joves amb el català com a llengua inicial: són dos de cada tres en els municipis de menys de 2.000 habitants, i un de cada dos en els municipis de 2.000 a 10.000 habitants. En canvi, en els municipis de més de 10.000 habitants ja hi predomina el castellà, i en els de més de 50.000 habitants ja s'hi troben valors clarament per sobre de la mitjana de castellanoparlants inicials i clarament per sota de la mitjana de catalanoparlants inicials.

TAULA 4.7. Llengua inicial segons la grandària del municipi. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

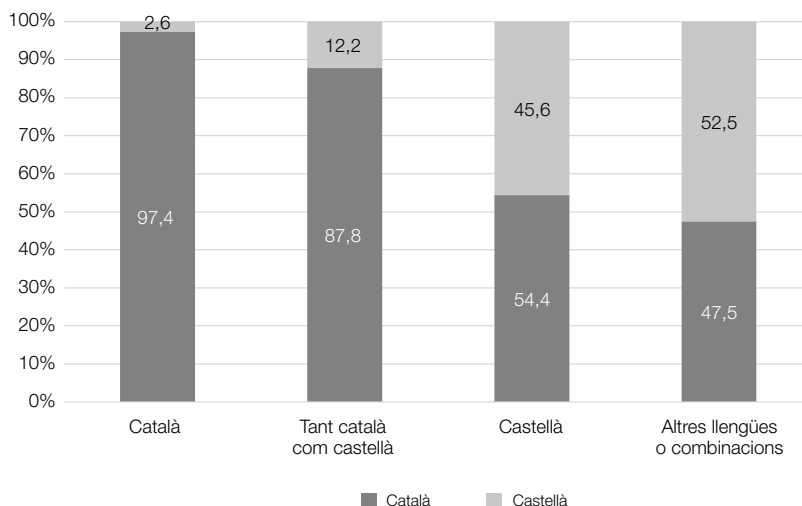
Grandària del municipi	Llengua inicial				Total
	Català	Tant català com castellà	Castellà	Altres llengües o combinacions	
Barcelona	22,6	5,4	54,4	17,6	100
Més de 50.000 habitants (sense Barcelona)	25,5	5,2	55,0	14,3	100
De 10.001 a 50.000 habitants	32,7	5,6	47,8	14,0	100
De 2.001 a 10.000 habitants	53,7	5,9	29,7	10,7	100
Fins a 2.000 habitants	65,1	5,1	18,3	11,5	100
Total	31,9	5,4	48,3	14,4	100

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

4.5. Llengua de resposta a l'enquesta

En aquesta secció es deixen d'analitzar les dades declarades sobre la llengua inicial per a centrar-nos en dades sobre la llengua en què l'enquestat va escollir respondre el qüestionari. En concret, se'ls va preguntar en quina llengua preferien respondre l'entrevista: en català o en castellà.¹⁰ Aquesta variable es pot interpretar com un indicador indirecte del coneixement de la llengua catalana i de la disponibilitat per fer-ne ús en un context *interpellant* (atès que la pregunta es formula en aquesta llengua), i mostra que pràcticament set de cada deu participants (68,9%) van optar pel català a l'hora de respondre l'enquesta, per un 31,1% de respostes en castellà. Aquesta tria de llengua de resposta de l'entrevista presenta una associació significativa amb la llengua inicial de les persones joves enquestades,¹¹ com es pot observar en el gràfic 4.4.

GRÀFIC 4.4. Llengua de resposta a l'enquesta segons la llengua inicial. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Pràcticament tots els catalanoparlants inicials van optar per respondre l'enquesta en la seva L1 (97,4%), i els bilingües inicials català-castellà també es van decantar de manera molt clara pel català (87,8%). És significatiu, també, que entre els castellanoparlants i els al·loglots inicials s'hi registra un percentatge similar de respostes en català i en castellà. Tot plegat indica que, més enllà del seu origen lingüístic, una part significativa dels joves que no tenen el català com a primera llengua la coneixen i estan en disposició de fer-ne ús quan la situació ho requereix, en bona mesura com a resultat de l'acció del model lingüístic educatiu de Catalunya.

¹⁰ En anteriors edicions de l'EJC hi havia l'opció de resposta "indiferent" que ha desaparegut en el qüestionari de l'EJC22.

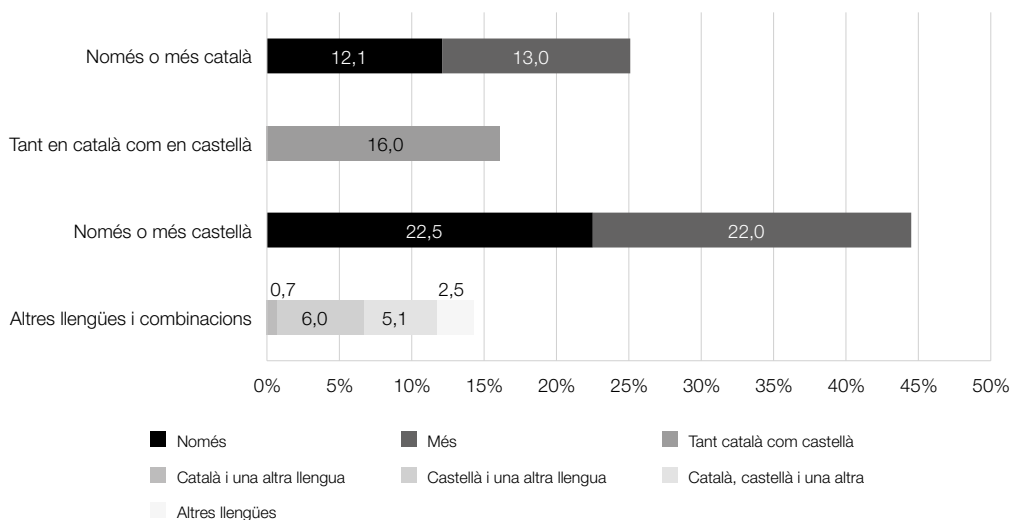
¹¹ V de Cramer = 0,47.

4.6. Llengua habitual

L'última dimensió analitzada, després de tenir en compte la llengua inicial i la llengua de resposta a l'enquesta, és la "llengua habitual", que es defineix com aquella que hom parla més sovint, i que s'obté com a resposta a la pregunta "l habitualment, en quina llengua parles?", amb més gradació d'opcions de resposta que en el cas de la llengua inicial: "només català", "més català que castellà", "tant en català com en castellà", "més en castellà que en català", "només en castellà", i diferents opcions per a les llengües diferents del català i el castellà i les combinacions d'aquestes llengües amb el català i/o el castellà. Les diferents opcions de resposta es representen en el gràfic 4.5, agrupades en quatre blocs: ús predominant de català, ús equiparable de català i castellà, ús predominant de castellà, i altres llengües i combinacions.

Primerament, s'observa que els joves que afirmen utilitzar només el català o només el castellà en el seu dia a dia representen un 34,6%, i els que ho fan en castellà són majoritaris enfront dels que ho fan en català (22,5% i 12,1%, respectivament). Per contra, dos de cada tres enquestats alternen, quotidianament, més d'una llengua, principalment el català i el castellà (51,1%). Dins d'aquest grup, el més nombrós és el que empra més el castellà que el català (22%), seguit del que usa tant el català com el castellà (16,1%) i, en menor mesura, els joves que utilitzen més el català que el castellà (13%). Els percentatges referits a altres llengües o combinacions no arriben, en cap cas, al 10%.

GRÀFIC 4.5. Llengua habitual. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

En resum: tot sol o de manera predominant, el castellà és la llengua d'ús habitual principal, i representa un 44,5% dels casos. D'altra banda, l'ús exclusiu o predominant del català en les interaccions quotidianes de la joventut se situa en un 25,1%. En comparació amb la llengua inicial (gràfic 4.2), el principal canvi consisteix en l'ampliació dels usos alternats del català i el castellà en comparació amb la proporció de bilingües inicials, amb una reducció més marcada dels usos predominants del català (en comparació amb la presència del català com a L1) que dels usos predominants del castellà (en comparació amb la presència del castellà com a L1).

4.7. Llengua habitual segons l'àmbit d'ús

A més de la pregunta general sobre la llengua habitual, a les persones enquestades se'ls demana que especifiquen quina és la llengua que fan servir de manera més habitual en diferents camps de socialització, tant de l'àmbit familiar com de fora de la llar.

4.7.1. Llengua habitual dins de la llar: parella i fills

Les llengües transmeses i emprades en l'àmbit familiar són un factor clau a l'hora d'entendre les dinàmiques sociolingüístiques d'una societat multilingüe i amb contacte de llengües, i es consideren un indicador important del grau de vitalitat de les diferents llengües en competició.

Les dades sobre la llengua habitual amb la parella indiquen que en aquest àmbit els usos lingüístics tendeixen a ser força homogenis, és a dir, amb ús d'una sola llengua. En concret, un 73,9% dels joves presenten aquesta opció, on el castellà és la llengua d'ús majoritari (45,1% dels casos), per un 22,6% d'ús de català i un 6,2% d'ús d'una altra llengua. A l'hora de relacionar-se amb els fills, però, aquests usos homogenis davallen considerablement (51,1% del total): es redueix sobretot l'ús exclusiu del castellà (27,3%) i, en menor mesura, l'ús exclusiu del català (16,1%), mentre que augmenta lleugerament l'ús exclusiu d'una altra llengua. Es donen solucions, doncs, amb més combinacions de llengües.

TAULA 4.8. Llengua habitual amb la parella i els fills. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Llengua habitual	Context	
	Parella	Fills
Només català	22,6	16,1
Més català que castellà	4,9	6,0
Tant català com castellà	6,0	9,5
Més castellà que català	10,8	18,7
Només castellà	45,1	27,3
Català, castellà i una altra	...	3,4

Llengua habitual	Context	
	Parella	Fills
Català i una altra llengua	...	...
Castellà i una altra llengua	3,6	10,8
Altres llengües	6,2	7,7
Total	100	100

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

La combinació majoritària, en el cas de les relacions de parella, és la de parlar més en castellà que en català (10,8%), seguida de l'opció tant en català com en castellà (6%), la de parlar més en català que en castellà (4,9%) i la de castellà i una altra llengua (3,6%). Si ens enfoquem en la llengua habitual amb els fills, les combinacions es concentren, de nou, en "més castellà que català" (18,7%). A continuació, el 9,5% dels joves afirmen interactuar amb els seus fills tant en català com en castellà, i un 6% declara fer-ho més en català que en castellà. Pel que fa a l'ús d'altres llengües, un 10,8% dels joves parla castellà i una altra llengua amb els fills, i un 3,4% ho fa en català, castellà i una altra llengua.

Així doncs, el castellà, sol o acompanyat d'un ús minoritari del català, és l'opció preeminent d'interacció tant amb la parella (55,9%) com amb els fills (46%). I tot i que l'escassetat de respostes (n=550) fa que haguem de prendre les dades sobre ús habitual amb els fills amb certa cautela, és significatiu, en perspectiva de futur, el fet de trobar menys ús del català amb els fills que amb la parella, tant si considerem l'ús predominant del català (27,5% amb la parella i 22,1% amb els fills) com, en menor mesura, si considerem els usos com a mínim equivalents de català i castellà (33,5% i 31,6%, respectivament).

4.7.2. Llengua habitual fora de la llar: amics, estudis/feina i desconeguts

Quan se situen fora de la llar, les persones joves tendeixen a adoptar usos més heterogenis. Així, en tots tres àmbits considerats, els usos combinats són l'opció majoritària: un 56,5% amb les amistats, un 69,2% a la feina, l'institut o la universitat, i un 61,9% amb persones desconegudes. Els usos homogenis del català, el castellà o altres llengües, per contra, representen un 43,6%, un 30,8% i un 37,6%, respectivament. En gran part, aquesta preeminència dels usos combinats s'explica per la presència d'una pluralitat d'interlocutors dins del mateix context, fet que es dona en menor mesura a la llar.

TAULA 4.9. Llengua habitual segons el context. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Llengua habitual	Context		
	Amistats	A la feina, l'institut o la universitat	Persones desconegudes
Només català	11,8	12,4	6,8
Més català que castellà	12,7	23,1	12,4
Tant català com castellà	17,0	21,1	25,7
Més castellà que català	17,7	16,2	16,3
Només castellà	30,0	16,1	30,0
Català, castellà i una altra	3,2	5,2	3,7
Català i una altra llengua	0,3	0,6	...
Castellà i una altra llengua	5,6	3,0	3,8
Altres llengües	1,8	2,3	0,8
Total	100	100	100

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

L'únic àmbit en què la suma de “només català” i “més català que castellà” supera la suma de “només castellà” i “més castellà que català” és a la feina, l'institut i la universitat: un 35,5%, enfront del 32,3% d'ús predominant del castellà. Si hi sumem el 21,1% de joves que declaren que hi fan tant ús del català com del castellà, trobem que aquests àmbits afavoreixen un ús significatiu del català, com a mínim equivalent al del castellà, per a la majoria de joves de Catalunya (56,6%). En canvi, tant amb les amistats com amb desconeguts, l'ús del castellà és preminent quan s'agrupen les opcions “només castellà” i “més castellà que català”: un 47,4% i un 46,3%, respectivament. L'ús predominant del català és lleugerament superior amb les amistats (24,5%) que amb desconeguts (19,2%), on guanya terreny l'ús equitatiu d'ambdós idiomes (25,7%, per un 17% en el cas de les amistats).¹²

4.8. Dinàmiques d'atracció i canvi entre llengua inicial i llengua habitual

Per tancar l'anàlisi de les dades de l'EJC22, en aquest apartat es descriuen les trajectòries de continuïtat i canvi entre llengua inicial i llengua habitual. L'objectiu és entendre si una llengua concreta “atrau” parlants habituals, és a dir, si presenta un percentatge més elevat d'usuaris habituals que no de persones que la tenen com a L1; o si, per contra, en perd. Per capir tota la dinàmica sociolingüística, és igualment rellevant explorar en quina mesura

¹² Val a dir que cal ser caut amb la interpretació de la variable “ús habitual amb persones desconegudes”, per la gran indeterminació d'aquesta categoria i el fet que pot correspondre a interlocutors de perfil molt divers (quant a gènere, edat, origen geogràfic...) i a contextos d'interacció també molt variats (i que poden afavorir l'ús de diferents llengües). En alguns casos, per això, la resposta a aquesta pregunta pot correspondre més a normes socials i expectatives sobre el que es considera “adequat” o “correcte” de fer que no a un reflex de pràctiques lingüístiques reals.

una llengua concreta “reté” parlants, és a dir, si les persones que la tenen com a llengua inicial la continuen emprant com a llengua habitual. Val a dir que es posarà el focus en el català i en la seva capacitat d’atraure “nous parlants” (Pujolar i Puigdevall, 2015).

4.8.1. De la llengua inicial a la llengua habitual

Abans d’entrar a analitzar aquestes dinàmiques en contextos específics, dins i fora de la llar, la taula 4.10 presenta l’encreuament entre llengua inicial i la variable general de llengua habitual, que presenten una associació significativa i força intensa.¹³ A primera vista, permet observar que, en general, els joves de Catalunya tendeixen a mantenir la seva (o les seves) L1. Aquesta tendència es dona de manera més marcada en el cas del castellà, ja que tres de cada quatre joves que la tenen com a L1 la mantenen com a llengua habitual, i en menor mesura en el cas del català, que “reté” dos de cada tres catalanoparlants inicials com a catalanoparlants habituals. En la mateixa línia, la capacitat d’atracció del català és inferior a la del castellà: solament un 3,1% dels castellanoparlants inicials adopten el català com a llengua habitual, mentre que un 9,1% dels qui tenen el català com a L1 abracen el castellà com a llengua habitual. Tanmateix, cal dir que en tots dos grups de L1 els canvis entre llengua inicial i llengua habitual es concentren principalment en l’opció d’utilitzar habitualment tant el català com el castellà, és a dir, la modificació dels usos lingüístics no sol passar tant per la substitució com per l’adopció també de l’*altra* llengua, sobretot en el cas dels castellanoparlants inicials.

TAULA 4.10. Llengua habitual segons la llengua inicial. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Llengua habitual	Llengua inicial				Total
	Català	Tant català com castellà	Castellà	Altres llengües o combinacions	
Només o més català	67,3	19,6	3,1	5,0	25,1
Tant català com castellà	19,1	43,2	13,6	7,2	16,1
Només o més castellà	9,1	32,4	75,6	23,5	44,5
Altres llengües o combinacions	4,6	4,8	7,7	64,3	14,4
Total	100	100	100	100	100

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

En qualsevol cas, l’encreuament de la llengua inicial i la llengua habitual de la joventut de Catalunya dibuixa un panorama d’increment dels usos bilingües del català i el castellà però clarament escorat cap al castellà, per la suma d’unes tendències de retenció més favorables al castellà que no al català i d’unes dinàmiques d’atracció en què el 28,2% de catalanoparlants inicials que adopten usos significatius del castellà supera amb escreix

¹³ V de Cramer = 0,55.

el 16,7% de castellanoparlants inicials que fan el mateix amb el català. Aquest retrat es consolida si tenim en compte que tant els bilingües inicials català-castellà com els al·loglots inicials s'incorporen al grup de castellanoparlants habituals (32,4% i 23,5%, respectivament) en major mesura que al de catalanoparlants habituals (19,6% i 5%, respectivament). Això, combinat amb la major presència del castellà com a llengua inicial, significa, a la pràctica i com ja s'ha dit abans, un major ús global del castellà.

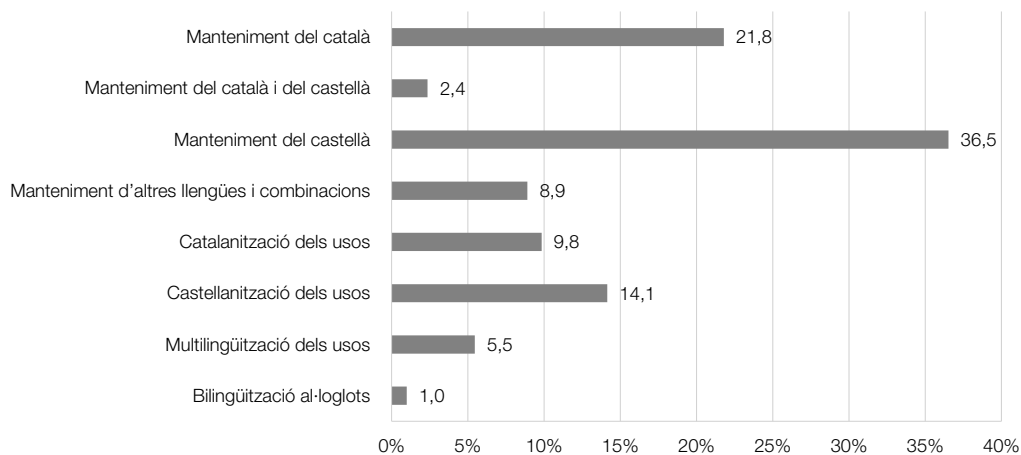
El gràfic 4.6 projecta l'encreuament entre llengua inicial i habitual sobre el conjunt de la mostra, i permet així conèixer el pes dels diferents grups segons la trajectòria de manteniment o canvi entre llengua inicial i habitual. El gràfic torna a reflectir que la majoria dels joves de Catalunya consideren que la seva llengua habitual coincideix amb la inicial, però ara permet quantificar-los i saber que aquesta opció representa set de cada deu joves, que es reparteixen entre el 36,5% del castellà, el 21,8% del català, el 2,4% del català i el castellà per igual, i el 8,9% d'altres llengües i combinacions. En canvi, només un 30,4% dels joves presenta una opció diferent de la llengua inicial com a llengua habitual: entre aquests, el grup més nombrós correspon als que castellanitzen els seus usos lingüístics (14,1%), seguit pel grup que catalanitza els seus usos lingüístics (9,8%), el que els "multilingüïtza" incorporant l'ús d'altres llengües al seu ús inicial de català i/o castellà (5,5%), i finalment un grup molt petit (1%) d'al·loglots inicials que adopten tant el català com el castellà com a llengua habitual.

Aquest gràfic torna a constatar un desequilibri patent entre el català i el castellà: la suma dels que mantenen el castellà i els que castellanitzen els seus usos (50,6%) supera de gairebé 20 punts percentuals la suma dels que mantenen el català i els que catalanitzen els seus usos (31,6%). A més, si s'observen les dades en detall, es constata que entre les persones que catalanitzen els seus usos, dues de cada tres acaben adoptant usos bilingües del català i el castellà, i només una de cada tres es decanta per usos predominants del català; en canvi, entre els que castellanitzen els seus usos, els que acaben adoptant usos predominants del castellà superen els que declaren usos bilingües del català i el castellà.¹⁴

---

14 Concretament, els casos de catalanització estan formats per un 6,6% de castellanoparlants inicials que adopten usos bilingües del català i el castellà, d'una banda, i de l'altra per un 1,1% de bilingües inicials, un 1,5% de castellanoparlants inicials i un 0,7% d'al·loglots inicials que adopten usos predominants del català. En canvi, els casos de castellanització estan formats per un 6,2% de catalanoparlants inicials que adopten usos bilingües del català i el castellà, d'una banda, i de l'altra per un 2,9% de catalanoparlants inicials, un 1,8% de bilingües inicials i un 3,3% d'al·loglots inicials que adopten usos predominants del castellà.

GRÀFIC 4.6. Grups segons el manteniment o el canvi entre la llengua inicial i la llengua habitual. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

4.8.2. De la llengua inicial a la llengua habitual dins de la llar

Un cop radiografiada la panoràmica general, s'analitzen les dinàmiques de manteniment i canvi entre la llengua inicial i la llengua habitual en diferents contextos, començant pels usos habituals dins la llar.

La llengua inicial mostra una associació significativa, des d'un punt de vista estadístic, amb la llengua habitual amb la parella i amb els fills, si bé l'associació és més forta en el cas de la llengua amb els fills.¹⁵ La taula 4.11 mostra els resultats de l'encreuament entre llengua inicial i amb la parella, i mostra com el castellà torna a ser la llengua que es manté més (81,8%, enfront del 64,3% del català i el 59,2% d'altres llengües o combinacions). També afavorint el castellà com a llengua habitual amb la parella hi trobem, d'una banda, el fet que els bilingües inicials català-castellà que adopten el castellà amb la parella (55,9%) gairebé dupliquen els que hi fan servir sobretot el català (31%), i de l'altra, que la proporció de catalanoparlants d'origen que parlen castellà amb la parella (25,4%) és major que la dels castellanoparlants inicials que ho fan en català (8,8%). Així, el castellà reté i atrau notablement més parlants que el català en aquest cas.

15 Els valors de la V de Cramer són de 0,48 i 0,66, respectivament.

TAULA 4.11. Llengua habitual amb la parella segons la llengua inicial. Joves de 15 a 34 anys que tenen parella. Catalunya, 2022. Percentatge

Llengua habitual amb la parella	Llengua inicial				Total
	Català	Tant català com castellà	Castellà	Altres llengües o combinacions	
Només o més català	64,3	31,0	8,8	5,7	27,5
Tant català com castellà	7,1	...	5,7	...	6,0
Només o més castellà	25,4	55,9	81,8	32,1	55,9
Altres llengües o combinacions	3,2	...	3,7	59,2	10,6
Total	100	100	100	100	100

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

La situació es modifica, tanmateix, quan es considera la llengua parlada als fills, ja que aquesta vegada són els catalanoparlants inicials els que mantenen més la seva L1 a l'hora de parlar amb els fills (91,5%, per un 77,3% en el cas dels castellanoparlants d'origen i un 81,8% en el dels qui tenen altres llengües o combinacions com a L1). De fet, els castellanoparlants inicials apareixen com el grup que manté menys la seva llengua inicial a l'hora de parlar amb els fills: un 12,9% hi afegeix un ús equiparable del català, i un 8,5% hi parla només o sobretot català.

TAULA 4.12. Llengua habitual amb els fills segons la llengua inicial. Joves de 15 a 34 anys que tenen fills. Catalunya, 2022. Percentatge

Llengua habitual amb els fills	Llengua inicial				Total
	Català	Tant català com castellà	Castellà	Altres llengües o combinacions	
Només o més català	91,5	...	8,5	...	22,1
Tant català com castellà	...	...	12,9	...	9,5
Només o més castellà	...	...	77,3	...	46,0
Altres llengües o combinacions	...	...	...	81,8	22,4
Total	100	100	100	100	100

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

4.8.3. De la llengua inicial a la llengua habitual fora de la llar

La llengua inicial torna a mostrar una associació significativa, des d'un punt de vista estadístic, amb els usos habituals fora de la llar, si bé l'associació és més intensa quan es consideren els usos amb amics que no en els usos amb desconeguts i, sobretot, en el món educatiu o laboral.¹⁶

La taula 4.13 representa la llengua parlada habitualment amb les amistats segons la llengua inicial. La majoria de catalanoparlants, castellanoparlants i al·loglots inicials mantenen la seva primera llengua en els usos amb amics, si bé en proporcions diferents: el castellà és la llengua que “reté” més usos, i les altres llengües i combinacions les que ho fan menys. En comparació amb els usos habituals a la llar, on el manteniment de la L1 és força més destacat, en el cas dels usos amb amics guanya força l'adopció d'usos bilingües català-castellà, però és més freqüent entre catalanoparlants (20,3%) que no entre castellanoparlants inicials (15,8%). L'asimetria entre català i castellà en els usos amb amics es constata de manera més clara en el fet que l'ús exclusiu o predominant de l'altra llengua és molt més freqüent entre catalanoparlants (17,4%) que no entre castellanoparlants inicials (5,7%), que els bilingües inicials català-castellà que adopten usos predominants del català (23,6%) són molts menys que els que es decanten per l'ús predominant del castellà (37,3%, que superen el grup que manté les dues llengües inicials en els usos amb amics), i per acabar que els al·loglots inicials que parlen només o més castellà amb amics (33,9%) superen amb escreix els que hi parlen català, fins i tot quan es tenen en compte els que fan usos equiparables del català i el castellà.

TAULA 4.13. Llengua habitual amb les amistats segons la llengua inicial. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Llengua habitual amb les amistats	Llengua inicial				Total
	Català	Tant català com castellà	Castellà	Altres llengües o combinacions	
Només o més català	59,6	23,6	5,7	7,6	24,5
Tant català com castellà	20,3	33,4	15,8	7,0	17,0
Només o més castellà	17,4	37,3	73,3	33,9	47,8
Altres llengües o combinacions	2,7	...	5,2	51,5	10,8
Total	100	100	100	100	100

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Tal com mostra la taula 4.14, els espais educatius o laborals són els més propicis perquè els no catalanoparlants inicials adoptin usos habituals del català, sol o en combinació amb el castellà. En el cas dels castellanoparlants d'origen, el 45,2% que abraça l'ús del català com a llengua habitual, ja sigui per substitució (23,6%) o per addició (21,6%), representa un

¹⁶ Els valors de la V de Cramer són de 0,47, 0,33 i 0,25, respectivament.

percentatge idèntic al de castellanoparlants inicials que mantenen l'ús del castellà en aquest àmbit (45,1%). L'àmbit laboral i educatiu es distingeix en aquest sentit perquè el percentatge de joves que adopten l'*altra* llengua és superior entre castellanoparlants inicials (45,2%) que entre catalanoparlants inicials (35,2%). Per altra banda, és l'únic àmbit en què els bilingües inicials es decanten per l'ús predominant del català (38,7%) en major mesura que per l'ús predominant del castellà (19,1%). Per acabar, és també l'àmbit en què es detecta més ús habitual del català entre al·loglots inicials, tant de manera predominant (20,7%) com en una proporció similar al castellà (14,4%), a pesar que “només o més castellà” hi continua essent l'opció preeminent (36,6%).

TAULA 4.14. Llengua habitual al món educatiu o laboral segons la llengua inicial. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Llengua habitual a la feina, l'institut o la universitat	Llengua inicial				Total
	Català	Tant català com castellà	Castellà	Altres llengües o combinacions	
Només o més català	58,0	38,7	23,6	20,7	35,4
Tant català com castellà	21,0	33,4	21,6	14,4	21,1
Només o més castellà	14,2	19,1	45,1	36,6	32,4
Altres llengües o combinacions	6,8	...	9,6	28,4	11,1
Total	100	100	100	100	100

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Finalment, tot i les necessàries cauteles sobre la interpretació d'aquesta variable, analitzem el canvi o manteniment entre llengua inicial i llengua habitual amb desconeguts. En relació amb la resta d'usos fora de la llar, aquest àmbit sembla afavorir en major mesura els usos bilingües: l'opció “tant en català com en castellà” presenta, en aquest cas, els valors més alts en tots els grups de llengua inicial. Com en el cas dels usos amb amics, es pot destacar que també en aquest àmbit la castellanització dels qui tenen el català com a L1 (20,4%) supera clarament la catalanització dels qui tenen el castellà com a llengua inicial (6,2%), que els bilingües que declaren usos predominants del castellà en aquest àmbit (33,4%) pràcticament dupliquen els qui declaren fer un ús predominant del català (17,8%), i que els al·loglots tendeixen a la castellanització dels seus usos (49,3%). També resulta significatiu que es tracta de l'àmbit en què es detecta menys retenció del català i de les altres llengües i combinacions, que es poden percebre, sobretot en l'últim cas, com a opcions poc viables o poc adequades per adreçar-se a persones desconegudes en l'espai públic.

TAULA 4.15. Llengua habitual amb desconeguts segons la llengua inicial. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Llengua habitual amb desconeguts	Llengua inicial				Total
	Català	Tant català com castellà	Castellà	Altres llengües o combinacions	
Només o més català	44,2	17,8	6,2	7,1	19,2
Tant català com castellà	31,3	39,6	23,6	15,0	25,7
Només o més castellà	20,4	33,4	64,2	49,3	46,3
Altres llengües o combinacions	4,1	...	6,1	28,6	8,7
Total	100	100	100	100	100

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

4.9. Una aproximació als canvis entre 2007 i 2022

Tanquem l'anàlisi dels resultats amb una comparació de les dades sobre llengua inicial i llengua habitual en les quatre últimes edicions de l'EJC (2007, 2012, 2017 i 2022), amb l'objectiu de proporcionar al lector/a una certa perspectiva històrica. Ens cenyim a les enquestes de 2007 ençà perquè les edicions prèvies de l'EJC no incloïen preguntes sobre l'origen lingüístic de les persones enquestades, i perquè, a diferència de les edicions anteriors de l'EJC, centrades en els joves de 15 a 29 anys, a partir de 2007 l'EJC amplia l'univers a la població de 15 a 34 anys. Per a una anàlisi en profunditat de la llengua en les EJC 2007, 2012 i 2017, vegeu Miret *et al.* (2008: 177-184), Solé i Camardons *et al.* (2013) i Bretxa (2018).

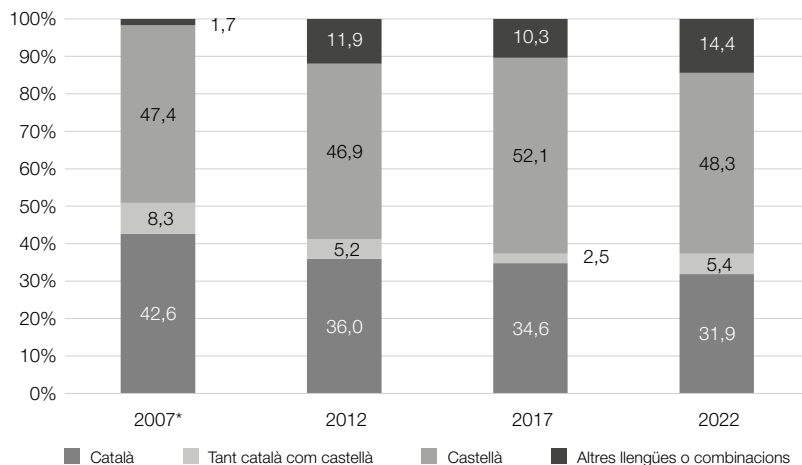
4.9.1. Llengua inicial

El gràfic 4.7 permet analitzar l'evolució de la llengua inicial dels joves entre el 2007 i el 2022,¹⁷ i apunta que, mentre que la proporció de castellanoparlants inicials es manté prou estable al llarg de la sèrie i oscil·la entre el 46,9% (2012) i el 52,1% (2017), la presència relativa de catalanoparlants inicials es va reduint de manera constant i progressiva: així, mentre que el 2007 representaven un 42,6% de la població jove i s'acostaven força a la proporció de castellanoparlants inicials, el 2022 representen menys d'un de cada tres joves i se situen a 16,4 punts percentuals dels castellanoparlants inicials. L'altra gran tendència a destacar és el salt que es registra entre 2007 i 2012 en l'opció "altres llengües o combinacions", quan passa d'un 1,7% a un 11,9% del total, i es consolida des d'aleshores com la tercera opció més habitual, que registra un nou increment el 2022. Un creixement que

17 Cal ser curosos a l'hora de tractar les dades de 2007, ja que la pregunta que es formula en aquella edició fa referència a la llengua d'ús habitual amb la família d'origen. Per tant, les respostes poden barrejar en bona mesura el record sobre els usos en les etapes inicials de socialització a la llar (és a dir, la llengua inicial pròpiament) amb els usos lingüístics actuals amb els membres de la família d'origen, no necessàriament coincidents (vegeu Tenorio, 2013). Aquest fet podria explicar, per exemple, la presència superior el 2007 de l'opció de resposta "tant català com castellà".

està vinculat, és clar, amb l'arribada de població nascuda a l'estranger i la seva inclusió en la mostra de l'EJC.

GRÀFIC 4.7. Llengua inicial. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2007-2022. Percentatge

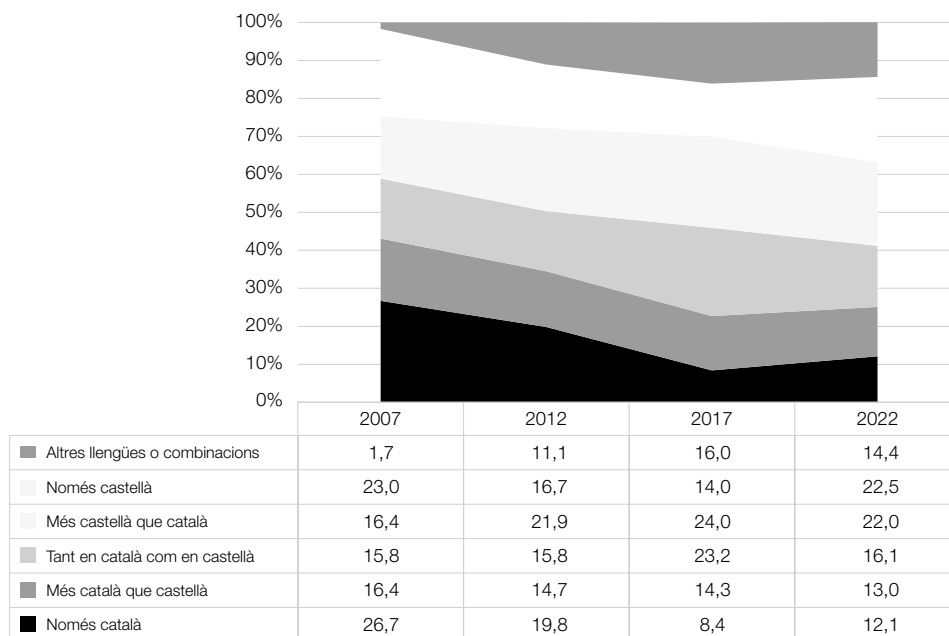

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

4.9.2. Llengua habitual

Quant a la llengua habitual, el gràfic 4.8 permet identificar dues etapes diferenciades: la primera, corresponent a la dècada de 2007 a 2017, i la segona, corresponent a l'últim quinquenni (2017-2022). En la primera etapa es detecta una clara reducció dels usos monolingües (l'opció "només català" es redueix de 18,3 punts percentuals, i "només castellà", de 9 punts) correlativa a un increment dels usos bilingües ("més castellà que català" suma 7,6 punts i "tant català com castellà" en suma 7,4, i només l'opció "més català que castellà" retrocedeix lleugerament). Finalment, s'hi observa un augment substancial de l'ús d'altres llengües o combinacions (+ 14,3 punts). Aquesta primera dècada està marcada, doncs, per un increment dels usos bilingües escorat clarament cap al castellà, en la mesura que l'ús exclusiu del català perd més terreny que no l'ús exclusiu del castellà, i que les opcions d'usos bilingües que incrementen la seva presència són les que contempnen un ús no predominant del català.

GRÀFIC 4.8. Llengua habitual. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2007-2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

En canvi, l'últim quinquenni (2017-2022) està marcat per una polarització matisada de la llengua habitual del jovent de Catalunya, amb un increment de l'ús exclusiu del castellà (+8,5) i, en menor mesura, del català (+3,7), i una baixada dels usos combinats del català i el castellà, sobretot de l'opció de resposta "tant en català com en castellà" (-7,1). En el mateix quinquenni es registra, també, un lleuger descens de la presència d'altres llengües i combinacions (-1,6).

Quan es pren la sèrie històrica en el seu conjunt, el panorama resultant és de reducció de la presència de catalanoparlants predominants (-3,4) i, sobretot, de catalanoparlants exclusius (-14,6); de recuperació del contingent de castellanoparlants exclusius existent el 2007, i d'increment del grup de castellanoparlants habituals amb usos minoritaris del català (+5,6); d'estancament dels usos bilingües al voltant del 15% del total; i d'increment clar de la presència d'altres llengües i combinacions (+12,7). A més, en aquests 15 anys s'ha consolidat una majoria castellanoparlant que no existia el 2007, quan el percentatge de catalanoparlants predominants (43,1%) superava lleugerament el de castellanoparlants predominants (39,4%) i en què fins a sis de cada deu joves de 15 a 34 anys declaraven que feien ús habitual del català, com a mínim amb la mateixa intensitat que del castellà. El 2022, en canvi, el grup castellanoparlant predominant gairebé duplica la presència del grup catalanoparlant predominant (44,5% i 25,1%, respectivament), i són tan sols quatre de cada deu joves de 15 a 34 anys els que declaren que parlen habitualment en català, com a mínim amb la mateixa intensitat que el castellà.

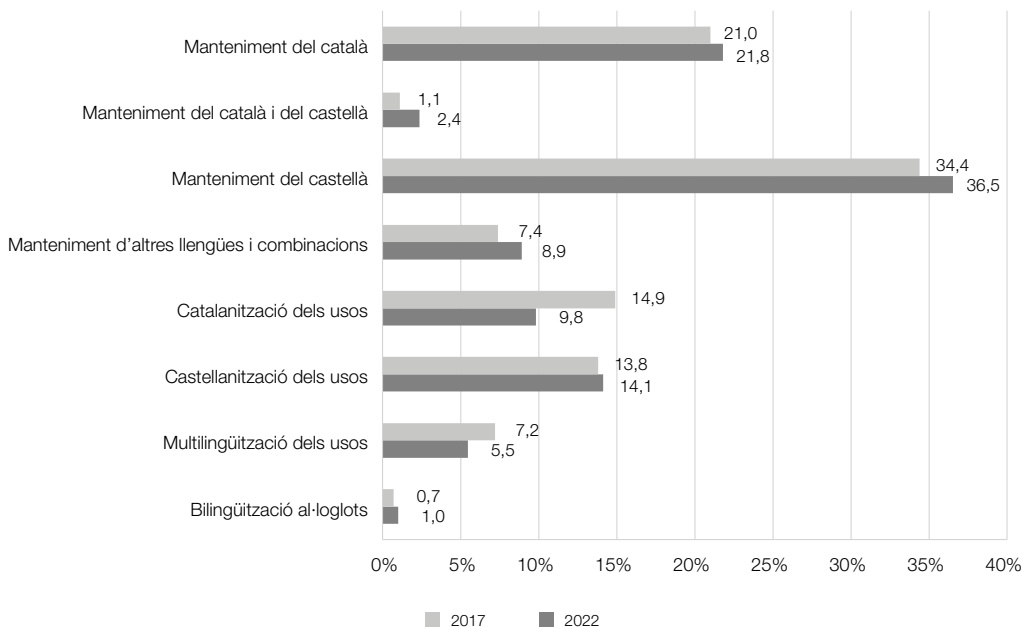

4.9.3. Canvis entre llengua inicial i llengua habitual

Abans de presentar les conclusions, aquest apartat recupera l'anàlisi de les dinàmiques de canvi i manteniment entre llengua inicial i habitual per comparar els resultats obtinguts el 2022 amb els presentats per Bretxa (2018) a partir de l'EJC17. Tot i que no es disposa d'aquestes dades per a les enquestes de 2007 i 2012, es considera que la comparació entre 2017 i 2022 continua tenint interès, atès el canvi de tendència en la llengua habitual que es detecta en l'últim quinquenni.

El gràfic 4.9 mostra com, entre 2017 i 2022, el manteniment de la llengua inicial s'incrementa moderadament, sobretot entre els castellanoparlants inicials (+2,1 punts) i en menor mesura entre al·loglots inicials (+1,5), bilingües inicials català-castellà (+1,3) i catalanoparlants inicials (+0,8). A banda d'aquesta tendència, i del decrement moderat del grup que "multilingüïtza" els seus usos lingüístics (-1,7), el canvi més rellevant té a veure amb la davallada del grup que catalanitzava els seus usos lingüístics, opció que, mentre que el 2017 representava un 14,9% del total, el 2022 cau fins al 9,8% (-5,1 punts). És un indicatiu clar que la capacitat d'atracció del català, que com s'ha anat mostrant en diferents apartats és limitada i inferior a la capacitat d'atracció del castellà, es va reduint també amb els anys.

GRÀFIC 4.9. Grups segons el manteniment o el canvi entre llengua inicial i llengua habitual. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2017 i 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2017 i 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

4.10. Conclusions

La realitat lingüística de les persones joves de 15 a 34 anys de Catalunya està marcada, el 2022, per una situació de minorització demogràfica de la població que té el català com a llengua inicial i per una presència majoritària de castellanoparlants inicials, amb una presència significativa, també, de parlants inicials de llengües diferents del català i el castellà. L'anàlisi de l'EJC22 revela que la presència de catalanoparlants inicials és més destacada en les cohorts més joves (d'entre 15 i 24 anys), que registren menys presència de població nascuda fora de Catalunya; entre els joves nats a Catalunya i, sobretot, entre els descendents de progenitors nats també a Catalunya; entre els nats en famílies amb perfils formatius més alts dels progenitors, amb ocupacions més qualificades dels progenitors, i que viuen en llars amb uns nivells d'ingressos més alts; i finalment entre els joves que viuen fora de l'Àrea Metropolitana, el Camp de Tarragona i el Penedès i en municipis de menys de 10.000 habitants. En general, els castellanoparlants inicials i els al·loglots inicials tenen una presència superior a la mitjana en els grups que se situen en l'espectre contrari de les diferents variables sociodemogràfiques esmentades.

L'origen lingüístic, marcat per la llengua inicial, s'associa clarament amb la llengua habitual de les persones joves, especialment en els àmbits de més proximitat social (amb la parella, amb els fills i amb els amics), i en menor mesura en els àmbits que propicien la barreja d'interlocutors d'òrgens heterogenis i, en conseqüència, afavoreixen més la incorporació d'usos de llengües diferents de la inicial (a la feina, l'institut o la universitat, i amb persones desconegudes). A grans trets, el que resulta de l'encreuament entre llengua inicial i llengua habitual dels joves de Catalunya el 2022 és un panorama en què augmenten els usos combinats del català i castellà, però que s'escora clarament cap a l'ús del castellà. En primer lloc, perquè en la majoria dels àmbits considerats el castellà "reté" més castellanoparlants inicials com a usuaris habituals de la llengua que no pas el català. En segon lloc, perquè en la majoria dels àmbits considerats els catalanoparlants inicials adopten usos bilingües o amb predomini del castellà en major mesura que no ho fan els castellanoparlants inicials amb el català. A més, tant els joves bilingües inicials català-castellà com sobretot els al·loglots inicials es decanten pels usos predominants del castellà molt més sovint que no pels usos predominants del català. L'anàlisi de la llengua habitual al llarg de la sèrie històrica de l'EJC indica, a més, que del 2007 ençà aquesta asimetria entre el català i el castellà i el decantament dels joves cap a l'ús del castellà s'ha intensificat.

Si bé és cert que a l'EJC22 el nombre de persones que declaren un ús habitual com a mínim equivalent del català i el castellà (41,2%) superen lleugerament la suma dels catalanoparlants inicials i bilingües inicials català-castellà (37,3%), i que es continuen detectant certes dinàmiques d'atracció de nous parlants entre castellanoparlants inicials i en menor mesura entre al·loglots inicials, sobretot en el cas de la llengua amb els fills o amb companys de feina o d'estudis, es detecta un afebliment simultani de la capacitat de retenció i d'atracció del català que resulta en una ampliació del pes relatiu del grup castellanoparlant habitual, que ja era àmpliament majoritari en relació amb la llengua inicial.

En un marc en què no és previsible un canvi de la dinàmica demogràfica, els resultats sobre llengua de l'EJC22 apunten a la necessitat de reforçar i repensar les mesures de política

lingüística adreçades a la joventut, tant de tipus institucional i “de dalt a baix” com des del teixit associatiu i “de baix a dalt”, amb l’objectiu, d’una banda, d’incrementar l’ús del català per garantir-ne la “sostenibilitat” a mitjà i llarg termini (Bastardas-Boada, 2019), però sobretot per garantir un accés equitatiu al coneixement del català, a les oportunitats de pràctica efectiva de la llengua, i a la possibilitat de reclamar (i de veure reconeguda) una identitat catalanoparlant amb independència de l’origen, superant les desigualtats estructurals que en l’actualitat hi posen fre per a determinats segments de la població (Massaguer, 2022). Les dades sobre la llengua de resposta a l’enquesta indiquen que una àmplia majoria dels joves de Catalunya està en disposició d’activar l’ús del català en contextos interpel·lants, i les dades sobre llengua habitual indiquen que el món laboral i educatiu són àmbits que propicien la incorporació d’usos del català: semblen, doncs, un terreny apte per començar a imaginar aquestes iniciatives per materialitzar, en la pràctica, l’ús potencial.

Bibliografia

BASTARDAS, A. (2019). *From language shift to language revitalization and sustainability. A complexity approach to linguistic ecology*. Barcelona: Universitat de Barcelona.

BRETXA, V. (2018). “Llengua. Joves plurilingües amb dues llengües principals”. A: P. SERRACANT (coord.). *Enquesta a la joventut de Catalunya 2017*, vol. 2. Barcelona: Departament de Drets Socials, Generalitat de Catalunya.

CONSELL SUPERIOR D’AVALUACIÓ DEL SISTEMA EDUCATIU (2021). *Estudi sociodemogràfic i lingüístic de l’alumnat de quart d’ESO a Catalunya 2006-2013-2021*. Barcelona: Departament d’Educació, Generalitat de Catalunya.

CORONA, V.; BLOCK, D. (2020). “Raciolinguistic micro-aggressions in the school stories of immigrant adolescents in Barcelona: A challenge to the notion of Spanish exceptionalism?”. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 23(7), p. 778-788.

DE ROSSELLÓ, C. (2018). “Capítol 4. Llengua inicial, llengua d’identificació i llengua habitual”. *Anàlisi de l’Enquesta d’usos lingüístics de la població a Catalunya 2013. Volum 1: coneixements, usos, transmissió i actituds lingüístics*. Barcelona: Direcció General de Política Lingüística, Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

FLORS-MAS, A. (2017). *Usos lingüístics i identitats socials entre adolescents catalans i valencians*, tesi doctoral. Barcelona: Universitat de Barcelona.

FLORS-MAS, A. (2021). “Immigration and Languages in Catalonia: From Policies to Results”. *Journal of Iberian and Latin American Research*, 27(2), p. 368-385.

FLORS-MAS, A. *et al.* (2021). “The recent evolution of first languages in Catalonia: Between minoritization and language maintenance”. *Language Problems and Language Planning*, 45(1), p. 31-55.

GONZÀLEZ, I. (2019). "Capítol 1: Llengua i edat". *Anàlisi de l'Enquesta d'usos lingüístics de la població a Catalunya 2013. Volum 2. Edat, ocupació, lloc de naixement, classe social, territori i aprenentatge de català*. Barcelona: Direcció General de Política Lingüística, Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

GONZÀLEZ, I. et al. (2014). *Llengua i joves. Usos i percepcions lingüístics de la joventut catalana*. Barcelona: Direcció General de Joventut, Departament de Benestar Social i Família, Generalitat de Catalunya.

MASSAGUER, M. (2022). *No-catalanoparlants a Catalunya: identitats socials, desigualtats i llengua catalana*, tesi doctoral. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.

MASSAGUER, M. et al. (2021). *Català, youtubers i instagramers: un punt de partida per promoure l'ús de la llengua*. Barcelona: Direcció General de Política Lingüística, Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

MIRET, P. et al. (2008). *Enquesta a la joventut de Catalunya 2007. Una anàlisi de les transicions educatives, laborals, domiciliars i familiars*. Barcelona: Secretaria de Joventut, Departament d'Acció Social i Ciutadania, Generalitat de Catalunya.

PLA, A. M. (2022). *En defensa del model lingüístic de l'escola a Catalunya. Reflexions per a un debat crític des del dret constitucional*. Barcelona: Institut d'Estudis de l'Autogovern.

PRADILLA, M. A.; MARÍ, I. (coord.) (2022). *Un marc sociolingüístic igualitari per a la llengua catalana*. Barcelona: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

PUJOLAR, J. (2010). "Immigration and language education in Catalonia: Between national and social agendas". *Linguistics and Education*, 21, p. 229-243.

PUJOLAR, J.; PUIGDEVALL, M. (2015). "Linguistic mudes: How to become a new speaker in Catalonia". *International Journal of the Sociology of Language*, 231, p. 167-187.

QUINTANA, N. (2019). "Capítol 4: llengua i lloc de naixement". *Anàlisi de l'Enquesta d'usos lingüístics de la població a Catalunya 2013. Volum 2. Edat, ocupació, lloc de naixement, classe social, territori i aprenentatge de català*. Barcelona: Direcció General de Política Lingüística, Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

RIERA, E.; SENDRA, M. (2022). *Immersion lingüística: Una immersió ràpida*. Barcelona: Tibidabo Edicions.

SÁNCHEZ, C.; MARTÍNEZ, M. (2019). "Capítol 3: Llengua i posició de classe". *Anàlisi de l'Enquesta d'usos lingüístics de la població a Catalunya 2013. Volum 2. Edat, ocupació, lloc de naixement, classe social, territori i aprenentatge de català*. Barcelona: Direcció General de Política Lingüística, Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

SOLÉ, J.; TORRIJOS, A.; SERRACANT, P. (2013). "Llengua. Trajectòries lingüístiques de la joventut catalana". A: P. SERRACANT (coord.). *Enquesta a la joventut de Catalunya 2012*, vol. 2. Barcelona: Departament de Benestar Social i Família, Generalitat de Catalunya.

SOROLLA, N.; FLORS-MAS, A. (2020). "L'ús del català entre els *millennials* de Catalunya: el pes diluït de l'origen lingüístic". *Revista de Llengua i Dret, Journal of Language and Law*, 73, p. 50-68.

TENORIO, X. (2013). "Llengua inicial i llengua amb progenitors. Una mateixa realitat o dues variables diferents?". *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 23, p. 407-426.

TORRES, J. (2005). "Ús familiar i transmissió lingüística". J. TORRES (coord.). *Estadística sobre els usos lingüístics a Catalunya 2003. Llengua i societat a Catalunya en els inicis del segle XXI*. Barcelona: Secretaria de Política Lingüística, Departament de la Presidència, Generalitat de Catalunya.

VILA, F. X.; SOROLLA, N. (2018). "Capítol 6. Les llengües en els usos interpersonals i en els àmbits de consum i serveis". *Anàlisi de l'Enquesta d'usos lingüístics de la població a Catalunya 2013. Volum 1: coneixements, usos, transmissió i actituds lingüístics*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, Direcció General de Política Lingüística.

WILLIAMS, G. (2005). *Sustaining Language Diversity in Europe. Evidence from the Euro-mosaic Project*. Nova York: Palgrave Macmillan.

WOOLARD, K. A. (2016). *Singular and Plural. Ideologies of Linguistic Authority in 21st Century Catalonia*. Oxford: Oxford University Press.

5. Anàlisi transversal. Les associacions entre els hàbits d'oci, la participació i la salut de la joventut

Albert Julià Cano

5.1. Introducció

La joventut catalana es pot considerar com un col·lectiu no gaire homogeni, però que ha viscut alguns fenòmens socials de forma força similar. Aquest col·lectiu el formen persones que estan transitant en diferents etapes vitals de gran importància i que s'han vist exposades en poc temps en diferents embats estructurals. En les darreres dues dècades han viscut dues crisis econòmiques i una crisi pandèmica, que segons l'edat que tinguessin els hi ha agafat en edats més primerenques (infància), en l'adolescència o la joventut, i amb impactes clarament diferenciats. El darrer d'aquests fenòmens, la pandèmia de la COVID-19, pot haver afectat a les conductes, orientacions, expectatives i situacions personals de forma diferenciada segons el perfil de jove que analitzem. Alguns estudis mostren que l'impacte de la COVID-19 en el cas dels i de les joves, i especialment de les restriccions aplicades per reduir els contagis, han tingut diferents conseqüències. D'una banda, alguns estudis mostren que les seves pautes relacionals, la seva forma de participació, el consum i la freqüència de l'oci i el consum cultural poden haver canviat en els darrers anys, en gran part per la pandèmia recent (Miranda *et al.*, 2022; Santso Miranda *et al.*, 2022). Aquests estudis assenyalen que algunes pautes o comportaments socials ja existents (com el sedentarisme, l'aïllament, l'ús abusiu de les xarxes socials i les pantalles, etc.) s'han accelerat a causa del període de pandèmia i les restriccions de mobilitat. Per l'altra banda, també s'ha trobat que la situació postpandèmica ha deixat a una joventut més fràgil en termes de salut mental (Gallo i Julià, 2021; Cowie i Myers, 2021), amb un increment de la majoria d'indicadors que analitzen aquest fenomen.

Algunes d'aquestes dimensions han estat analitzades detingudament en els capítols que formen aquest volum. A partir de les dades de l'Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (EJC22) s'ha pogut veure que, en termes de salut, la joventut no és un grup gaire homogeni. En general les persones joves solen tenir bona salut, però en els darrers anys ha empitjorat significativament en termes de satisfacció amb la vida i el benestar mental. Aquesta situació sol ser més preocupant en alguns col·lectius de joves que en d'altres. Per exemple, les dones solen mostrar pitjor benestar mental, i especialment els i les joves d'ingressos baixos, que solen tenir una situació pitjor en pràcticament la majoria dels indicadors de

salut analitzats. En els capítols de Participació i de Cultura i oci trobem elements similars que fan que s'identifiqui una acumulació de situacions menys desitjables en alguns perfils de la població jove. Per exemple, la pràctica esportiva és més probable que es doni quan majors siguin les rendes de la llar, així com la participació i implicació política (els joves amb més ingressos tenen més del doble de probabilitat d'haver votat en les darreres eleccions que els del quartil d'ingressos més baix).

L'objectiu del present capítol és el de complementar les anàlisis realitzades en els darrers capítols mitjançant l'anàlisi transversal dels principals indicadors utilitzats en els capítols de salut, participació, i oci i cultura. És a dir, plantejar noves hipòtesis de possibles associacions entre aquestes dimensions que afegeixin més informació sobre l'estudi de la situació de la joventut a Catalunya i els factors que condicionen aquesta situació. En aquest sentit es plantegen sis eixos d'anàlisi. Els tres primers es basen en la combinació dels anteriors capítols: I) l'anàlisi de l'associació dels hàbits d'oci dels i les joves amb la seva salut; II) l'associació entre la salut i la seva participació; III) l'associació entre els hàbits d'oci i la seva participació. Les següents dimensions analitzades estan compostes pels mateixos indicadors dels tres anteriors capítols, però aquest cop contrastant-los amb les trajectòries educatives i les trajectòries laborals dels i de les joves. En aquest sentit, fem ús dels perfils de joves creats per Barriento (capítol d'Educació del volum 1 d'aquesta publicació) que defineixen els diferents tipus de joves en quatre categories segons la trajectòria educativa que han tingut, així com de la tipologia de joves segons la seva trajectòria laboral creada per Barranco (capítol de Treball del volum 1 d'aquesta publicació), en què ofereixen una tipologia de cinc itineraris laborals diferents. Així doncs, les tres darreres associacions analitzades en aquest capítol són: IV) l'associació entre la salut mental dels i les joves i les seves trajectòries educatives i laborals; V) l'associació entre la participació dels i les joves i les seves trajectòries educatives i laborals, i VI) l'associació entre els hàbits d'oci dels i les joves i les seves trajectòries educatives i laborals.

5.2. Anàlisi transversal interna: associacions entre oci, salut i participació

5.2.1. Associació entre hàbits d'oci i salut

Els hàbits d'oci de la població jove sovint ve condicionada per les seves característiques individuals, el seu entorn, el grup d'iguals o la família. Com s'ha pogut veure en el capítol de Salut d'aquest volum, les activitats més sedentàries (com l'abús de pantalles) i les més actives (com la pràctica esportiva) depèn en gran mesura de les característiques socio-demogràfiques i econòmiques de la joventut. Els i les joves amb més recursos solen tenir més probabilitat de practicar esports, però en canvi no trobem diferències significatives en l'abús de pantalles. Segons les dades de l'EJC22, on sí hi ha diferències és segons el sexe dels i de les joves. Les noies tenen una probabilitat de més del 40% que els nois de fer un ús abusiu de les pantalles (principalment en l'ús de les xarxes socials) i pràcticament tenen el doble de probabilitats de no practicar esports setmanalment.

Més enllà de les característiques que fan que els i les joves tinguin hàbits d'oci diferenciats, en aquest apartat ens preguntem fins a quin punt pot haver associació entre aquests hà-

bits i la salut i les formes de consum dels i de les joves. Es tracta d'una relació que, com demostra la literatura precedent, és força bidireccional. Tot i així, la majoria de la recerca apunta principalment en la direcció de com els hàbits d'oci poden condicionar la salut i els hàbits de consum de substàncies nocives com el tabac, l'alcohol o altres drogues (Etxebarria, 2000; Moscoso *et al.*, 2007; Han i Patterson, 2007). En aquest sentit, les anàlisis que es plantegen en aquest capítol van en la mateixa direcció que aquests estudis que es pregunten fins a quin punt els tipus d'hàbits d'oci de la joventut tenen influència en la salut general i mental, i en els hàbits de consum de tabac, alcohol i haixix. La hipòtesi de partida és que les persones que tenen hàbits més actius, ja siguin culturals, socials o d'esport, solen tenir una major prevalença en estats de salut (general o mental) més bons, i que segons els tipus d'hàbits d'oci que desenvolupin poden tenir uns consum de drogues "toves" força diferenciat.

Com es pot veure en la següent taula, no sembla que hi hagi diferències significatives entre tenir certs hàbits d'oci culturals mensuals¹ i l'estat de salut dels i de les joves. En canvi, entre els i les joves que tenen hàbits d'oci social més freqüents,² la proporció dels que tenen una molt bona o excel·lent salut (53,2%) supera la dels que no tenen aquest tipus d'oci (40,6%) (taula 5.1). En la mateixa direcció observem que els i les joves que fan un ús intensiu de les pantalles³ en el seu temps lliure declaren tenir pitjors estats de salut. El 19,4% dels que declaren fer un ús intens de les pantalles tenen una salut regular o dolenta, mentre que dels que en fan un ús més reduït la proporció és del 13,1% (taula 5.2). Les diferències són especialment intenses en la pràctica esportiva. Aquesta seria l'activitat d'oci que més sembla associar-se a la salut dels joves. Els i les joves que declaren que practiquen esport setmanalment tenen pràcticament 22 punts percentuals més amb salut excel·lent o bona que els que no ho fan (57% vs. 35,5%, respectivament). Aquestes dades són força esperables perquè un dels determinants més rellevants en la salut acaba sent la pràctica esportiva i els hàbits saludables. Tanmateix, com es comentava anteriorment, alguns d'aquests resultats es poden entendre com un fenomen bidireccional. És a dir, que igual que els que tenen hàbits saludables i practiquen esport són els que declaren tenir millor salut, també es produeix que els que tenen millor salut són els que acaben freqüentant més la pràctica esportiva i l'oci social, i menys l'abús de pantalles. Les persones amb algun tipus de malaltia, patologia, limitació física o mental poden veure's més abocats a buscar activitats d'oci més sedentàries i menys relacionades amb la pràctica esportiva.

---

1 Aquesta variable està definida com realitzar, com a mínim un cop al mes, alguna de les següents activitats: anar al cinema, anar al teatre, anar a un espectacle de dansa o òpera, anar a una exposició o museu, llegir un llibre que no sigui escolar, anar a concerts.

2 Aquesta variable està definida com realitzar, com a mínim un cop per setmana, alguna de les següents activitats: anar de compres (no productes bàsics), estar amb amics al carrer, quedar amb amics, sortir de nit, anar a la discoteca.

3 Aquesta variable està definida per a aquells/es joves que tenen un consum de més de 4 hores al dia en alguna de les activitats que pregunta la EJC22 que són: xatejar, xarxes socials, videojocs o televisió.

TAULA 5.1. Estat de salut general segons els hàbits culturals i d'oci. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Estat de salut	Oci cultural mensual		Oci social setmanal*	
	Sí	No	Sí	No
Excel·lent	18,2	15,2	17,5	15,0
Molt bo	33,4	32,5	35,7	25,6
Bo	34,5	37,0	34,5	38,6
Regular	11,6	13,3	10,8	16,8
Dolent	2,3	1,9	1,5	4,0
Total	100	100	100	100

* Chi-quadrada < 0,05

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

TAULA 5.2. Estat de salut general segons l'ús de pantalles i la pràctica esportiva. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Estat de salut	Ús de pantalles intensiu*		Pràctica d'esports setmanal*	
	Sí	No	Sí	No
Excel·lent	15,1	17,4	20,5	9,0
Molt bo	30,0	33,9	36,5	26,5
Bo	35,4	35,6	32,0	42,8
Regular	16,9	11,1	9,2	18,8
Dolent	2,5	2,0	1,8	2,8
Total	100	100	100	100

* Chi-quadrada < 0,05.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Els resultats de la salut general de la joventut són força coherents amb els resultats que mostren els indicadors de salut mental. Segons el capítol anterior de salut, els i les joves han incrementat el seu risc de patir baixa salut mental en els darrers anys. Si bé la majoria de la població jove de Catalunya gaudeix d'un bon benestar mental, hi ha una part important (30,9%) que pateix una situació de baix benestar mental.⁴ Els perfils que principalment la pateixen són les dones joves, així com els joves de 20-24 anys. En canvi, disminueix la probabilitat de patir baix benestar mental en els i les joves emancipats i

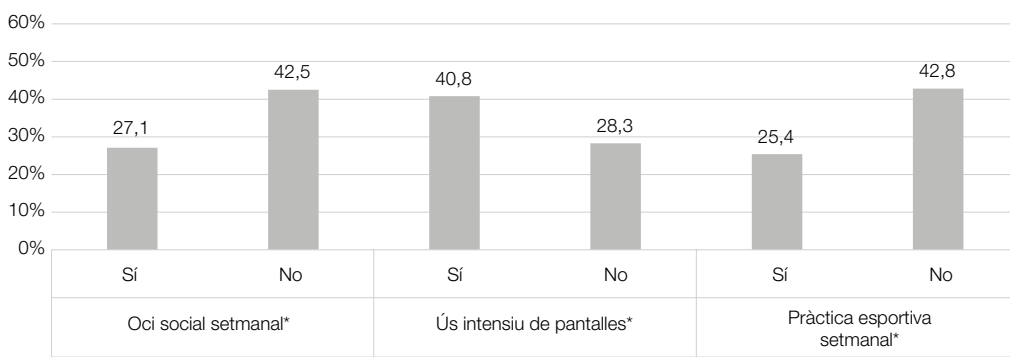
4 L'indicador de "baix benestar mental" es construeix a partir de l'indicador WHO-5 *Wellbeing Index*. Aquest indicador és la suma de 5 dimensions que capturen informació de benestar mental (en una escala de 0 a 5 en cada una de les dimensions). Aquestes dimensions són: "M'he sentit alegre i de bon humor"; "M'he sentit tranquil·l·la i relaxat/ada"; "M'he sentit actiu/iva i enèrgic/a"; "M'he despertat fresc/a i descansat/ada; la meua vida quotidiana ha estat plena de coses que m'interessen. La suma de les respostes es multiplica per 4 i en resulta una escala de 0 a 100. En termes generals, una puntuació per sota de 50 en aquesta escala en l'índex WHO-5 denota un baix nivell de benestar mental.

especialment els d'estrats socials més alts segons els ingressos de la llar (el 39,9% dels i de les joves que viuen en llars de menys ingressos pateixen un baix benestar emocional, vs. el 21,2% dels joves que viuen en llars d'ingressos més alts).

Més enllà d'algunes causes ja analitzades, el que podem observar també és que hi ha una clara associació entre el tipus d'oci (menys el cultural, que no és estadísticament significatiu) i el fet que els i les joves tinguin baix benestar mental. Així doncs, entre la població jove que no realitza activitats d'oci social setmanalment hi ha un 42,5% que tenen baix benestar mental, mentre que entre els que sí que mantenen aquest tipus de lleure la proporció és d'un 27,1% (més de 14 punts percentuals de diferència). Trobem una diferència inclús més substancial entre els que practiquen esport setmanalment i els que no en practiquen (42,8% i 25,4%, respectivament).

Si atenem a l'associació de les pràctiques més sedentàries com és el consum intensiu de pantalles, observem resultats força similars i relacionats amb l'oci social i l'esport. Entre la població jove que té un major consum de pantalles o que ho fan de forma intensiva, hi ha un 40,8% amb baix benestar mental, mentre que en els que no arriben a fer un ús tan intensiu la proporció és del 28,3%. Altres indicadors subjectius de benestar, com el de satisfacció amb la vida, mostren la mateixa tendència. Segons les dades analitzades, tenir hàbits freqüents d'oci social i esportiu incrementa la satisfacció amb la vida dels joves, en canvi els que abusen de pantalles solen estar-ne menys satisfets.⁵ Aquets resultats dibuixen un escenari que molt possiblement ha estat condicionat per l'època de la pandèmia i les restriccions aplicades que condicionaven durant prop d'un any la mobilitat i el tipus d'oci que podrien desenvolupar els i les joves. Alguns estudis indiquen que aquesta època pot haver influït en l'acceleració d'algunes pautes de consum d'entreteniment i formes d'oci (Urcola Eceiza *et al.*, 2022). Aquest canvis poden haver portat a que més joves realitzin de forma més freqüent activitats i hàbits d'oci que estan associats a una pitjor salut general i mental, i per aquest motiu alguns indicadors de salut han empitjorat en els darrers anys.

GRÀFIC 5.1. Baix benestar mental segons el tipus d'oci. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

*Chi-quadrada < 0,05.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

5 En tots els casos la diferència en una escala de 0-10 és de mig punt. Totes les diferències són estadísticament significatives.

Les dades mostren que els hàbits d'oci saludables com l'esport tenen una clara associació en la salut general i mental dels i les joves, i que els hàbits vinculats al sedentarisme, com estar moltes hores al dia davant de mòbils, ordinadors, consoles o televisions poden estar associats a una salut més pobre. Al mateix temps, s'observa que l'oci social té una relació significativa y positiva, especialment en la salut mental de les persones i també en la salut general de les persones. Aquells i aquelles joves que aprofiten el lleure per fer activitats amb amistats, o que surten a les nits, solen tenir més probabilitat de tenir un millor benestar mental que els que no tenen aquets tipus d'interaccions amb els grups d'iguals. Tanmateix, cal puntualitzar que alguns d'aquests hàbits d'oci també poden estar associats a algunes pautes de consum de substàncies nocives que a mig o llarg termini poden causar pitjors estats de salut. Ens referim concretament al consum de tabac, haixix i el consum d'alcohol. El consum d'aquestes substàncies se sol produir en situacions d'oci social com les descrites anteriorment. Els estudis assenyalen que les pautes de consum d'aquestes substàncies estan fortament associades a les activitats d'oci de les persones, definint alguns d'aquests consums com "socials", pel fet que se solen donar en activitats d'oci concretes que es realitzen de forma freqüent en companyia dels grups d'iguals (Julià *et al.*, 2012). Tant la primera vegada que es dona el consum d'aquestes substàncies com la seva consolidació com un hàbit, se solen donar en contextos d'oci social com el que s'ha definit en aquest capítol (activitats com estar amb amics al carrer, quedar amb amics, sortir de nit o anar a la discoteca).

Les dades de l'EJC22 corroboren aquesta associació entre el tipus d'oci i el consum de substàncies nocives. Els i les joves que tenen uns hàbits d'oci que es caracteritzen per una freqüència constant de quedar amb amics i/o de sortir de nit setmanalment solen tenir un consum més prevalent de les substàncies analitzades. En la població jove que freqüenta aquestes activitats d'oci de forma setmanal, el 19,5% consumeix tabac sovint o molt sovint, un 18,3% ha consumit o consumeix haixix, i el 72,1% ha realitzat un consum d'alcohol en excés. En canvi, els i les joves que no tenen aquest oci tan freqüent tenen un consum força més reduït. En el cas del tabac, el percentatge de joves que fuma sovint o molt sovint és del 12,4% (7 punts percentuals menys que els que realitzen oci social setmanal), un 8,6% fuma haixix (10 punts percentuals menys), i un 48,4% beu alcohol en excés (24 punts percentuals menys).

Si analitzem aquests resultats tenint en compte la resta de variables que poden estar associades amb el consum de substàncies nocives (mitjançant una regressió logística a la taula 5.4), els resultats mostren que els i les joves que fan un oci social freqüent tenen el doble de probabilitats de consumir haixix, beure alcohol i (pràcticament el doble) de consumir tabac sovint o molt sovint que els i les que no ho fan amb aquesta freqüència. Aquests resultats s'han extret de diferent regressions logístiques (una regressió per model) i estan controlades a igualtat d'altres condicions o característiques del individu (com el sexe, l'edat, el lloc de naixement, els ingressos, etc.).

TAULA 5.3. Consum de substàncies segons el tipus d'oci social. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

	Oci social setmanal	
	Sí	No
Consum de tabac sovint o molt sovint*		
Sí	19,5	12,4
No	80,5	87,6
Total	100	100
Consum d'haixix*		
Sí	18,3	8,6
No	81,7	91,4
Total	100	100
Consum excessiu d'alcohol*		
Sí	72,1	48,4
No	27,9	51,6
Total	100	100

* Chi-quadrada < 0,05.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

TAULA 5.4. Efecte de l'oci social setmanal en el consum de substàncies. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Regressions logístiques

	Odds ratio	Sig.	E. E.
Model 1 (VD: Consum de tabac sovint o molt sovint)			
Oci social setmanal	1,86	***	0,62
Model 2 (VD: Consum d'haixix)			
Oci social setmanal	2,17	***	0,14
Model 3 (VD: Consum excessiu d'alcohol)			
Oci social setmanal	2,27	***	0,09

Nota: significació estadística ***< 0,001; **< 0,01; *< 0,05. E. E. = error estàndard. VD: variable dependent.

Tots els models de regressió estan controlats per: sexe; grup d'edat; lloc de naixement; grau d'urbanització; categoria professional més alta dels progenitors; nivell d'estudis més alt dels progenitors; situació d'emancipació; activitat principal; quartil d'ingressos.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Les dades ens mostren, doncs, que els i les joves que gaudeixen d'una major activitat d'oci basada en sortir amb amics tenen una menor probabilitat de tenir un baix benestar mental, però alhora una major probabilitat de consum de substàncies nocives. Pot semblar que siguin elements contradictoris, ja que la literatura especialitzada mostra que hi ha una associació en el consum d'aquestes substàncies i la baixa salut mental dels joves (González González *et al.*, 2012; Ortega *et al.*, 2016). És a dir, que sortir amb els amics i amigues genera elements positius en el benestar mental dels i les joves, però que també fa que tinguin més probabilitat de fumar tabac, fumar haixix, o beure alcohol de forma excessiva, el que acaba per tenir un pitjor benestar mental. El que caldria esbrinar en aquest sentit és quin d'aquests dos factors té un efecte més rellevant a l'hora de determinar la salut o el benestar mental dels i de les joves. Per respondre aquesta pregunta es presenten els resultats d'una regressió logística on es mesura l'efecte de cada un dels consums de substàncies i el de l'oci social controlant per la resta de variables sociodemogràfiques i econòmiques. En aquests sentit s'introdueixen les variables per "etapes" (mètode jeràrquic en què en cada model s'afegeixen variables) per anar veient la contribució de cada bloc de variables/factors per explicar el fenomen del benestar mental dels i les joves.

Els resultats mostren que tenir uns hàbits d'oci socials de manera freqüent beneficia més els i les joves en termes de benestar mental que els consum de substàncies nocives. Si analitzem detalladament la contribució de cada una de les variables per explicar el fenomen, podem observar que el conjunt de variables sociodemogràfiques i econòmiques expliquen el 7,9% del fet que els i les joves puguin tenir baix benestar mental. Un cop incorporem les variables de consum de substàncies nocives s'incrementa fins al 9,2% (un increment de 1,3 punts percentuals), i amb la incorporació de la variable d'oci social setmanal arriba fins al 12,5% (un increment de 3,3 punts percentuals). Així doncs, el fet de sortir a la nit té més poder explicatiu que els consum de substàncies nocives en relació amb el baix benestar mental. Al mateix temps, l'efecte de tenir aquest tipus de lleure amb amics, sortir a la nit, etc. és més positiu que l'efecte negatiu de consumir les substàncies nocives contemplades a l'EJC22.⁶

TAULA 5.5. Efecte de l'oci social setmanal i del consum de substàncies en el baix benestar mental. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Regressió logística jeràrquica

	Model 1			Model 2			Model 3		
	Odds ratio	Sig.	E. E.	Odds ratio	Sig.	E. E.	Odds ratio	Sig.	E. E.
Variabls de control									
<i>(no es mostren els resultats)</i>									
Variabls de consum de substàncies									
Consum de tabac sovint o molt sovint				1,40	**	0,11	1,49	***	0,11

6 Segons l'odds ratio, el valor de la variable "oci social setmanal" és 0,43, el que indica que redueix més del doble la probabilitat que tinguin baix benestar mental (1/0,43=2,3), mentre que el de fumar tabac sovint o molt sovint i el de consum d'haixix augmentaria en 1,5 la probabilitat de patir baix benestar mental (el consum d'alcohol en excés no surt significatiu).

	Model 1			Model 2			Model 3		
	Odds ratio	Sig.	E. E.	Odds ratio	Sig.	E. E.	Odds ratio	Sig.	E. E.
Consum d'haixix				1,50	***	0,12	1,59	***	0,12
Consum excessiu d'alcohol				0,98		0,09	1,09		0,09
Variable d'oci									
Oci social setmanal							0,43	***	0,09
% aproximat del model explicat	7,9			9,2			12,5		

Nota: significació estadística ***< 0,001; **< 0,01; *< 0,05. E. E. = error estàndard. VD: variable dependent.

Tots els models de regressió estan controlats per: sexe; grup d'edat; lloc de naixement; grau d'urbanització; categoria professional més alta dels progenitors; nivell d'estudis més alt dels progenitors; situació d'emancipació; activitat principal; quartil d'ingressos.

El "percentatge aproximat del model explicat" es basa en la R quadrada de Nagelkerke.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

5.2.2. Associació entre salut i participació social

La participació social genera una sèrie de recursos relacionals que es poden encabir en el concepte desenvolupat per Bourdieu (1985) i Putnam (2002) de "capital social". Aquest "capital" que tenen els individus pot anar variant i influeix en moltes esferes en la vida de les persones. Les dimensions més evidents i tractades en la literatura especialitzada solen ser les relacionades amb les trajectòries laborals. Però també hi ha evidències que el capital social dels individus s'associa a la salut d'aquests. Per exemple, segons Berkman i Glass (2000) hi ha diverses hipòtesis sobre el vincle entre els recursos presents a les xarxes socials i la salut. L'associació més òbvia és que la participació en les xarxes socials proporciona diverses formes de suport social que poden influir en la salut en funcionar com a "factors amortidors" de l'estrès (Bartley, 2004). Així mateix, la influència social és una altre element que potencia aquesta relació: la influència dels companys en els comportaments de salut com el tabaquisme i la dieta està clarament documentada en la promoció de la salut (Merzel i D'Afflitti, 2003). Tal com s'ha vist en l'anterior apartat, les persones que freqüenten més l'oci social (sortir amb amics, sortir a discoteques, etc.) solen tenir més probabilitat d'acabar consumint substàncies nocives. Per altra banda, la participació social ofereix oportunitats per aprendre noves habilitats i pot potenciar el sentiment de pertinença a una comunitat. Així, la participació social pot influir en la salut directament activant els sistemes cognitius, i indirectament donant una sensació de coherència i significat.

Atenent aquests elements, en aquest apartat plantegem diferents hipòtesis a contrastar en base a les dades de l'EJC22. En primer lloc, s'analitza si segons el tipus de participació dels i de les joves varia la seva salut i els estats d'ànim (salut emocional). I en segon lloc, si aquest efecte es manté tot i controlant per les característiques de la població jove (és a dir, per sexe, edat, nacionalitat, estatus social, etc.).

Segons el capítol de Participació d'aquesta publicació (Escapa i Mari-Klose), les formes de participació de la joventut que captura l'EJC22 es poden desagregar en tres cate-

gories: la participació activa en entitats i grups informals; la participació institucional; i la participació extrainstitucional. En la participació en entitats i grups informals s'inclouen els i les joves que indiquen que hi participen com a membre actiu o usuari, o bé en són organitzador o responsable. S'exclouen aquells que indiquen que hi col·laboren puntualment, o bé, que fan només col·laboracions econòmiques. En total són el 18,1% de la població jove. Pel que fa a la participació institucional, el principal indicador és el d'haver votat en les darreres eleccions autonòmiques de 2021. En darrer terme, la participació extrainstitucional la defineixen com haver participat alguna vegada en els darrers 12 mesos en: la firma per alguna causa, problema o petició; participar en manifestacions o concentracions de protesta; penjar o compartir a través de xarxes socials informació política o reivindicativa; comprar o deixar de comprar productes per raons socials, polítiques o mediambientals; o portar samarretes, pins o adhesius amb missatge reivindicatiu o polític. El 64,5% dels i les joves han participat en alguna d'aquestes accions alguna vegada en els darrers mesos.

En aquest apartat hem seleccionat la categoria de participació en entitats o grups informals i la categoria de participació extrainstitucional per veure l'associació amb els indicadors de salut de la població jove. Queda descartada la categoria de participació institucional (vot), ja que la relació es donaria més aviat a la inversa (la salut general o mental pot influir en la possibilitat que els i les joves anessin a votar, i no pas el contrari). Així doncs, es crea una nova variable de participació composta de la participació activa en entitats i grups informals i la de participació extrainstitucional amb quatre categories: "participa en les dues", amb una representació del 13,5%; "només participa en entitats", la menys freqüent amb un 4,6%; "només en extrainstitucional", que seria la més freqüent amb un 49,2% de la població jove; i que no realitza "cap de les dues", amb el 32,6% restant.

Les següents dues taules mostren l'associació significativa entre la participació dels i les joves i la seva salut. Les diferències en l'estat de salut general no són gaire substancials, però es pot veure que la participació activa en entitats és la que s'associa a tenir una millor salut. Però on trobem una diferència més contundent és quan analitzem els indicadors relacionats amb la salut mental o emocional. Entre la població jove que participa de forma activa només en entitats i grups informals, el 18,5% tenen un baix benestar mental, proporció que arriba al 35,6% entre els que només participen en activitats extrainstitucionals. Per altra banda, els que tenen la doble participació (entitats / grupal i extrainstitucional) se situarien en una posició mitjana (28%), així com els que no participen a cap de les dues formes de participació (26,5%). Pel que fa a haver-se sentit ansiós/osa o angoixat/ada darrerament, també s'observa una proporció de menor patiment pels que participen de forma activa només en grups i entitats, o els que no participen en cap.

TAULA 5.6. Estat de salut general segons la participació social. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Estat de salut*	Participació social			
	Participació activa en entitats i participació extrainstitucional	Participació activa en entitats (només)	Participació extrainstitucional (només)	No participa
Excel·lent	15,8	22,6	14,6	20,1
Molt bo	38,6	33,3	34,7	28,1
Bo	32,1	33,3	35,4	37,6
Regular	11,1	10,7	12,7	12,5
Dolent	2,4	0,0	2,6	1,7
Total	100	100	100	100

* Chi-quadrada < 0,05.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

TAULA 5.7. Indicadors de salut emocional segons la participació social. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Indicador de salut emocional	Participació social			
	Participació activa en entitats i participació extrainstitucional	Participació activa en entitats (només)	Participació extrainstitucional (només)	No participa
Baix benestar mental*				
Sí	28,0	18,5	35,6	26,5
No	72,0	81,5	64,4	73,5
Total	100	100	100	100
S'ha sentit ansiós/osa o anguixat/ada*				
Sí	89,2	75,9	88,8	76,0
No	10,8	24,1	11,2	24,0
Total	100	100	100	100

* Chi-quadrada < 0,05.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Aquests resultats ofereixen una imatge força clara de quines activitats són les que es poden associar a una millor situació de salut. Els i les joves que mantenen exclusivament una participació grupal són les que tenen en major proporció una millor salut general i mental. En canvi, els que tenen una participació extrainstitucional solen estar en pitjors situacions. Per exemple, segons l'indicador de satisfacció amb la vida, els que només declaren que participen activament en entitats i grups informals obtenen una mitjana de 8 punts (en una escala de 0 a 10, on 0 és totalment insatisfet i 10 totalment satisfet amb la vida), mentre que entre els que només ho fan individualment, la satisfacció amb la vida és de 7,1 punts. Aquestes dades confirmen el que apunten alguns estudis precedents sobre l'associació del capital social en termes de participació col·lectiva i la salut de les persones (Hawe i Shiell, 2000).

Una de les hipòtesis que es plantegen en aquest apartat és la de veure si aquestes relacions varien segons el tipus de jove. És a dir, si la relació entre la participació i els indicadors de salut varien en funció de les característiques dels i de les joves. Més concretament, si varien en funció del seu estatus social. La variable seleccionada com a *proxy* d'estatus social per analitzar aquesta relació és el nivell d'ingressos de la llar per quartils, ja que en el capítol sobre la salut dels i de les joves s'ha pogut veure que té una incidència cabdal en la salut dels joves. Aquesta relació s'ha testat amb les variables en què s'ha trobat una major relació, que són les associades a la salut mental i emocional de la joventut.

Les dades de la següent taula confirmen que la relació entre la participació social i el benestar mental i emocional ve en part condicionada per l'estatus social dels i les joves. Els i les joves de més ingressos a la llar tenen una prevalença més baixa de patir un nivell baix de benestar mental, especialment quan participen només en activitats en entitats i grups informals. En canvi, els i les joves del quartil més baix es beneficien en menor mesura d'aquesta participació. Succeeix pràcticament la mateixa dinàmica, però en menor intensitat, pel que fa al sentiment d'ansietat i angoixa (taula 5.8).

TAULA 5.8. Baix benestar mental i sentir-se ansiós/osa o angoixat/ada segons la participació social, per quartil d'ingressos de la llar. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Nivell baix de benestar mental segons quartil d'ingressos de la llar	Participació social			
	Participació activa en entitats i participació extrainstitucional	Participació activa només en entitats	Participació extrainstitucional (només)	No participa
Q1 (més baix)*	46,6	36,4	42,4	35,2
Q2*	42,0	13,8	43,4	27,4
Q3	19,4	11,4	17,5	17,5
Q4	23,0	11,8	32,8	23,8

S'ha sentit ansiós/ osa o angoixat/ada segons quartils d'ingressos	Participació social			
	Participació activa en entitats i participació extrainstitucional	Participació activa només en entitats	Participació extrainstitucional (només)	No parti- cipa
Q1 (més baix)*	91,4	90,9	93,8	85,2
Q2*	94,1	78,6	88,9	75,2
Q3*	84,0	58,8	87,7	77,9
Q4*	89,8	76,5	88,9	73,3

* Chi-quadrada < 0,05.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

La pràctica religiosa com a participació social

Hi ha una dimensió que sovint no es té gaire en consideració en l'estudi dels i les joves que és la pràctica religiosa com element de participació social que es pot vincular a les mateixes teories de capital social anteriorment esmentades. Alguns estudis apunten que des de fa unes dècades moltes societats, com la catalana, estan vivint una procés de secularització (Griera, 2008) que es fa més palès en la població jove. Segons les dades de la EJC22, el 51,9% dels joves no se senten religiosos (es defineixen com agnòstics o ateus), el 28,4% creuen en alguna religió però no són practicants, i el 19,7% són religiosos practicants.⁷ Si apliquéssim les teories de capital social en aquest àmbit, esperaríem millors resultats en els indicadors de salut mental i emocional en aquells i aquelles joves que fossin practicants. Segons les dades analitzades es pot confirmar aquesta associació. La categoria de joves que tenen un percentatge més reduït amb baix benestar mental és la que es consideren religiosos/es practicants (24,8%), per sota dels no practicants (30,5%) i especialment dels que es declaren no religiosos (33,9%).

TAULA 5.9. Baix benestar mental segons la religiositat. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Baix benestar mental*	Religiositat		
	No és religiós/ osa	Religiós/osa no practicant	Religiós/osa practicant
Sí	33,9	30,5	24,8
No	66,1	69,5	75,2
Total	100	100	100

* Chi-quadrada < 0,05.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

⁷ S'ha de tenir en compte que aquesta categoria és força àmplia en el concepte de "practicant", ja que s'hi inclouen tots els i les joves que es declaren d'alguna religió i assisteixen un o més cops a l'any a cerimònies religioses; que siguin d'una vegada al mes o més representen al voltant del 8%.

En síntesi, en aquest apartat s'ha pogut mostrar que la majoria de les associacions entre les variables de participació i la salut dels i les joves són significatives. Però a vegades aquestes associacions poden estar influenciades per altres variables, com hem pogut veure en el cas de l'estatus social dels i de les joves. Per poder anar més enllà, es presenten a continuació els resultats sintètics d'un model de regressió logística en què s'incorporen les variables de participació i la tipologia de la religiositat controlant per la resta de variables sociodemogràfiques i econòmiques. Els resultats mostren que els i les joves tenen una probabilitat major (de quasi el doble) de tenir baix benestar mental quan tenen una participació no grupal (només extrainstitucional) que els que tenen una participació activa només en entitats i grups informals. El mateix succeeix entre els que són religiosos practicants i els que no són religiosos. En canvi, no surten diferències significatives entre els religiosos no practicants i els no religiosos, per la qual cosa s'intueix que seria més aviat el fet de la col·lectivitat, el grup i les activitats conjuntes (més associades al concepte de capital social) el que marca una diferència més aviat substancial en el benestar mental de les persones, i no pas el fet de ser o no ser d'una religió. Així doncs, els models semblen confirmar les hipòtesis que associen les relacions i el capital social amb un major benestar en termes de salut mental i emocional dels i les joves.

TAULA 5.10. Efecte de la participació en el risc de baix benestar mental controlant per les principals variables sociodemogràfiques. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Regressió logística

Baix benestar mental	Odds ratio	Sig.	E. E.
Participació (Participació activa en entitats (només ref.)			
Participació activa en entitats i participació extrainstitucional	1,53		0,24
Participació extrainstitucional (només)	1,79	**	0,22
No participa	1,22		0,23
Religió (no és religiós/osa ref.)			
Religiós/osa no practicant	0,85		0,10
Religiós/osa practicant	0,57	***	0,13

Nota: significació estadística ***< 0,001; **< 0,01; *< 0,05. E. E. = error estàndard. VD: variable dependent.

Tots els models de regressió estan controlats per: sexe; grup d'edat; lloc de naixement; grau d'urbanització; categoria professional més alta dels progenitors; nivell d'estudis més alt dels progenitors; situació d'emancipació; activitat principal; quartil d'ingressos.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

5.2.3. Perfils de joves segons els hàbits d'oci i la participació social

Els hàbits d'oci i la participació social poden ser elements força comuns i vinculats. L'oci social pot contenir les mateixes activitats o similars que es puguin incloure en la participació amb entitats o grups informals. En comptes de buscar associacions entre les variables anteriorment esmentades, en aquest apartat s'ha preferit analitzar principalment quins

perfils de joves tenen pautes comunes en els hàbits d'oci i en la participació social. És a dir, classificar els i les joves catalanes segons les seves formes de participació i hàbits d'oci. És d'esperar que hi hagi perfils de joves que tinguin una escassa activitat d'oci, així com una escassa participació en entitats, grups socials, acció política, etc., així com també grups de joves més "actius" que gaudeixen d'una major varietat cultural i d'una participació social més freqüent. A partir d'una anàlisi clúster, en aquest apartat es proposa una tipologia de quatre tipus de joves en la qual s'analitzen les seves característiques en participació i hàbits d'oci (taula 5.11), així com les característiques sociodemogràfiques i econòmiques que la componen (taula A5.1 de l'annex).⁸ A continuació es detallen els diferents perfils.

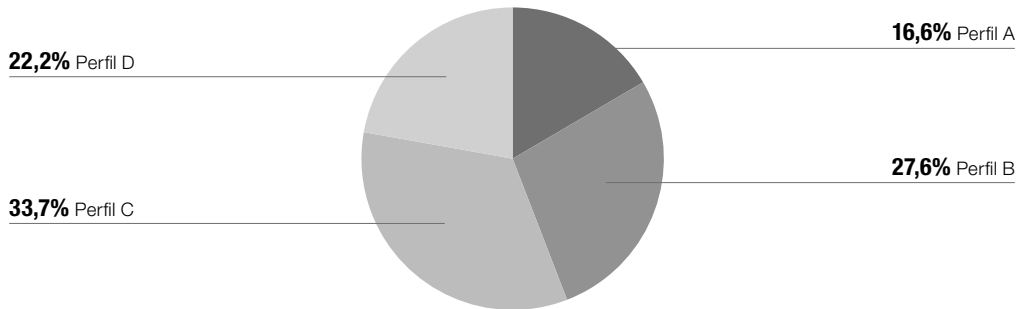
- Perfil A: és el tipus que engloba menys joves (16,6%). Està compost per joves que tenen una participació molt activa en entitats o grups informals, de les més actives en activitats extrainstitucionals i amb un alt interès en la política. Són doncs els més actius socialment en participació social. Això coincideix amb el fet que són els que tenen un oci cultural més elevat (tot i la diferència no gaire significativa amb la resta de perfils), al mateix temps que tenen un consum de pantalla intensiu molt baix, i tenen nivells força elevats d'oci esportiu i d'oci social. Aquest perfil tant actiu socialment i amb dinàmiques més saludables de lleure està compost principalment per homes, amb progenitors nascuts a l'Estat, no emancipats, que estan ocupats i que principalment pertanyen al quartil de majors ingressos a la llar.
- Perfil B: és el segon perfil més nombrós (27,6%). El formen joves que tenen una proporció baixa de participació en activitats d'entitats o de grups informals, i els que tenen la proporció més baixa en activitats extrainstitucionals. També tenen un interès força baix per la política. Tenen un tipus d'oci principalment social (no esportiu) (el 100%), però és el perfil que té un menor nombre de joves que practiquen algun esport. En relació amb això serien els que dediquen més temps a l'ús intensiu de les pantalles en el seu temps d'oci (per sobre del 50%). Aquest perfil el componen principalment dones, de 15 a 19 anys, amb una forta presència de persones immigrants, amb una proporció relativament baixa de progenitors amb estudis superiors i que, sobretot, pertanyen als quartils 1 o 2 (els més baixos) dels ingressos de la llar. També seria el perfil on més inactius laborals trobaríem.
- Perfil C: aquest seria el perfil majoritari (33,7%). El principal element que destaca dels i de les joves en aquest perfil en relació amb la resta és que no participen activament en entitats o grups informals, però que alhora tampoc fan un ús intensiu de les pantalles i tots practiquen esports setmanalment i altres formes d'oci social no esportiu. Aquest grup té rostre principalment masculí, amb edats entre els 20 i 29 anys, amb un percentatge força elevat de progenitors amb estudis superiors i que pertanyen principalment als quartils més alts d'ingressos (tot i que són força heterogenis respecte a aquesta variable).
- Perfil D: el darrer grup el compon un de cada cinc joves (el 22,2%). Els principals trets respecte a la participació i els hàbits d'oci d'aquest grup serien una baixa participació

---

⁸ L'annex pot consultar-se en un document específic a l'apartat del web de l'Observatori Català de la Joventut on hi ha aquest informe.

social i interès en la política, així com una proporció baixa de qualsevol tipus d'oci (ja sigui esportiu o especialment no esportiu), i un percentatge al voltant de la mitjana en l'ús intensiu de pantalles. És doncs un grup poc actiu i amb escassa participació de tot tipus d'oci (força sedentari). Aquest perfil el conformen principalment les dones, amb edats de 30 a 34 anys, amb una proporció per sobre de la mitjana, nascudes fora de l'Estat i els progenitors de les quals tenen un nivell d'estudi baix. Són el perfil que estarien en menor proporció ubicades en el quartil superior d'ingressos.

GRÀFIC 5.2. Tipologia de participació social i hàbits d'oci. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

TAULA 5.11. Tipologia de participació social i hàbits d'oci segons les variables que formen la tipologia. Joves de 15 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Dimensió	Variable	Grup				Total
		A	B	C	D	
Participació	Participació activa en entitats o grups informals	100,0	5,8	0,0	2,3	18,7
	Participació activa en activitats extrainstitucionals	77,3	56,8	67,0	59,0	64,1
	Interès en la política	69,9	43,9	53,4	45,3	51,7
Oci	Oci cultural mensual	66,3	53,1	62,6	49,2	57,6
	Abús de pantalles	5,3	54,9	0,0	23,5	21,2
	Oci esportiu setmanal	86,1	35,4	100,0	48,0	68,3
	Oci social setmanal (no esportiu)	84,4	100,0	100,0	0,0	75,2

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

5.3. Anàlisi transversal externa: associacions entre oci, salut i participació i la trajectòria educativa i laboral

5.3.4. Associació entre la trajectòria educativa i laboral i la salut mental

Estudis precedents mostren que les trajectòries educatives dels i de les joves poden tenir certa incidència a l'hora de predir la seva salut mental (Vable *et al.*, 2021). Els i les joves amb trajectòries més estables i reeixides poden sentir-se més satisfets i, per contra, les trajectòries més irregulars i amb nivells d'abandonament prematur més elevats poden estar més associades a estats emocionals negatius i a un baix benestar mental. Per altra banda, un altre cop s'ha de tenir en compte que aquesta associació es pot tornar a donar com un element bidireccional. Alguns estudis mostren que els joves amb problemes de salut mental tenen més risc de tenir trajectòries educatives menys reeixides, així com resultats laborals més adversos que els que no en tenen (Veldman *et al.*, 2015).

En aquest sentit, l'objectiu d'aquest apartat és el d'analitzar l'associació entre les trajectòries educatives i les trajectòries laborals amb la salut mental dels i de les joves. Per poder fer aquesta anàlisi ens servim de la tipologia de trajectòries educatives presentada al capítol 4 del volum 1 (elaborat per Barriento) i de la tipologia de trajectòries laborals presentada al capítol 5 del volum 1 (elaborat per Barranco) a partir de l'EJC22. Segons aquestes recerques, la tipologia de trajectòries educatives s'estructuraria en quatre categories: a) joves que arriben fins a estudis obligatoris; b) que arriben fins a estudis mitjans; c) fins a estudis superiors (amb FP), i d) fins a estudis superiors de més durada (amb estudis universitaris més llargs).⁹ Pel que fa a la tipologia de trajectòries laborals, trobaríem cinc categories: a) trajectòries lineals d'ocupacions obreres; b) professionals; c) lineals d'ocupacions tècniques; d) precàries, i e) inestables.¹⁰ En totes dues tipologies només s'inclouen els i les joves de 25 a 34 anys, ja que d'aquesta manera es poden obtenir les trajectòries completes fins als 25 anys. Així doncs, en aquest apartat com els dos següents en què s'utilitzen aquestes variables, les anàlisis només inclouen els i les joves de 25 a 34 anys.

Les dades mostren que hi ha una associació estadísticament significativa tant entre les trajectòries educatives com entre les trajectòries laborals amb el seu benestar mental. Tal com es pot veure en la taula 5.12, els i les joves que arriben als estudis obligatoris tenen una proporció més elevada de persones que tenen baix benestar mental; en canvi, no es veuen diferències estadísticament significatives en patir sentiments d'ansietat o angoixa. El perfil que té un menor percentatge de joves amb baix benestar mental són els que tenen fins a estudis superiors, però de curta durada.

Pel que fa a les trajectòries laborals, tornem a veure una associació significativa amb l'indicador de baix benestar mental, però no en el de partir ansietat o angoixa. Segons els resultats presentats a la taula 5.13, els i les joves amb un itinerari laboral precari (que solen estar pràcticament la totalitat de la seva joventut transitant en ocupacions precàries) serien els que tenen una major proporció de població amb baix benestar mental (un 37,8%), molt per sobre dels i de les joves que tenen un itinerari professional (17,3%),

---

9 Per a més detalls vegeu el capítol esmentat.

10 Per a més detalls vegeu el capítol esmentat.

que es caracteritzen per ser empresaris, professionals o autònoms. També cal destacar els i les joves amb trajectòries laborals obreres (que tenen la majoria un període llarg de contracte indefinit). Aquests joves també estan associats a tenir una proporció elevada amb baix benestar mental (34,5%). Aquests resultats es poden considerar una mica contraintuïtius, ja que hom esperaria que el tipus de contracte (en aquest cas fix) tingués una major incidència en el benestar emocional i mental dels i de les joves (en aquest cas millor benestar mental).

TAULA 5.12. Indicadors de salut emocional segons la trajectòria educativa. Joves de 25 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Indicador de salut emocional	Trajectòria educativa			
	Fins a estudis obligatoris	Fins a estudis mitjans	Fins a estudis superiors (amb FP)	Fins a estudis superiors de més durada
Baix benestar mental*				
Sí	37,8	27,8	23,6	27,6
No	62,2	72,2	76,4	72,4
Total	100	100	100	100
S'ha sentit ansiós/osa o angoixat/ada				
Sí	79,9	84,0	88,5	84,7
No	20,1	16,0	11,5	15,3
Total	100	100	100	100

* Chi-quadrada < 0,05.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

TAULA 5.13. Indicadors de salut emocional segons la trajectòria laboral. Joves de 25 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Indicador de salut emocional	Trajectòria laboral				
	Lineal d'ocupacions obreres	Professional	Lineal d'ocupacions tècniques	Precària	Inestabilitat
Baix benestar mental*					
Sí	34,5	17,3	26,7	37,8	27,7
No	65,5	82,7	73,3	62,2	72,3
Total	100	100	100	100	100

Indicador de salut emocional	Trajectòria laboral				
	Lineal d'ocupacions obreres	Professional	Lineal d'ocupacions tècniques	Precària	Inestabilitat
S'ha sentit ansiós/osa o anguixat/ada					
Sí	87,3	86,1	88,0	86,7	77,8
No	12,7	13,9	12,0	13,3	22,2
Total	100	100	100	100	100

* Chi-quadrada < 0,05.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Complementant aquests resultats, les dades també mostren que la satisfacció amb la vida varia de forma significativa en els i les joves segons la seva trajectòria laboral, però no segons la seva trajectòria educativa. La població jove amb itineraris de precarietat laboral té uns valors molt per sota que la resta de joves (6,9 en l'escala de 0 a 10 de satisfacció amb la vida). Aquesta situació contrasta amb els professionals (7,6), els de trajectòries lineals d'ocupacions tècniques (7,8), i fins i tot els de les trajectòries inestables (7,6), que són les trajectòries que experimenten amb major freqüència els contractes temporals.

5.3.5. Associació entre la trajectòria educativa i laboral i els hàbits d'oci

Les persones joves construeixen la seva identitat en funció del que realitzen en el temps lliure i de com comparteixen l'espai amb els altres. Les formes en què els i les joves utilitzen els seu temps d'oci depèn en gran mesura de la seva socialització, el grup d'iguals i el temps disponible que tinguin. El temps que puguin utilitzar per activitats d'oci depèn en certa mesura tant dels seus itineraris educatius com laborals. Els i les joves que estiguin més temps estudiant o treballant no només disposaran d'una quantitat diferent de temps, sinó que desenvoluparan uns interessos diferents sobre el tipus d'oci que vulguin tenir. Molts d'aquests interessos ja provenen de l'etapa de socialització primerenca des de la infància i l'adolescència, però sovint aquests es reforcen en les etapes de joventut dependent dels seus itineraris educatius i laborals (Cabeza, 2009).

Prèviament ja s'ha pogut analitzar (vegeu el capítol de Cultura i oci d'aquest volum) que cert tipus d'oci depèn en gran mesura de l'estatus social del o de la jove (mesurat a partir del nivell d'estudis dels progenitors o del quartil d'ingressos de la llar). A continuació es planteja l'anàlisi des de l'òptica de les trajectòries laborals i educatives (identificades en l'anterior apartat), per veure fins a quin punt estan associades als diferents hàbits d'oci i culturals. Les dades (taula 5.14) mostren que els i les joves d'entre 25 i 34 anys que tenen trajectòries educatives fins a estudis obligatoris (que abandonen prematurament els estudis) són justament els que tenen un percentatge menor de població jove que tingui l'hàbit de consumir oci cultural algun cop al més (46,4%), com també els que practiquen menys esport (56,2%) i oci social (68%) (si bé en aquest darrer no hi ha diferències estadísticament

significatives). També són el grup que tenen una major proporció de joves que fan un ús intensiu de les pantalles (16,6%), però per darrere dels que tenen trajectòries que arriben a estudis mitjans (24,3%). Els valors més positius en termes d'oci saludable i cultural els trobem en els dos grups d'estudis superiors (amb escassa diferència entre ells).

TAULA 5.14. Hàbits d'oci segons la trajectòria educativa. Joves de 25 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Hàbit d'oci	Trajectòria educativa			
	Fins a estudis obligatoris	Fins a estudis mitjans	Fins a estudis superiors (amb FP)	Fins a estudis superiors de més durada
Oci cultural mensual*				
Sí	46,4	53,8	63,2	64,0
No	53,6	46,2	36,8	36,0
Total	100	100	100	100
Oci social setmanal				
Sí	68,0	71,2	74,5	71,7
No	32,0	28,8	25,5	28,3
Total	100	100	100	100
Ús de pantalles intensiu*				
Sí	16,6	24,3	9,7	10,3
No	83,4	75,7	90,3	89,7
Total	100	100	100	100
Pràctica setmanal d'esports*				
Sí	56,2	62,8	80,4	74,2
No	43,8	37,2	19,6	25,8
Total	100	100	100	100

* Chi-quadrada < 0,05.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Pel que fa a l'associació de les trajectòries laborals i els hàbits d'oci i culturals (taula 5.15), només trobem diferències significatives en el cas de la pràctica d'esports. De forma destacada, els i les joves amb trajectòries definides com a lineals d'ocupacions obreres (on la majoria tenen un contracte fix durant un període llarg de la seva joventut) són els que tenen un percentatge menor en la pràctica esportiva setmanal (56,6%). En aquest cas podria ser plausible que aquests siguin els perfils que passen més temps de mitjana treballant en comparació als altres perfils, i que això pugui condicionar el temps disponible per practicar esports. Tanmateix, les dades de l'EJC22 mostren que no hi ha gaire diferència en la

mitjana d'hores entre els que tenen trajectòries lineals d'ocupacions obreres (38,3 hores a la setmana) en comparació amb les d'ocupacions tècniques (38,8 hores a la setmana), per la qual cosa es rebutjaria la hipòtesi de disponibilitat de temps. La principal explicació aniria més encaminada pel hàbits vinculats al nivell educatiu i la classe social dels i les joves. En relació amb això, les dades mostren que els dos perfils que tenen una proporció més elevada en la pràctica esportiva són els que estarien en les trajectòries professionals (75,2%) i els que estarien en el grup de trajectòries lineals d'ocupacions tècniques (73,5%), que són els dos perfils amb els nivells educatius més alts.

TAULA 5.15. Hàbits d'oci segons la trajectòria laboral. Joves de 25 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

Hàbit d'oci	Trajectòria laboral				
	Lineal d'ocupacions obreres	Professional	Lineal d'ocupacions tècniques	Precària	Inestabilitat
Oci cultural mensual					
Sí	51,6	58,4	60,7	55,0	53,6
No	48,4	41,6	39,3	45,0	46,4
Total	100	100	100	100	100
Oci social setmanal					
Sí	62,3	73,6	73,9	75,0	77,4
No	37,7	26,4	26,1	25,0	22,6
Total	100	100	100	100	100
Ús de pantalles intensiu					
Sí	18,9	13,6	12,1	18,0	15,4
No	81,1	86,4	87,9	82,0	84,6
Total	100	100	100	100	100
Pràctica setmanal d'esports*					
Sí	56,6	75,2	73,5	65,0	66,3
No	43,4	24,8	26,5	35,0	33,7
Total	100	100	100	100	100

* Chi-quadrada < 0,05.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

5.3.6. Associació entre la trajectòria educativa i laboral i la participació social

Sovint alguns estudis mostren com el capital social, entès com les interaccions amb els altres i la qualitat d'aquestes interaccions, relacions o xarxes, pot suposar un factor clau en les trajectòries educatives i especialment en les laborals. Atenent a la definició inspirada per Bourdieu (1986) —que considera el capital social com el conjunt de connexions que donen accés als recursos que els individus no posseeixen directament, però que sí posseeixen els seus contactes— o la definició inspirada per Putnam (1995) —que entén el capital social com la capacitat que té un grup social o un col·lectiu de mantenir la cohesió i la identitat grupal—, la concepció d'aquest concepte té clares vinculacions amb l'associació de la participació social en col·lectius i les trajectòries educatives i laborals (Verd *et al.*, 2020). Segons Bolívar *et al.* (2019), els efectes de la “xarxa” i les relacions que mantenen els i les joves són essencials en relació amb la pèrdua de l'ocupació i en trobar feina. Al mateix temps, pertànyer a una associació o a un grup pot superar el marc d'influència familiar i que generi elements positius de cara a assolir trajectòries d'èxit més enllà de l'etapa d'escolarització obligatòria (Rovira *et al.*, 2013). A través del contacte amb entitats, associacions o grups informals es poden generar xarxes de suport que ajuden a descodificar els significats de les diferents opcions que tenen els joves i que els ajuden a triar amb major coneixement i suport.

Les dades de l'EJC22 mostren que existeix una associació significativa entre els tipus de trajectòries educatives dels i de les joves i les formes de participació. Es pot observar a la taula 5.16 que els i les joves amb estudis obligatoris com a màxim són els que menys participació social tenen (tant grupal com extrainstitucional). El 52,7% d'aquest no participen en cap d'aquestes formes de participació activa, mentre que entre els que tenen fins a estudis mitjans la proporció és del 34,8%, entre els que tenen estudis superiors curts del 15% i entre els que tenen estudis universitaris més llargs arriba al 19,8%. Sembla doncs que els que més es podrien beneficiar d'aquestes interaccions, o més les necessitarien, són els que menys participen. Justament en les formes de participació que més es podrien vincular al concepte de capital social, és a dir, les que es basen en una participació activa en entitats o grups informals, són en les que menys trobem als que tenen trajectòries educatives relacionades amb l'abandonament educatiu prematur.

TAULA 5.16. Participació social segons la trajectòria educativa. Joves de 25 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

	Trajectòria educativa			
	Fins a estudis obligatoris	Fins a estudis mitjans	Fins a estudis superiors (amb FP)	Fins a estudis superiors de més durada
Participació social*				
Participació activa en entitats i participació extrainstitucional	4,8	13,5	15,7	21,4
Participació activa en entitats (només)	4,3	4,7	4,1	3,7

	Trajectòria educativa			
	Fins a estudis obligatoris	Fins a estudis mitjans	Fins a estudis superiors (amb FP)	Fins a estudis superiors de més durada
Participació extrainstitucional (només)	38,2	47,0	65,2	55,1
No participa	52,7	34,8	15,0	19,8
Total	100	100	100	100

* Chi-quadrada < 0,05.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

Al mateix temps, i de forma força consistent, observem diferències en la participació social segons les trajectòries laborals dels i de les joves de 25 a 34 anys (taula 5.17). Els que tenen trajectòries laborals precàries o inestables no són els que menys participen, com es podria pensar inicialment. Són els joves de trajectòries laborals lineals d'ocupacions obreres i els d'itineraris lineals d'ocupacions tècniques els que participen menys en extrainstitucionals o grupals (33,3% i 37,4% respectivament). Segurament el resultat més destacat d'aquesta taula seria el dels i de les joves amb trajectòries laborals professionals, que són els que tenen un nivell més baix de no participació (20,8%). També caldria destacar que els grups que tenen una proporció major de participació activa en entitats o grups informal (sumant les dues categories que contempen aquest tipus de participació) són els precaris (24,8%) i els inestables (23,8%), enfront dels lineals d'ocupacions obreres (9%) i els de lineals d'ocupacions tècniques (10,7%).

TAULA 5.17. Participació social segons la trajectòria laboral. Joves de 25 a 34 anys. Catalunya, 2022. Percentatge

	Trajectòria laboral				
	Lineal d'ocupacions obreres	Professional	Lineal d'ocupacions tècniques	Precària	Inestabilitat
Participació social*					
Participació activa en entitats i participació extrainstitucional	4,1	14,9	6,8	23,8	17,4
Participació activa en entitats (només)	4,9	3,2	3,9	1,0	6,4
Participació extrainstitucional (només)	57,7	61,1	51,9	48,5	51,7
No participa en cap	33,3	20,8	37,4	26,7	24,4
Total	100	100	100	100	100

* Chi-quadrada < 0,05.

Font: Enquesta a la joventut de Catalunya 2022 (Agència Catalana de la Joventut)

5.4. Conclusions

Al llarg d'aquest capítol s'han pogut contrastar algunes de les associacions entre dimensions tractades en altres capítols d'aquesta publicació. Com era de preveure, molts dels fenòmens que s'han estudiat entorn de la situació dels i de les joves depenen d'una multiplicitat de factors que alhora estan relacionats entre ells. Un exemple d'això s'ha pogut veure en l'anàlisi del benestar mental, on s'han detectat factors que tenen efectes significatius contradictoris (el consum de substàncies nocives té un efecte negatiu en el benestar mental, i mantenir amb certa freqüència activitats d'oci socials té un efecte positiu), i que correlacionen entre ells (els que tenen certa freqüència d'activitats d'oci social tenen més probabilitat de consumir substàncies nocives com el tabac, alcohol i cànnabis). En alguns casos s'ha pogut destriar quin d'aquests efectes era el més explicatiu o que té un efecte més determinant que la resta (en l'exemple, el fet de tenir hàbits d'oci socials setmanals té un efecte positiu de major magnitud que el consum de substàncies nocives en el benestar mental dels i les joves).

També s'ha pogut constatar que les anomenades activitats saludables (com serien les pràctiques esportives) o les poc saludables (com seria l'ús intensiu de les pantalles) s'anomenen així per alguna raó. Entres els joves que practiquen esport setmanalment hi ha una proporció molt menor de joves que tenen baix benestar mental i una proporció molt més gran que consideren la seva salut molt bona o excel·lent comparant amb els que no fan esport amb certa freqüència. Al mateix temps, entre els que fan un ús abusiu de les pantalles hi ha una proporció força major que tenen baix benestar mental comparat amb els que no tenen aquests hàbits de lleure. Els resultats també mostren que la participació social té certa influència en el benestar dels i les joves. Els i les joves que participen en entitats i grups informals, com també els que són religiosos practicants, tenen una proporció més reduïda de baix benestar mental que els altres. Tot i això, els resultats mostren que la relació entre la participació social i el benestar mental i emocional ve en part condicionada per l'estatus social dels i de les joves. Els i les joves de més ingressos a la llar tenen menys probabilitats de tenir un nivell baix de benestar mental, especialment quan participen només en activitats en entitats i grups informals. En canvi, els i les joves de menors ingressos es beneficiarien en menor mesura d'aquesta participació.

Els i les joves construeixen la seva identitat en funció del que realitzen en el temps lliure i de com comparteixen l'espai amb els altres. La participació i els hàbits d'oci i de lleure són cabdals per entendre les orientacions i els perfils dels i de les joves. La socialització en experiències d'oci genera diferències en la construcció de les identitats juvenils, ja que el conjunt de sabers, habilitats i interessos que es poden desenvolupar en contextos desfavorits difereix àmpliament de les oportunitats amb les quals es compta en escenaris educativament enriquidors (Villar *et al.*, 2017). En els capítols d'Escapa i Marí-Klose d'aquest informe s'ha pogut identificar com la situació econòmica dels i de les joves és molt rellevant per entendre el tipus d'oci i la freqüència amb la qual en fan. Però, més enllà de les limitacions econòmiques, la falta de temps constitueix una de les principals barreres que també limiten la participació dels i de les joves en activitats d'oci que els agrada. Aquesta podria ser una de les explicacions per les quals, en termes de trajectòries laborals, són els perfils amb una situació de major vulnerabilitat laboral els més actius en participar en entitats i

grups informals. Però, en canvi, no trobem la mateixa explicació en el cas dels diferents hàbits d'oci analitzats, on semblaria que sí que pesarien més les limitacions econòmiques i els hàbits vinculats a l'estatus social dels i de les joves.

En aquest sentit, s'ha pogut veure que hi ha un nivell d'heterogeneïtat força elevat pel que fa als hàbits d'oci i de participació de la joventut catalana. Un percentatge força significatiu (pràcticament una quarta part) dels i de les joves tenen una escassa participació social, així com hàbits d'oci socials. Aquests perfils solen ser de joves amb menys capital econòmic i educatiu d'origen, i que justament més en podrien sortir beneficiats d'aquestes activitats associades a la millora del capital social. Calen, doncs, polítiques que incentivin la participació i el foment d'hàbits socials (com també el consum cultural) perquè arribin a aquests tipus de perfil de joves, que sovint no tenen aquests comportaments, no tant per temes de privació econòmica, sinó per qüestions d'hàbits en els quals se senten identificats socialment i pel grup d'iguals. D'altra banda, no cal oblidar que les diferents opcions d'oci, així com les barreres per a practicar-ne unes formes o altres, estan vinculades tant a variables econòmiques com socials o educatives; des de la falta d'hàbits saludables o la baixa percepció d'un mateix, fins a l'escassa disponibilitat d'equipaments (Cabeza, 2004).

Bibliografia

BARTLEY, M. (2004). *Health inequality. An introduction to theories, concepts, and methods*. Cambridge: Polity Press.

BERKMAN, L. F.; GLASS, T. (2000). "Social integration, social networks, social support, and Health". A: L. F. BERKMAN i I. Kawachi (eds). *Social epidemiology*. NY: Oxford University Press; 2000, p. 137-173.

BOURDIEU, P. (1985). *The Social Space and the Genesis of Groups*. *Theory and Society*, 14(6), p. 723-744.

BOURDIEU, P. (1986). "The forms of capital". A: J. RICHARDSON (ed.). *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*. Westport (CT): Greenwood.

CABEZA, M. C. (2004). *Pedagogía del ocio: modelos y propuestas*. Bilbao: Universidad de Deusto.

CABEZA, M. C. (2009). *Ocio humanista*. Bilbao: Universidad de Deusto.

COWIE, H.; MYERS, C. A. (2021). "The impact of the COVID-19 pandemic on the mental health and wellbeing of children and young people". *Children and Society*, 35(1), p. 62-74.

ETXEBARRIA, S. G. (ed.) (2000). *Ocio y salud mental*. Bilbao: Universidad de Deusto.

GALLO, P.; JULIÀ, A. (2021). "La salut de la joventut de Barcelona a l'inici de la pandèmia". A: A. JULIÀ. *La joventut de Barcelona l'any de la pandèmia. 10 anàlisis de l'Enquesta a la joventut de Barcelona 2020*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

GONZÁLEZ-GONZÁLEZ, A. *et al.* (2012). "Depresión y consumo de alcohol y tabaco en estudiantes de bachillerato y licenciatura". *Salud mental*, 35(1), p. 51-55.

GRIERA, M. M. (2008). "Secularització i diversitat religiosa a Catalunya". A: T. MONTAGUT (ed.). *Societat Catalana 2008*.

HAN, J. S.; PATTERSON, I. (2007). "An analysis of the influence that leisure experiences have on a person's mood state, health and wellbeing". *Annals of Leisure Research*, 10(3-4), p. 328-351.

HAWE, P.; SHIELL, A. (2000). "Social capital and health promotion: a review". *Social science & medicine*, 51(6), p. 871-885.

JULIÀ, A. *et al.* (2012). "Factores de riesgo psicosociales en el consumo de tabaco de los adolescentes: estados de ánimo negativos, grupo de iguales y estilos parentales". *Adicciones*, 24(4), p. 309-317.

MERZEL C.; D. AFFLITTI. (2003). "Reconsidering community-based Health promotion: promise, performance, and potential". *Am. J. of Public Health*, 93, p. 557-57.

MIRANDA, E. S. *et al.* (2022). "Cambios en hábitos saludables relacionados con actividad física y sedentarismo durante un confinamiento nacional por COVID-19". *Retos: nuevas tendencias en educación física, deporte y recreación*, 43, p. 415-421.

MOSCOSO, D.; MARTÍN, M.; PEDRAJAS, N.; SÁNCHEZ, R. (2013). "Sedentarismo activo. Ocio, actividad física y estilos de vida de la juventud española". *Archivos de Medicina del Deporte*, 158(1), p. 341-347.

ORTEGA, F. R. F.; BALLESTAS, L. F.; BAQUERO, A. A.; ARRIETA, K. D. (2016). "El consumo de sustancias psicoactivas como indicador de deterioro de la salud mental en jóvenes escolarizados". *Psychologia*, 10(2), p. 43-54.

PUTNAM, R. (1995) "Bowling Alone. America's declining Social Capital". *Journal of Democracy*, vol. 6, 1, p. 65-78.

PUTNAM, R. (2002). *Solo en la bolera: colapso y resurgimiento de la comunidad norteamericana*. Galaxia Gutenberg.

ROVIRA, J. P. *et al.* (2013) "Trajectòries d'èxit i continuïtat acadèmica entre joves marroquins a Catalunya / Trajectoires de succès et continuité académique chez les jeunes marocains en Catalogne". *Temps d'educació*, p. 191-207.

SANTOS, E. *et al.* (2022). "Cambios en hábitos saludables relacionados con actividad física y sedentarismo durante un confinamiento nacional por COVID-19 (Changes in healthy habits regarding physical activity and sedentary lifestyle during a national lockdown due to COVID-19)". *Retos*, 43, p. 415-421.

URCOLA, E. *et al.* (2022). *Una brecha generacional: nuevas tendencias del consumo audiovisual entre los jóvenes universitarios*.

VABLE, A. M. *et al.* (2021) "Understanding the benefits of different types and timing of education for mental health: A sequence analysis approach". *The Journals of Gerontology: Series B*: gbab147.

VELDMAN, K. *et al.* (2015). "Mental health trajectories from childhood to young adulthood affect the educational and employment status of young adults: results from the TRAILS study". *J. of Epidemiol. and Community Health*, 69(6), p. 588-593.

VERD, J. M. *et al.* (2020). *El paper de les polítiques actives d'ocupació en el desenvolupament i mobilització del capital social de joves amb trajectòries laborals vulnerables*.

VILLAR, M. B. C.; CRESPO, L. V.; MARTÍNEZ, E. N. (2017). "El ocio de los jóvenes en España: Una aproximación a sus prácticas y barreras". *Obets: Revista De Ciencias Sociales*, 12(3), p. 43-64.

PERSONES QUE HAN ELABORAT AQUEST VOLUM

Adriana Eixarch és graduada en Sociologia a la Universitat Autònoma de Barcelona i està cursant el màster en Política Social, Treball i Benestar de la mateixa universitat. Va realitzar les pràctiques curriculars del grau al CUSC-Centre de Recerca en Sociolingüística i Comunicació de la Universitat de Barcelona. Actualment és tècnica de Suport a la Recerca al Centre d'Estudis Sociològics sobre la Vida Quotidiana i el Treball (QUIT-UAB).

Sandra Escapa és professora lectora al Departament de Sociologia de la Universitat de Barcelona. És doctora en Sociologia de les Polítiques Públiques i Socials per la Universitat de Saragossa i té un màster en Sociologia i Demografia per la Universitat Pompeu Fabra. És membre del grup de recerca Applied Research and Knowledge for Society (ARKS). La seva recerca i publicacions recents se centren en les desigualtats socials, la soledat no desitjada, la joventut i el cicle de vida.

Avel·lí Flors Mas és professor de Sociolingüística a la Universitat de Barcelona (UB) i investigador del CUSC-Centre de Recerca en Sociolingüística i Comunicació de la mateixa universitat. És llicenciat en Filologia Catalana per la UB i doctor en Lingüística Catalana, amb una tesi sobre els usos lingüístics i les identitats socials dels adolescents de Catalunya i el País Valencià. La seva recerca se centra en la sociolingüística de la joventut i de la immigració, en la demolingüística i en les polítiques lingüístiques, especialment en els àmbits familiar i educatiu.

Pedro Gallo és professor agregat al Departament de Sociologia de la Universitat de Barcelona. És doctor per l'Escola d'Economia de Londres (LSE), té un màster en Política Social Europea per l'LSE i és llicenciat per la Universitat de Barcelona. És membre del grup de recerca Applied Research and Knowledge for Society (ARKS). Els seus interessos de recerca i publicacions se centren en l'anàlisi de sistemes sanitaris, les desigualtats en salut, l'avaluació de polítiques sanitàries i l'estudi de l'activitat científica i l'avaluació.

Albert Julià Cano és professor lector al Departament de Sociologia de la Universitat de Barcelona, doctor en Sociologia per la mateixa universitat i té un màster en Sociologia i Demografia per la Universitat Pompeu Fabra. És membre del grup de recerca Applied Research and Knowledge for Society (ARKS). La seva recerca i publicacions se centren en l'estudi de la joventut, la infància, les persones grans, les desigualtats socials i l'avaluació de polítiques públiques.

Marga Mari-Klose és professora agregada al Departament de Sociologia de la Universitat de Barcelona, doctora en Sociologia per la mateixa universitat i té un màster de Recerca en Política Social per l'Escola d'Economia de Londres. És membre del grup de recerca Applied Research and Knowledge for Society (ARKS). La seva recerca i publicacions estan vinculades amb temes com les desigualtats, la pobresa, la joventut, la infància i el cicle de vida.

COL·LECCIÓ
ESTUDIS

Una anàlisi en profunditat de la situació i
les necessitats de la joventut a Catalunya

L'Enquesta a la joventut de Catalunya (EJC) és una estadística oficial de la Generalitat de Catalunya de realització quinquennal orientada a conèixer la situació i les necessitats de les persones de 15 a 34 anys residents a Catalunya. Els resultats de l'EJC s'analitzen en el seu informe general, format per tres volums. El volum 2 (Hàbits i estils de vida) ofereix els resultats de l'EJC en els àmbits de la cultura i l'oci, la salut, la participació política i social i la llengua. El darrer capítol analitza de forma conjunta i relacional els resultats d'aquests àmbits. La totalitat de l'informe general de l'EJC es publica en línia a la col·lecció Estudis de la Direcció General de Joventut.

Generalitat de Catalunya
Departament
de Drets Socials

JOVENTUT